A COMPLETE GRAMMAR OF ESPERANTO THE INTERNATIONAL LANGUAGE

with graded exercises for reading and translation
together with full vocabularies

by Ivy Kellerman, A.M., Ph.D.
Member of the executive committee and chairman of examinations
for the Esperanto Association of North America
Member of the international *Lingva Komitato*

to Dr. L. L. Zamenhof
the author of Esperanto

Preface

This volume has been prepared to meet a twofold need. An adequate presentation of the International Language has become an imperative necessity. Such presentation, including full and accurate grammatical explanations, suitably graded reading lessons, and similarly graded material for translation from English, has not heretofore been accessible within the compass of a single volume, or in fact within the compass of any two or three volumes.

The combination of grammar and reader here offered is therefore unique. It is to furnish not merely an introduction to Esperanto, or a superficial acquaintance with it, but a genuine understanding of the language and mastery of its use without recourse to additional textbooks, readers, etc. In other words, this one volume affords as complete a knowledge of Esperanto as several years' study of a grammar and various readers will accomplish for any national language. Inflection, word-formation and syntax are presented clearly and concisely, yet with a degree of completeness and in a systematic order that constitute a new feature. Other points worthy of note are the following:

The *reasons* for syntactical usages are given, instead of mere statements that such usages exist. For example, clauses of purpose and of result are really explained, instead of being dismissed with the unsatisfactory remark that "the imperative follows por ke," or the "use of tiel. . . ke and tia. . . ke must be distinguished from that of tiel. . . kiel and tia . . . kia," etc., with but little intimation of when and why por ke, tiel. . . ke and tia. . . ke are likely to occur.

Affixes are not mentioned until some familiarity with the general character of the language is assured, as well as the possession of a fair vocabulary. They are introduced gradually, with adequate explanation and illustration. Of importance in connection with word-formation is an element distinctly new–the explanation and classification of compound words. Such words, like affixes, are withheld until the use of *simple* words is familiar.

Another new feature is the gradual introduction of correlative words in their logical order, and in their proper grammatical categories, before they are called "correlatives," or tabulated. The tabulation finally presented is a real classification, with regard to the meaning and grammatical character of the words, not merely an arbitrary alphabetical arrangement. The use of primary adverbs precedes the explanation of adverb derivation; prepositions, especially de, da, je, etc., receive careful attention, also the verb system, and

the differentiation of words whose English equivalents are ambiguous.

A general characteristic of obvious advantage is that almost without exception new forms and constructions are illustrated by means of words or roots already familiar. Likewise, the new words or roots of each lesson recur at least once in the next lesson, and usually in some lesson thereafter as well. Each reading exercise gives not only a thorough application of the grammatical principles of the lesson, but a review of those in the preceding lesson, and no use is made of words or constructions not yet explained. The comparative ease of the language, and the lack of necessity for reciting paradigms, permit the reading exercises to be long enough for the student to feel that he has really mastered something. These exercises are further unique, in that each after the fifth is a coherent narrative, and nearly every one is a story of genuine interest in itself. These stories, if bound separately, would alone constitute a reader equivalent to those used in first and second year work in national languages. (For list of titles, see Table of Contents.)

The second element of the twofold need which this volume meets is the necessity for a presentation of Esperanto, not as a thing apart, but in that form which will make it most serviceable as an introduction to national tongues. A stepping-stone to both ancient and modern languages, Esperanto may render invaluable aid, and pave the way for surmounting the many difficulties confronting both student and teacher. Through Esperanto, the labor in the acquirement of these languages may be reduced in the same proportion in which the pleasure and thoroughness of such acquirement are increased. For this reason, the grammatical constructions of Esperanto are here explained as consistently as possible in accordance with the usage of national languages, especially those in the school curriculum, and precise names are assigned to them. Such matters as *contrary to fact conditions, indirect quotations, clauses of purpose* and *of result, accusatives of time* and *measure, 'xpressions of separation, reference,* etc., thus become familiar to the student, long before he meets them in the more difficult garb of a national tongue, whose exceptions seem to outnumber its rules, and whose idioms prove more puzzling than its exceptions, unless approached by the smooth and gradual ascent of the International Language, Esperanto.

Ivy Kellerman.

Washington, D.C.
August 3, 1910

Enhavo

1 LESSON I **18**

1.1 Alphabet 18
1.2 Vowels 18
1.3 Consonants 18
1.4 Names of the letters 19
1.5 Diphthongs 19
1.6 Combinations of consonants 19
1.7 Syllables 20
1.8 Accent 20

2 LESSON II **22**

2.1 Nouns 22
2.2 The article 22
2.3 Adjectives 22
2.4 Attributive adjectives 22
2.5 Present tense of the verb 23

3 LESSON III **25**

3.1 The plural number 25
3.2 Predicate adjective and noun 25

4 LESSON IV **28**

4.1 Transitive verbs 28
4.2 The accusative case 28
4.3 The conjunction kaj 29
4.4 The negative ne 29

5 LESSON V **31**

5.1 The complementary infinitive 31
5.2 Interrogation 31
5.3 The conjunction nek 32

6 LESSON VI **34**
6.1 Personal pronouns 34
6.2 Agreement with pronouns 34
6.3 Conjugation of the verb 35

7 LESSON VII **37**
7.1 The past tense 37
7.2 Prepositions 37
7.3 Accusative case of personal pronouns 38

8 LESSON VIII **40**
8.1 Reflexive pronouns 40
8.2 Reflexive verbs 41

9 LESSON IX **44**
9.1 Limitation of the third personal pronoun 44
9.2 Possessive adjectives 44
9.3 Pronominal use of possessive adjectives 45
9.4 La kato kaj la pasero 46

10 LESSON X **48**
10.1 The accusative of direction 48
10.2 The article for the possessive adjective 48
10.3 Apposition 49
10.4 La arabo kaj la kamelo 49

11 LESSON XI **52**

11.1 Possessive case of nouns 52

11.2 Impersonal verbs 52

11.3 Verbs preceding their subjects 52

11.4 Coordinating conjunctions 53

11.5 La arabo en la dezerto 54

12 LESSON XII **56**

12.1 Indirect statements 56

12.2 The indefinite personal pronoun oni 56

12.3 The future tense 57

12.4 La ventoflago 58

13 LESSON XIII **60**

13.1 The demonstrative pronoun tiu 60

13.2 Tenses in indirect quotations 60

13.3 Formation of feminine nouns 61

13.4 En la parko 62

14 LESSON XIV **64**

14.1 The demonstrative pronoun ĉi tiu 64

14.2 Possessive form of the demonstrative pronoun 64

14.3 The suffix -il- 65

14.4 The expression of means or instrumentality 65

14.5 La manĝo 66

15 LESSON XV **68**

15.1 The demonstrative adjective 68

15.2 Adverbs defined and classified 68

15.3 Formation of opposites 69
15.4 La ruza juna viro 70

16 LESSON XVI **72**
16.1 The demonstrative adverb of place 72
16.2 Accompaniment 72
16.3 The adverb for 73
16.4 The meaning of povi 73
16.5 Malamikoj en la dezerto 74

17 LESSON XVII **76**
17.1 The demonstrative temporal adverb 76
17.2 Comparison of adjectives 76
17.3 Manner and characteristic 76
17.4 Diri, paroli and rakonti 77
17.5 Frederiko granda kaj la juna servisto 78

18 LESSON XVIII **80**
18.1 The demonstrative adverb of motive or reason 80
18.2 Derivation of adverbs 80
18.3 Malpli and malplej 80
18.4 Comparison of words expressing quantity 81
18.5 Comparisons containing ol 81
18.6 Causal clauses 81
18.7 Pri la sezonoj 82

19 LESSON XIX **84**
19.1 Ju and des in comparisons 84
19.2 The preposition inter 84

19.3 The preposition pro 85
19.4 Prepositions with adverbs and other prepositions 85
19.5 La aŭtuno kaj la vintro 86

20 LESSON XX **88**
20.1 The demonstrative adverb of manner and degree 88
20.2 Prepositions expressing time-relations 88
20.3 En septembro 90

21 LESSON XXI **92**
21.1 The accusative of time 92
21.2 Adverbs and the accusative of time 92
21.3 The preposition por 93
21.4 La sezonoj kaj la mondo 94

22 LESSON XXII **96**
22.1 Clauses expressing duration of time 96
22.2 Clauses expressing anticipation 96
22.3 The infinitive with anstataŭ, por, antaŭ ol 96
22.4 The expression of a part of the whole 97
22.5 Diogeno kaj aleksandro granda 98

23 LESSON XXIII **100**
23.1 Adverbs expressing a part of the whole 100
23.2 The demonstrative adverb of quantity 101
23.3 Result clauses 101
23.4 En la butiko 102

24 LESSON XXIV **104**
24.1 The interrogative pronoun 104

24.2 The present active participle 104
24.3 Compound tenses 105
24.4 The progressive present tense 105
24.5 The suffix -ej- 106
24.6 En nia domo 106

25 LESSON XXV **109**
25.1 The interrogative adjective 109
25.2 The imperfect tense 109
25.3 The progressive future tense 109
25.4 Salutations and exclamations 110
25.5 Word formation 110
25.6 Koni and scii 111
25.7 La nepo vizitas la avinon 112

26 LESSON XXVI **114**
26.1 The interrogative adverb of place 114
26.2 The past active participle 114
26.3 Adverb derivation from prepositions 114
26.4 Adverbs expressing direction of motion 115
26.5 The suffix -eg- 115
26.6 La pluvego 116

27 LESSON XXVII **118**
27.1 The interrogative temporal adverb 118
27.2 The perfect tense 118
27.3 The preposition ĉe 118
27.4 The suffix -ar- 119
27.5 Tempo and fojo 119

27.6 The orthography of proper nouns 120
27.7 Roberto bruce kaj la araneo 120

28 LESSON XXVIII 123

28.1 The interrogative adverb of motive or reason 123
28.2 The infinitive as subject 123
28.3 Present action with past inception 123
28.4 The suffix -ul- 124
28.5 Loĝi and vivi 124
28.6 Pri la avo kaj la avino 125

29 LESSON XXIX 127

29.1 The interrogative adverb of manner and degree 127
29.2 The pluperfect tense 127
29.3 Cardinal numerals 127
29.4 The accusative of measure 128
29.5 Nia familio 129

30 LESSON XXX 131

30.1 The interrogative adverb of quantity 131
30.2 Modifiers of impersonally used verbs 131
30.3 Formation of cardinal numerals 131
30.4 The suffix -an- 132
30.5 Leciono pri aritmetiko 133

31 LESSON XXXI 135

31.1 The relative pronoun 135
31.2 The future perfect tense 135
31.3 Ordinal numerals 136

31.4 Alfredo granda kaj la libro 137

32 LESSON XXXII **139**

32.1 Kia as a relative adjective 139
32.2 Kie as a relative adverb 139
32.3 The future active participle 140
32.4 The periphrastic future tenses 140
32.5 The suffix -ind- 141
32.6 Alfredo granda kaj la kukoj 141

33 LESSON XXXIII **144**

33.1 Kiam as a relative adverb 144
33.2 Kiel as a relative adverb 144
33.3 Numeral nouns and adverbs 145
33.4 Word derivation from prepositions 145
33.5 La invito 146

34 LESSON XXXIV **149**

34.1 Prepositions as prefixes 149
34.2 The suffix -ebl- 149
34.3 Expression of the highest degree possible 150
34.4 Titles and terms of address 150
34.5 Ĉe la festo 151

35 LESSON XXXV **153**

35.1 Kiom as a relative adverb 153
35.2 The present passive participle 153
35.3 Fractions 153
35.4 Descriptive compounds 154

35.5 La ĥinoj 155

36 LESSON XXXVI **158**

36.1 The present passive tense 158

36.2 The use of de to express agency 158

36.3 The general meaning of de 158

36.4 Word derivation from primary adverbs 159

36.5 The suffix -ist- 160

36.6 Antikva respubliko 160

37 LESSON XXXVII **163**

37.1 The distributive pronoun 163

37.2 The preposition po 163

37.3 Dependent compounds 164

37.4 La ĉapelo sur la stango 165

38 LESSON XXXVIII **167**

38.1 The distributive adjective 167

38.2 The imperfect passive tense 167

38.3 Compound tenses of impersonal verbs 167

38.4 Reciprocal expressions 168

38.5 The suffix -uj- 168

38.6 Vilhelmo Tell kaj la pomo 169

39 LESSON XXXIX **171**

39.1 The distributive adverb of place 171

39.2 The future passive tense 171

39.3 Possessive compounds 171

39.4 The time of day 172

39.5 The suffix -obl- 172
39.6 En la stacidomo 173

40 LESSON XL **175**
40.1 The distributive temporal adverb 175
40.2 The distributive adverb ĉial 175
40.3 The past passive participle 175
40.4 The perfect passive tense 175
40.5 The preposition laŭ 176
40.6 The suffix -em- 176
40.7 La perdita infano 177

41 LESSON XLI **179**
41.1 The distributive adverb ĉiel 179
41.2 The distributive adverb ĉiom 179
41.3 The pluperfect passive tense 179
41.4 The future perfect passive tense 180
41.5 The expression of material 180
41.6 The suffix -et- 180
41.7 La donaco 181

42 LESSON XLII **183**
42.1 The future passive participle 183
42.2 The passive periphrastic future tenses 183
42.3 The generic article 183
42.4 The suffix -ec- 184
42.5 Sur la vaporŝipo 185

43 LESSON XLIII **187**

43.1 The indefinite pronoun 187
43.2 Participial nouns 187
43.3 The prefix ek- 188
43.4 The suffix -id- 188
43.5 La nesto sur la tendo 189

44 LESSON XLIV **191**
44.1 The indefinite adjective 191
44.2 The indefinite adverb of place 191
44.3 Predicate nominatives 191
44.4 La ĉevalo kaj la sonorilo 193

45 LESSON XLV **195**
45.1 The indefinite temporal adverb 195
45.2 The indefinite adverb ial 195
45.3 Causative verbs 195
45.4 Emphasis by means of ja 196
45.5 Ĉe la malnova ponto 197

46 LESSON XLVI **199**
46.1 The indefinite adverb iel 199
46.2 The indefinite adverb iom 199
46.3 The suffix -ad- 199
46.4 The use of mem 200
46.5 Arĥimedo kaj la kronoj 201

47 LESSON XLVII **203**
47.1 The negative pronoun 203
47.2 The adverbial participle 203

47.3 The prefix re- 204
47.4 La filozofo arĥimedo 205

48 LESSON XLVIII **207**
48.1 The negative adjective 207
48.2 The negative adverb of place 207
48.3 The negative temporal adverb 207
48.4 The suffix -aĵ- 207
48.5 The adverb jen 208
48.6 Du artkonkursoj 209

49 LESSON XLIX **211**
49.1 The negative adverbs nenial, neniel, neniom 211
49.2 The suffix -iĝ- 211
49.3 La krepusko 213

50 LESSON L **215**
50.1 The pronouns ending in -o 215
50.2 Correlative words 215
50.3 The use of ajn 216
50.4 The suffix -ing- 217
50.5 La gordia ligaĵo 217

51 LESSON LI **220**
51.1 The pronoun ambaŭ 220
51.2 Formations with -ig- and -iĝ- 220
51.3 Factual conditions 221
51.4 La monaĥoj kaj la azeno 222

52 LESSON LII **224**

52.1 The conditional mood 224
52.2 Compound tenses of the conditional mood 224
52.3 Less vivid conditions 225
52.4 Independent use of the conditional mood 225
52.5 The prefix dis- 226
52.6 Pri la gravitado 226

53 LESSON LIII **229**
53.1 Conditions contrary to fact 229
53.2 The verb devi 229
53.3 The preposition sen 230
53.4 La filozofo sokrato 231

54 LESSON LIV **233**
54.1 Summary of conditions 233
54.2 Clauses of imaginative comparison 233
54.3 The use of al to express reference 233
54.4 The suffix -estr- 234
54.5 La ostracismo de aristejdo 235

55 LESSON LV **237**
55.1 The imperative mood 237
55.2 Resolve and exhortation 237
55.3 Commands and prohibitions 238
55.4 Less peremptory uses of the imperative 238
55.5 The use of moŝto 239
55.6 La glavo de damoklo 240

56 LESSON LVI **242**

56.1 The imperative in subordinate clauses 242
56.2 The preposition je 243
56.3 The suffix -op- 244
56.4 La marŝado de la dekmil grekoj 245

57 LESSON LVII 247

57.1 Clauses expressing purpose 247
57.2 Further uses of the accusative 247
57.3 Synopsis of the conjugation of the verb 250
57.4 The suffix -um- 251
57.5 La reirado de la dekmilo 251

58 LESSON LVIII 253

58.1 Permission and possibility 253
58.2 The prefix ge- 253
58.3 The suffix -aĉ- 254
58.4 Interjections 254
58.5 Aleksandro granda 255

59 LESSON LIX 257

59.1 The position of unemphatic pronouns 257
59.2 Some intransitive verbs 257
59.3 The suffix -er- 258
59.4 The prefixes bo- and duon- 259
59.5 Correspondence 259
59.6 Kelkaj leteroj 260

60 LESSON LX 263

60.1 Some transitive verbs 263

60.2 Elision 264
60.3 The prefix eks- 264
60.4 The prefix pra- 264
60.5 The suffixes -ĉj- and -nj- 265
60.6 Weights and measures 265
60.7 The international money system 266
60.8 Abbreviations 266
60.9 Pri la kamero 267

61 Esperanto-English dictionary 269

62 English-Esperanto dictionary 304

1 LESSON I

1.1 Alphabet

1. The Esperanto alphabet contains the following letters:
   a, b, c, ĉ, d, e, f, g, ĝ, h, ĥ, i, j, ĵ, k, l, m, n, o, p, r, s, ŝ, t, u, ŭ, v, z.

1.2 Vowels

2. The vowels of the alphabet are pronounced as follows:

   a as in far.

   e as in fiancé, like *a* in fate.[1]

   i as in machine.

   o as in toll, for.

   u as in rude, rural.

1.3 Consonants

3. The consonants b, d, f, h, k, l, m, n, p, t, v, z, are pronounced as in English, and the remaining eleven as follows:

   c like *ts* in hats, tsetse.

   ĉ like *ch* in chin, much.

   g like *g* in go, big.

   ĝ like *g* in gem, *j* in jar.

   ĥ is produced by expelling the breath forcibly, with the throat only partially open.[2]

   j like *y* in yes, beyond.

---

[1] This "long a" sound in English frequently ends with a *vanish*,–a brief terminal sound of ĭ which makes the vowel slightly diphthongal, as in day, aye. Such a vanish must not be given to any of the Esperanto vowels.

[2] As in pronouncing German and Scotch *ch*, Spanish *j*, Irish *gh*, Russian *x*, Classical Greek: *chi* etc. There are only a few words containing this consonant.

ĵ like *z* in azure, *s* in visual.

r is slightly trilled or rolled.

s like *s* in see, basis.

ŝ like *sh* in shine, rash, *ch* in machine.

ŭ like *w* or consonantal *u*. See Diphthongs (5).

1.4 Names of the letters

4. The vowels are named by their sounds, as given in (2). The names of the consonants are bo, co, ĉo, do, fo, go, ĝo, ho, ĥo, jo, ĵo, ko, lo, mo, no, po, ro, so, ŝo, to, ŭo, vo, zo. These are used in speaking of the letters, in pronouncing them in abbreviations, as ko to po for k.t.p. (etc.), and in spelling words, as bo, i, ro, do, o, birdo.

1.5 Diphthongs

5. Diphthongs are combinations of two vowels uttered as a single sound, by one breath-impulse. The diphthongs in Esperanto contain an i or u sound as the second element, but in order to avoid confusion with combinations of vowels not forming diphthongs (as in naiva, like English naïve, etc.), they are written with j and ŭ instead. Their pronunciation is as follows:

   aj like *ai* in *aisle*.

   ej like *ei* in *vein*, *ey* in *they*.

   oj like *oi* in *coin*, *oy* in *boy*.

   uj like *ui* in *ruin*, *u(e)y* in *gluey*.

   eŭ like *ayw* in *wayward*, or like *E(h)oo* pronounced together.

   aŭ like *ou* in *out*, *ow* in *owl*.

1.6 Combinations of consonants

6. Each consonant, in a combination of two or more consonants, is pronounced with its full value, whether within a word or at its beginning. There are no

silent letters.

a. Thus, both consonants are clearly sounded in the groups kn, kv, gv, sv, in such words as knabo, kvin, gvidi, sviso.

b. The combination kz, as in ekzisti, ekzameno, must not be modified to the *gs* or *ks* represented by *x* in *exist, execute*.

c. The combination sc, as in escepte, scias, is equivalent to the combination *sts* in *la***st** **s***aid*, *fir***st** **s***ong*, pronounced together rapidly. The s in a word beginning with sc may be sounded with the end of the preceding word, if that word ends in a vowel, as mis-cias for mi scias.

d. The n and g are pronounced separately in the combination ng, in such words as lingvo, angulo, producing the sound of *ng* heard in *linger*, not that in *singer*.

e. Each of two similar letters is clearly sounded, as interrilato, ellasi, like *inter-relate*, *well-laid*.

1.7 Syllables

7. Each word contains as many syllables as it has vowels and diphthongs. The division of syllables within a word is as follows:

   a. A single consonant goes with the following vowel, as pa-no, be-la, a-e-ro.

   b. A consonant followed by l or r (which are liquids) goes with the l or r, as in ta-blo, a-kra, a-gra-bla.

   c. Otherwise, the syllable division is made before the last consonant of the group, as sus-pek-ti, sank-ta, deks-tra.

   d. Prefixes are separated from the words to which they are attached, as dis-meti, mal-akra, and compound words are divided into their component parts, as ĉef-urbo, sun-ombrelo.

1.8 Accent

8. Words of more than one syllable are accented upon the syllable before the last, as TA-blo, a-GRA-bla, sus-PEK-ti.

Words for practice

9. (To be pronounced aloud, and correctly accented) Afero, trairi, najbaro, aero, hodiaŭ, pacienco, centono, ĉielo, eĉ, samideano, treege, obei, obeu, Eŭropo, gvidi, ĝojo, ĉiujn, justa, ĝuste, juĝi, ĵaŭdo, lingvo, knabo, larĝa, pagi, kvieteco, ekzemplo, ellerni, fojo, krajono, forrajdi, kuirejo, ĉevalejo, sankteco, scio, nescio, edzo, meze, duobla, ŝipo, ŝarĝi, poŝo, svingi, sklavo, palaj, ŝafaĵo, atmosfero, monaĥo, geometrio, laŭdi, vasta, eksplodi, senĉesa, sensencaĵo, malluma, arbaranoj, manĝo, freŝa, aŭskulti, daŭri.

2 LESSON II

2.1 Nouns

10. Words which are the names of persons or things are called nouns. The ending, or final letter, of nouns in Esperanto is -o:

knabo	boy	pomo	apple
ĉevalo	horse	tablo	table

2.2 The article

11. The definite article is la: the, as la knabo: the boy, la ĉevalo: the horse, la tablo: the table, la pomo: the apple. In English there is an indefinite article a, an for the singular, but none for the plural. Esperanto has no indefinite article for either singular or plural. Therefore knabo may mean boy, or a boy, pomo may mean apple or an apple.

2.3 Adjectives

12. A word used with a noun (expressed or understood) to express a quality or characteristic is called an adjective. The ending of adjectives in Esperanto is -a:

bela	beautiful	granda	large
flava	yellow	forta	strong

2.4 Attributive adjectives

13. An adjective is said to modify a noun whose quality it expresses. When directly preceding or following its noun, it is called an attributive adjective:

la granda ĉevalo	the large horse
bela birdo	a beautiful bird
floro flava	a yellow flower
forta knabo	a strong boy

2.5 Present tense of the verb

14. Words which express action or condition are called verbs. When representing an act or condition as a fact, and dealing with the present time, they are said to be in the present tense. The ending of all Esperanto verbs in the present tense is -as:

kuras	runs, is running	brilas	shines, is shining
flugas	flies, is flying	dormas	sleeps, is sleeping

15. The person or thing whose action or condition the verb expresses is called the subject of the verb:

La suno brilas. — The sun shines (is shining).
subject: suno

Knabo kuras. — A boy runs (is running).
subject: knabo

Vocabulary

(To be memorized in this and in all following lessons.)

bela	beautiful	kaj	and
birdo	bird	kantas	sings, is singing
blanka	white	knabo	boy
bona	good	kuras	runs, is running
brilas	shines, is shining	la	the
ĉevalo	horse	luno	moon
dormas	sleeps, is sleeping	marŝas	walks, is walking
flava	yellow	pomo	apple
floro	flower	suno	sun
flugas	flies, is flying	tablo	table
forta	strong	violo	violet
granda	large	viro	man

Reading lesson

1. Bona viro. 2. La granda tablo. 3. Blanka floro. 4. Flava birdo. 5. La bela birdo kantas. 6. Forta knabo kuras. 7. La bona viro marŝas. 8. La bela ĉevalo kuras. 9. La suno brilas. 10. Birdo flugas kaj knabo kuras. 11. Ĉevalo blanka marŝas. 12. La bela luno brilas. 13. La knabo kantas kaj la viro dormas. 14. Bela granda pomo. 15. La bona knabo kantas. 16. La granda ĉevalo dormas. 17. La suno brilas kaj la luno brilas. 18. Granda forta tablo. 19. Violo flava. 20. La bona flava pomo.

Sentences for translation

1. A beautiful flower. 2. A good large table. 3. A yellow violet and a white violet. 4. The moon is-shining (shines). 5. The good boy is-walking (walks). 6. The beautiful yellow bird is-flying (flies). 7. The strong man is-sleeping (sleeps). 8. The white bird is-singing (sings). 9. A strong horse runs, and a man walks. 10. The sun shines, and the boy is-singing (sings). 11. The large yellow apple. 12. An apple large and good.

3 LESSON III

3.1 The plural number

16. The plural number of nouns, that is, the form which indicates more than one person or thing, is made by adding -j[3] to the noun, as viroj: men, from viro: man; tabloj: tables from tablo: table.

17. An adjective modifying a plural noun agrees with it in number, being given the plural form by the addition of the ending -j.[4] An adjective modifying two or more nouns used together is of course given the plural form:

Bonaj viroj.	Good men.
Grandaj ĉevaloj.	Large horses.
Belaj birdo kaj floro. (Bela birdo kaj bela floro.)	Beautiful bird and (beautiful) flower.

18. The article is *invariable*, that is, does not change in form when used with plural nouns, as la viro: the man, la viroj: the men. The verb is also invariable in form:

La viroj marŝas.	The men walk. (The men are walking.)
La suno kaj la luno brilas.	The sun and the moon are shining.
La viro estas.	The man is.
La viroj estas.	The men are.

3.2 Predicate adjective and noun

19. When the adjective is a part of that which is told or predicated of the subject of the verb, as when used with the verbs to be, to seem, etc., it is called a *predicate adjective*:

La birdo estas bela.	The bird is beautiful.
La knabo ŝajnas bona.	The boy seems good.

[3] -oj is pronounced like *oy* in *boy*. See 5.
[4] -aj is pronounced like *ai* in *aisle*. See 5.

La viroj estas fortaj.	The men are strong.

20. A noun may also be used as part of the predicate, and is then called a *predicate noun*:

Violoj estas floroj.	Violets are flowers.
La kolombo estas birdo.	The dove is a bird.

21. Predicate nouns and adjectives agree in number with the word or words with which they are in predicate relation:

Rozoj estas belaj.	Roses are beautiful.
La knabo kaj la viro ŝajnas fortaj.	The boy and the man seem strong.

Vocabulary

alta	high, tall	kolombo	dove
arbo	tree	kuŝas	lies, is lying, lie
ĉambro	room	longa	long
domo	house	rozo	rose
en	in	ruĝa	red
estas	is, are	seĝo	chair
folio	leaf	sidas	sits, sit, is sitting
freŝa	fresh	sur	on
ĝardeno	garden	ŝajnas	seems, seem
kampo	field	verda	green

Reading lesson

1. La alta viro estas en la ĝardeno. 2. Blanka ĉevalo estas en la kampo. 3. Belaj birdoj sidas sur la verda arbo. 4. La bonaj knaboj estas en la domo. 5. La ĉambroj en la bela domo estas grandaj. 6. Freŝaj floroj kuŝas sur la tablo. 7. La violoj en la kampo estas belaj. 8. La luno kaj la suno ŝajnas grandaj. 9. La kolomboj estas belaj birdoj. 10. La knaboj ŝajnas fortaj. 11. Ruĝaj pomoj estas sur la tablo en la ĉambro. 12. La fortaj viroj sidas sur seĝoj en la longa ĉambro. 13. La arboj estas altaj kaj verdaj. 14. La kolomboj sur la arboj kantas. 15. Fortaj ĉevaloj

marŝas kaj kuras en la verdaj kampoj. 16. La knaboj dormas en la granda domo. 17. Ruĝaj, flavaj, kaj verdaj folioj estas en la ĝardeno. 18. Longa tablo estas en la domo. 19. Belaj birdoj flugas kaj kantas en la kampo. 20. Freŝaj rozoj ŝajnas belaj. 21. La folioj estas verdaj kaj ruĝaj.

Sentences for translation

1. The trees in the garden are tall and green. 2. The rooms in the house are long. 3. The flowers on the table are red, yellow and white. 4. The leaves are long and green. 5. The men are-sitting (sit) on chairs in the garden. 6. In the garden are yellow roses. 7. The birds in the field are doves. 8. The boys in the room in the house seem tall. 9. Fresh violets are beautiful flowers. 10. The horses in the green fields seem strong. 11. Doves are-singing (sing) in the garden. 12. The men in the large house sleep. 13. The house is long and high, and the rooms in the house are large. 14. Red and yellow apples lie on the big table. 15. Green leaves are on the trees in the large garden.

4 LESSON IV

4.1 Transitive verbs

22. The verbs so far given have been *intransitive verbs*, expressing a state or an action limited to the subject, and not immediately affecting any other person or thing, as la knabo kuras: the boy runs. On the other hand a *transitive verb* expresses an act of the subject upon some person or thing; as, la knabo trovas – –: the boy finds – –.

4.2 The accusative case

23. The person or thing acted upon is called the *direct object* of a transitive verb, and is given the ending -n. This is called the accusative ending; and the word to which it is attached is said to be in the *accusative case*:[5]

La viro havas seĝon.	The man has a chair.
La knabo trovas florojn.	The boy finds flowers.

24. An attributive adjective modifying a noun in the accusative case is made to agree in case, by addition of the same accusative ending -n. This prevents any doubt as to which of two or more nouns in a sentence is modified by the adjective, and permits of variation in the order of the words:

La knabo trovas belan floron.	The boy finds a beautiful flower.
Florojn belajn la viro havas.	The man has beautiful flowers.
La viro havas grandan seĝon.	The man has a large chair.
Ruĝan rozon la knabo havas.	The boy has a red rose.

25. A predicate adjective or noun (19) is never in the accusative case, nor is the accusative ending ever attached to the article, which is invariable as stated in 18.

[5] The ending -n follows the ending -j, if the word to be put in the accusative case is in the plural number.

4.3 The conjunction kaj

26. In the expression both . . . and . . . , the conjunction kaj is used for both words, being merely repeated:

La viro kaj marŝas kaj kuras.	The man both walks and runs.
La ĉevalo estas kaj granda kaj forta.	The horse is both large and strong.
La knabo havas kaj rozojn kaj violojn.	The boy has both roses and violets.
Kaj la knabo kaj la viro estas altaj.	Both the boy and the man are tall.

4.4 The negative ne

27. The negative word meaning "not" when forming part of a sentence, and "no" when used as an answer to a question, is ne. When used as a sentence-negative, it usually immediately precedes the verb. For emphatic negation of some other word than the verb, ne may precede that word:

Violoj ne estas ruĝaj.	Violets are not red.
La viroj ne sidas sur seĝoj.	The men are-not-sitting on chairs.
La kolombo kantas, ne flugas.	The dove is-singing, not flying.
La domo estas blanka, ne verda.	The house is white, not green.

Vocabulary

apud	near, in the vicinity of	koloro	color
benko	bench	larĝa	wide, broad
branĉo	branch	manĝas	eat, eats
diversa	various	mola	soft
feliĉa	happy	nigra	black
frukto	fruit	ne	not, no
havas	have, has	rompas	break, breaks
herbo	grass	sed	but
ili	they	trovas	find, finds
kolektas	gather, collect	vidas	see, sees

Reading lesson

1. La knaboj ne estas en la ĉambro en la blanka domo. 2. Ili estas en la granda ĝardeno.

3. La ĝardeno ŝajnas kaj longa kaj larĝa. 4. La feliĉaj knaboj vidas la belan ĝardenon. 5. Ili vidas florojn apud alta arbo. 6. La floroj havas diversajn kolorojn. 7. La knaboj kolektas kaj ruĝajn kaj flavajn florojn. 8. Sed ili ne trovas fruktojn en la ĝardeno. 9. Florojn blankajn ili ne vidas.

10. La alta arbo havas verdajn foliojn sur la branĉoj. 11. La knaboj rompas branĉon, kaj kolektas la fruktojn. 12. Ili vidas florojn sur la branĉoj, sed la florojn ili ne kolektas.

13. La knaboj ne sidas sur benkoj en la ĝardeno, sed kuŝas sur la mola herbo. 14. La kolomboj sidas sur la arboj, kaj ili estas feliĉaj. 15. La knaboj vidas la belajn birdojn.

16. Fortaj nigraj ĉevaloj manĝas la herbon en la kampo. 17. La knaboj vidas la ĉevalojn, sed la ĉevaloj ne vidas la knabojn. 18. La ĉevaloj ne dormas, ili manĝas.

19. La freŝa herbo estas verda kaj mola. 20. Feliĉaj estas kaj la knaboj kaj la ĉevaloj. 21. La pomo estas bona frukto.

Sentences for translation

1. Green leaves are on the trees. 2. The boys break branches and gather the apples. 3. They are near the tall tree in the garden. 4. They find leaves on the tree, but they do not see the fruit. 5. The house is long, broad and high. 6. The rooms in the house are both long and wide. 7. The men have strong black horses. 8. The horses eat the fresh green grass in the field. 9. The men sit on benches in the garden. 10. The boys do not sleep, but they lie on the soft grass. 11. They see both the birds and the flowers, and they seem happy. 12. The flowers have various colors, but the grass is green. 13. The doves are not sitting on the tree, they are flying near the trees. 14. Beautiful red roses are lying on the table in the house. 15. The large red apples are near the yellow roses.

5 LESSON V

5.1 The complementary infinitive

28. The infinitive is a form of the verb which expresses merely the general idea of the action or condition indicated, and has some of the characteristics of a noun. The ending of the infinitive is -i, as kuri: to run, esti: to be, havi: to have.

29. An infinitive used to complete the meaning of another verb, serving as a direct object to a transitive verb, is called a *complementary infinitive*. If the complementary infinitive is from a transitive verb, it may itself have a direct object:

La knabo volas kuri.	The boy wishes to run.
Birdoj ŝatas kanti.	Birds like to sing.
La knabo volas havi ĉevalon.	The boy wishes to have a horse.
Ili volas trovi florojn.	They wish to find flowers.

5.2 Interrogation

30. An interrogative sentence is one which asks a question. Unless some directly interrogative word (as who, when, why, etc.) is used, the sentence is rendered interrogative by use of the word ĉu. This interrogative particle is placed at the beginning of a sentence, the words of which are left in the same order as for a statement. Since there is no inversion of order, there is no necessity for a word like English do or does, to introduce the verb:

Ĉu la knabo estas bona?	Is the boy good?
Ĉu ili havas florojn?	Have they flowers?
Ĉu la kolomboj kantas?	Do the doves sing? (Are the doves singing?)

5.3 The conjunction nek

31. In the expression neither . . . nor . . . , the conjunction nek is used for both words. Since an adjective modifier of two or more words connected by nek must necessarily modify them separately, the adjective remains in the singular number:

Ili nek marŝas nek kuras.	They neither walk nor run.
La viro havas nek domon nek ĝardenon.	The man has neither a house nor a garden.
Nek la rozo nek la violo estas verda.	Neither the rose nor the violet is green.

Vocabulary

(Verbs will hereafter be quoted in the infinitive form.)

bruna	brown	matura	ripe
ĉerizo	cherry	Mario	Mary
ĉu	(30)	nek	neither, nor
dolĉa	sweet	persiko	peach
gusto	taste	jes	yes
ĝi	it	preferi	to prefer
Gertrude	Gertrude	ŝati	to like
knabino	girl	voli	to wish

Reading lesson

1. Ĉu persiko estas ruĝa? 2. Jes, ĝi estas kaj ruĝa kaj dolĉa. 3. Ĉu ĉerizoj estas brunaj? 4. Ne, ili estas nek brunaj nek nigraj, sed flavaj. 5. Ĉu la pomo estas frukto? Jes, ĝi estas bona frukto.

6. Ĉu la viro kaj la knabo havas pomojn? 7. Ne, ili havas nek pomojn nek persikojn. 8. Ĉu Mario havas la maturan frukton? 9. Mario kaj Gertrudo havas la frukton. 10. Ili estas en la domo, kaj manĝas la maturan frukton.

11. La persikoj havas dolĉan guston. 12. La knabinoj volas havi florojn, sed la knaboj preferas kolekti diversajn fruktojn. 13. Ili volas trovi maturajn ĉerizojn kaj flavajn persikojn. 14. La ĉerizoj havas belan ruĝan koloron. 15. La persikoj ŝajnas molaj kaj bonaj.

16. Mario rompas branĉon, kaj vidas ĉerizojn sur la branĉoj. 17. Gertrudo estas feliĉa, kaj volas havi la belan frukton. 18. Gertrudo estas alta, bela knabino. 19. Mario ŝatas ĉerizojn.

20. La knaboj kaj knabinoj sidas sur la verda herbo, kaj manĝas la ĉerizojn. 21. Ili ne volas manĝi pomojn, ili preferas la dolĉajn ĉerizojn.

22. La folioj apud la ĉerizoj estas nek larĝaj nek longaj.

Sentences for translation

1. Have the girls beautiful flowers? 2. No, they have fresh fruit. 3. The boys do not wish to gather flowers. 4. They prefer to break the branches, and find the sweet cherries. 5. Gertrude wishes to eat apples, but Mary has neither apples nor peaches. 6. Do the girls like to sit in the house and eat fruit? 7. Yes, they like to sit in the house, but they prefer to walk in the field. 8. Are ripe peaches brown? 9. No, they are red and yellow. 10. Has the peach a sweet taste? 11. Do the girls see the beautiful black horses in the fields? 12. Yes, they see the horses, but the horses seem not to see the girls. 13. Mary sits on the soft green grass, and eats ripe fruit.

6 LESSON VI

6.1 Personal pronouns

32. Words which stand in the place of nouns, as you, he, who, which, are called *pronouns*. Pronouns referring to the person speaking (I, we), the person addressed (you, thou), or the person or thing spoken of (he, she, it, they), are called *personal pronouns*. They are considered singular or plural, according to whether they refer to one or more persons. Since the meaning of such pronouns indicates the number, no plural ending is ever attached to them. The personal pronouns are:

	Singular	Plural
First person:	mi: I (me)	ni: we (us)
Second person:	vi: you	vi: you
Third person:	li: he (him) ŝi: she (her) ĝi: it	ili: they (them)

(There is another pronoun ci: thou, for the second person singular, used in solemn style, as in the Bible, in poetry, and also for intimate or familiar address when desired, like German *du*, French *tu*, etc.)

6.2 Agreement with pronouns

33. Nouns in predicate relation with pronouns, or adjectives modifying such pronouns, are made to agree with them in number:

Ni estas bonaj kaj feliĉaj.	We are good and happy.
Rozoj estas floroj, ill ne estas fruktoj.	Roses are flowers, they are not fruits.
Gertrudo, vi estas bona.	Gertrude, you are good.
Knabinoj, ĉu vi estas feliĉaj?	Girls, are you happy?

6.3 Conjugation of the verb

34. Any pronoun may serve as the subject of a verb. The combination of the verb with each of the personal pronouns in succession for its subject, is called the *conjugation* of the verb. Following is the conjugation of the present tense of esti, and of vidi:

mi estas	I am	mi vidas	I see
vi estas	you are	vi vidas	you see
li (ŝi, ĝi) estas	he (she, it) is	li (ŝi, ĝi) vidas	he (she, it) sees
ni estas	we are	ni vidas	we see
vi estas	you (plural) are	vi vidas	you (plural) see
ili estas	they are	ili vidas	they see

Vocabulary

al	to, toward	hodiaŭ	today
Arturo	Arthur	kudri	to sew
aŭ	or	Roberto	Robert
aŭ . . . aŭ . . .	either . . . or . . .	skui	to shake
ĉar	because	stari	to stand
doni	to give	sub	under, beneath
fali	to fall	virino	woman
fenestro	window		

Reading lesson

1. Knaboj, ĉu vi volas sidi en la domo, aŭ en la ĝardeno? 2. Ni preferas sidi hodiaŭ en la ĝardeno, sub la granda arbo. 3. Ĉu vi havas pomojn, aŭ ĉerizojn? 4. Ni havas nek pomojn nek ĉerizojn, sed ni havas dolĉajn persikojn.

5. Arturo donas al vi la maturajn persikojn, ĉar li ŝatas kolekti frukton. 6. Arturo, ĉu vi rompas la branĉojn? 7. Ne, sed mi skuas branĉon, kaj la persikoj falas. 8. Mi staras sub la arbo, kaj kolektas la dolĉan frukton.

9. La frukton mi donas al Mario kaj Gertrudo. 10. Mi volas doni persikon al Heleno, sed hodiaŭ ŝi estas en la domo.

11. Ŝi sidas apud la fenestro kaj kudras. 12. Ŝi preferas kudri, kaj volas nek marŝi nek sidi en la ĝardeno. 13. Kaj ŝi kaj la virino apud ŝi volas kudri hodiaŭ. 14. Ili estas feliĉaj, ĉar ili vidas la birdojn en la arbo apud la fenestro. 15. La birdoj estas kolomboj, kaj sidas sur la arbo.

16. Sub la arboj en la kampo staras ĉevaloj, kaj ili manĝas la verdan molan herbon. 17. Ni donas pomojn al ili, ĉar ili ŝatas pomojn. 18. Ni estas feliĉaj, ĉar ni havas belajn persikojn maturajn kaj bonajn.

19. Roberto, vi estas alta, sed vi, knabinoj, ne estas altaj.

Sentences for translation

1. Does Arthur break the branch and gather the apples? 2. No, he shakes the branch, and the apples fall. 3. They are ripe and sweet.

4. Robert, do you wish to stand beneath the tree? 5. No, I do not wish to stand under it, but near it. 6. I wish to give both the peaches and the apples to the woman.

7. She is sitting in the house, near the window. 8. Mary is sitting in (on) a chair near her. 9. Both Mary and the woman are sewing. 10. They prefer to sew, and do not wish to walk in the garden to-day. 11. They are happy because they like to sew. 12. They do not wish to gather flowers, or walk, or see the birds. 13. They have neither apples nor peaches, but they do not wish to eat. 14. They give the fruit to the boys and girls.

7 LESSON VII

7.1 The past tense

35. The past tense of the verb expresses an action which took place in past time, or a condition which existed in past time. The ending of this tense is -is, as kuris: ran, flugis: flew, brilis: shone. The conjugation of esti and also of vidi in the past tense is as follows:

mi estis	I was	mi vidis	I saw
vi estis	you were	vi vidis	you saw
li (ŝi, ĝi) estis	he (she, it) was	li (ŝi, ĝi) vidis	he (she, it) saw
ni estis	we were	ni vidis	we saw
vi estis	you (plural) were	vi vidis	you (plural) saw
ili estis	they were	ili vidis	they saw

7.2 Prepositions

36. A preposition is a word like in, on, placed before a noun or pronoun to indicate some relation between this and another word. The preposition is said to *govern* the noun or pronoun, which is called its *complement*. In English, the complement of a preposition seems to be put in the accusative case if it is a pronoun, but to remain unchanged in form if it is a noun. In Esperanto the preposition does not affect the form of the word governed, which remains in the nominative case:

La arbo estas en la ĝardeno.	The tree is in the garden.
Bonaj pomoj estas sur ĝi.	Good apples are on it.
Mi donis ĉerizojn al li.	I gave cherries to him.
La knabo estas apud mi.	The boy is near me.
Sub la arbo staris ĉevalo.	Under the tree stood a horse.

7.3 Accusative case of personal pronouns

37. For use as the object of a verb, any pronoun may be put in the accusative case by addition of the accusative ending -n (23):

La viro vidis vin kaj min.	The man saw you and me.
Li vidis ilin kaj nin.	He saw them and us.
Mi vidis nek lin nek ŝin.	I saw neither him nor her.
Ni volas havi ĝin.	We wish to have it.

Vocabulary

agrabla	pleasant, agreeable	luma	light (not dark)
bildo	picture	muro	wall
blua	blue	nun	now
danki	to thank	planko	floor
de	from	pordo	door
diri	to say	rigardi	to look (at)
infano	child	tapiŝo	carpet
interesa	interesting	tra	through

Reading lesson

1. Hodiaŭ la knaboj kaj knabinoj estas en la granda domo. 2. Ili staras apud la tablo, en agrabla luma ĉambro. 3. Ĝi havas altajn larĝajn fenestrojn. 4. Sub la tablo kaj seĝoj, mola tapiŝo kuŝas sur la planko. 5. La tapiŝo havas belajn kolorojn, ruĝan, bluan, flavan, kaj verdan.

6. Virino marŝis tra la pordo, kaj staris apud la tablo. 7. Ŝi havis interesajn bildojn, kaj donis ilin al la knaboj kaj la knabinoj. 8. Ŝi diris "Ĉu vi volas rigardi la bildojn?" 9. "Jes, ni dankas vin," diris la infanoj, kaj ŝi donis al ili la bildojn.

10. Granda bildo falis de la tablo, sed Arturo nun havas ĝin. 11. Li donas ĝin al Mario, ŝi dankas lin, kaj donas ĝin al Roberto. 12. Ili volis doni ĝin al Gertrudo, sed ŝi diris "Ne, mi dankas vin, mi ne ŝatas rigardi

bildojn." 13. Ŝi marŝis de la tablo al la fenestro kaj diris "Mi preferas kudri." 14. Ŝi volis sidi en granda seĝo apud la fenestro.

15. La virino rigardis ŝin kaj diris "Mi donis la bildojn al vi, knaboj kaj knabinoj," ĉar ili estas interesaj bildoj. 16. Gertrudo diris "Vi estas bona al ni, sed mi volas sidi apud la pordo aŭ la fenestro. 17. Mi kolektis dolĉajn violojn en la ĝardeno, kaj nun mi volas rigardi la dolĉajn florojn, kaj kudri."

Sentences for translation

1. Do the boys and girls wish to be good? 2. They gathered fresh flowers and gave them to the woman. 3. The happy children were in the garden, but now they are in the house. 4. The rooms in the house are light, because they have large wide windows. 5. The doors in the room are wide and high. 6. The carpets on the floor seem soft, and have various beautiful colors. 7. A large strong table stands near the door. 8. We can sit near the table and look through the windows. 9. Gertrude is-looking-at the various pictures. 10. She looks-at them, and seems to be happy. 11. She gave a picture to me and I thanked her. 12. Helen walked near the table and shook it. 13. Arthur did not see the pictures because they were lying on the floor. 14. He looked-at the pictures on the wall, but they are neither interesting nor beautiful. 15. Robert looked through the window, and saw us in the pleasant garden.

8 LESSON VIII

8.1 Reflexive pronouns

38. A pronoun which refers to the same person or thing as the subject of the verb in the sentence, but is used in some other relation than subject of that verb, is said to be used *reflexively*, or to be a *reflexive pronoun*.

39. The first and second personal pronouns, mi, ni, and vi, (ci) are used for the reflexive pronouns of the first and second persons. There can be no ambiguity, since words such as me, myself, us, ourselves, can refer to no one else than the person or persons speaking; while words such as you, yourself, yourselves (thee, thyself), can refer to no one else than the person or persons addressed:

Mi vidas min.	I see myself.
Mi diris al mi.	I said to myself.
Ni havas tapiŝon sub ni.	We have a carpet under us.
Ni amuzis nin.	We amused ourselves.
(Ci trovas domon apud ci.)	(Thou findest a house near thee.)
Vi diras al vi.	You say to yourself (yourselves).
Vi amuzas vin.	You amuse yourself (yourselves).

40. When the verb is in the third person, a pronoun of the third person, used otherwise than as the subject, might or might not refer to the subject of that verb. For example, "He sees a bird near him," may mean that the subject sees a bird near himself, or near another person. If such a pronoun of the third person is intended to refer to the subject of the verb, Esperanto uses a special reflexive pronoun si (accusative sin), which means him(self), her(self), it(self), them(selves), according to the gender and number of the verb:[6]

Li amuzas sin.	He amuses himself.
Arturo vidis birdon apud si.	Arthur saw a bird near him(self).
Ŝi trovas floron apud si.	She finds a flower near her(self).

[6] From the very fact that si always *refers to* the subject of the verb, it is evident that si can never itself be used as subject or part of the subject of the verb.

Mario trovis sin sur blua tapiŝo.	Mary found herself on a blue carpet.
La tapiŝo havas diversajn kolorojn en si.	The carpet has various colors in it(self).
La birdo kaŝas sin sub la folioj.	The bird hides itself under the leaves.
Ili amuzas sin.	They amuse themselves.
La viroj havas seĝojn apud si.	The men have chairs near them(selves).
La virinoj trovas florojn apud si.	The women find flowers near them(selves).
La arboj havas ĉerizojn sur si.	The trees have cherries on them(selves).
Sub si la infanoj trovis molan tapiŝon.	Under them(selves) the children found a soft carpet.

8.2 Reflexive verbs

41. A verb having a reflexive pronoun for its direct object is sometimes called a *reflexive verb*, from the fact that some languages have had or still have a special reflexive or middle form of the verb, to express an act of the subject on or for itself, or they have certain verbs whose use is chiefly or exclusively reflexive.[7] The conjugation of a verb reflexively is therefore as follows:

Mi amuzas min (mi min amuzas).	I amuse myself.
Vi amuzas vin (vi vin amuzas).	You amuse yourself.
Li (Ŝi, Ĝi) amuzas sin (sin amuzas).	He (She, It) amuses him (her, it)self.
ni amuzas nin (ni nin amuzas).	We amuse ourselves.
vi amuzas vin (vi vin amuzas).	You amuse yourselves.
ili amuzas sin (ili sin amuzas).	They amuse themselves.

[7] As Greek *ετράποντο*, they turned themselves; Latin *exerceor*, I exercise myself, *vescor*, I eat (I feed myself); German *ich hüte mich*, I beware (I guard myself); Spanish *me alegro*, or *alegrome*, I rejoice (I gladden myself); French *il s'arréte*, he halts (he stops himself).

Vocabulary

Alfredo	Alfred	komenci	to begin
amuzi	to amuse	laŭdi	to praise
antaŭ	before, in front of	legi	to read
aparteni	to belong	libro	book
griza	gray	perdi	to lose
iri	to go	skatolo	small box or case
Johano	John	strato	street
kaŝi	to hide, to conceal	si	himself, etc. (40)

Reading lesson

1. Johano kaj Alfredo amuzis sin en la ĝardeno. 2. Johano kaŝis sin, kaj Alfredo trovis Johanon. 3. Alfredo sin kaŝis en alta arbo, kaj Johano trovis Alberton. 4. Mario kaj Gertrudo sin kaŝis apud la floroj, kaj la knaboj trovis la knabinojn. 5. La knabinoj ne volas perdi sin en la agrabla kampo.

6. Johano komencis amuzi sin en luma ĉambro en la domo. 7. La muro havas interesajn bildojn sur si. 8. Tra la fenestro antaŭ si Johano rigardas la virojn kaj la virinojn sur la strato. 9. Li havas molan grizan tapiŝon sub si, kaj ne volas seĝon.

10. Li kaj Alfredo volis iri al la strato kaj amuzi sin. 11. Ili marŝis al la pordo, kaj trovis ruĝan skatolon antaŭ si. 12. En la skatolo estis libro, kaj Johano diris al si "La libro ne apartenas al mi." 13. Li diris al Alfredo "Ĉar ni trovis ĝin, mi volas legi la libron."

14. Virino antaŭ pordo komencis rigardi la knabojn, kaj ili diris al ŝi "Ĉu la libro apartenas al vi? Ni trovis ĝin en skatolo." 15. La virino diris "Jes, ni perdis ĝin, kaj mi dankas vin, ĉar vi donas al mi la skatolon kaj la libron." 16. Ŝi iris al la strato, kaj la knaboj iris al la domo.

Sentences for translation

1. The book in the gray box does not belong to me. 2. I found it in front of me, near the door. 3. You began to praise yourselves, but I do not praise myself. 4. They hid themselves, and I stood near them. 5. The

birds sit on the tree, because it has ripe cherries on it. 6. Alfred amused himself on the street, but we like to amuse ourselves in the house. 7. The trees have good fruit on them. 8. She found herself in a beautiful light room. 9. The carpet on the floor had various colors in it, and the high wall had pictures on it. 10. The pictures had boys and girls in them. 11. The book belongs to her, but it fell from the box. 12. The table has red and blue and yellow flowers on it. 13. Did you see the doves near the flowers in front of (before) you? 14. The birds saw the fruit on the tree in front of them, and flew to the branches. 15. I sat on the bench in the garden, and began to read an interesting book. 16. They hid themselves in the leaves and began to sing. 17. The child is in a pleasant room.

9 LESSON IX

9.1 Limitation of the third personal pronoun

42. Since there is a special reflexive pronoun of the third person, the third personal pronouns, li, ŝi, ĝi, ili, when used otherwise than as subjects, never refer to the subject of the verb, but always to some other person or thing:

La knabo laŭdas lin.	The boy praises him (another person).
Ŝi donas pomojn al ŝi.	She gives apples to her (to another person).
La birdo vidis ĝin.	The bird saw it (something else than the bird).
La knaboj kaŝis ilin.	The boys hid them (other persons or things).
Ili trovis ilin apud si.	They found them (other persons or things) near them(selves).
La birdoj flugis al ili.	The birds flew to them.

9.2 Possessive adjectives

43. Words like my, his, your, which indicate ownership or some possessive relation, are called *possessive adjectives*.[8] Possessive adjectives are formed from the personal pronouns by adding the adjective ending -a, as mia: my, via: your, (cia: thy), lia: his, ŝia: her, ĝia: its, nia: our, via: your (plural), ilia: their. The limitation in the use of the third personal pronouns (42) is also true of the adjectives derived from them:

Mia domo kaj miaj ĝardenoj estas grandaj.	My house and my gardens are large.
Johano sidas sur via seĝo.	John is sitting in your chair.
Li havas lian ĉevalon.	He has his (another person's) horse.

[8]Sometimes these words are called possessive pronouns, although really they are not pronouns at all, but pronominal adjectives with a possessive meaning.

Ĉu vi legis ŝiajn librojn?	Did you read her books?

44. Reflexive possessive adjectives, like the reflexive pronoun, refer to the subject of the verb in the sentence. For the first and second persons, they are the same as the personal possessive adjectives. The reflexive possessive adjective of the third person is sia: his, her, its, their, formed by adding the ending -a to the reflexive pronoun si:

Mi havas miajn librojn sur mia tablo.	I have my books on my table.
Johano perdis siajn librojn.	John lost his (John's) books.
Mario estas en sia ĉambro.	Mary is in her room.
La birdoj flugis al sia arbo.	The birds flew to their tree.

9.3 Pronominal use of possessive adjectives

45. Possessive adjectives may be used predicatively, as "the book is mine," or may modify some word or words not expressed, as "mine are large." Instead of having special forms, like English mine, yours, hers, etc., Esperanto uses the regular possessive adjectives preceded by the article:

La granda libro estas la mia.	The large book is mine.
La via estas granda, la miaj estas belaj.	Yours is large, mine are beautiful.
Ili havas la sian, sed ne la lian.	They have theirs, but not his.
La iliaj ŝajnas esti bonaj.	Theirs seem to be good.

Vocabulary

diro	saying, remark	manĝo	meal
ĝis	as far as, up to, down to	nesto	nest
hieraŭ	yesterday	pasero	sparrow
juna	young	patro	father
kapti	to catch, to seize	post	after, behind
kato	cat	surprizi	to surprise
kolera	angry	teni	to hold, to keep
lavi	to wash	vizaĝo	face

Reading lesson

1. Hieraŭ mi perdis mian grizan katon. 2. Ilia kato kaptis nian birdon. 3. Via kolera diro surprizis mian patron. 4. Ĉu la granda kampo apartenas al ŝia patro? 5. Ne, ĝi ne estas la lia. 6. La lia estas bela, sed mi preferas la mian. 7. Ĉu vi ŝatas vian libron aŭ la ilian? 8. Li havas nek siajn ĉevalojn nek la iliajn. 9. La knabinoj ŝajnas esti koleraj. 10. Ili komencis legi siajn librojn. 11. La viro kaptis kaj tenis siajn ĉevalojn, sed li ne trovis iliajn ĉevalojn. 12. Ŝia libro kuŝas sur la planko, post ŝia seĝo. 13. Ŝi ne trovis ilian libron, sed la junaj infanoj trovis la nian.

9.4 La kato kaj la pasero

Griza kato iris de la domo ĝis la strato. Ĝi vidis paseron antaŭ si, kaj volis manĝi ĝin. La kato staris post granda arbo, kaj kaptis la paseron.

La pasero diris "Bona kato lavas sin antaŭ sia manĝo, sed vi ne lavis vian vizaĝon." La interesa diro surprizis la katon. La kato ne tenis la paseron, sed komencis lavi sian vizaĝon. La pasero flugis de la kato ĝis la arbo.

La kolera kato diris "Mi perdis mian manĝon, ĉar mi komencis lavi min antaŭ la manĝo!" Nun la katoj ne lavas sin antaŭ la manĝoj. Ili havas siajn manĝojn, kaj post la manĝoj ili lavas la vizaĝojn.

La paseroj ne surprizas ilin nun, sed ili tenas la paserojn. La katoj estas feliĉaj, sed la paseroj ne estas feliĉaj.

La junaj paseroj volas flugi al la nestoj en la arboj.

Sentences for translation

1. The boys are not in their (own) house, but they are in his. 2 Is the large beautiful house yours? 3. The woman walked through the door of their house, as far as her room. 4. The room has interesting pictures on its walls. 5. We praised their flowers yesterday, and they gave them to us. 6. Their books are in their (the books') box. 7. They are on their (the boys') table. 8. The gray cat was angry because it did not hold the bird. 9. The sparrow surprised it, and it commenced to wash its face. 10. The sparrow wished to fly as far as the tall tree, but the cat held it. 11. The sparrow said "A good cat washes its face, but you are not a good cat." 12. The sparrow was angry because the cat seized it and held it. 13. The bird did not lose its meal, but the angry cat lost its meal. 14. Do you see his cat or hers? 15. I see both his and hers, but ours is not in our garden. 16. My father is a tall strong man. 17. I like to look at him. 18. The children saw the young birds in the nest.

10 LESSON X

10.1 The accusative of direction

46. When the verb in a sentence expresses motion, the word indicating the place, person or thing toward which the motion is directed is given the accusative ending. This is also true if the word is the complement of any preposition which does not itself sufficiently indicate motion in a certain direction. (The prepositions al: to, toward, ĝis: as far as, tra: through, express motion in the direction of their complements, and could not well be used except in a sentence whose verb expresses motion. Consequently the accusative is not used after any of these three):

Li iris ĝardenon.	He went to the garden ("gardenward").
La viro iros Bostonon.	The man will go to Boston ("Bostonward"). (Cf. English he went home, he went homeward, etc.)
Li estis en la ĝardeno, kaj kuris en la domon.	He was in the garden and ran into the house.
Ĝi ne estas sur la tablo, ĝi falis sur la plankon.	It is not on the table, it fell upon the floor.
Ili falis sub la tablon ĝis la planko.	They fell under the table as far as the floor. (direction expressed by whole prepositional phrase)
Mi iris tra la domo en mian ĉambron.	I went through the house into my room.

10.2 The article for the possessive adjective

47. In many sentences where the possessor is already sufficiently indicated, English nevertheless uses a possessive adjective, as in "I wash my face," "he shakes his head," but on the other hand omits it entirely with certain words indicating relationship, as in "Brother gave it to me," etc. In both cases Esperanto uses the article instead of the possessive adjective, unless the fact

of possession is to be emphasized:

Mi lavas la vizaĝon.	I wash my face.
Li skuas la kapon.	He shakes his head.
La patro estas alta.	Father is tall.
Mi donis ĝin al la patro.	I gave it to Father.

10.3 Apposition

48. English often uses the preposition of between two words where no idea of possession really exists, as "the city of Boston." Since nouns used in apposition refer to the same thing, and are in the same grammatical construction, Esperanto does not use a preposition:

La urbo Bostono estas granda.	The city (of) Boston is large.
Mia amiko Johano estas alta.	My friend John is tall.
Ĉu vi ne konas min, vian amikon?	Do you not know me, your friend?

Vocabulary

arabo	arab	meti	to put, to place
baldaŭ	soon	nazo	nose
Bostono	Boston	nur	only, merely
frato	brother	puŝi	to push
kamelo	camel	trans	across
kapo	head	tuta	whole, entire, all
kolo	neck	urbo	city
korpo	body	varma	warm

10.4 La arabo kaj la kamelo

Arabo sidis en sia domo en la urbo. Apud domo trans la strato li vidis kamelon. La kamelo iris trans la straton ĝis la pordo, kaj diris al la arabo,

"Frato, mi ne estas varma, mi volas meti nur la nazon en vian varman domon." La arabo skuis la kapon, sed la kamelo metis la nazon tra la pordo en la ĉambron.

La kamelo komencis puŝi sian tutan vizaĝon en la domon. Baldaŭ li havis la kapon ĝis la kolo en la domo. Post la kapo iris la kolo en ĝin, kaj baldaŭ la tuta korpo estis en la domo.

La arabo estis kolera, ĉar li ne volis havi tutan kamelon en sia domo. Li kuris al la kamelo, kaptis lin, tenis lin, kaj diris, "Frato, vi volis meti nur la nazon en mian domon. La ĉambro ne estas granda sed ĝi estas la mia, kaj mi preferas sidi en ĝi."

"Via diro estas bona," diris la kamelo, "via domo ne estas granda, sed ĝi estas varma, kaj mi ŝatas stari en ĝi. Mi preferas stari kaj kuŝi en ĝi, kaj mi donos al vi mian arbon trans la strato. Ĉu vi ne volas iri sub la arbon?"

Kaj la kamelo puŝis la arabon de lia domo en la straton de la urbo. La kamelo nun trovis sin en varma ĉambro, sed la juna arabo staris trans la strato kaj ne estis varma.

Sentences for translation

1. The cat ran across the street. 2. Across the street it found a sparrow. 3. It caught the bird, but began to wash its face, and the sparrow flew to the nest.

4. I went into the garden as far as the large tree. 5. I did not hold my book, and it fell upon the floor. 6. It began to fall under the table, but I seized it.

7. My brother pushed the books into their box, and put it on the table. 8. We went to the city of Boston yesterday and into a beautiful house.

9. The arab shook his head and said, "No." 10. But the camel commenced to go through the door. 11. His remark did not seem to surprise the camel.

12. The camel pushed its head and neck, and soon its whole body into the warm house. 13. It wished to put merely its nose into it. 14. The arab was angry, because it pushed itself into his house. 15. He said, "Brother, the house is mine, and I do not wish to have you in it." 16. But soon after

the remark, the whole camel was in the house. 17. He pushed the young arab into the street. 18. He went across the street and stood upon the grass under a tree.

11 LESSON XI

11.1 Possessive case of nouns

49. The preposition de is used to express possession or connection:

La muroj de la domo.	The walls of the house.
La koloroj de la floroj.	The colors of the flowers.
La libro de la knabo.	The book of the boy (the boy's book).
Branĉo de la arbo.	A branch of the tree.
La ĝardeno de la viroj.	The garden of the men. (the men's garden)

11.2 Impersonal verbs

50. Verbs with an impersonal or indeterminate subject, as "it rains," "it is snowing," are called impersonal, because there is no actual subject, the word "it" serving merely as an introductory particle. No such particle is used with impersonal verbs in Esperanto:

Pluvas, it rains.	It is raining.
Neĝis hieraŭ.	It snowed yesterday.

11.3 Verbs preceding their subjects

51. When the verb in a sentence precedes its subject, English often uses an introductory particle, such as there, it. In Esperanto no such particles are needed:

Estas floroj sur la tablo.	There are flowers on the table.
Estis Johano, ne Alfredo, en la ĝardeno.	It was John, not Alfred, in the garden.
Estas domo en la kampo.	There is a house in the field.
Estis mi.	It was I.

11.4 Coordinating conjunctions

52. Words like aŭ, kaj, nek, sed, which join words, word-groups, or sentences together are conjunctions. All the conjunctions given so far connect words, phrases,[9] or sentences of similar rank or kind. These are called coordinating conjunctions, and the words, phrases, or sentences connected by them are said to be coordinate:

Ĉu vi marŝas aŭ kuras?	(Aŭ connects the verbs.)
Ŝi iris, kaj ni estis feliĉaj.	(Kaj connects the sentences.)
Nek vi nek mi vidis ĝin.	(The second nek connects the pronouns, the first being introductory and adverbial.)
Aŭ li aŭ ŝi perdis la libron.	(The second aŭ connects the pronouns, the first being introductory and adverbial.)
Ĝi falis sur la seĝon, sed ne sur la plankon.	(Sed connects the phrases.)
Li ne ŝatis ĝin. Tamen li tenis ĝin.	(Tamen connects the sentences.)

Coordinating conjunctions may be further classified according to their meaning:
Aŭ is disjunctive, connecting alternates, and expressing separation.
Kaj is copulative, expressing union.
Nek is disjunctive, expressing separation and also negation.
Sed is adversative, expressing opposition, contrast, or modification of a previous statement.
Tamen is adversative, affirming something in spite of a previous objection or concession.
Do: so, then, consequently, is argumentative, expressing a logical inference or result in a somewhat conversational manner.

[9] A phrase is a word-group forming an expression, but not containing a verb, as "through the house," "of the man," "before me," etc.

Vocabulary

akvo	water	porti	to carry
amiko	friend	riĉa	rich, wealthy
ankaŭ	also	sablo	sand
bezoni	to need	sako	sack, bag
dezerto	desert	seka	dry
fidela	faithful	tamen	nevertheless
mono	money	trinki	to drink
neĝi	to snow	veni	to come
pluvi	to rain	vojo	road, way

11.5 La arabo en la dezerto

Arabo iris trans grandan sekan dezerton. Kamelo, lia fidela amiko, portis lin. La kamelo ankaŭ portis belajn tapiŝojn, ĉar la arabo estis riĉa viro.

La arabo havis ne nur tapiŝojn, sed ankaŭ sakojn. En la sakoj estis akvo, ĉar en la dezerto nek pluvas nek neĝas. La viro trinkis akvon, kaj ankaŭ donis akvon al sia kamelo.

La kamelo marŝis kaj marŝis, sed ne venis al la domo de la arabo, ĉar ili perdis la vojon. La suno brilis, kaj la sablo de la dezerto ŝajnis varma. La arabo ne trovis la vojon, kaj baldaŭ li ne havis akvon. Tamen la kamelo marŝis kaj marŝis, kaj baldaŭ la arabo vidis sakon antaŭ si, sur la seka sablo.

Li estis feliĉa kaj diris al si "Ĉu estas akvo en ĝi? Mi volas trinki, kaj volas doni akvon al mia fidela kamelo." Li ankaŭ volis lavi la tutan vizaĝon en la akvo, ĉar li estis varma.

Post sia diro li kaptis la sakon, kaj komencis rigardi en ĝin. Li metis la nazon en ĝin, sed ne trovis akvon en la sako. Nek li nek lia fidela kamelo havis akvon, ĉar estis nur mono en la sako. La arabo estis kolera, ĉar li ne volis monon, li bezonis akvon. Li havis monon en sia domo en la urbo, kaj volis trovi akvon.

Ĉu li tamen metis la sakon trans la kolon de sia kamelo? Ne, li ne volis meti ĝin sur sian kamelon, ĉar li estis kolera. Li ne tenis la sakon, sed ĝi falis sur la sablon, kaj kuŝis apud li. La sako nun kuŝas sur la sablo de la granda dezerto, kaj la mono estas en ĝi.

Sentences for translation

1. Today it is raining, but yesterday it was snowing. 2. Did your friend John carry his chair into the house? 3. I saw your good friends on the way to the city. 4. Is the large sack behind the door theirs? 5. Neither she nor her brother saw the whole city. 6. They went to the city of Boston and lost their way. 7. There are interesting houses across the street. 8. The body of a camel is large, and its neck is long. 9. The camel pushed its head into the house of the arab, and he was angry. 10. On the sand in the desert there lies a sack. 11. In the sack there is money. 12. The arab was warm, and wished to drink water. 13. He also wished to give water to the faithful camel. 14. Nevertheless, he found only money in the sack. 15. He was angry, and did not keep the sack. 16. Yesterday he wished to find money, but today he prefers water. 17. Nevertheless there is only sand in the desert. 18. He wished to come from the dry desert to the house of a faithful friend. 19. Both he and his friends are rich. 20. They went to his house yesterday, and came to theirs today. 21. They do not need money.

12 LESSON XII

12.1 Indirect statements

53. A statement made indirectly by means of a clause dependent upon a verb meaning say, think, know, believe, or a similar expression, as in "I know that he came," "I hear that he is good," is called an *indirect statement*. (The *direct* statement is "he came," "he is good.") An indirect statement is joined to the main verb or sentence by the subordinating conjunction ke: that.

> A clause is a group of words including a verb, which is dependent upon or subordinate to a main verb or sentence, as "–that he came," "–when he went," "–that he is good," etc.
>
> In English the subordinating conjunction may sometimes be omitted, either "I think that he is good," or "I think he is good," being usually permissible. But in Esperanto there is no variation, and the conjunction ke is never omitted.

Mi diras ke li estas bona.	I say that he is good.
Johano diras ke vi venis hieraŭ.	John says that you came yesterday.
Ŝi opinias ke estas mono en la sako.	She thinks that there is money in the bag.
Ni vidas ke neĝas.	We see that it is snowing.

12.2 The indefinite personal pronoun oni

54. When an indefinite personal pronoun is desired, as in the expressions "one knows," "they say," "people say," "you can see," etc., the indefinite personal pronoun oni is used. This pronoun may also be used in translating such expressions as "it is said," "I am told," etc.:

Oni diras ke li estas riĉa.	They say (one says) that he is rich.
Oni vidas ke ili estas amikoj.	One sees that they are friends.
Mi opinias ke oni ŝatas lin.	I think that people like him (that he is liked).

Oni diris al mi ke estas sablo en la dezerto.	I was told (people said to me) that there is sand in the desert.
Oni opinias ke ŝi estas feliĉa.	It is thought (one thinks) that she is happy.
Ĉu oni vidis nin en la ĝardeno?	Were we seen (did people see us) in the garden?
Oni ŝatas agrablajn infanojn.	People like agreeable children. (agreeable children are liked)

12.3 The future tense

55. The future tense of the verb expresses an act or state as about to take place, or as one that will take place in future time. The ending of this tense is -os, as kuros: will run, flugos: will fly, brilos: will shine. The conjugation of esti and also of vidi in the future tense is as follows:

mi estos	I shall be	mi vidos	I shall see
vi estos	you will be	vi vidos	you will see
li (ŝi, ĝi) estos	he (she, it) will be	li (ŝi, ĝi) vidos	he (she, it) will see
ni estos	we shall be	ni vidos	we shall see
vi estos	you (plural) will be	vi vidos	you (plural) will see
ili estos	they will be	ili vidos	they will see

Vocabulary

aŭdi	to hear	oni	(54)
blovi	to blow	opinii	to think, to opine
greno	grain (wheat, corn, etc.)	orienta	east, eastern
ke	that (conjunction)	pluvo	rain
kontraŭ	against	suda	south, southern
montri	to show, to point out	velki	to wilt, to wither
norda	north, northern	vento	wind
nova	new	ventoflago	weathercock
okcidenta	west, western	vetero	weather

12.4 La ventoflago

Estis varma vetero, la suno brilis, kaj suda vento blovis. Tamen la nova ventoflago sur la domo diris al si, "La sudan venton mi ne ŝatas. Mi preferas orientan venton."

La vento orienta aŭdis la diron kaj ĝi venis kontraŭ la ventoflagon. Pluvis kaj pluvis, kaj oni estis kolera kontraŭ la ventoflago, ĉar ĝi montras orientan venton. Ĝi diris, "Pluvas nun, sed la greno en la kampoj bezonos sekan veteron. Oni estos kolera kontraŭ mi, ĉar mi montras orientan venton."

La okcidenta vento aŭdis la ventoflagon, kaj baldaŭ venis. Ĝi ne estis forta, sed ĝi estis seka kaj agrabla vento, kaj ne portis pluvon. La viroj, virinoj, kaj junaj infanoj volis trinki, sed ili ne havis akvon. La greno kaj la floroj velkis, kaj la frukto ankaŭ falis. La nova ventoflago diris, "Oni estos kolera kontraŭ mi, ĉar ne pluvas. Oni opinios ke, ĉar mi montras okcidentan venton, la frukto falas, kaj la greno kaj floroj velkas. Mi ŝatas montri nek okcidentan nek orientan venton!"

Norda vento aŭdis kaj venis al la ventoflago. La vetero ne estis agrabla, kaj la virinoj kaj la junaj infanoj ne estis varmaj. Neĝis, kaj oni estis kolera. Oni diris "La greno kaj la frukto bezonas varman veteron, sed hodiaŭ neĝas. Ni preferas la sudan venton. Ni havis ĝin, antaŭ la orienta, la okcidenta, kaj la norda ventoj. La ventoflago ne estas fidela amiko al ni. Ĝi ne montras bonajn ventojn, kaj ni volas rompi ĝin!"

Oni kuris al la domo, kaptis la novan ventoflagon, kaj ankaŭ rompis ĝin. Ĝi falis, kaj kuŝis sur la vojo antaŭ la domo.

Sentences for translation

1. One can see that the weathercock points-out the winds. 2. They say that the west wind will be a dry wind. 3. The weathercock now shows that an agreeable south wind blows. 4. People will be angry with (against) the weathercock, because it points-out a north wind. 5. A north wind is not warm, and the grain and fruit will need a warm wind. 6. It snowed, and the young children were not warm, because the north wind blew. 7. People will like a south wind, but an east wind will carry rain.

8. Can one find money in the desert? 9. Do you think (that) he is in

the house? 10. He is said to be (they say that he is) on the street.

11. It is thought (people think) that the camel is a faithful friend. 12. I am told (people tell me) that the camel has a large body, and a long neck. 13. One can see that it is not beautiful.

14. People do not like to drink warm water. 15. Nevertheless we shall drink warm water in the city.

16. It was beautiful weather yesterday, but today we shall have good weather also. 17. I think that a warm wind will blow soon.

18. My friend has a beautiful new house.

13 LESSON XIII

13.1 The demonstrative pronoun tiu

56. The demonstrative pronoun tiu: that, is used to indicate a person or a definitely specified thing. The plural is tiuj: those:

Tiu estas la via, kaj mi volas tiun.	That is yours, and I wish that one.
Tiuj estos koleraj kontraŭ vi.	Those will be angry with you.
Li aŭdis tiujn.	He heard those (persons, or things).

57. The demonstrative pronoun tiu is also used as a *pronominal adjective*, in agreement with a noun:

Tiu vento estos varma.	That wind will be warm.
Mi vidas tiun ventoflagon.	I see that weathercock.
Tiuj infanoj estas junaj.	Those children are young.
Mi trovos tiujn librojn.	I shall find those books.

13.2 Tenses in indirect quotations

58. The verb in an indirect statement (53) or an indirect question[10] remains in the same tense in which it would be if the statement or question were direct. (In English this is true only if the introductory verb is present or future, since after an introductory past tense the tense of the indirect quotation is changed, and am, is, are, have, will become was, were, had, would, etc.)

Mi diras ke li estas bona.	I say that he is good.
Mi diris ke li estas bona.	I said that he was good.
Mi diros ke li estas bona.	I shall say that he is good.
Li miras ĉu mi aŭdas.	He wonders whether I hear.

[10] An indirect question is introduced by ĉu: whether, after verbs meaning ask, wonder, know, etc.:
Mi miras ĉu li venis: I wonder whether he came.
Oni demandas ĉu li estas riĉa: People ask whether he is rich.

Li miris ĉu mi aŭdas.	He wondered whether I heard.
Li miros ĉu mi aŭdas.	He will wonder whether I hear.
Mi opiniis ke ĝi estas bona.	I thought that it was good. (I thought "it is good.")
Oni miris ĉu li venos.	They wondered whether he would come. (They wondered "will he come?")

13.3 Formation of feminine nouns

59. Feminine nouns corresponding to distinctly masculine nouns such as frato, knabo, viro, may be formed from these by inserting the suffix -in- just before the noun-ending -o:[11]

frato	brother	patro	father
fratino	sister	patrino	mother
knabo	boy	viro	man
knabino	girl	virino	woman

Vocabulary

almenaŭ	at least	paroli	to talk, to speak
ĉapelo	hat	parko	park
ĉielo	sky, heaven	preskaŭ	almost
filo	son	pri	concerning, about
konstrui	to build	promeni	to take a walk
miri	to wonder	super	above
morgaŭ	tomorrow	timi	to fear, to be afraid (of)
nubo	cloud	tiu	that (56)
ombrelo	umbrella	zorga	careful

[11] Cf. English names similarly formed from masculine names, as Pauline, Josephine, Ernestine, Geraldine, etc.; also German *Koenigin*, queen, from *Koenig*, king; *Loewin*, lioness, from *Loewe*, lion, etc.

13.4 En la parko

Miaj junaj amiko kaj amikino, kaj ankaŭ ilia patrino, iris hieraŭ al la parko. La infanoj diris al la patrino ke la parko estas agrabla, kaj ke ili volas promeni en ĝi.

La knabino parolis al sia frato pri la belaj floroj. Ŝi diris al li ke la floroj velkas, kaj ke la herbo en preskaŭ la tuta parko bezonas pluvon.

La knabo diris hodiaŭ al mi ke hieraŭ li kaj lia fratino aŭdis la birdojn en la arboj super siaj kapoj. Li diris ke li miris pri tiuj birdoj, tamen li opinias ke la birdoj baldaŭ konstruos siajn nestojn en tiuj arboj.

La infanoj promenis, kaj baldaŭ ili vidis ke grizaj nuboj venas sur la ĉielon, kaj mia juna amikino timis ke pluvos. Ŝi parolis al la patrino pri la nuboj kaj la pluvo, montris al ŝi la grizajn nubojn, kaj diris ke si volas iri al la domo. Ili komencis marŝi al la strato, kaj preskaŭ kuris, ĉar ili ne havis ombrelon.

Tra la fenestroj de la domoj oni rigardis ilin, kaj la knabo miris ĉu li kaj liaj patrino kaj fratino amuzas tiujn virojn kaj virinojn. Tamen la patrino diris ke ŝi ne timas ke ŝi amuzos tiujn, sed ke ŝi timas la pluvon.

Ŝi kaj la filino volas esti zorgaj pri almenaŭ la novaj ĉapeloj. La filo diris al ŝi ke li ankaŭ estas zorga, sed ke li opinias ke ne pluvos. Baldaŭ la patro venis al ili, kaj portis ombrelojn, ĉar li ankaŭ timis la pluvon. Li miris ĉu la infanoj kaj ilia patrino havas ombrelojn.

Baldaŭ pluvis, sed ili estis sekaj, ĉar ili havis la ombrelojn. Morgaŭ ili ne promenos en la parko, sed iros al la urbo.

Sentences for translation

1. The east wind is dry and the south wind will be too warm. 2. A west wind blew against the weathercock, but the grain needed a south wind. 3 A north wind is blowing and I think that it will soon snow. 4. It (51) will be beautiful weather tomorrow, because a pleasant wind is now blowing.

5. The flowers will wither because those children gathered them.

6. They are talking about that park, but I do not wish to take-a-walk, because there are clouds in (on) the sky. 7. At least we shall take an umbrella, and my brother will hold it over our heads. 8. My sister said

"Mother and I are-afraid that it will rain." 9. My young sister will be careful about that new umbrella. 10. I wonder whether she will take-a-walk tomorrow.

11. That park is pleasant and the grass is soft and green. 12. The birds are building their nests now, in those branches above our heads. 13. The sky above us is blue, and a west wind is beginning to blow. 14. I can see that weathercock, on that large house near the park.

15. Mother says that my sister will have a new hat tomorrow. 16. She will be careful of (about) that hat.

17. My father's friend is very careful of his son. 18. One sees that he is not a strong boy.

14 LESSON XIV

14.1 The demonstrative pronoun ĉi tiu

60. The demonstrative pronoun (and pronominal adjective) meaning this is formed by using with tiu (56) the word ĉi, which expresses the general idea of nearness or proximity. (Consequently the literal meaning of ĉi tiu is that one nearby, that one here.) The word ĉi may either precede or follow the pronoun:

Ĉi tiu estas la mia.	This is mine.
Mi vidis ĉi tiun.	I saw this one.
Ĉu vi volas tiujn ĉi?	Do you wish these?
Ĉi tiu knabino estas mia fratino.	This girl is my sister.
Mi vidis ĉi tiujn ĉapelojn.	I saw these hats.
Ĉi tiuj amikoj promenos.	These friends will take a walk.

61. The words tiu and ĉi tiu may be used to distinguish between persons or things *previously* mentioned and *just* mentioned:

Gertrude kaj Mario estas en la parko. Tiu rigardas la florojn, ĉi tiu kolektas ilin.	Gertrude and Mary are in the park. The former (that one) looks at the flowers, the latter (this one) gathers them.

14.2 Possessive form of the demonstrative pronoun

62. To express possession, the demonstrative pronouns tiu and ĉi tiu have the special possessive or genitive forms ties: that one's, and ĉi ties: this one's. The use of ties and ĉi ties to mean "the former" and "the latter" is similar to the use of tiu and ĉi tiu shown in 61:

Mi iris al ties domo.	I went to that one's house.
Ĉi ties filoj estas junaj.	This person's (this one's) sons are young.

Mi ŝatas ties koloron, sed preferas ĉi tiun floron.	I like that one's color, but prefer this flower.
La patro kaj lia amiko parolas pri siaj domoj. Ties estas nova, sed ĉi ties ŝajnas bela.	Father and his friend are talking about their houses. The former's is new, but the latter's seems beautiful.

14.3 The suffix -il-

63. Names of instruments, tools or utensils may be formed by adding the suffix -il- (followed by the ending -o) to roots[12] whose meaning permits:

flugi	to fly	kapti	to catch
flugilo	wing	kaptilo	snare, trap
kudri	to sew	montri	to point out, show
kudrilo	needle	montrilo	indicator, (clock) hand
teni	to hold	tenilo	handle

14.4 The expression of means or instrumentality

64. The means or instrumentality through which an act is accomplished is expressed by use of the preposition per:

Oni kudras per kudrilo.	One sews by means of (with) a needle.
La birdoj flugas per flugiloj.	The birds fly by (with) wings.
Li amuzas sin per tiuj bildoj.	He amuses himself with (by) those pictures.
Mi trovis ĝin per via helpo.	I found it by (through) your help.

[12]The root of a word is that part of it which contains the essential meaning, and to which the verb endings -i, -as, -is, -os, the noun ending -o, the adjective ending -a, etc., are attached, when no suffix intervenes. Thus, vir- is the root of viro and of virino; kur- is the root of kuri, etc.

Vocabulary

buŝo	mouth	per	by means of (64)
dekstra	right (not left)	supo	soup
ĉi	(60)	telero	plate
forko	fork	terpomo	potato
helpo	help	ties	that one's (62)
kafo	coffee	tranĉi	to cut
kulero	spoon	tre	very, exceedingly
mano	hand	viando	meat

14.5 La manĝo

Hieraŭ mi miris ĉu mi havos bonan manĝon en la domo de mia amiko. Sed mi opiniis ke mi havos tre bonan manĝon, ĉar mia amiko ŝatas doni bonajn manĝojn al siaj amikoj.

Oni metis tre bonan supon antaŭ mi, kaj mi manĝis tiun per granda kulero. Post la supo mi havis viandon. Ĉi tiun mi tenis per forko, kaj tranĉis per akra tranĉilo. La forko, tranĉilo kaj kulero estas manĝiloj.

Mi havis ne nur viandon, sed ankaŭ novajn terpomojn. Mi tranĉis tiujn ĉi per la tranĉilo, sed mi metis ilin en la buŝon per forko. Mi tenis la forkon en la dekstra mano, kaj metis la tranĉilon trans mian teleron. Oni bezonas akran tranĉilon, sed oni ne bezonas tre akran forkon.

Post la viando kaj la terpomoj, oni donis al mi freŝajn maturajn ĉerizojn. Ili kuŝis sur granda telero, kaj havis belan koloron. Ilia gusto estis ankaŭ bona.

Mi preskaŭ ne diris ke mi ankaŭ havis kafon. Mi parolos morgaŭ al mia amiko pri lia kafo, kaj laŭdos ĝin.

Post la manĝo, najbaro de mia amiko venis en ĉi ties domon, kaj ili parolis al mi pri siaj novaj domoj. Per la helpo de sia patro, mia amiko konstruos grandan domon. Lia najbaro volas konstrui belan sed ne tre grandan domon. Ties nova domo estos bela, sed mi opinias ke mi preferos ĉi ties domon.

Mia amiko volis doni almenaŭ kafon al sia najbaro, sed li diris ke li ne volas trinki kafon. Tamen li volis persikon. Li tenis tiun en la mano, kaj manĝis tiun.

Sentences for translation

1. The birds have very strong wings on their bodies, but they do not have hands. 2. They will build their nests, and sing about the young birds.

3. Those children were talking to me yesterday about their cat. 4. They said that it likes to catch and eat sparrows. 5. Tomorrow it will hide (itself) behind a tree, and will catch a young sparrow.

6. The children will gather peaches in that-person's garden, and will put them upon a plate. 7. They will shake the whole tree by means of a branch. 8. The sweet fruit above them will fall upon the soft green grass.

9. The children wondered whether the cherries were ripe. 10. They seem almost ripe, and tomorrow the children will pick (gather) them, with the help of their father.

11. It is said (54) that the grain in that-man's field very [much] needs rain. 12. People also think that the flowers will wither, for (because) it did not rain yesterday or today. 13. My careful young friend will carry an umbrella in his hand tomorrow, because he fears the rain. 14. He sees those gray clouds in (on) the sky. 15. He holds the umbrella by its handle.

16. The weathercock is an indicator concerning the weather.

17. One eats meat with a fork, and soup with a spoon. 18. One holds the spoon in the right hand. 19. A knife is sharp, but one does not need a sharp fork.

20. We shall have a very good meal, and also very good coffee.

15 LESSON XV

15.1 The demonstrative adjective

65. The demonstrative adjective related to the demonstrative pronoun tiu (56) is tia: that kind of, that sort of, such:

Tia floro estas bela.	That kind of a flower is beautiful.
Mi ŝatas tian viandon.	I like that sort of meat.
Tiaj najbaroj estas agrablaj.	Such (that kind of) neighbors are pleasant.
Mi volas aŭdi tiajn birdojn.	I wish to hear such birds.

15.2 Adverbs defined and classified

66. An adverb is a word which modifies the meaning of a verb, adjective, another adverb, or phrase. It may express manner, time, degree, negation, etc. Adverbs are either primary, as now, almost, or derived, as glad-ly, sweet-ly. The Esperanto primary adverbs given in this and in preceding lessons may be classified as follows:

(a) Temporal Adverbs (expressing time)

baldaŭ	soon	morgaŭ	tomorrow
hieraŭ	yesterday	nun	now
hodiaŭ	today	tuj	immediately

(b) Adverbs of Degree

almenaŭ	at least	preskaŭ	almost
nur	merely	tre	very, much

(c) Adverbs Expressing Other Ideas

addition: ankaŭ	also	emphasis: eĉ	even
interrogation: ĉu	(30)	affirmation: jes	yes
proximity: ĉi	(60)	negation: ne	not, no (27)

a. An adverb usually precedes, but may also follow, the word or words which it modifies. It must be so placed as to leave no doubt about which of two words or word-groups it is intended to modify. Thus, mi preskaŭ volis havi tiun clearly means I almost wished to have that; but mi volis preskaŭ havi tiun might mean either I *almost wished* to have that, or more probably I wished *almost to have* that. An example of permissible variation in the position of adverbs is shown in questions to which an affirmative answer is expected. Such questions may be put in the form of a statement, followed by ĉu ne (instead of having ĉu introduce the sentence, with ne in its normal position):

Li venos, ĉu ne?	He will come, will he not?
La vetero estas bela, ĉu ne?	The weather is beautiful, is it not?
Vi aŭdis tiun diron, ĉu ne?	You heard that remark, did you not?

15.3 Formation of opposites

67. If the meaning of a word is such that it can have a direct opposite, such opposite may be formed from it by use of the prefix mal-:[13]

alta	high, tall	amiko	friend
malalta	low, short	malamiko	enemy
dekstra	right	helpi	to help
maldekstra	left	malhelpi	to hinder
juna	young	nova	new
maljuna	aged, old	malnova	old, not new

[13]Cf. English malcontent: "discontented"; maladroit: "clumsy."

Vocabulary

dum	during	povi	to be able
eĉ	even	preni	to take
gardi	to guard	propono	proposal
helpi	to help, to aid	respondi	to answer
honti	to be ashamed	ruza	sly, cunning
kara	dear	ŝteli	to steal
kontenta	satisfied	tia	that kind of (65)
kuraĝa	courageous	tuj	immediately
nokto	night	voĉo	voice

15.4 La ruza juna viro

Ruza juna viro kaj bona maljuna viro iris trans dezerton. Tiu havis nigran ĉevalon, ĉi tiu havis blankan ĉevalon. "Vi gardos niajn ĉevalojn dum la nokto, ĉu ne?" diris la juna viro per dolĉa voĉo al sia amiko, "Ĉar dum la nokto oni ne povos vidi mian nigran ĉevalon, sed malamikoj povos tuj vidi vian blankan ĉevalon. Oni povos ŝteli tian ĉevalon, ĉar vi estas maljuna kaj malforta, kaj ne povos malhelpi malamikojn."

Tia propono ne ŝajnis agrabla al la maljuna viro. Li ne estis kontenta, tamen li ne volis perdi sian ĉevalon, ĉar li estis malriĉa. Li diris al si ke li donos sian blankan ĉevalon al la juna viro, kaj prenos ties nigran ĉevalon. Tuj li diris al ĉi tiu "Sed per via helpo mi ne perdos mian ĉevalon: mi donos la mian al vi, kaj prenos vian ĉevalon. La via estas malbela, sed ĝi estas almenaŭ nigra; vi donos ĝin al mi, ĉu ne?"

"Jes," respondis la ruza juna viro, kaj li donis sian nigran ĉevalon al tiu, kaj prenis la blankan ĉevalon. "Nun," diris la maljuna viro, "Vi estas kuraĝa kaj forta, kaj vi gardos la ĉevalojn, ĉu ne? Vi povos malhelpi malamikojn per tiu granda akra tranĉilo, kaj oni ne povos ŝteli vian blankan ĉevalon."

La ruza juna viro ne hontis. Li respondis "Mia kara amiko, mi nun dormos, ĉar oni ne ŝtelos blankan ĉevalon. Mi povos vidi tian ĉevalon dum la nokto, kaj malhelpi malamikojn. Sed tiu ĉevalo via (that horse of yours) havas la koloron de la nokto, kaj eĉ nun oni povas ŝteli ĝin."

La malkontenta maljuna viro diris per kolera voĉo "Ĉu vi ne hontas pri tia

propono?" Tamen la ruza juna viro tuj komencis dormi, kaj la maljuna viro gardis la ĉevalojn dum la tuta nokto.

Sentences for translation

(Words to be formed with the prefix mal- are quoted.)

1. Does one eat potatoes and meat with a fork or a spoon? 2. One puts soup into the mouth by means of a spoon. 3. One cuts fruit with a knife, and puts the fruit upon a plate.

4. The coffee was "cold", and I was much "dissatisfied". 5. My knife was "dull", nevertheless I almost immediately cut my (the) "left" hand. 6. I was ashamed, but I think that the handle of that knife was very "short".

7. The grass is "wet" today, and I fear that we shall not be able to take a walk, even in that "small" park. 8. I "dislike" to go-walking upon the "hard" streets.

9. The courageous young man and his "aged" friend talked about their "enemies". 10. They wished to be careful about their horses. 11. The young man was very sly, and wished to sleep during the night. 12. He said that one can steal a black horse during the "dark" night. 13. He said that either (aŭ) he or the "old" man would guard the horses. 14. The "old" man answered that he would give to him his [own] white horse. 15. He took that one's black horse. 16. He was ashamed, and was very angry at his "faithless" friend. 17. But he "stayed-awake", and guarded the horses.

16 LESSON XVI

16.1 The demonstrative adverb of place

68. The demonstrative adverbs of place related to the pronouns tiu and ĉi tiu are tie: there, in (at) that place, and ĉi tie: here, in (at) this place:

La telero estas tie.	The plate is there (in that place).
La libroj kuŝas ĉi tie.	The books lie here (in this place).
Mi trovis vin tie kaj lin tie ĉi.	I found you there and him here.
Tie la vetero ŝajnas tre agrabla.	There the weather seems very pleasant.

69. If the verb in the sentence expresses motion toward the place indicated by tie or ĉi tie, the ending -n is added to the adverb (46), forming tien: thither, there, and ĉi tien: hither, here:

Li iros tien.	He will go there (thither).
Mi venis ĉi tien.	I came here (hither).
Ni estis tie, kaj venis ĉi tien.	We were there and came here (hither).

16.2 Accompaniment

70. Accompaniment or association is expressed by the preposition kun: with, along with:[14]

[14] Kun must not be confused with per (64), which expresses instrumentality, although per may often be translated by English with. The English preposition with may be said to have three rather clearly defined different meanings. In the linguistic history of this word, the original meaning was "against," still shown in "fight with, strive with, contend with, withstand", etc. (Cf. German *widerstreiten*, to strive with, *widerhalten*, to resist, etc.) Gradually this word "with" usurped the meaning of the original preposition "mid," expressing association or accompaniment. (Cf. German *mit*, with, which it crowded out of the language except in one unimportant compound.) The word "by" was also encroaching upon "mid" from another direction, and so "mid's" successor "with" came to be interchangeable with "by" in expressing instrumentality. Thus, English "with" indicates opposition, accompaniment, or instrumentality, for which three senses Esperanto has the three prepositions kontraŭ, kun, and per, respectively.

La viro venis kun sia amiko.	The man came with his friend.
Mi promenos kun vi.	I shall go walking with you.
La knabo kun tiu viro estas lia frato.	The boy with that man is his brother.

16.3 The adverb for

71. The adverb for: away, may be used independently, as li iris for de mi: he went away from me, but it is more frequently used as a prefix to give a sense of departure, loss or somewhat forcible removal:[15]

foriri	to go away, to depart
forkuri	to run away, to escape
forlasi	to leave alone, to abandon, to desert
formanĝi	to eat away, to eat up
forpreni	to take away, to remove
fortrinki	to drink away, to drink up

16.4 The meaning of povi

72. The verb povi: to be able, is used to translate English can, which is defective, that is, does not occur in all of the forms a verb may have:

Mi povas paroli.	I am able to talk, I can talk.
Mi povis paroli.	I was able to talk, I could talk.
Mi povos paroli.	I shall be able to talk, ——.
Mi volas povi paroli.	I wish to be able to talk, ——.

[15] Cf. the prefix for- in English: forfend, to keep away, to avert, forbid, to exclude from, to command against, forbear, to refrain from, etc.

Vocabulary

el	out of, out	peli	to drive, to chase
ĉirkaŭ	around, roundabout	poŝo	pocket
for	away (71)	rajdi	to ride
frua	early	rapidi	to hasten
glavo	sword	resti	to remain, to stay
horo	hour	saĝa	wise
kun	with (70)	tie	there (68)
lasi	to leave	voki	to call

16.5 Malamikoj en la dezerto

Juna viro kaj lia saĝa patro volis iri trans la dezerton, kun siaj amikoj. La amikoj estis fortaj, kaj la juna viro estis tre kuraĝa. Ili restis en malgranda urbo dum la nokto, kaj forrajdis kun tiuj amikoj. La patro kaj la filo opiniis ke la amikoj kun ili povos helpi per siaj akraj glavoj. Ili opiniis ke ili povos forpeli la malamikojn.

Eĉ en la dezerto oni trovas malamikojn. Tiaj malamikoj forprenas la monon de bonaj viroj. La juna viro estis kontenta, ĉar li estis kun la amikoj. La maljuna viro estis kontenta ĉar li estis kun sia filo.

Baldaŭ la nokto venis. Estis tre malluma tie en la dezerto, kaj ili preskaŭ ne povis vidi. Dum la fruaj horoj de la nokto la patro aŭdis voĉojn, kaj preskaŭ tuj li vidis la malamikojn. La ruzaj malbonaj viroj rapidis tien, kaj vokis la maljunan viron. La malkuraĝaj amikoj de la patro kaj filo nek restis tie, nek helpis forpeli la malamikojn. Ili tuj forkuris.

La malamikoj staris ĉirkaŭ la patro, kaj forpuŝis lin de lia ĉevalo. La filo volis malhelpi ilin, sed li ne povis. Li povis nur resti kun la patro, kaj gardi lin tie kontraŭ la glavoj de la malamikoj.

Baldaŭ la malamikoj komencis forpreni la monon el la poŝoj de la saĝa maljuna viro. La kolera filo diris per maldolĉa (bitter) voĉo "Ĉu vi ne hontas? Ĉu vi lasos al ni nek la ĉevalojn nek nian monon?" Sed la malamikoj respondis "Ne, ni lasos al vi nek la ĉevalojn nek la monon. Ni ne estas malsaĝaj." Post tiu diro ili tuj forrapidis, kaj prenis kun si la ĉevalojn.

Sentences for translation

1. The foolish friends of the young man and his aged father did not stay with them. 2. They did not help them with their swords, but ran away at once (tuj), and were not ashamed. 3. The old man heard disagreeable voices behind him, and soon he saw the enemy. 4. The enemy called them, and hastened there (69). 5. Those sly bad men took the money out of the pockets of the courageous young man. 6. They stood around him, and also around his father. 7. The father and son could not even guard their horses. 8. The enemy did not leave (to) these their horses, but took both the horses and the money.

9. Soon the enemy rode away, during the late hours of the night. 10. The father and son were angry and dissatisfied. 11. They said "We fear and dislike such men." 12. The father said "By the help of our neighbors we can (povos) find those bad men, and drive them away, out of the desert."

13. The son replied, "Dear Father, such a proposal seems good, and I will help with my long sharp sword. 14. But we are now in the desert, and the road to the city is long. 15. We cannot ride thither, but we can walk thither. 16. Can you not hasten, with (per) my help?"

17. The wise old man answered, "Yes, my son, with such help I can walk thither."

17 LESSON XVII

17.1 The demonstrative temporal adverb

73. The demonstrative temporal adverb related to the demonstrative pronoun tiu is tiam: then, at that time:

Tiam li rajdos al la urbo.	Then he will ride to the city.
Nun ili estas saĝaj, sed tiam ili estis malsaĝaj.	Now they are wise, but at that time they were foolish.

17.2 Comparison of adjectives

74. An adjective may have three degrees, *positive, comparative* and *superlative.* English has various ways of forming the comparative and superlative degrees (as by the suffixes -er, -est, the adverbs more, most, and irregular methods as in good, better, best, etc.). Esperanto has only one method, using the adverbs pli: more, and plej: most:

Positive	Comparative	Superlative
bela: beautiful	pli bela: more beautiful	plej bela: most beautiful
bona: good	pli bona: better	plej bona: best
malbona: bad	pli malbona: worse	plej malbona: worst
saĝa: wise	pli saĝa: wiser	plej saĝa: wisest

75. The preposition el is used with words expressing the group or class out of which a superlative is selected and mentioned:

Li estas la plej juna el tiuj.	He is the youngest of (out of) those.
Vi estas la plej feliĉa el ni.	You are the happiest of us.
Tiu estis la plej ruza el la viroj.	That one was the craftiest of the men.

17.3 Manner and characteristic

76. The actions or feelings which accompany an act or state, or the characteristic which permanently accompanies a person or thing, may be expressed by a

substantive with the preposition kun:

Li prenis ĝin kun la plej granda zorgo.	He took it with the greatest care.
Mi aŭdis lin kun intereso kaj plezuro.	I heard him with interest and pleasure.
Ŝi estas virino kun bona gusto.	She is a woman with (of) good taste.
Mi havas ĉevalon kun forta korpo.	I have a horse with a strong body.

Sometimes the manner of an action may be expressed by the instrument of it, expressed by the preposition per with a substantive modified by an adjective:

Li kantis per dolĉa voĉo.	He sang with (by means of) a sweet voice.
Vi puŝis min per forta mano.	You pushed me with a strong hand.

17.4 Diri, paroli and rakonti

77. The verbs diri: to say, paroli: to talk, to speak, and rakonti: to relate, having in common the general idea of speech or expression, must not be confused in use:

Mi diris al vi ke pluvas.	I said to (told) you that it was raining.
Mi diris ĝin al vi.	I said it to you (I told you).
Mi parolis al vi pri ĝi.	I talked (spoke) to you about it.
Mi rakontis ĝin al vi.	I related (told) it to you.

Vocabulary

ami	to love	pli	more (74)
ekster	outside (of)	plumo	pen
Frederiko	Frederick	rakonti	to relate (77)
gratuli	to congratulate	reĝo	king
intereso	interest	servisto	servant
letero	letter	skribi	to write
plej	most (74)	tiam	then (73)
plezuro	pleasure	zorgo	care

17.5 Frederiko granda kaj la juna servisto

Hieraŭ mi legis interesan libron pri Frederiko Granda (the Great). En ĝi oni rakontas ke la reĝo kun plezuro legis aŭ skribis per sia plumo, dum malfruaj horoj de la nokto. Agrabla juna knabo, la plej juna el la servistoj, tiam restis ekster la pordo.

Ĉar la reĝo legis plej interesan novan libron, li ne opiniis ke la horo estas malfrua. Li vokis sian malgrandan serviston, sed la knabo, nek venis nek respondis. La reĝo iris tien, kaj trovis la knabon ekster la pordo. Li vidis ke la knabo dormas sur malalta seĝo. Tiam Frederiko Granda ne estis kolera, sed hontis ĉar li vokis la infanon.

La reĝo Frederiko vidis leteron en la poŝo de la knabo. Tuj li prenis la leteron el lia poŝo, kaj rigardis ĝin. Ĝi estis letero al la servisto, de lia patrino. Ŝi ne estis riĉa virino, ŝi ŝajnis esti tre malriĉa. En ĉi tiu letero la patrino diris per la plumo ke ŝi amas la filon. Ŝi dankis lin ĉar li skribis al ŝi longan leteron. Ŝi ankaŭ dankis lin ĉar li donis al ŝi monon.

La reĝo volis esti tre bona al tia filo. Kun la plej granda zorgo li metis monon el sia poŝo kun la letero kaj tiam lasis la leteron en ties poŝo. Tiam li formarŝis al sia ĉambro, kaj vokis la malgrandan serviston.

La knabo tuj aŭdis, kaj rapidis tra la pordo. Li kuris trans la ĉambron, kaj staris antaŭ la reĝo. "Ĉu vi dormis?" diris Frederiko Granda. "Jes, mi timas ke mi preskaŭ dormis," respondis la knabo, "kaj mi tre hontas." Tiam li metis la manon en la poŝon, kaj trovis la monon. Li ŝajnis pli malfeliĉa kaj diris kun granda timo "Malamiko metis ĉi tiun monon en mian poŝon! Oni

opinios ke mi ŝtelis ĝin! Oni malamos min, kaj forpelos min!"

Frederiko respondis, "Ne, mi donis ĝin al vi, ĉar mi amas bonajn knabojn. Mi gratulas vian patrinon, ĉar ŝi havas tian filon."

Sentences for translation

1. An interesting story is related (54) about Frederick the Great. 2. His youngest servant stayed outside of the door. 3. The king called him, and he hastened thither and stood before him.

4. Yesterday he did not hear the king. 5. The king called him, but he did not answer. 6. The king thought that the boy had gone away with the older servants, and he was angry. 7. He left his book on the table, and went to the door.

8. Then he saw that the little boy was sleeping there. 9. He looked at him with greater interest, and saw a letter in his pocket. 10. The letter was from the boy's mother. 11. He had written a letter to her, with his pen, and had given (to) her money, because she was poor. 12. He wrote longer letters with pleasure, because he was a most faithful son. 13. The king congratulated the mother of the boy, concerning such a son.

14. (The) king Frederick wished to be kinder (pli bona) to the boy. 15. He placed his book upon the table, near his sword, and talked to the little servant. 16. Then the older servants came, and stood around the king. 17. They walked with great care, and the younger servant did not hear them. 18. They loved the little boy, and wished to help him.

18 LESSON XVIII

18.1 The demonstrative adverb of motive or reason

78. The demonstrative adverb of motive or reason, related to the demonstrative pronoun tiu, is tial: therefore, for that reason, so:

Tial la servisto foriris.	Therefore the servant went away.
Tial mi gratulis lin.	For that reason I congratulated him.
Tial oni forpelis lin.	So they drove him away.

18.2 Derivation of adverbs

79. Adverbs may be derived from roots whose meaning permits, by addition of the adverb-ending -e, as feliĉe: happily, kolere: angrily. The comparison of adverbs is similar to that of adjectives:

Positive	Comparative	Superlative
saĝe: wisely	pli saĝe: more wisely	plej saĝe: most wisely
bone: well	pli bone: better	plej bone: best
malbone: badly	pli malbone: worse	plej malbone: worst
ruze: slyly	pli ruze: more slyly	plej ruze: most slyly

18.3 Malpli and malplej

80. The opposites (67) of pli and plej are malpli: less, and malplej: least. Their use is similar to that of pli and plej. (These adverbs may also modify verbs):

Li estas malpli kuraĝa.	He is less courageous.
Tiuj estis malplej akraj.	Those were least sharp.
La vento blovis malpli forte.	The wind blew less strongly.
Li skribis malplej zorge.	He wrote least carefully.
Mi malpli timas ilin.	I fear them less.
Vi malplej bezonos helpon.	You will need help least.

18.4 Comparison of words expressing quantity

81. Since in their precise sense the words pli, malpli, plej, malplej, express degree, a quantitative meaning is given by multe: much, in the desired degree of comparison:

multe much	pli multe more (in amount)	plej multe most
	malpli multe less (in amount)	malplej multe least
malmulte little	pli malmulte less (in amount)	plej malmulte least

18.5 Comparisons containing ol

82. In a comparison made by the use of pli or malpli, the case used after ol: than, must indicate clearly the sense intended:

Mi amas ilin pli multe ol ŝin.	I love them more than (I love) her.
Mi amas ilin pli multe ol ŝi.	I love them more than she (loves them).
Vi helpis la viron malpli multe ol la knabo.	You helped the man less than the boy (helped him).
Vi helpis la viron malpli multe ol la knabon.	You helped the man less than (you helped) the boy.

18.6 Causal clauses

83. A clause giving a cause or reason is introduced by ĉar: because, for, or by the combination tial ke: for this reason that, because, for:

Mi venis frue, ĉar mi volis vidi vin.	I came early, for I wished to see you.
La floroj velkis tial, ke ne pluvis.	The flowers wilted for this reason, that it did not rain.

Vocabulary

anstataŭ	instead of	multa	much (multaj, many)
aprilo	April	ofta	frequent (ofte, often)
aŭgusto	August	ol	than (82)
jaro	year	printempo	spring (season)
junio	June	tago	day
julio	July	sezono	season
majo	May	somero	summer
marto	March	tial	therefore (78)
monato	month	vintro	winter

18.7 Pri la sezonoj

La vintro estas la malplej agrabla sezono el la tuta jaro. Neĝas tre multe, kaj tial oni nur malofte promenas, ĉar la stratoj estas tro malsekaj. Oni marŝas kun granda zorgo, kaj malrapide (slowly), tial ke oni ne volas fali kaj preskaŭ rompi la kolon. Oni zorge gardas sin tiam kontraŭ la malvarmaj nordaj ventoj. La manojn oni metas en la poŝojn, sed la vizaĝon oni ne povas bone gardi.

Mi ne ŝatas resti ekster la domo dum tia vetero. Mi multe preferas sidi en varma luma ĉambro, kaj skribi leterojn per bona plumo.

La monatoj de la printempo estas marto, aprilo kaj majo. La bela printempo ŝajnas pli agrabla ol la vintro. Ĝiaj tagoj estas pli longaj kaj pli varmaj, ĝiaj ventoj blovas malpli forte. En ĉi tiu sezono la kampoj kaj arboj frue komencas montri plej belajn kolorojn. La birdoj konstruas siajn nestojn, kaj dolĉe kantas. Oni povas promeni sur la mola herbo, anstataŭ sur malsekaj malagrablaj stratoj.

Pluvas pli multe en aprilo, tamen post la pluvo la herbo ŝajnas pli verda, kaj la nuboj baldaŭ forflugas de la blua ĉielo. Dum majo oni trovas violojn, kaj en junio oni vidas tre multajn rozojn.

Sed la plej agrabla el la sezonoj estas la somero. Anstataŭ malvarmaj ventoj la somero havas la plej belan veteron, kun suda aŭ okcidenta ventoj. La longaj tagoj estas varmaj, sed la noktoj estas tute agrablaj. Tiam oni havas pli bonajn fruktojn ol dum la printempo. La monatoj de la somero estas

junio, julio kaj aŭgusto. Mi plej ŝatas junion.

Ĉu vi ŝatas ĝin pli multe ol mi? Ĉu vi ŝatas aŭguston pli multe ol julion?

Sentences for translation

1. I read a most interesting book about Frederick the Great. 2. It relates that he often stayed-awake and read with great interest during the later hours of the night. 3. His youngest servant was a small boy. 4. The king loved this boy more than [he loved] the older servants.

5. The winter is a less pleasant season than the spring, but the summer is more pleasant than that [season]. 6. During March the east winds blow most strongly, and shake the trees very much. 7. In April one needs his umbrella, for (the reason that) there are often clouds in the sky and it rains a great deal (very much). 8. The streets are very wet, but the water does not seem to wash them. 9. In May one begins to find sweet violets, and the birds in the trees above our heads sing very sweetly.

10. In June the most beautiful roses are seen (54). 11. July and August are the warmest months of the whole year. 12. The days are longer than the nights, and the weathercock shows west and south winds, instead of those disagreeable north and east winds. 13. One stays outside [of] the house then with greater pleasure, and goes walking in the parks.

14. I think that I like the summer better than you [do]. 15. Therefore I praise the summer more than you [do]. 16. However, I praise you more than [I praise] your younger brother. 17. He is less wise than you.

19 LESSON XIX

19.1 Ju and des in comparisons

84. In clauses expressing a comparison between two objects, acts or states, the adverbial use of English the . . . the . . . (meaning "by how much . . . by that much . . . ")[16] is rendered by the adverbs ju and des respectively:

Ju pli bona li estas, des pli feliĉa li estos.	The better he is, the happier he will be.
Ju pli ofte mi rigardas, des pli mi volas rigardi.	The oftener I look, the more I wish to look.
Ju pli bele la luno brilas, des pli oni ŝatas la nokton.	The more beautifully the moon shines, the more one likes the night.
Ju malpli pluvas, des pli la floroj velkas.	The less it rains, the more the flowers wither.
Ju malpli multe vi helpas, des malpli multe mi laŭdos vin.	The less you help, the less I shall praise you.
Ĉar vi helpis, mi des pli multe laŭdos vin.	Because you helped, I shall praise you the (that much) more.

19.2 The preposition inter

85. In English, the preposition between is used in reference to two persons or things, and among in reference to three or more. As the difference in meaning is not essential, Esperanto has but the one preposition inter to express both between and among:

Li sidas inter vi kaj mi.	He is sitting between you and me.
Li sidas inter siaj amikoj.	He is sitting among his friends.
La monato majo estas inter aprilo kaj junio.	The month of May is between April and June.

[16] Cf. Shakespeare, As You Like It, V, II, 49, *By so much the more* shall I tomorrow be at the height of heart-heaviness, *by how much* I shall think my brother happy in having what he wishes for.

Inter tiuj libroj estas tre interesa libro.	Among those books there is a very interesting book.

19.3 The preposition pro

86. Cause or reason may be expressed not only by an adverb (78) or a clause (83), but also by use of the preposition pro: because of, on account of, for the sake of, for. It directs the thought away from the complement toward the action, feeling or state caused by it, or done in its interest or behalf:

La floroj velkas pro la seka vetero.	The flowers wilt because of the dry weather.
Mi skribis la leteron pro vi.	I wrote the letter for you (for your sake).
Pro tiuj nuboj mi timas ke pluvos.	On account of those clouds I fear that it will rain.
Oni ŝatas ĉerizojn pro la dolĉa gusto.	People like cherries because of the sweet taste.

19.4 Prepositions with adverbs and other prepositions

87. Prepositions may be used with adverbs or with prepositional phrases when the meaning permits:

La kato kuris el sub la tablo.	The cat ran out-from under the table.
Li venos el tie.	He will come out of there.
De nun li estos zorga.	From now he will be careful.
Li staris dekstre de la vojo.	He stood on the right of the road.
Mi iros for de ĉi tie.	I shall go away from here.

Vocabulary

aŭtuno	autumn, fall	neĝo	snow
decembro	December	novembro	November
des	(84)	nuda	bare, naked
februaro	February	oktobro	October
glacio	ice	pro	because of (86)
inter	between, among (85)	rikolti	to harvest
januaro	January	rivero	river
ju	(84)	septembro	September
kovri	to cover	tero	ground, earth

19.5 La aŭtuno kaj la vintro

La sezonoj de la jaro estas la vintro, la printempo, la somero, kaj la aŭtuno. La aŭtuno estas inter la somero kaj la vintro. Ĝiaj monatoj estas septembro, oktobro kaj novembro.

En septembro oni povas kolekti maturajn fruktojn. Tiam ankaŭ oni rikoltas la flavan grenon de la kampoj. Dum ĉi tiu monato kaj dum oktobro la folioj sur la branĉoj komencas esti ruĝaj kaj flavaj, anstataŭ verdaj. La herbo velkas, kaj bruna tapiŝo ŝajnas kovri la teron. Baldaŭ la folioj falas al la tero, kaj en novembro la arboj estas tute nudaj.

Pli aŭ malpli frue neĝas. La glacio ofte kovras la akvon en la riveroj, kaj restas sur la stratoj kaj la vojoj. La mola blanka neĝo kovras la teron, kaj kuŝas sur la branĉoj de la arboj. Tiam, pro la fortaj ventoj, ĝi falas de la branĉoj al la tero.

La birdoj frue lasas tian veteron, kaj flugas de ĉi tie al pli sudaj kampoj kaj arboj. Ili ne povas resti, pro la malvarmaj tagoj kaj noktoj. Ili malŝatas la neĝon kaj la glacion pli multe ol ni.

Ju pli multe neĝas, des pli malofte ni volas promeni. Ni preferas resti en la domo, anstataŭ ekster ĝi. Ju pli ni rigardas la nudajn branĉojn de la arboj, des pli malagrabla ŝajnas la vintro. Tamen la junaj infanoj tre ŝatas tian veteron, kaj ju pli neĝas, kaj ju pli forte la norda vento blovas, des malpli ili estas kontentaj en la domo. Ili volas kuri sur la neĝo, ĉirkaŭ la arboj kaj inter ili, kun siaj junaj amikoj. Ili povas bone amuzi sin per la neĝo.

La monatoj de la vintro estas decembro, januaro kaj februaro. Ĝi estas la plej malvarma sezono.

Sentences for translation

1. September, October and November are the months of autumn. 2. In these months, people harvest the yellow grain and gather various fruits. 3. The leaves on the trees around us begin to have red and yellow colors. 4. They begin to fall from the branches and lie upon the ground. 5. The more strongly the cold north wind blows through the branches, the sooner the leaves fall from there. 6. They lie under the bare trees, with the brown grass.

7. The sooner it snows, the sooner the ground will seem to have a white carpet. 8. The snow will completely (tute) cover the grass during the months of the winter. 9. These months are December, January and February. 10. From that time (de tiam) the ice and snow will cover the roads, and altogether (tute) hide them. 11. There will often be ice on the water of the river. 12. We like this season of the year more than March, April and May. 13. We like it even more than the summer.

14. The months of the latter (62) are June, July and August. 15. The summer is the warmest season of the entire year. 16. Therefore we often say that the summer is the pleasantest season. 17. Because of its many pleasures, the summer is dear to me. 18. It is between the spring and the autumn.

20 LESSON XX

20.1 The demonstrative adverb of manner and degree

88. The demonstrative adverb of manner and degree, related to the demonstrative pronoun tiu, is tiel: in that (this) manner, in such a way, thus, so. Like English thus, so, tiel may modify adjectives and other adverbs, by indicating degree:

Ĉu oni tiel helpas amikon?	Does one help a friend in that (this) way?
Mi ĝin skribis tiel.	I wrote it thus (in such a way).
La vetero estas tiel bela.	The weather is so beautiful.
Tiel mallonge li parolis.	Thus briefly he spoke.
Mi trovis tiel belan floron.	I found such a beautiful flower.
Li prenis tiel multe.	He took that much (so much).

20.2 Prepositions expressing time-relations

89. The relations which prepositions express may be of various kinds.[17] As in English, a certain number of prepositions primarily expressing place may also express time-relations. Such prepositions are antaŭ, ĉirkaŭ, de, en, ĝis, inter, post, and je (whose use in other than time-relations will be explained later):

Mi foriros ĉirkaŭ junio.	I shall depart about June.
De tiu horo mi estis via amiko.	From that hour I was your friend.
Li ne parolis al mi de tiu semajno.	He did not speak to me since (from) that week.
En la tuta monato ne neĝis.	It did not snow in (at any time within) the entire month.

[17] As already shown, kun expresses accompaniment, per expresses instrumentality, pro expresses cause, kontraŭ expresses opposition, anstataŭ expresses substitution, sur, apud, sub, etc., express place, dum expresses time, etc.

Mi dormis ĝis malfrua horo.	I slept until (up to) a late hour.
Ĝis nun li ne vidis vin.	Until now he did not see you.
Inter marto kaj junio mi iros tien.	Between March and June I shall go there.
Je malfrua horo li foriris.	At a late hour he went away.
Mi iros tien je dimanĉo.	I shall go there on Sunday.
Je tiu horo li vokis min.	At that hour he called me.
Ŝi ne restis tie post julio.	She did not stay there after July.
Post ne longe mi vokos vin.	Soon (after not long) I shall call you.

90. When a definite date or point in time is expressed, antaŭ means before. When used with an expression of an *amount* of time, it is to be translated by ago following the expression (not by before preceding it):

Antaŭ dimanĉo mi foriros.	Before Sunday I shall go away.
Mi vidis lin antaŭ tiu horo.	I saw him before that hour.
Li skribos ĝin antaŭ la nova jaro.	He will write it before New Year.
Antaŭ multaj jaroj mi trovis ĝin.	Many years ago I found it.
Mi rompis ĝin antaŭ longa tempo.	I broke it a long time ago.
Antaŭ tre longe vi legis tiun libron.	You read that book very long ago.
Li venis antaŭ ne longe.	He came recently (not long ago).
Antaŭ malmultaj jaroj li forkuris.	A few years ago he escaped.

Vocabulary

dimanĉo	Sunday	mateno	morning
energia	energetic	promeno	walk, promenade
frosto	frost	rakonto	story, narrative
je	at, on (89)	ripozi	to rest, to repose
kota	muddy	semajno	week
labori	to work, to labor	tempo	time
laca	tired, weary	tiel	thus, so (88)
lundo	Monday	tro	too, too much
mardo	Tuesday	vespero	evening

20.3 En septembro

Antaŭ multaj jaroj ni preferis resti en nia malgranda domo trans la rivero, dum la tuta aŭtuno. Sed nun ni restas tie nur ĝis oktobro.

De aŭgusto ĝis oktobro la vetero estas tre agrabla tie, sed baldaŭ post tiu monato la fortaj ventoj blovas, kaj la folioj komencas fali. La frosto kovras la teron, kaj baldaŭ neĝas tre ofte. Ju pli nudaj estas la arboj, des pli malbelaj ili ŝajnas.

La vetero antaŭ novembro ne estas tro malvarma, sed post tiu monato ni opinias ke la urbo estas pli agrabla ol domo inter kampoj kaj arboj, trans larĝa rivero. La frosto, neĝo kaj glacio kovras la teron en decembro, januaro kaj februaro.

Sed la monato septembro ŝajnas tre agrabla, pro siaj multaj plezuroj. La viroj laboras energie en la kampoj, de la mateno ĝis la vespero. Ili rikoltas la flavan grenon, kaj kolektas la fruktojn. Sed je dimanĉo oni ne laboras tiel energie, sed dormas ĝis malfrua horo, tial ke je tiu tago oni ripozas. Je lundo oni komencas labori tre frue, kaj je mardo oni ankaŭ laboras energie.

En septembro la vojoj ne estas tro kotaj, kaj longaj promenoj estas ofte agrablaj. Ju pli ofte mi promenas kun miaj amikoj, des pli multe mi ŝatas tiajn promenojn. Sed hieraŭ mi estis tre laca post la promeno, tial mi ripozis sur granda mola seĝo. Antaŭ ne longe la patro promenis kun mi, sed ni ne estis tiel lacaj je tiu tago. Ŝajnas ke ju pli ofte ni promenas, des malpli lacaj ni estas post la promenoj. Post ne longe mi estos pli forta.

Sentences for translation

1. Many years ago we had a small house across the river. 2. We did not remain there during the entire year, but only in the warmer months of the summer. 3. Often we stayed until September or even until October.

4. My younger brothers and sisters amused themselves very well there from (the) morning until (the) evening. 5. They amused themselves among the flowers and trees, or went from there into the large fields. 6. Here the men work energetically, and harvest the ripe yellow grain. 7. Only on Sunday do they rest, because on that day one does not work.

8. Between August and November the men work more than in the winter. 9. In December and after that month they rest, for (83) from that time the frost, ice and snow cover the ground.

10. Because of the snow on the ground, long walks are not pleasant in the winter. 11. Recently (90) we went walking in the park across the river, but we were so tired after that walk! 12. The longer the walk is, the sooner one wishes to rest.

13. On Monday it rained, so (78) we read stories and wrote letters, in a pleasant light room in our house. 14. Before evening, however, the sun shone, and the streets were not so muddy. 15. On Tuesday these streets were almost dry, and soon the roads near the river and between the fields will also be dry. 16. A few years ago those roads were very good.

21 LESSON XXI

21.1 The accusative of time

91. Duration of time and a date or point in time may be expressed not only by use of the prepositions dum: during, and je: at, on, but also (as in English) without the use of any preposition. When no preposition is used, the word or words indicating time are put in the accusative case:

Li restis tie la tutan semajnon. (dum la tuta semajno)	He stayed there the whole week. (during the whole week)
Ŝi estis feliĉa longan tempon. (dum longa tempo)	She was happy a long time. (during a long time; for a long time)
Ni rajdos tagon kaj nokton. (dum tago kaj nokto)	We shall ride a day and a night. (during a day and a night; for a day and a night)
Mi venis dimanĉon. (je dimanĉo)	I came Sunday. (on Sunday)
Tiun horon (je tiu horo), li forkuris.	That hour (at that hour) he escaped.

92. Although generally preferable, an accusative construction must be carefully placed, or avoided altogether, if confusion with other accusatives (expressing direction of motion, direct object, etc.) might result:

Mi volas iri Bostonon je lundo.	I wish to go to Boston on Monday.
Mi volas iri al Bostono lundon.	I wish to go to Boston Monday.
Lundon mi volas iri Bostonon.	Monday I wish to go to Boston.

21.2 Adverbs and the accusative of time

93. An accusative of time, as well as a temporal adverb, may further define or be defined by another expression of time:

Li venis longan tempon antaŭ tiu horo.	He came a long time before that hour.
Jaron post jaro ili restis tie.	Year after year they stayed there.
hodiaŭ matene	this morning

hodiaŭ vespere	this evening
hodiaŭ nokte	tonight
hieraŭ vespere	last evening
hieraŭ nokte	last night
dimanĉon matene	Sunday morning
lundon vespere	Monday evening
mardon nokte	Tuesday night

94. An accusative of time does not necessarily imply that the act or state mentioned occurs oftener than the instance cited. An adverb from the same root usually gives an idea of frequency or repetition:

Li iros al ilia domo dimanĉon.	He will go to their house Sunday.
Li iras al ilia domo dimanĉe.	He goes to their house Sundays.
Li laboris tagon kaj nokton.	He worked a day and a night.
Li laboras tage kaj nokte.	He works day and night (by day and by night).

21.3 The preposition por

95. The object or purpose with reference to which an act is performed or a condition exists is expressed by the preposition por: for. It directs the thought toward its complement, contrasting thus with pro (86):

Mi havas libron por vi.	I have a book for you.
Mi ne havas la tempon por tiel longa promeno.	I have not the time for so long a (such a long) walk.
Ili faris ĝin por via plezuro.	They did it for your pleasure.

Vocabulary

brila	brilliant	merkredo	Wednesday
Dio	God	mezo	middle
dividi	to divide	mondo	world
fari	to make	paci	to be at peace
forgesi	to forget	por	for (95)
ĝojo	joy	plori	to weep
konstanta	constant	preta	ready
kvieta	quiet, calm	ridi	to laugh
lando	land, country	riproĉi	to reproach

21.4 La sezonoj kaj la mondo

Antaŭ tre longa tempo Dio faris la mondon. Li vidis ke la floroj havas belajn kolorojn, ke la arboj estas altaj kaj verdaj. Tiam li vokis la sezonojn kaj diris "Belan mondon mi faris por vi. Ĉu vi gardos ĝin tage kaj nokte, kaj estos tre zorgaj pri ĝi?"

La sezonoj respondis "Jes," kaj ridis pro ĝojo. Mallongan tempon ili ŝajnis esti tre feliĉaj inter la arboj kaj floroj de la nova mondo.

Sed ne multajn semajnojn ili tiel zorge gardis la mondon. Ili komencis malpaci (quarrel) inter si, de la mateno ĝis la vespero, kaj ofte forgesis la arbojn kaj florojn. Ju pli ili malpacis, des malpli zorge ili gardis la mondon. La malkonstanta printempo ne ŝatis la kvietan vintron, kaj ploris pri la malvarma neĝo. La varma brila somero diris ke la aŭtuno estas tro malbrila. La laca aŭtuno volis ripozi, kaj riproĉis la malkonstantan printempon pri ĉi ties kota vetero. Pli kaj pli multe ili malpacis, kaj post ne longe ili tute ne restis amikoj.

Tiam la aŭtuno diris "Mi ne povas pli longan tempon labori kun vi pro la mondo. Niaj gustoj estas tro diversaj. Tial hodiaŭ matene ni dividos la mondon inter ni."

La vintro respondis "Bone! Mi estas preta," kaj la somero kaj la printempo ridis pro ĝojo. Tiun tagon ili dividis la mondon inter si.

La vintro konstruis sian domon en la plej nordaj kaj sudaj landoj. Tie la frosto, neĝo kaj glacio kovras la tutan landon, dum la tuta jaro. La brila

energia somero prenis por si la mezon de la mondo. Tial la vetero tie estas plej varma kaj brila. La aŭtuno kaj la printempo prenis por si la landojn inter la vintro kaj la somero. Tial la vetero estas nek tro varma nek tro malvarma en ĉi tiuj landoj. Tiam la sezonoj rakontis al Dio ke ili tiel dividis la mondon inter si.

Sentences for translation

1. Tuesday my brother heard an interesting story, and Wednesday evening after a pleasant walk he related it to me. 2. The story is, that many years ago God made the beautiful new world, and gave it to the seasons. 3. They laughed for joy, and said that they would guard it well. 4. They were ready for pleasure, and also were willing (volis) to work energetically for-the-sake-of the new young world.

5. Almost a year they were happy, but these seasons were too diverse, and could not long remain friends. 6. The brilliant summer wept and reproached the tired autumn. 7. The autumn preferred to rest, and disliked the muddy weather of the inconstant spring. 8. The quiet winter concealed itself beneath the frost and soft white snow, and wished to sleep. 9. The longer they kept the world among them, the more they quarreled.

10. Soon the autumn made the proposition, "We will divide the world." 11. Immediately that morning the seasons divided the world among themselves. 12. The northern and southern lands now belong to the winter, and the middle of the world belongs to the summer. 13. The spring and autumn took for themselves those lands between the winter and summer.

22 LESSON XXII

22.1 Clauses expressing duration of time

96. The time during which an act takes place or a condition exists may be expressed not only by an adverb or accusative of time (91), or by use of the preposition dum, but also by a clause introduced by dum:

Li venis dum vi forestis.	He came while (during-the-time-that) you were away.
Dum la sezonoj malpacis, ili forgesis pri la mondo.	While the seasons quarreled, they forgot about the world.
Ni ridas pro ĝojo dum neĝas.	We laugh for joy while it is snowing.

22.2 Clauses expressing anticipation

97. A clause expressing an action or condition as preceding or anticipating that of the main verb is introduced by antaŭ ol:

Mi foriros antaŭ ol vi venos.	I shall depart before you (will) come.
Antaŭ ol vi riproĉis lin, li ne ploris.	Before you reproached him, he did not weep.
Vi ploris antaŭ ol vi ridis.	You wept before (sooner than) you laughed.

22.3 The infinitive with anstataŭ, por, antaŭ ol

98. An infinitive may be substantively[18] used with anstataŭ to express substitution, with por to express purpose (Cf. Old English "But what went ye out *for to see*," Matt. xi, 8), and with antaŭ ol to express anticipation.[19] It is usually translated by the English infinitive in -ing:

[18] *Substantive* is the general name for nouns and pronouns, that is, for words which indicate persons, things, etc., and may be used as subject or object of a verb, complement of a preposition, etc.

[19] The infinitive may be used with antaŭ ol if its subject is the same as the subject of the main verb. Otherwise the construction explained in (97) must be used.

Anstataŭ resti li foriris.	Instead of staying he went away.
Vi malhelpas anstataŭ helpi min.	You hinder instead of helping me.
Ni venis por helpi vin.	We came to help (in order to help) you.
Mi estas preta por iri merkredon.	I am ready to go (for going) Wednesday.
Li havos tro multe por fari.	He will have too much to do.
Mi laboros antaŭ ol ripozi.	I shall work before resting.
Antaŭ ol foriri, li dankis min.	Before going away, he thanked me.
Dio faris la mondon antaŭ ol doni ĝin al la sezonoj.	God made the world before giving it to the seasons.

22.4 The expression of a part of the whole

99. After nouns indicating a quantity or portion of some indefinite whole, the substantive expressing that indefinite whole is preceded by the preposition da: of:

Estas skatolo da ĉerizoj tie.	There is a box of cherries there.
Mi trovis grandan sakon da mono.	I found a large bag of money.
Li havas teleron da viando.	He has a plate of meat.
Post horoj da ĝojo ofte venas horoj da malĝojo.	After hours of joy there often come hours of sorrow.

100. The preposition da must not be used if a quantity or portion of a *definite* or *limited* whole is expressed. If the word indicating the whole is limited by la, it is thereby made definite:

Telero de la maturaj pomoj.	A plate of the ripe apples.
Sako de la bona kafo.	A sack of the good coffee.

Vocabulary

Aleksandro	Alexander	koni	to be acquainted with
barelo	barrel	laŭta	loud
bruo	noise	lito	bed
da	of (99)	loĝi	to dwell, to reside
demandi	to inquire, to ask	nombro	number (quantity)
Diogeno	Diogenes	pura	clean
greka	Greek	sufiĉa	sufficient, enough
kelkaj	several, some	veki	to wake
kvankam	although	viziti	to visit
ĉifono	rag	vesto	garment, clothes

22.5 Diogeno kaj aleksandro granda

Antaŭ multaj jaroj saĝa greka viro, Diogeno, loĝis en granda urbo. Li opiniis ke ju pli malmulte oni bezonas, des pli feliĉa oni estas. Por montri al la mondo ke li ne bezonas multe, kaj ke tial li havas sufiĉe por esti feliĉa, li loĝis en granda malnova barelo, anstataŭ havi domon. Anstataŭ kuŝi nokte sur lito aŭ almenaŭ sur mola tapiŝo, li eĉ dormis en tiu barelo. Oni multe parolis pri Diogeno en la urbo, ne nur ĉar li tiel loĝis, sed ankaŭ pro liaj saĝaj diroj.

Post kelke da tempo (some time) la reĝo Aleksandro Granda venis tien por viziti la urbon. Dum li estis tie li aŭdis pri Diogeno, kaj demandis pri li. "Ĉu li loĝas en la urbo?" Aleksandro diris. "Kvankam vi ne konas lin, mi opinias ke mi volas vidi tian viron."

Oni respondis "Diogeno estas saĝa viro, sed anstataŭ loĝi en domo, li preferas sidi la tutan tempon en malnova barelo. Anstataŭ porti (wearing) purajn vestojn, li portas nur malpurajn ĉifonojn, ĉar li opinias ke ju pli malmulte li bezonas, des pli feliĉa li estos."

Aleksandro diris "Antaŭ ol foriri de via lando mi vizitos tiun viron." Antaŭ ol li foriris de la urbo, Aleksandro iris kun nombro da amikoj por viziti Diogenon, kaj trovis lin en lia barelo.

"Ĉu tiu viro volas paroli al mi?" demandis Diogeno per laŭta voĉo.

Aleksandro Granda respondis "Mi estas la reĝo Aleksandro, kaj mi volas koni vin. Mi vidas ke kvankam vi estas saĝa vi estas tre malriĉa. Ĉu vi ne volas

kelkajn novajn vestojn anstataŭ tiuj malpuraj ĉifonoj?"

Diogeno tuj diris "Antaŭ ol vi venis kaj staris inter mi kaj la suno, ĉi tiu tre varme brilis sur min. Ĉu vi venis por fari bruon kaj por veki min?"

Aleksandro ridis kaj diris "Mi vidas ke vi havas sufiĉe por esti feliĉa. Tial mi estas preta por foriri."

Sentences for translation

1. Diogenes was a wise man who dwelt in a Greek city, many years ago. 2. In order to show to the inconstant world that one does not need much in order to be happy, he did not have even a house or a bed. 3. He stayed day and night in a big barrel, instead of residing in a house. 4. He preferred to wear old rags, instead of good clean clothes. 5. He said "The less one needs, the happier he will be."

6. While Alexander the Great was visiting that city, people talked to him about Diogenes. 7. They asked "Are you acquainted-with that wise man?"

8. Soon the king went with a number of his friends to that-man's big barrel, in the middle of the city. 9. Diogenes was asleep, but the noise of the loud voices waked him, and he said angrily "You are standing between me and the sun! Will you not go away at once?"

10. Although several of the men laughed, Alexander said "We did not come to quarrel with you. 11. I see that you have enough to be happy, so instead of talking and making a noise we shall leave (go away from) you at once." 12. Before Diogenes could answer, Alexander had quietly walked away.

23 LESSON XXIII

23.1 Adverbs expressing a part of the whole

101. After adverbs used to indicate a quantity or portion of some indefinite whole, as well as after nouns of such meaning (99), the substantive expressing the indefinite whole is preceded by the preposition da:[20]

Multe da bruo.	Much (a quantity of) noise.
Tiel malmulte da tempo.	So little (such a small quantity of) time.
Kelke da pomoj.	Some (an indefinite number of) apples.

102. Verbs may be modified by an adverb and prepositional phrase containing da:

Li trinkis malmulte da akvo.	He drank little (not much) water.
Estas multe da sablo en la dezerto.	There is much sand in the desert.
Ju pli neĝas, des pli multe da neĝo kuŝas sur la vojoj.	The more it snows, the more snow lies on the roads.

103. It is evident from the above examples that an adverb followed by da has a somewhat collective sense, indicating a general sum, mass, or portion of the whole, without distinction of particulars. An *adjective* of quantitative meaning, on the other hand, usually indicates consideration of the individuals composing the sum or mass named:

En urbo oni havas multe da bruo.	In a city one has much noise.
Ni aŭdis multajn bruojn.	We heard many (different) noises.
Tie oni havas multe da plezuro.	There one has much pleasure.
Oni havas multajn plezurojn tie.	People have many (different) pleasures there.

[20] A prepositional phrase containing da, whether following a noun or an adverb, is sometimes called a *partitive* construction.

23.2 The demonstrative adverb of quantity

104. The demonstrative adverb of quantity related to the demonstrative pronoun tiu is tiom: that (this) much, that many, that quantity, so much, etc.:

Mi donis tiom da mono al vi.	I gave that much (that amount of) money to you.
Mi aĉetis tiom da viando.	I bought that much meat.
Tiom de la libroj mi legis.	That many of the books I read.

23.3 Result clauses

105. A clause of result (also called a consecutive clause) expresses an action or condition as due to, or resulting from, something indicated in the main sentence, as "he is so strong that he can do it," "I had so much pleasure that I laughed heartily." In Esperanto a result clause is introduced by ke, preceded (directly or in the main sentence) by an adverb or adjective of manner, degree, or quantity:

Diogeno estis tiel saĝa greka viro ke Aleksandro laŭdis lin.	Diogenes was such a wise Greek man that Alexander praised him.
Mi havis tiom da plezuro ke mi tre ridis.	I had so much pleasure that I laughed very much.
Ĝi estas tia vilaĝo ke mi ŝatas loĝi tie.	It is such (that sort of) a village that I like to live there.

Vocabulary

aĉeti	to buy	kontuzo	bruise
asparago	asparagus	lakto	milk
brasiko	cabbage	legomo	vegetable
butiko	store, shop	ovo	egg
frago	strawberry	pizo	pea
funto	pound	sabato	Saturday
glaso	glass, tumbler	tiom	that much (104)
ĵaŭdo	Thursday	vendredo	Friday
kremo	cream	vilaĝo	village

23.4 En la butiko

Hodiaŭ matene mi iris kun la patrino al la plej granda butiko en nia vilaĝo. Tie ŝi aĉetis tiom da legomoj kaj fruktoj ke ni tute ne povis porti ilin. Tial juna knabo venis kun ni, kaj portis kelke da ili por ni.

La patrino ne aĉetis tiel multe je vendredo, sed hodiaŭ estas sabato, kaj ŝi volis aĉeti legomojn por dimanĉo, ĉar dimanĉe oni ne povas iri en la butikojn. Tial sabate oni kutime aĉetas sufiĉe por la manĝoj de sabato kaj dimanĉo.

Meze de la butiko staras multe da bareloj. En ĉi tiuj oni trovas grandan nombron da freŝaj puraj legomoj. La patrino aĉetis tiel multe da asparago kaj novaj pizoj, kaj tiel grandan sakon da terpomoj, ke la tablo restis preskaŭ nuda. Mi vidis brasikon tie, sed tiun legomon mi malŝatas, kvankam oni diras ke ĝi estas tre bona legomo.

Antaŭ ol foriri de la butiko la patrino aĉetis kelke da ovoj, kaj rigardis la fruktojn en bareloj apud la pordo. Ili ŝajnis tiel bonaj ke ŝi aĉetis kelkajn maturajn pomojn kaj skatolon da fragoj. Dum oni donis al ŝi la fruktojn, mi aĉetis kelkajn funtojn da sukero. Tiam ni estis pretaj por foriri el la butiko.

Sur la vojo ni aŭdis tiel grandan bruon ke mi lasis la patrinon kaj kuris trans la straton. Mi trovis tie infanon, la filon de nia najbaro. Li faris la bruon, ĉar li falis de la arbo antaŭ sia domo, kaj tre laŭte ploris. Li diris al mi ke li havas multajn kontuzojn sur la kapo. Ĉar mi bone konas la infanon, mi demandis "Ĉu vi volas grandan ruĝan pomon? Mi havas tian pomon por vi." Li tuj kaptis la pomon, kaj mi foriris. Tiam la patrino kaj mi iris al la domo.

Sentences for translation

1. I shall go to the village today with my younger sister. 2. We wish to buy some eggs, vegetables and fruit for Mother. 3. Mother prefers to remain in the house, because it is raining. 4. It rained on Thursday and Friday, but today it is not raining very much.

5. The air is warm and pleasant, and we shall carry umbrellas with us. 6. We shall buy some new peas, a box of strawberries and several pounds of sugar. 7. Thus we shall have enough for the meals of Saturday and Sunday.

8. I wonder whether we shall see such asparagus and such cabbage on the tables or in the barrels. enum9. Although I do not often eat such vegetables, Father and Mother are very fond of (multe ŝatas) both cabbage and asparagus. 10. We shall also buy enough milk for several glasses of milk, and we shall need much cream for the strawberries. 11. It seems that we shall buy such a number of vegetables that we cannot carry them.

12. While we were standing near the door, ready to go toward the village (46), we heard a loud voice. 13. A child was standing in the street, and crying. 14. He wished to go with his mother to visit some friends. 15. I suppose that a noise on the street waked him, and he did not wish to remain in his bed.

24 LESSON XXIV

24.1 The interrogative pronoun

106. The interrogative pronoun (and pronominal adjective) is kiu: who, which. Since the use of this pronoun indicates a question, the sentence containing it does not need the interrogative adverb ĉu (30):

Kiu vokas vin?	Who calls you?
Kiun vi vokas?	Whom do you call?
Kiuj el vi vokis nin?	Which (ones) of you called us?
Kiujn li helpis?	Whom (which ones) did he help?
Kiun tagon vi venos?	What day will you come?
Kiujn legomojn vi preferas?	What vegetables do you prefer?
Mi miras kiun libron vi aĉetis?	I wonder which book you bought?

107. The interrogative pronoun kiu has a possessive or genitive form kies: whose:

En kies domo vi loĝas?	In whose house do you reside?
Kies amikojn vi vizitis?	Whose friends did you visit?

24.2 The present active participle

108. A participle is a *verbal adjective*, as in "a *crying* child." It agrees like other adjectives with the word modified (19, 24). The participle from a transitive verb (22) may take a direct object, and a participle expressing motion may be followed by an accusative indicating direction of motion (46). The present active participle, expressing what the word modified *is doing*, ends in -anta, as vidanta: seeing, iranta: going:

La ploranta infano volas dormi.	The crying child wishes to sleep.
Mi vidas la falantajn foliojn.	I see the falling leaves.
Kiu estas la virino aĉetanta ovojn?	Who is the woman buying eggs?
Mi parolis al la viroj irantaj vilaĝon.	I talked to the men (who were) going toward the village.

24.3 Compound tenses

109. A participle may be used predicatively with a form of esti, as Mi estas demandanta: I am asking, la viro estas aĉetanta: the man is buying. Such combinations are called *compound tenses*, in contrast to the *simple* or *aoristic* tenses.

> An aoristic tense consists of but one word (ending in -as, -os, etc.) and expresses an act or state as a whole, without specifying whether it is finished, still in progress, or yet begun.

Compound tenses occur less often in Esperanto than in English, and an aoristic Esperanto tense may often be translated by an English compound tense, as la birdoj flugas: the birds are flying. When used to form a compound tense, the verb esti is called the *auxiliary verb*. No other verb is ever used as an auxiliary (a simpler method than in English, which uses be, have, do, will, shall, would, etc.).

24.4 The progressive present tense

110. The compound tense formed by using the present active participle with the present tense of esti is called the *progressive present tense*. It differs from the aoristic present by expressing an action as definitely in progress, or a condition as continuously existing, at the moment of speaking. The conjugation of vidi in this tense is as follows:

Mi estas vidanta.	I am seeing.
Vi estas vidanta.	You are seeing.
Li (ŝi, ĝi) estas vidanta.	He (She, It) is seeing.
Ni estas vidantaj.	We are seeing.
Vi estas vidantaj.	You (plural) are seeing.
Ili estas vidantaj.	They are seeing.

24.5 The suffix -ej-

111. Words expressing the place where the action indicated by the root occurs, or where the object indicated by the root may be found, are formed by inserting the suffix -ej- before the noun-ending:[21]

ĉevalo	horse	dormi	to sleep
ĉevalejo	stable	dormejo	dormitory
herbo	grass	loĝi	to dwell, to lodge
herbejo	meadow	loĝejo	lodging-place, dwelling

Vocabulary

alia	other, another	kuiri	to cook
baki	to bake	kurteno	curtain
dika	thick	kutimo	custom
facila	easy	leciono	lesson
familio	family	lerni	to learn
kanapo	sofa	pano	bread
kies	whose (107)	persono	person
kiu	who (106)	salono	parlor

24.6 En nia domo

Oni ofte miras kies domo en nia vilaĝo estas plej bela, kaj kiu domo estas la plej agrabla loĝejo. Nia domo ne estas tre granda, sed ĝi estas nova kaj ni multe ŝatas ĝin.

Ĝia salono estas granda, kun belaj puraj kurtenoj kovrantaj la fenestrojn, kaj mola dika tapiŝo kovranta la plankon. Ĉi tie estas kelkaj seĝoj, malgranda

[21] Similar formations are made in English with the suffix -y, as bakery, bindery, grocery, etc. This suffix is equivalent to the *-ei* in German *Baeckerei*, bakery, *Druckerei*, printing-office, etc., and to the *-ie* in French *patisserie*, pastry-shop, *imprimerie*, printing-shop, etc.

tablo, kaj longa kanapo. Personoj vizitantaj nin kutime sidas en ĉi tiu ĉambro kaj dum ni estas sidantaj tie ni nur parolas, anstataŭ skribi aŭ legi.

Alia ĉambro en la domo estas tre luma kaj agrabla, sed malpli granda. Ĉi tie staras tablo sufiĉe granda por nia tuta familio, kaj en tiu ĉambro oni manĝas. Ofte ni restas tie longan tempon post la manĝo, ĉar la patro rakontas interesajn rakontojn al ni, kaj ni multe ridas, kaj demandas pri tiuj rakontoj, kaj tiel bone amuzas nin ke mi preskaŭ forgesas pri miaj lecionoj. Tamen mi havas multe da lecionoj por lerni, kaj ili tute ne estas facilaj.

Je tre frua horo matene mi iras al la lernejo, kun miaj fratoj kaj fratinoj. Nur sabate kaj dimanĉe ni ne iras tien. La lernejo estas malnova kaj malgranda, sed oni estas nun konstruanta novan pli grandan lernejon apud nia domo.

Dum la infanoj estas lernantaj siajn lecionojn tie, la patrino kutime iras al la bakejon, por aĉeti sufiĉe da pano, por la manĝoj de la tago. Ofte ŝi iras ankaŭ al aliaj butikoj. Ĵaŭdon ŝi aĉetis kelke da novaj pizoj, kaj da asparago. Vendredon ŝi aĉetis kelkajn funtojn da sukero, skatolon da fragoj, kaj sufiĉe da kremo kaj lakto. Hodiaŭ ŝi estas aĉetanta brasikon kaj sakon da terpomoj. Ŝi volas kuiri tre bonan manĝon, tamen ŝi havas tro multe por fari en la kuirejo, ĉar ŝi ne havas servistinon.

Sentences for translation

1. Who is the woman sitting on the sofa in the parlor? 2. I can not easily see her, but I hear her voice. 3. I wonder whose voice that is. 4. However, I think that it is the voice of a friend of Mother's. 5. Now I can see her, although she does not see me. 6. I am well acquainted with her. 7. She is a friend of our whole family, and is visiting a neighbor of ours (najbaron nian) in this city.

8. My sister is sitting on the sofa in another room, and learning her lessons. 9. Soon she will go to school. 10. Whose book is she reading? 11. That thick book is mine, but the other books on the table near her are hers.

12. She prefers to sit in the sewing-room (111) to read or write (98), because the curtains in front of the windows are not too thick, and so (78) that room is very light and pleasant. 13. She also likes to look at the falling snow, and the men and women walking on the muddy streets.

14. On account of the cold weather, people are wearing thick clothes.

15. The men and boys are keeping their hands in their pockets while they walk.

16. The girls walking toward the school are friends of my sister's. 17. In that school they learn to cook. Soon they will be able to bake bread, and even to cook a whole meal. 18. I think such a custom is very good. 19. Many persons can not cook well enough (sufiĉe bone).

25 LESSON XXV

25.1 The interrogative adjective

112. The interrogative adjective related to the interrogative pronoun kiu, is kia: what kind of, what sort of:

Kiajn vestojn li portis?	What sort of clothes did he wear?
Kian panon vi preferas?	What kind of bread do you prefer?
Mi miras kia persono li estas.	I wonder what sort of a person he is.
Kia vetero estas?	What sort of weather is it?
Kia plezuro!	What a pleasure!

25.2 The imperfect tense

113. The compound tense formed by using the present active participle with the past tense of esti represents an act or condition as in progress in past time, but not perfected, and is called the *imperfect tense*. The conjugation of vidi in this tense is as follows:

Mi estis vidanta.	I was seeing.
Vi estis vidanta.	You were seeing.
Li (Ŝi, Ĝi) estis vidanta.	He (She, It) was seeing.
Ni estis vidantaj.	We were seeing.
Vi estis vidantaj.	You were seeing.
Ili estis vidantaj.	They were seeing.

25.3 The progressive future tense

114. The compound tense formed by using the present active participle with the future tense of esti represents an act or condition as in progress–or a condition as existing continuously–at a future time, and is called the *progressive future* tense. The conjugation of vidi in this tense is as follows:

Mi estos vidanta.	I shall be seeing.
Vi estos vidanta.	You will be seeing.
Li (Ŝi, Ĝi) estos vidanta.	He (She, It) will be seeing.
Ni estos vidantaj.	We shall be seeing.
Vi estos vidantaj.	You will be seeing.
Ili estos vidantaj.	They will be seeing.

25.4 Salutations and exclamations

115. When the word or words expressing a salutation or exclamation may be regarded as the direct object of a verb which is not expressed, these words are put in the accusative case:

Bonan matenon!	Good morning! (I wish you "good morning.")
Bonan nokton!	Good night! (I wish you a "good night.")
Multajn salutojn al via patro!	(I send) many greetings to your father!
Dankon!	Thanks! (I give to you "thanks.")
Ĉielon!	Heavens! (I invoke the "heavens.")

25.5 Word formation

116. The majority of roots have such a meaning that at least two kinds of words, and often three or four, may be formed from them by use of the general endings for verbs, nouns, adjectives and adverbs. (Each root will hereafter be quoted but once in the vocabularies, with a hyphen separating it from the ending with which it appears first in the reading lesson, or with which it is most frequently used.) Following are examples of word formation from roots already familiar:

VERB	NOUN	ADJECTIVE	ADVERB
brili	brilo	brila	brile
to shine	shine, brilliance	shining, brilliant	brilliantly
flori	floro	flora	flore
to bloom	flower, blossom	floral	florally
ĝoji	ĝojo	ĝoja	ĝoje
to rejoice	joy, gladness	joyful, glad	gladly
kontuzi	kontuzo		
to bruise	bruise, contusion		
	tuto	tuta	tute
	whole	entire, whole, all	entirely

25.6 Koni and scii

117. The verb koni, which means "to know" in the sense of "to be acquainted with" is used in speaking of persons, languages, places, etc. Koni always has a direct object. It is never followed by ke, ĉu, kiu, or any other interrogative word. Scii means to know in the sense of "to be aware," "to have knowledge." It is not used in speaking of persons.[22]

Ĉu vi konas tiun personon?	Do you know that person?
Mi scias ke li estas nia najbaro.	I know that he is our neighbor.
Mi bone konas Bostonon.	I am well acquainted with Boston.
Mi ne scias ĉu li konas ilin.	I do not know whether he knows them.

[22] Koni is equivalent to German *kennen*, French *connaitre*, Spanish *conocer*, while scii is equivalent to German *wissen*, French *savoir*, Spanish *saber*.

Vocabulary

av-o	grandfather	kia	what kind of (112)
buked-o	bouquet	lingv-o	language
ekzamen-o	examination	nep-o	grandson
ferm-i	to close	nu!	Well!
frap-i	to strike, to knock	paper-o	paper
geometri-o	geometry	salut-i	to greet
german-a	German	sci-i	to know (117)
hejm-o	home	stud-i	to study

25.7 La nepo vizitas la avinon

Hieraŭ matene mi vizitis la avinon. Ŝia hejmo estas apud la granda nova bakejo. Mi vidis ŝin tra la fenestro, ĉar la kurtenoj kovrantaj ĝin estas tre maldikaj. Ŝi estis sidanta sur la kanapo, kaj skribanta per plumo sur granda papero.

Antaŭ ol frapi sur la pordo mi vokis ŝin kaj diris "Bonan matenon, kara avino!" Tuj ŝi demandis "Kiu estas tie? Kies voĉon mi aŭdas?" Mi respondis "Estas via nepo. Ĉu vi ne konas mian voĉon?"

Antaŭ ol ŝi povis veni al la pordo mi estis malfermanta ĝin. Mi iris en la salonon kaj donis al la avino bukedon da floroj. "La patrino donas ĉi tiujn al vi, kun siaj plej bonaj salutoj," mi diris.

La avino respondis "Nu, kia plezuro! Multan dankon al ŝi pro la bela bukedo, kaj ankaŭ al vi, ĉar vi portis ĝin ĉi tien por mi!"

Dum ŝi estis metanta la florojn en glason da akvo la avino diris "Nu, kiajn lecionojn vi havis hodiaŭ en la lernejo?" Mi respondis ke mi bone konis la lecionojn, ĉar mi zorge studis ilin. "Ni estas lernantaj la germanan lingvon," mi diris, "kaj ju pli longe ni studas ĝin, des pli multe mi ĝin ŝatas, kvankam ĝi estas tre malfacila." Mi rakontis ankaŭ pri la lecionoj de geometrio, kaj aliaj lecionoj, sed diris ke la ekzamenoj estos baldaŭ komencantaj.

"Je tiu tempo," mi diris, "mi estos skribanta la respondojn al la ekzamenoj, preskaŭ la tutan semajnon." La avino demandis kun intereso "Ĉu la demandoj de la ekzamenoj estos malfacilaj?" Mi respondis "Mi ne scias, sed mi timas ke ni estos tre lacaj post tiom da laboro."

Post kelke da aliaj demandoj kaj respondoj, mi opiniis ke estas la horo por foriri. Dum mi estis foriranta, la avino diris "Multajn salutojn al la tuta familio!" Mi dankis ŝin, diris "Bonan tagon!" kaj tiam foriris.

Sentences for translation

1. What sort of noise do I hear outside the door? 2. Are some of my friends knocking? 3. We were talking yesterday about the examinations in our school, and these boys came home to study with me. 4. I shall go to the door to open it and to greet my friends.

5. Good morning! Did you come to study geometry, or the German language? 6. Which of these is usually more difficult, and in which will the examination be the longer? 7. Well, we brought our German books, because we prefer to study these. 8. We wish to know this language thoroughly.

9. We shall go into the writing-room (111), for (83) some friends of my grandmother are in the parlor. 10. We can hear their voices here, and we can not study very well while they are talking.

11. They were carrying many flowers, and gave a beautiful bouquet to my grandmother. 12. She said "Many thanks for (86) the sweet violets! In whose garden did they bloom?" 13. Her friend's granddaughter is a friend of my youngest sister.

14. Well, shall we begin to study? Have you enough paper, and have you a good pen? 15. I shall close this other door, because they are baking bread in the kitchen, and cooking meat. 16. We shall be hearing the voices of so many persons that I know that we can not study.

26 LESSON XXVI

26.1 The interrogative adverb of place

118. The interrogative adverb of place, related to the interrogative pronoun kiu is kie: where, in (at) what place. If the verb in the sentence expresses motion toward the place indicated by kie, the ending -n is added, forming kien: whither (where):

Kie li estis kaj kien oni forpelis lin?	Where was he and whither did they drive him (away)?
Li miros kie lia nepo estas.	He will wonder where his grandson is.
Mi ne scias kien li kuris.	I do not know where (whither) he ran.

26.2 The past active participle

119. The past active participle, (for the characteristics of a participle see 108) expressing what the word modified *did* or *has done*, ends in -inta, as vidinta: having seen, irinta: gone, having gone:

La falintaj folioj estas brunaj.	The fallen leaves are brown.
Kiu estas la viro salutinta nin?	Who is the man having greeted (who greeted) us?
Oni forgesas la foririntajn personojn.	One forgets the departed persons (the persons who have gone away).

26.3 Adverb derivation from prepositions

120. Adverbs may be derived from prepositions whose sense permits, by use of the adverb ending -e:

Antaŭe li studis la geometrion.	Previously he studied geometry.
Poste li studis la germanan.	Afterwards he studied German.
Li marŝis antaŭe, ne malantaŭe.	He walked in front, not behind.

Dume la viroj staris ĉirkaŭe.	Meanwhile the men stood roundabout.
Ili venis kune kaj sidis apude.	They came together and sat near by.

26.4 Adverbs expressing direction of motion

121. An adverb expressing place or direction is given the ending -n when used with a verb expressing motion toward that place or direction (69, 118, etc.):[23]

Ĉu li rajdis norden aŭ suden?	Did he ride north or south(ward)?
Ni kuris antaŭen, ne malantaŭen.	We ran forward, not back.
La bukedo falis eksteren kaj suben.	The bouquet fell out and underneath.
Li estis marŝanta hejmen.	He was walking home (homeward).

26.5 The suffix -eg-

122. The suffix -eg- may be added to a root to augment or intensify its meaning, thus forming an *augmentative* of the root:

barelo	barrel	bona	good
barelego	hogshead	bonega	excellent
malbone	badly, poorly	domo	house
malbonege	wickedly, wretchedly	domego	mansion
plori	to weep	tre	very
ploregi	to sob, to wail	treege	exceedingly

[23]The adverb may precede the verb and be united with it by simple juxtaposition, if the resulting word is not too long:
li hejmeniris: he went home (he "home-went");
ni antaŭeniros: we shall advance (go forward);
la bukedo subenfalis: the bouquet fell underneath.

Vocabulary

aer-o	air	pez-a	heavy
danc-i	to dance	polv-o	dust
fulm-o	lightning	sekv-i	to follow
gut-o	drop (of water, etc.)	serĉ-i	to hunt for, to search
kie	where (118)	silent-a	still, silent
okaz-i	to happen, to occur	subit-a	sudden
okul-o	eye	tegment-o	roof
pec-o	piece	tondr-o	thunder

26.6 La pluvego

Nu, kia pluvego okazis hieraŭ vespere! Post kvieta varmega mateno, subite multaj nuboj kovris la ĉielon. La aero ŝajnis peza, kaj estis tute silenta kelkan tempon. Tiam forte blovanta vento frapegis la arbojn, kaj komencis fortege skui la branĉojn. Multege da polvo kaj malgrandaj pecoj da papero dancis kaj flugis ĉirkaŭen en la aero, kaj ankaŭ ĉielen. Falis tiam kelkaj grandaj gutoj da pluvo, kaj ni sciis ke la pluvego estas venanta.

Ni malfermis niajn ombrelojn, kaj kuris antaŭen, por iri hejmen antaŭ ol falos multe da pluvo. La fulmo tiel ofte brilis ke ni fermis la okulojn pro ĝi, kaj treege ĝin timis. Preskaŭ tuj la tondro sekvis ĝin. Tondris tiom kaj tiel laŭtege ke la bruo ŝajnis frapi kontraŭ niajn kapojn. Tiam komencis subite pluvegi, sed je tiu tempo ni estis preskaŭ sub la tegmento de nia domo. Dume la vento pli kaj pli blovegis, kaj ju pli forte ĝi blovis, des pli peze la gutoj da pluvo falis teren, kun multege da bruo. Mi opinias ke mi malofte antaŭe vidis tian pluvegon.

La sekvintan tagon mi promenis tre frue, kaj vidis ke la pordego al la ĝardeno de mia avo estas kuŝanta sur la tero. Apude mi vidis ventoflagon falintan de la tegmento de tiu granda ĉevalejo. Velkintaj floroj kuŝis sur la tero ĉirkaŭ mi, kaj inter ili estis branĉoj falintaj de la arboj, ĉar la grandega forto de la vento forrompis eĉ ĉi tiujn.

Sur malgranda branĉo restis nesto, sed kie estis la birdoj! Mi serĉis la junajn birdojn sed tute ne povis trovi ilin, tial mi opinias ke ili forflugis antaŭ ol la ventoj forrompis de la arbo ilian malgrandan hejmon. Mi ne scias kien ili

flugis, sed mi opinias ke ili flugis suden al la arboj en tiu granda kampo trans la rivero.

Sentences for translation

1. While we were walking home (121) from school yesterday, it rained very suddenly. 2. What a storm it was! 3. We were talking about the lessons in geometry, and were looking at these books about the German language. 4. So we did not see the clouds in (on) the sky.

5. Well, we forgot about examinations and began to wonder where to go. 6. We did not know whether we had enough time to run even to Grandfather's house before it would rain. 7. Many papers fell out of our books, and the wind caught them. 8. The wind chased them away from us, and they seemed to dance around in the air. 9. However, we easily caught and gathered them, and then we ran forward.

10. Suddenly it thundered very loudly, and we saw the brilliant lightning in the sky. 11. We almost closed our eyes for the lightning. 12. Big drops of rain fell heavily and struck the dust violently. 13. The air was heavy and still then, and the storm immediately followed the few drops of rain.

14. We hastened across the street, and ran faster and faster. 15. We were exhausted (122) and our clothes were exceedingly wet before we were in the house. 16. The rain was dropping from the roof, but we ran through it, and knocked on the door. 17. We rested some time here, before going home.

27 LESSON XXVII

27.1 The interrogative temporal adverb

123. The interrogative temporal adverb, related to the interrogative pronoun kiu, is kiam: when, at what time?

Kiam li serĉos min?	When will he look for me?
Oni miras kiam li venos.	They wonder when he is coming (will come).
Kiam falis tiuj gutoj da pluvo?	When did those drops of rain fall?

27.2 The perfect tense

124. The compound tense formed by using the past active participle with the present tense of esti is called the *perfect tense*. It differs from the aoristic past tense (35) and from the imperfect (113) by expressing an act or condition as definitely completed or perfected. The conjugation of vidi in the perfect tense is as follows:

Mi estas vidinta.	I have seen (I am having-seen).
Vi estas vidinta.	You have seen (you are having-seen).
Li (Ŝi, Ĝi) estas vidinta.	He (she, it) has seen (is having-seen).
Ni estas vidintaj.	We have seen (we are having-seen).
Vi estas vidintaj.	You have seen (you are having-seen).
Ili estas vidintaj.	They have seen (they are having-seen).

27.3 The preposition ĉe

125. The general situation of a person, object or action is expressed by the use of the preposition ĉe: at, at the house of, in the region or land of, among, with, etc.:

Li staris silente ĉe la pordego.	He stood silently at the gate.
Li loĝas ĉe mia avo.	He lives (dwells) at my grandfather's.
Ili estas ĉe la lernejo.	They are at the school.
Li restos ĉe amikoj.	He will stay with (at the house of) friends.
Li vizitos ĉe ni morgaŭ.	He will visit at-our-house tomorrow.

27.4 The suffix -ar-

126. Words expressing a collection, group or assemblage of similar persons or things, as forest (collection of trees), army (assemblage of soldiers), etc., may be formed by the use of the suffix -ar-. This suffix may itself be used as a root to form aro: group, flock, etc., are: in a group, by throngs, etc. Words formed with the suffix -ar- are called collectives:

amiko	friend	arbo	tree
amikaro	circle of friends	arbaro	forest
ĉevalo	horse	kampo	field
ĉevalaro	herd of horses	kamparo	country
libro	book		
libraro	collection of books, library		

27.5 Tempo and fojo

127. The general word for "time" in the sense of duration, or suitability (as "the proper time"), is tempo. The word fojo: time, occasion, refers to the performance or occurrence of an act or event, in repetition or series:

Mi ne havas multe da tempo.	I have not much time.
Li venis multajn fojojn, kaj la lastan fojon li restis longan tempon.	He came many times, and the last time he remained a long time.
Kelkajn fojojn laŭte tondris.	Several times it thundered loudly.

Multe da fojoj ni fermis la okulojn pro la fulmo.	Many times we closed our eyes on account of the lightning.

27.6 The orthography of proper nouns

128. Proper nouns, that is, nouns which are names of persons, cities, countries, etc., are given Esperanto spelling if they are names of continents, countries, large or very well-known cities, or if they are first (Christian) names of persons, as Azio: Asia, Skotlando: Scotland, Bostono: Boston, Johano: John, Mario: Mary. Surnames and names of places which are small or not well known are more often quoted in the national spelling. The pronunciation may be indicated in parentheses, as Mt. Vernon (Maŭnt Vérnon), Roberto Bruce (Brus), Martinique (Martinik'), etc.

Vocabulary

arane-o	spider	ramp-i	to crawl
Azi-o	Asia	rekt-a	direct, straight
ĉe	at (125)	rimark-i	to notice
fin-o	end, ending	send-i	to send
foj-o	time, instance (127)	Skotland-o	Scotland
kiam	when (123)	soldat-o	soldier
pacienc-o	patience	sukces-i	to succeed
pied-o	foot	supr-e	above
plafon-o	ceiling	venk-i	to conquer

27.7 Roberto bruce kaj la araneo

Oni rakontas la sekvantan interesan rakonton pri Roberto Bruce, reĝo antaŭ multaj jaroj en Skotlando. Okazis ke li estis rigardanta la soldataron de siaj malamikoj, de la fenestro de granda ĉevalejo. Por povi rigardi plej facile, kaj ankaŭ por sin kaŝi, li forsendis siajn soldatojn kaj restis la tutan tagon sub tiu tegmento. Kvankam la ĉevalejo estis granda ĝi estis malnova, kaj li opiniis ke la malamikoj ne serĉos lin tie.

Je la fino de la tago li subite rimarkis araneon sur la muro apud si. La araneo estis rampanta supren, sed baldaŭ ĝi falis en la polvon ĉe liaj piedoj. Tuj la falinta araneo komencis alian fojon supren rampi.

Alian fojon ĝi falis teren, sed post ne longe ĝi komencis rampi alian fojon. "Kia pacienco!" diris la reĝo al si. "Mi ne sciis ke la araneo havas tiel multe da pacienco! Sed kien ĝi nun estas falinta?"

Li rigardis ĉirkaŭen kaj fine (finally) li vidis la falintan araneon. Kun granda surprizo li rimarkis ke ĝi estas komencanta supren rampi. Multajn fojojn ĝi supren rampis, kaj tiom da fojoj ĝi falis malsupren. Fine, tamen, ĝi sukcese rampis ĝis la plafono.

La reĝo malfermis la buŝon pro surprizo, kaj diris al si "Kiam antaŭe mi vidis tiom da pacienco! Mi opinias ke la fina sukceso de tiu malgranda araneo donas al mi bonegan lecionon. Mi estas ofte malsukcesinta, sed malpli ofte ol tiu araneo sur la muro. Mi estas perdinta multe da soldatoj, kaj la malamikoj estas venkintaj multajn fojojn, ĉar ili havas multe pli grandan nombron da soldatoj. Tamen, mi estos pacienca, ĉar oni ne scias kiam li fine sukcesos."

La sekvintan tagon, la reĝo Roberto Bruce komencis treege labori kontraŭ siaj malamikoj. Post mallonga tempo li bone sukcesis, kaj tute venkis la malamikojn en granda venko ĉe Bannockburn (Banokb'rn).

Sentences for translation

1. Although the enemies of Robert Bruce conquered him many times, he finally conquered them in Scotland, because he was patient and very courageous. 2. He was sitting in a large stable, to hide (himself), and also in order to (98) look directly from its roof (at) the soldiery (126) of the enemy.

3. At the end of the day he noticed a spider crawling up (ward) on the wall. 4. The spider fell suddenly into the dust and lay at the king's feet, but soon began to crawl up. 5. "Where does it wish to go?" said the king to himself. 6. "What patience it shows! It has crawled up and fallen down a great many times." 7. Finally however the spider succeeded, and crawled up to the ceiling. 8. The king said that he had learned a lesson from the patient spider. 9. He said "Although the enemy have conquered many times, because they have a larger number of soldiers, I shall finally

succeed against them."

10. Soon it happened that the wind blew violently, and a rainstorm occurred. 11. The blast shook the foliage (126) on the trees, and broke away many small branches. 12. A group of soldiers ran right (rekte) toward the stable, and Robert Bruce was much afraid that they would find him. 13. But they merely stole the horses there, and rode away.

28 LESSON XXVIII

28.1 The interrogative adverb of motive or reason

129. The interrogative adverb of motive or reason related to the interrogative pronoun kiu is kial: why, wherefore, for what reason:

Kial la araneo supren rampis?	Why did the spider crawl up?
Mi demandos kial li rimarkis ĝin.	I will ask why he noticed it.

28.2 The infinitive as subject

130. The infinitive may be used as the subject of a verb.[24] Any modifier of the infinitive is necessarily adverbial. An indefinite personal object (or pronominal complement of a preposition) after an infinitive used as subject is expressed by the reflexive pronoun si:

Promeni estas granda plezuro.	To go walking is a great pleasure.
Promeni estas agrable.	To go walking is pleasant.
Ĉu estas facile rigardi la plafonon?	Is it easy to look at the ceiling?
Estas bone sin helpi.	It is well to help oneself.
Paroli al si estas malsaĝe.	To talk to oneself is silly.

28.3 Present action with past inception

131. A present act or state which began in the past is expressed by the present tense (instead of by the past as in English):[25]

Mi estas ĉi tie de lundo.	I have been (I am) here since Monday.

[24] Cf. the complementary infinitive (28), equivalent to the object of a verb, and the use of the infinitive after the prepositions por, anstataŭ, antaŭ ol (98).

[25] Cf. German *er ist schon lange hier*, he has already been here a long time, French *je suis ici depuis deux ans*, I have been here two years, etc.

De Marto mi studas tiun lingvon.	Since March I have been (I am) studying that language.
Ili estas amikoj de tiu tago.	They have been (they are) friends from that day.
Ni loĝas tie de antaŭ kelkaj monatoj.	We have been living (we are living) here since some months ago.

28.4 The suffix -ul-

132. The suffix -ul- is used to form nouns indicating a person characterized by or possessing the distinguishing trait, character or quality in the root:[26]

bela	beautiful	juna	young
belulino	a beauty, a belle	junulo	a youth, a young man
maljuna	old	malriĉa	poor
maljunulo	an old man	malriĉulino	a poor woman
saga	wise		
saĝulo	a sage, a wise man		

28.5 Loĝi and vivi

133. The verb loĝi: to reside, to dwell, to lodge, must not be confused with vivi, which means to live in the sense of "to be alive":

Li loĝas apude.	He lives near by.
Li vivis longan tempon.	He lived a long time.
Vivi feliĉe estas pli bone ol loĝi riĉe.	To live happily is better than to live (lodge) richly.

[26] Cf. the English adjectives quer-ul-ous, cred-ul-ous, garr-ul-ous, etc., and the Latin nouns *fam-ul-us*, a servant, *fig-ul-us*, a potter, and *leg-ul-us*, a gatherer.

Vocabulary

afabl-a	amiable, affable	kial	why (129)
afer-o	thing, matter, affair	mejl-o	mile
balanc-i	to balance, to nod	okulhar-o	eyelash
barb-o	beard	okulvitr-oj	spectacles
batal-o	battle	pens-i	to think, to ponder
brov-o	eyebrow	vang-o	cheek
bukl-o	curl (of hair)	verand-o	porch, veranda
har-o	hair	viv-i	to live (133)

28.6 Pri la avo kaj la avino

Mia avo estas tre afabla persono. Li estas maljunulo kun blankaj haroj kaj blanka barbo. Li havas bluajn okulojn, kaj la brovoj super ili estas eĉ pli blankaj ol liaj haroj. Kvankam li loĝas en nia vilaĝo de antaŭ kelkaj jaroj, li antaŭe loĝis en Skotlando.

Antaŭ multaj jaroj li estis soldato, kaj li ofte parolas al mi pri la bataloj kaj venkoj de tiu tempo. Sidi kviete sur la verando kaj rakonti tiajn rakontojn al la nepo ŝajne donas al li multe da plezuro. Multajn fojojn je la fino de la tago li sidas tie, kaj parolas pri tiaj aferoj ĝis malfrua horo de la vespero. Sidi ĉe liaj piedoj kaj aŭdi liajn rakontojn estas tre interese al mi.

Komence, dum mi estas ĉe li, mi kutime demandas "Ĉu oni sukcesis en tiu batalo?" Tuj li balancas la kapon kaj komencas pacience rakonti pri la venkoj kaj malvenkoj (defeats). Li malofte respondas "Mi ne scias," al miaj demandoj "Kiam," kaj "Kial." Kelkajn fojojn li diras "Mi havas tiun opinion, sed mi ne bone scias pri la tuta afero, kaj mi miras ĉu aliaj personoj scias pli bone." Ĉar li estas multe studinta kaj pensinta, liaj opinioj estas treege interesaj. Li ĝojas tial ke mi demandas pri aferoj okazintaj (things that have happened), ĉar tiaj demandoj montras ke mi ankaŭ pensas pri ili.

Mia avino estas malgranda, kun belaj bukloj da tute blankaj haroj. Ŝi havas belajn brunajn okulojn, kun longaj nigraj okulharoj. Oni diras ke antaŭ multaj jaroj ŝi estis belulino. Eĉ nun estas plezure rigardi ŝin, kaj vidi ŝiajn ruĝajn vangojn. De antaŭ kelkaj jaroj ŝi portas okulvitrojn por legi aŭ skribi aŭ kudri, kaj ŝi bezonas ripozon post malmulte da laboro. Promeno de eĉ mejlo estas tro longa nun por la avino. Oni diras ke ŝi ne vivos tre longan

tempon, kaj tia penso donas malĝojon al ni, ĉar ni treege amas la afablan paciencan avinon.

Sentences for translation

1. Our grandfather is an old man, and they say that he will not live much longer. 2. He is not very strong, and can not take (fari) long walks. 3. The mile between his house and ours now seems long to him. 4. He prefers to sit quietly in the house or on the veranda, and think, nearly all day long (the whole day). 5. He is very amiable, and can tell exceedingly interesting stories, about the victories and defeats which happened (119) many years ago. 6. Such things are wicked I think, and I am very glad that (83) such battles do not happen now.

7. Grandfather has a long white beard and much white hair. 8. It is very interesting to hear his stories, and also to look directly at him while he is telling them. 9. He tells such stories with great pleasure. 10. Although he has lived with (125) us since February (131), he does not know (117) a great many of the neighbors, or of the other persons living (133) near.

11. Grandmother has blue eyes, red cheeks, and soft white curls. 12. She speaks slowly, with a sweet voice, and is very patient. 13. Today she said to me "Good morning, my dear (132), I have lost my spectacles. Will you look-for them for me?" I nodded (the head) and soon found the spectacles.

29 LESSON XXIX

29.1 The interrogative adverb of manner and degree

134. The interrogative adverb of manner or degree, related to the interrogative pronoun kiu, is kiel: how, in what way, to what degree:

Kiel oni vivas en tia aero?	How do people live in such air?
Kiel afabla ŝi estas!	How amiable she is!
Mi miras kiel la batalo okazis.	I wonder how the battle happened.
Kiel longe li pensis pri ĝi?	How long did he think about it?

29.2 The pluperfect tense

135. The compound tense formed by combining the past active participle with the past tense of esti represents an act or condition as having been completed at some time in the past, and is called the *pluperfect tense*. The conjugation of vidi in this tense is as follows:

mi estis vidinta	I had seen (I was having-seen)
vi estis vidinta	you had seen (you were having-seen)
li (ŝi, ĝi) estis vidinta	he (she, it) had seen (was having-seen)
ni estis vidintaj	we had seen (we were having-seen)
vi estis vidintaj	you had seen (you were having-seen)
ili estis vidintaj	they had seen (they were having-seen)

29.3 Cardinal numerals

136. Cardinals are numeral adjectives which answer the question "How many?" The cardinals from one to twelve are as follows:

unu	one	sep	seven
du	two	ok	eight
tri	three	naŭ	nine
kvar	four	dek	ten
kvin	five	dek unu	eleven
ses	six	dek du	twelve

137. With the exception of unu, none of the cardinals may receive the plural ending -j or the accusative ending -n. That is, they are invariable in form. Unuj may be used to mean "some" in contrast to aliaj: others:

Unuj marŝis, aliaj kuris.	Some walked, others ran.
Mi prenis unujn kaj lasis la aliajn.	I took some and left the others.

138. The preposition el is used after numeral adjectives expressing a number *out of* some larger number or quantity:[27]

Ses el la knaboj venis.	Six of the boys came.
Ok el tiuj libroj estas la miaj.	Eight of those books are mine.
El tiuj ĉapeloj mi ŝatas nur unu.	Of those hats I like only one.

29.4 The accusative of measure

139. A substantive in the accusative case may be used, instead of a prepositional phrase or an adverb, not only to express measure (duration) of time (91), but also to express measure of weight, price, length, etc.:

Li marŝis dek unu mejlojn.	He walked eleven miles.
La parko estas larĝa tri mejlojn, kaj longa kvar mejlojn.	The park is three miles wide and four miles long.
La tablo pezas dek du funtojn.	The table weighs (is heavy) twelve pounds.

[27] The cardinal unu must not be used in the sense of the English pronominal one, as in I am searching for a book, but not the one on the table, which should be translated Mi serĉas libron, sed ne tiun sur la tablo.

29.5 Nia familio

Mi rakontos al vi kian familion ni havas. Ni estas ses personoj kaj ni loĝas en ĉi tiu domo de antaŭ preskaŭ kvar jaroj. Antaŭ ol veni ĉi tien al la urbo, ni estis loĝintaj tri jarojn en kvieta vilaĝo en la kamparo.

Mia patro estas alta, kun grizaj haroj kaj griza barbo. Kvankam li ne estas riĉulo, li tamen havas sufiĉe da mono por vivi kontente kaj feliĉe. Li ŝatas marŝi, kaj ofte li estas marŝinta kvin aŭ ses mejlojn por unu promeno.

Unu fojon mi demandis "Kiel vi povas marŝi tiel multe?" Li respondis "Dum mi estis junulo mi estis soldato, kaj tiam mi estis tre multe marŝanta. Tial mi ne forgesas la plezurojn de longaj promenoj."

La patrino estas malpli alta ol mi, kaj kiel bluajn okulojn ŝi havas, sub nigraj okulharoj kaj nigraj brovoj! Ŝiaj haroj estas nigraj kaj buklaj, kaj ŝiaj vangoj estas ruĝaj. Ŝi havas dolĉan voĉon, kaj estas plezuro aŭdi ŝiajn kantojn. Por legi aŭ skribi ŝi kutime portas okulvitrojn.

Mi havas du fratojn kaj unu fratinon. La fratino havas dek unu jarojn.[28] Unu el la fratoj havas ok jarojn, la alia havas dek du jarojn. Ili povas bonege kuri, rajdi, kaj fari aliajn interesajn aferojn. Ili lernis siajn lecionojn en la lernejo tiel bone ke ses fojojn en unu monato oni laŭdis ilin. Ni multe ĝojis pri tiom da laŭdo por la fratoj. La fratino estas malpli forta, tamen ŝi ofte promenas kun ni eĉ du aŭ tri mejlojn.

La avino ankaŭ loĝas ĉe ni de antaŭ sep aŭ ok jaroj. Unu el ni kutime restas ĉe la hejmo kun ŝi, dum la aliaj promenas, ĉar ŝi ne estas sufiĉe forta por marŝi eĉ unu mejlon. Mi ofte miras kial ŝi preferas sidi sur la verando, kaj mi demandas al ŝi "Ĉu vi estas tro laca por marŝi?" Ŝi kutime balancas la kapon kaj diras "Jes, mia nepo, mi estas tro laca."

Sentences for translation

1. Three and four make seven. 2. Two and six make eight. Five and six make eleven. 3. Seven and five make twelve.

[28] Like French and some other languages, Esperanto commonly uses the verb to have rather than the verb to be, in expressing age:
Li havas sep jarojn.: He is seven years old. (He has seven years.)
Mi havis dek jarojn tiam.: I was ten years old (I had ten years) then.

4. I have been studying geometry since five months ago, and German since January. 5. I have read three German books, but I shall not be able to talk in this language until after August. 6. To learn how to speak such a language is a difficult matter. 7. Nine of the children in our school are now studying German with me. 8. Some learn it easily, others do not like it.

9. Three of the boys and two of the girls in that school are German. 10. They had resided four years in a large city, but I think (that) they live more contentedly in our quiet village. 11. They can not talk with us very well, but merely nod their heads when we talk to them. 12. I had not seen them before they came to school, although they are neighbors of ours. 13. They are amiable children, with blue eyes, red cheeks, and yellow hair. 14. They can ride very well, and often ride eight or ten miles in one day. 15. They usually ride in a park three miles wide and four miles long, where there is but little (nur malmulte da) dust.

30 LESSON XXX

30.1 The interrogative adverb of quantity

140. The interrogative adverb of quantity related to the interrogative pronoun kiu is kiom: how much, how many:

Kiom da tempo vi ripozis?	How much time did you rest?
Kiom da sukero kaj kiom da fragoj vi aĉetis?	How much sugar and how many strawberries did you buy?
Ni miras kiom da mono li havos.	We wonder how much money he will have.
Kiom de la leciono vi lernis?	How much of the lesson did you learn?

30.2 Modifiers of impersonally used verbs

141. Any modifier of an impersonal verb (50) or of a verb used impersonally, that is, with an infinitive or clause for its subject, or without any definitely expressed or personal subject (as in "it is cold," "it seems too early"), must necessarily be adverbial:

Estas varme en la domo.	It is warm in the house.
Estos malvarme morgaŭ.	It will be cold tomorrow.
Estas bone ke li venis.	It is well that he came.
Estas amuze ke ni forgesis lin.	It is amusing that we forgot him.
Ke vi venis estis tre saĝe.	That you came was very wise.
Estos pli agrable en la salono.	It will be pleasanter in the parlor.

30.3 Formation of cardinal numerals

142. The cardinal numerals for the tens, hundreds and thousands are formed by prefixing du, tri, kvar, etc., to dek: ten, cent: hundred, and mil: thousand, respectively.

Tens

dudek	twenty	sesdek	sixty
tridek	thirty	sepdek	seventy
kvardek	forty	okdek	eighty
kvindek	fifty	naŭdek	ninety

Hundreds		Thousands	
ducent	two hundred	trimil	three thousand
kvincent	five hundred	kvarmil	four thousand
sepcent	seven hundred	sesmil	six thousand

etc.

143. The cardinals between ten and twenty, twenty and thirty, etc., are formed by placing unu, du, tri, etc., after dek, dudek, tridek, etc. (Cf. dek unu: eleven, dek du: twelve, 136):

dek kvar	fourteen	tridek kvin	thirty-five
dek naŭ	nineteen	sepdek ok	seventy-eight
dudek tri	twenty-three	naŭdek ses	ninety-six

144. Cardinals containing more than two figures begin with the largest number and descend regularly, as in English:

cent tridek kvin	one hundred and thirty-five
kvarcent naŭdek sep	four hundred and ninety-seven
sescent du	six hundred and two
mil okdek	one thousand and eighty
mil naucent dek du	one thousand nine hundred and twelve (nineteen hundred and twelve)

30.4 The suffix -an-

145. The suffix -an- is used to form words indicating an inhabitant or resident of the place denoted by the root, or a member or adherent of the party,

organization, etc., denoted by the root.[29] The suffix -an- may itself be used as a root, forming ano: member, etc.

bostonano	Bostonian	domano	inmate of a house
kamparano	countryman, peasant	vilaĝano	villager

Vocabulary

aritmetik-o	arithmetic	memor-i	to remember
cent	hundred (142)	mil	thousand (142)
erar-o	error, mistake	minut-o	minute
grad-o	grade, degree	ricev-i	to receive
kalkul-i	to calculate, to reckon	sekund-o	second
kiom	how much (140)	superjar-o	leap-year

30.5 Leciono pri aritmetiko

Estas malvarme hodiaŭ, kaj tute ne agrable ekster la domo. La urbanoj ne estas promenantaj en la parko, ĉar ili preferas resti en la domoj. Mi ankaŭ restis en la domo, kaj parolis al mia juna frato.

Mi helpis lin pri la leciono en aritmetiko, tial ke li baldaŭ havos ekzamenojn, kaj li volas esti preta por skribi tre bonajn respondojn. Mi demandis al li "Kiom faras dek tri kaj dek kvar?" Li respondis ke tiuj faras dudek sep. Tiam mi demandis kiom faras dudek unu kaj tridek kvar. Li kalkulis kvin aŭ ses sekundojn, per mallaŭta voĉo, kaj diris "Ili faras kvindek kvin." Mi demandis kiom faras ducent tri kaj sepcent ok, kaj li respondis ke ili faras naŭcent dek unu. Li tute ne faris erarojn al mi, kaj fine mi diris al li ke li povas bonege kalkuli. Mi opinias ke li ricevos bonan gradon en la ekzamenoj.

Post kelkaj minutoj ni komencis paroli pri aliaj aferoj. Mi demandis "Kiom da tagoj en la monato septembro?" La frato respondis "Septembro, novembro, aprilo kaj junio havas tridek tagojn. Kvankam tiuj monatoj havas tiom da tagoj, la aliaj monatoj havas tridek unu tagojn. Sed la monato februaro havas nur dudek ok tagojn."

[29] Cf. English urb-an, suburb-an, Rom-an, republic-an, Mohammed-an, etc.

Estas interese lerni pri ĉi tiu monato februaro. Dum tri jaroj ĝi havas dudek ok tagojn, sed en la sekvanta jaro ĝi havas dudek naŭ tagojn. La jaro havanta tian februaron estas la "superjaro."

Mi rakontis tiun interesan aferon al la frato, kaj li diris ke li bone memoros ĝin. Li diris ke li ne antaŭe sciis pri la superjaro. Li ne sciis ke la superjaro havas tricent sesdek ses tagojn, kvankam la aliaj jaroj havas nur tricent sesdek kvin tagojn. Li diris ke li ankaŭ memoros pri la nombro da tagoj en la superjaro, kaj ke li rakontos la aferon al la aliaj knaboj.

Sentences for translation

1. (To be written out in full): 14, 18, 42, 86, 79, 236, 431, 687, 788, 1240, 1885, 9872, 4500, 1912.

2. There are twelve months in a year, and in most of the months of the year there are thirty-one days. 3. There are only thirty days in the months April, June, September and November.

4. There are seven days in a week, and twenty-four hours in a day. 5. Twelve of these hours make the day, and the others make the night. 6. There are sixty minutes in one hour, and sixty seconds in one minute.

7. There are four weeks and also two or three days in one month. 8. In the year there are fifty-two weeks. 9. How many weeks are there in ten years?

10. At least one year in ten years is a leap-year. 11. In a leap-year there are three hundred and sixty-six days, instead of three hundred and sixty-five. 12. Wise men calculated about this matter, many years ago. 13. It is well for us that they liked to study arithmetic.

15. I have often received good grades in this study. 16. I remember it easily, and seldom make mistakes.

31 LESSON XXXI

31.1 The relative pronoun

146. A connecting pronoun referring to something which precedes (or follows) is called a *relative pronoun*. The person or thing to which it refers is called its *antecedent*. The relative pronoun, identical in form with the interrogative pronoun (106), as in English, is kiu: which, who.[30] The relative pronoun agrees in number with its antecedent. Whether it is in the accusative case or not depends upon its relation to its own verb or to other words in its own clause (called the relative clause):

La junuloj, kiuj venis, estas afablaj.	The youths who came are amiable.
La personoj, kiujn li vidos, estas amikoj miaj.	The persons (whom) he will see are friends of mine.
Mi kalkulis la gradon, kiun li ricevos.	I calculated the grade (which) he will receive.
Mi memoras tiun aferon, pri kiu vi parolas.	I remember that matter about which you speak.

147. Like English "whose" the genitive form kies of the interrogative pronoun (107) is also used as a relative, referring to a substantive (singular or plural) for its antecedent:

Li estas la viro, kies libron vi trovis.	He is the man whose book you found.
Mi konas la infanojn, kies patro estas amiko via.	I know the children whose father is a friend of yours.

31.2 The future perfect tense

148. The compound tense formed by combining the past participle with the future tense of the auxiliary verb esti represents an act or condition as having been

[30] Sometimes English uses "that" for a relative pronoun, as "I saw the book that you have." This must always be translated by kiu. Likewise, English sometimes omits the relative pronoun, as "I saw the book you have." The relative pronoun is never thus omitted in Esperanto.

already completed or perfected at a future time, and is called the *future perfect tense.* The conjugation of vidi in this tense is as follows:

mi estos vidinta	I shall have seen (I shall be having-seen)
vi estos vidinta	you will have seen (you will be having-seen)
li (ŝi, ĝi) estos vidinta	he (she, it) will have seen (will be having-seen)
ni estos vidintaj	we shall have seen (shall be having-seen)
vi estos vidintaj	you will have seen (will be having-seen)
ili estos vidintaj	they will have seen (will be having-seen)

31.3 Ordinal numerals

149. Ordinal numerals are adjectives which answer the question "Which in order?" as "first", "third", etc. They are formed by adding the adjectival suffix -a to the cardinals. The various parts of an ordinal must be connected by hyphens, since it is to the entire cardinal, and not any part of it, that the adjective ending -a is attached:

unua	first	kvardek-sesa	forty-sixth
dua	second	cent-okdek-kvina	hundred and eighty-fifth
tria	third		
oka	eighth	mil-okcent-kvara	one thousand eight hundred and fourth
dek-unua	eleventh		
dek-naŭa	nineteenth	sesmil-sepa	six thousand and seventh
dudek-sepa	twenty-seventh		

Ordinal numerals may be abbreviated thus: 1a: 1st, 2a: 2nd, 3a: 3rd, 5a: 5th, 1912a: 1912th, 233a: 233rd, etc. If the ordinal number is used in an accusative construction, the abbreviation is given the accusative ending, as 1an, 2an, 3an, 1912an, etc.

Vocabulary

angl-a	English	neces-a	necessary
dezir-i	to desire	paf-i	to shoot
dolar-o	dollar	pafark-o	bow (for shooting)
gajn-i	to win, to gain	part-o	part, share
kost-i	to cost	pen-i	to strive, to try
last-a	last	traduk-i	to translate
latin-a	Latin	sag-o	arrow
mar-o	sea	sam-a	same

31.4 Alfredo granda kaj la libro

Antaŭ pli multe ol mil jaroj vivis Alfredo Granda, unu el la plej interesaj personoj pri kiuj ni estas aŭdintaj. Li estis la unua angla reĝo, kiu deziris legi librojn. Li estis ankaŭ la lasta, kiu povis legi ilin, ĝis post multaj jaroj.

Unu tagon, dum li estis malgranda knabo kun flavaj buklaj haroj, lia patrino, tre saĝa reĝino, montris al li kaj al liaj fratoj belegan libron. Ŝi diris ke la libro kostis multe da mono en lando trans la maro, kaj ke ĝi nun apartenas al ŝi. Ŝi diris "Miaj filoj, mi donos ĉi tiun libron al tiu el vi, kiu lernos legi ĝin. Kiu el vi estos la unua, kiu povos legi? Tiu ricevos la libron."

Nu, Alfredo komencis studi, kaj post ne longe li gajnis la belegan libron. Liaj fratoj eĉ ne penis gajni ĝin. Tiam oni tre malmulte pensis pri libroj. La reĝoj kaj iliaj filoj nur malofte povis legi, kaj treege malofte povis skribi. Oni laŭdis nur personojn, kiuj bone rajdis kaj batalis per sagoj kaj pafarkoj. Sed oni opiniis ke tute ne estis necese scii pri la aferoj, kiujn la libroj rakontas. Tial Alfredo ne ricevis laŭdon pro sia deziro por legi.

La sesan aŭ sepan jaron post sia ricevo de la libro, Alfredo volis lerni la latinan lingvon, ĉar tiam oni skribis latine (in Latin) la librojn, kiuj estis plej bonaj. Oni serĉis ĝis la finoj de la lando, kaj iris multajn mejlojn, sed preskaŭ ne povis trovi personon, kiu eĉ estis aŭdinta pri tia lingvo. Fine oni trovis personon por helpi Alfredon, kiu tiam lernis la latinan lingvon. Tiu sama Alfredo estis reĝo multajn jarojn, kaj estis unu el la plej bonaj reĝoj, kiujn la angla lando estas havinta. Alfredo skribis librojn en la latina lingvo, kaj ankaŭ tradukis latinajn librojn en la anglan lingvon.

Sentences for translation

1. (To be written out in full): 37th, 59th, 73rd, 92nd, 846th, 119th, 1274th, 1910th, 14235th.

2. Before my friend will have finished that mansion (122), it will have cost twenty thousand dollars. 3. Before coming to visit you, I shall have ridden twelve miles on my horse. 4. The grade which you will have received in arithmetic soon after the first of March will be excellent. 5. You do not make mistakes very often in the lessons. 6. I shall try after a few minutes to translate that Latin book, for (ĉar) it seems interesting. 7. It is necessary to study Latin, for I desire to read the stories which are in my Latin book.

8. The one thousand nine hundred and fourth year was a leap-year. 9. The fourth year after that year was also a leap-year. 10. The 1912th year will be a leap-year. 11. There are three hundred and sixty-six days in such a year.

12. Alfred won the book which his mother had bought. 13. Such a book now costs four or five hundred dollars. 14. Alfred the Great was the last king until many years afterward (until after many years) who could read or write. 15. He was the first king in that land who even wished to be able to read books. 16. We often talk about this same King Alfred, and say that he was the father of the English language. 17. People say so (diras tiel) because he translated Latin books into the language of his land, and because he also wrote books in that language.

32 LESSON XXXII

32.1 Kia as a relative adjective

150. The interrogative adjective kia (112) is also used as a relative adjective, referring back to tia, or to some equivalent phrase or word indicating quality, such as sama, etc. In this use it may often be translated "as", or "which":

Mi havas tian libron, kian mi volas.	I have such a (that kind of) book as (which kind) I wish.
Tiaj amikoj, kiajn vi havas, estas afablaj.	Such friends as (of which kind) you have are amiable.
Li deziras tian ĉapelon, kia kostas ses dolarojn.	He desires that kind of hat which (kind) costs six dollars.
Mi havas la saman deziron, kian vi.	I have the same desire as you (same kind which you have).

32.2 Kie as a relative adverb

151. The interrogative adverb kie, kien (118) is also used as a relative adverb of place with tie, tien, or some other expression of place for its antecedent.[31] Kien is used when the verb in the relative clause expresses motion toward the place indicated, whether or not its antecedent has this ending. Similarly, kie may refer to tie or to tien:

Mi iros tien, kie vi estas.	I shall go there where you are.
Mi estis tie, kien vi iros.	I was there (at that place) where you will go.
Mi iros tien, kien vi iris.	I shall go to that place to which you went. (I shall go where you went.)
Mi trovis lin en la urbo, kie li loĝas.	I found him in the city where he lives.
Ĉu vi venos ĉi tien, kie ni estas?	Are you coming here where we are?

[31] Any interrogative adverb may also be used to introduce an indirect question, thus serving as a subordinating conjunction (cf. ĉu).

32.3 The future active participle

152. The future active participle,[32] expressing what the word modified will do or is about to do, ends in -onta, as vidonta: about to see, ironta: about to go:

La forironta viro vokis sian serviston.	The man going to depart (the about-to-depart man) called his servant.
La virino salutonta vin estas tre afabla.	The woman about to greet you is very affable.
La venonta monato estas marto.	The coming month is March.
La venontan semajnon mi foriros.	The coming (next) week I shall depart.

32.4 The periphrastic future tenses

153. The compound tenses formed by combining the future active participle with each of the three aoristic tenses of esti represent an act or state as about to occur in the present, past, or future, respectively, and are called *periphrastic future tenses.* Except when great accuracy is desired, these tenses are not often used. A synopsis of vidi in the first person singular and plural of these tenses is as follows:

Present Periphrastic Future
mi estas vidonta: I am about to (going to) see
ni estas vidontaj: we are about to (going to) see

Past Periphrastic Future
mi estis vidonta: I was about to (going to) see
ni estis vidontaj: we were about to (going to) see

Future Periphrastic Future
mi estos vidonta: I shall be about to (going to) see
ni estos vidontaj: we shall be about to (going to) see

[32]For the characteristics of a participle, see 108.

32.5 The suffix -ind-

154. The suffix -ind- is used to form words expressing worthy of, deserving of, that which is indicated in the root. It may also be used as a root, to form inda: worthy, malinda: unworthy, indo: worth, merit, etc.:

dezirinda	desirable	rimarkinda	noteworthy, remarkable
laŭdinda	praiseworthy	ridinde	ridiculously, laughably
mallaŭdinda	blameworthy	tradukinda	worth translating

Vocabulary

ankoraŭ	still, yet	flar-i	to smell
atak-i	to attack	gast-o	guest
bat-i	to beat	ho!	Oh!
cert-a	sure, certain	kri-i	to exclaim, to cry
defend-i	to defend	kruel-a	cruel
difekt-i	to spoil	kuk-o	cake
edz-o	husband	lign-o	wood
fajr-o	fire	suspekt-i	to suspect

The adverb ankoraŭ expresses the ideas "until and during the present time", "in the future as now and before", "in constant or uniform succession", "in an increasing or additional degree", given sometimes by English yet, sometimes by still:
Mi estas ankoraŭ sidanta ĉi tie.: I am still sitting here.
Li ankoraŭ ne venis: Still he has not come. (He has not come yet).
Li ankoraŭ restos tie.: He will still stay there.
Ankoraŭ ili venas: Still they come.
Li estos ankoraŭ pli ruza.: He will be still (yet) more crafty.

32.6 Alfredo granda kaj la kukoj

Unu fojon antaŭ pli multe ol mil jaroj, soldatoj venis de trans la maro por ataki la anglan reĝon Alfredon Grandan. Ili nek konis nek malamis lin, sed ili sciis ke li estas persono kies landon ili deziras gajni.

Ĉi tiuj malamikoj estis venintaj tiel subite ke Alfredo ne estis preta por defendi sian landon kontraŭ ili. Tial li forkuris kelkajn mejlojn de la urbo, kaj sin kaŝis en granda arbaro malantaŭ vilaĝo. Anstataŭ porti reĝajn vestojn li aĉetis tiajn ĉifonojn kiajn kamparanoj kaj malriĉuloj portas. Li loĝis ĉe malriĉa sed laŭdinda kamparano, kiu ne konis la reĝon, kaj tute ne suspektis kia persono lia gasto estas.

Unu memorindan tagon Alfredo estis sidanta apud la fajro, kaj estis rigardanta siajn sagojn kaj pafarkon dum li pensis malĝoje pri sia lando. La edzino de la arbarano demandis "Ĉu vi ankoraŭ sidos tie dekkvin aŭ dudek minutojn?" "Jes," respondis la reĝo. Ŝi diris "Nu, estos necese fari pli varmegan fajron por tiaj kukoj kiajn mi nun estas bakonta. Ĉu vi gardos tiujn kukojn kiuj nun estas super la fajro, dum mi kolektos pli multe da ligno?" Alfredo respondis "Certe mi gardos ilin kontraŭ la fajro."

La virino serĉonta lignon foriris en alian parton de la arbaro, kie estis multe da ligno, kaj la reĝo penis zorgi pri la kukoj. Sed baldaŭ li forgesis ilin, kaj la fajro ilin difektis. Kiam la virino venis kaj flaris la kukojn ŝi kriis "ho, vi riproĉinda viro! Kvankam vi ankoraŭ sidas tie, vi ne pensas pri la kukoj, kaj la fajro estas difektinta ilin!" Ŝi estis kruele batonta la reĝon, kiam li diris al ŝi kiu li estas, kaj kial li forgesis la kukojn. Tiam ŝi tre hontis, kaj anstataŭ mallaŭdi lin ŝi volis esti ankoraŭ pli bona al li.

Sentences for translation

1. Alfred the Great was a praiseworthy king who lived more than a thousand years ago. 2. People still talk about him because he not only translated many Latin books into the English language, but also wrote in English. 3. He wished to help the peasants still more.

4. But enemies often attacked him, and finally they conquered his soldiers. 5. Then they hastened to where (151) Alfred was. 6. They were about to attack him, when he rode away secretly (kaŝe) into a large forest. 7. There he dwelt some time in the house of a poor forester. 8. He wore such rags as a peasant usually wears, and did not tell the forester who he was.

9. One day he was sitting near the fire and wondering, "Will the enemy have conquered my soldiers next week?" 10. The forester's wife said, "Will you sit there yet a while and take-care of those cakes? I am about to gather

more wood." 11. He replied, "Certainly, I will try to help you." 12. But when after a few minutes the woman smelled the cakes, she knew that the fire had spoiled them. 13. She exclaimed, "Oh, what a blame-worthy man!" 14. She commenced to beat the king cruelly, but he did not defend himself. 15. Instead (120), he told her who he was.

33 LESSON XXXIII

33.1 Kiam as a relative adverb

155. The interrogative temporal adverb kiam (123) is also used as a relative temporal adverb, with tiam or an equivalent word or phrase for its antecedent. (It may not be omitted as in English "at the time he came"):

Mi suspektis lin je la tempo kiam li venis.	I suspected him at the time when he came (the time that he came).
Li defendis sin tiam, kiam oni atakis lin.	He defended himself then, when he was attacked.
Mi ankoraŭ sidos tie ĝis kiam vi venos.	I shall still sit there until when you come (until you come).
Post kiam li tiel laŭte kriis, li komencis plori.	After he shouted so loudly, he began to cry.

33.2 Kiel as a relative adverb

156. The interrogative adverb kiel (134) is also used as a relative adverb of manner and degree, with tiel, or same, or an equivalent adverb or phrase for its antecedent. It may often be translated "as":

Mi defendis min tiel, kiel li defendis sin.	I defended myself in that way in which (way) he defended himself.
Vi ne estas tiel kruela kiel li.	You are not so cruel as he (is).
Ili batis lin same kiel vi.	They beat him in the same way as you (did).
Ili batis lin same kiel vin.	They beat him the same as (they did) you.
Kiel mi diris al li, mi estas feliĉa.	As I told him, I am happy (antecedent not expressed).
Li parolis tiel mallaŭte kiel antaŭe.	He spoke as softly as before.
Ŝi estas tiel bona kiel ŝi estas bela.	She is as good as she is fair.

33.3 Numeral nouns and adverbs

157. Nouns may be formed from the cardinals by addition of the ending -o. After such nouns the preposition da or de is used:

dekduo	a dozen	milo	a thousand
dudeko	a score	unuo	a unit
deko	a ten, half a score	kvaro	a four, a quartette
cento	a hundred	trio	a three, a trio

The prepositions da and de follow nouns (99, 100) or adverbs (101), while el follows adjectives in the superlative degree (75), cardinal numerals (138), and the pronouns tiu, kiu (106), etc.:

dekduo da ovoj	a dozen (of) eggs
dekduo de la ovoj	a dozen of the eggs
dek du el tiuj ovoj	twelve of those eggs
kiu el la ovoj?	which one of the eggs?
tiu el la ovoj	that one of the eggs
la plej freŝa el la ovoj	the freshest of the eggs

158. Adverbs may be formed from the cardinals by addition of the ending -e:

unue	firstly, at first	deke	tenthly
due	secondly, in the second place	sesdeke	sixtiethly
kvine	fifthly, in the fifth place	okdek-kvare	eighty-fourthly

33.4 Word derivation from prepositions

159. Adjectives, verbs and nouns, as well as adverbs (120), may be derived from prepositions by addition of the formative endings (116), with sometimes a special suffix also:

anstataŭi	to replace, to take the place of
anstataŭulo	a substitute
antaŭa	previous, preceding
apuda	near, contiguous, adjacent
ĉirkaŭi	to surround, to encircle
ĉirkaŭo	a circuit, a circumference
kontraŭa	adverse, opposite, contrary
kontraŭulo	adversary, opponent
kunulo	comrade, companion
superi	to surpass, to exceed, to be above
superege	surpassingly, exceedingly

Vocabulary

adiaŭ	farewell, goodbye	kuz-o	cousin
akcept-i	to accept, to receive	malgraŭ	notwithstanding
elekt-i	to choose, to select	par-o	pair
fest-i	to celebrate, to entertain	pend-i	to hang
gant-o	glove	prez-o	price
ĝentil-a	courteous	renkont-i	to meet
invit-i	to invite	ŝu-o	shoe
ĵus	just, at the moment	uz-i	to use

The adverb ĵus indicates the elapsing of the least possible time since the act or condition indicated, or between the two acts or conditions indicated.
Ni ĵus venis.: We just came. (We came but a moment ago.)
Mi havas la saman opinion kian vi ĵus diris.: I have the same opinion as you just gave (said).
Mi vidis lin ĵus kiam li estis forironta.: I saw him just when he was about to depart.
Ĵus kiam vi venis li foriris.: Just as you came he went away.

33.5 La invito

Hieraŭ matene mia kuzo vizitis ĉe ni, kaj invitis min al malgranda festo kiu okazos morgaŭ vespere. Tiam li festos la lastan tagon de la jaro. Li diris ke

la gastoj sidos ĉirkaŭ la fajrejo kaj rakontos rakontojn ĝis malfrua horo. Mi akceptis lian ĝentilan inviton, kaj diris ke mi certe venos.

Mia kuzo loĝas en la sama urbo kie nia familio loĝas, sed en alia parto. Lia hejmo estas preskaŭ du mejlojn de la nia. Tamen, ni estas bonaj kunuloj, kaj ofte promenas kune.

Ĵus kiam li estis elironta el la pordo hieraŭ, mi uzis la okazon (opportunity) por proponi mallongan promenon. Li respondis ke li ĝoje promenos kun mi, malgraŭ la neĝa vetero. Tial ni formarŝis tien, kie la stratoj estis malplej kotaj.

La kuzo havas dek ok jarojn, sed mi estas preskaŭ tiel alta kiel li. Mi estas certa ke mi estas ankaŭ tiel forta kiel li.

Ni parolis pri multaj interesaj aferoj, kaj bonege nin amuzis, ĝis kiam estis necese hejmen iri. La kuzo diris "adiaŭ," kaj iris rekte hejmen, sed mi iris al granda butiko. Unue, mi volis aĉeti paron da novaj gantoj, por anstataŭi la malnovajn gantojn kiujn mi ankoraŭ estis portanta, kvankam mi aĉetis ilin antaŭ tri monatoj. Due, mi bezonis paron da novaj ŝuoj.

Mi iris en la butikon kie pendis tiaj gantoj, kiajn mi ŝatas, kaj oni tuj venis por renkonti min, kaj demandis "Kiajn vestojn vi volas aĉeti?" Oni montris al mi preskaŭ dudekon da paroj da gantoj. Mi elektis tre bonan paron, kaj estis ĵus aĉetonta ilin, malgraŭ la tro granda prezo, kiam mi vidis alian pli belan paron. Tial mi aĉetis ĉi tiun, kaj poste mi rigardis la ŝuojn. Mi trovis rimarkinde bonan paron, ĉar estas centoj da ŝuoj en tiu butiko. Mi tuj aĉetis tiun paron, kaj tiam hejmen iris.

Sentences for translation

1. My friend likes to live in the city, but his wife prefers to live in their little wooden house in the country. 2. There she can see and smell the flowers, and can take (fari) long walks in the adjacent fields and forest.

3. There are often hundreds of persons in a village, but there are thousands of persons in a city. 4. The larger a city is, the larger and better its stores are. 5. In the second place, one can buy better bread, vegetables and cake in the city. 6. Thirdly, one can also find better gloves, hats and shoes there, and the price is often less. 7. Therefore I make use of the opportunity when I go to the city, and usually buy a pair of new gloves.

8. I am still wearing a pair of gloves which the rain spoiled. 9. Notwithstanding their ugly color, they are still thick and good. 10. But soon I shall buy such a pair as (150) is hanging in the window of that store. 11. The price is low, and I need a new pair now, for my cousin has invited me to a small party (festo) at his house. 12. I accepted his invitation courteously, and said that I would gladly be his guest.

13. We are good comrades, although he is younger than I am. 14. My (girl) cousin, his sister, is older than he is, but he is as tall as she. 15. I was just about to send a letter to him at the minute that (155) he knocked on our door. 16. His visit will take the place of (159) my letter. 17. Just as (just when) he was going away, I said goodbye to him, and said that I would meet him in the park tomorrow. 18. I think that we shall have a pleasant walk, although the weather is still remarkably cold, the same as (156) it was two or three months ago.

34 LESSON XXXIV

34.1 Prepositions as prefixes

160. Any preposition may be used as a prefix to a verb, provided the resulting compound is intelligible. A few prepositional compounds are given below, only verbs being shown, although nouns, adjectives and adverbs may be formed from these (116):

alveni	to arrive	interparoli	to converse
aldoni	to add	kontraŭdiri	to contradict
antaŭdiri	to predict	kunlabori	to collaborate
ĉirkaŭpreni	to embrace	kunveni	to assemble
ĉeesti	to be present	priskribi	to describe
dependi	to hang from, to depend	subteni	to support
demeti	to lay aside	surmeti	to put on
depreni	to subtract	traguti	to percolate
enhavi	to contain	travidi	to see through
eliri	to go out	transiri	to cross

Like English "out" the preposition el often develops in composition a secondary sense of "thoroughly" or "completely" (cf. "I am tired out"):
eltrovi: to find out, to discover;
elpensi: to think out, to invent;
ellabori: to work out, to elaborate;
ellerni: to learn thoroughly, to master;
eluzi: to use completely, to wear out (transitive).

34.2 The suffix -ebl-

161. The suffix -ebl- is used to form adjectives, adverbs, etc., expressing the likelihood or possibility of that which is indicated by the root.[33] It may be used as a root, to form ebla: possible, etc.

[33] The suffix -ebl- is often equivalent to the English suffixes -able, -ible, but these suffixes have other meanings also, as in readable: worth reading (leginda); lovable: deserving of love (aminda); etc.

eltrovebla	discoverable	rompebla	breakable
legebla	legible	videbla	visible
manĝebla	edible	travidebla	transparent

34.3 Expression of the highest degree possible

162. The adverb plej: most (74), modified by kiel eble: as possible, is used to express the highest degree possible:

Ĝi estas kiel eble plej bona.	It is the best possible.
Ni estos kiel eble plej saĝaj.	We shall be as wise as possible.
Li uzis kiel eble plej malmulte.	He used the least possible.
Mi skribis kiel eble plej legeble.	I wrote as legibly as possible.

34.4 Titles and terms of address

163. The words sinjoro: gentleman, sinjorino: lady, fraŭlino: miss, are used like English "Mr., Mrs., Miss," before proper names, and are also used as terms of address, without being followed by the name:[34]
Adiaŭ, Sinjoro.: Goodbye, Sir. Adiaŭ, Sinjorino.: Goodbye, Madam.

Fraŭlino B—, ĉu vi konas tiun sinjoron kun Sinjorino C—?	Miss B—, do you know that gentleman with Mrs. C—?
Mi ne konas tiun fraŭlinon.	I do not know that young lady.
Kien vi volas iri, Fraŭlino?	Where do you wish to go (Miss)?
Sinjoro A— estas tre afabla.	Mr. A— is very amiable.

[34]Cf. English Doctor, Professor, Madam, as terms of address, and also German *Mein Herr, gnädige Frau, gnädiges Fräulein,* French *Monsieur, Mademoiselle,* Spanish *Señor, Señora,* Italian *Signore,* etc.

Vocabulary

atent-a	attentive	onkl-o	uncle
aŭskult-i	to listen	san-a	in good health
babil-i	to chatter	sent-i	to feel
doktor-o	doctor	sinjor-o	gentleman
fraŭl-o	bachelor	ŝtup-o	step (of stairs)
gaj-a	merry, gay	tas-o	cup
grup-o	group	vojaĝ-o	voyage, journey

34.5 Ĉe la festo

Hieraŭ vespere mi iris al la hejmo de mia kuzo, kiu estis invitinta min al malgranda festo ĉe li. Ĉar mi deziris alveni kiel eble plej frue, mi foriris de mia loĝejo kiel eble plej baldaŭ, malgraŭ la neĝa vetero. Mi estis surmetinta paron da dikaj gantoj, kaj mi portis dikajn ŝuojn. Mi ankaŭ havis mian ombrelon, kvankam pro la vento mi ne povis uzi tiun.

Tuj kiam mi supreniris la ŝtuparon ĉe la hejmo de la kuzo, li aŭdis min, kaj venis por malfermi la pordon kaj akcepti min. "Bonan vesperon, kia estas via sano?" li diris. Mi respondis "Mi sanas bonege, dankon," kaj eniris la domon kun li. Ni supren iris per granda ŝtuparo al ĉambro kie mi lasis la ĉapelon, gantojn kaj ombrelon, tiam ni malsupren venis kaj eniris la salonon.

Mi salutis la onklinon, kiu afable parolis al mi, kaj ankaŭ la du kuzinojn. Unu kuzino estis ĵus priskribonta interesan libron, kiun ŝi antaŭ ne longe tralegis, kiam la aliaj gastoj komencis alveni. Sinjoro B— ĉeestis, kaj Doktoro C—, kun sia filino Fraŭlino Mario, kaj multe da aliaj sinjoroj kaj sinjorinoj.

La gastoj sidis aŭ staris en malgrandaj grupoj, kaj interparolis kun videbla plezuro. Unu rakontis pri vojaĝo, kaj tiam oni komencis priparoli la prezojn de aferoj en aliaj landoj. Mi atente aŭskultis kelkajn minutojn, kaj tiam foriris al alia grupo, kie oni gaje babilis pri estontaj (future) promenoj kaj festoj.

Post unu aŭ du horoj, la servistinoj alportis al ni bonan malgrandan manĝon, kune kun tasoj da bonega kafo. Fine, je malfrua horo ni ĝentile dankis la familion de mia kuzo, kaj diris adiaŭ. Tiam ni foriris hejmen, kun sentoj de granda plezuro pro la agrabla festo.

Sentences for translation

1. There are dozens of edible fruits, but the fruits of hundreds of trees are not at all (tute ne estas) edible.

2. The transparent cup and plate upon the table are very breakable. 3. I predict that you will break them as soon as you seize them.

4. That letter is worth reading. 5. But it is difficult to read it, for it is not very legible. 6. It is from my uncle, who wishes to arrive at-our-house as early as possible. 7. He is still in the city, but soon he will be here, and will go up the steps (ŝtuparon) of our porch and knock on the door.

8. There are very few persons who contradict his opinions. 9. His opinions, however, are worthy of attention (154) and usually I listen courteously while he is talking. 10. Now, however, I prefer to listen to the group of ladies in the adjacent room. 11. They are chattering gaily, and listening to the young lady who is about to sing.

12. Madam, do you feel the wind? I notice that it is blowing the curtains which hang before that window. 13. I will close the window, because I am not very well (sana) today. 14. Is that gentleman across the room a bachelor? 15. Yes. He is describing a voyage and the people whom he met.

35 LESSON XXXV

35.1 Kiom as a relative adverb

164. The interrogative adverb kiom (140) is used as a relative adverb of quantity, with tiom or some equivalent word or phrase for its antecedent. In this use it is commonly translated "as":

La taso enhavis tiom da kafo, kiom mi povis trinki.	The cup contained as much coffee as I could drink.
Mi havos tiom da tempo, kiom mi bezonos.	I shall have as much time as I shall need.
Li sendis tiom, kiom vi volis.	He sent as much as you wished.

35.2 The present passive participle

165. The present passive participle (for the present active participle see 108), expressing that which is *undergone by* the person or thing indicated by the word modified, ends in -ata, as vidata: being seen:[35]

La laŭdata knabo estas feliĉa.	The boy being praised is happy.
Mi serĉos la deziratan libron.	I shall look for the desired book.
La vestoj farataj por vi estas belaj.	The clothes being made for you are beautiful.

35.3 Fractions

166. Fractions are formed from the cardinals by the use of the suffix -on- followed by the ending -o. Adjectives and adverbs may be derived from these by use of the endings -a or -e:

La duono de ses estas tri.	The half of six is three.
Li estis nur duone atenta.	He was only half attentive.

[35] The verb iri: to go, used to illustrate the active participles (108, 119, 152), cannot be used to illustrate a passive participle, since passive participles can be made from *transitive verbs only* (22).

La triona parto de ses estas du.	The third part of six is two.
dek unu dekduonoj	eleven twelfths
Mi dudekone finis la laboron.	I one-twentieth finished the work.

35.4 Descriptive compounds

167. A compound word whose first element *modifies* the second in an adjectival or adverbial relation is called a *descriptive compound.* The final -a or -e of the first element may be omitted, unless the resulting combination would be ambiguous or harsh-sounding.

a. When the first element is adverbial (an adverb or preposition), the second element may be either an adverb or adjective:

multekosta	expensive
duonkolere	half angrily
nevidebla	invisible
nevole	involuntarily
ruĝflava (ruĝeflava)	reddish yellow
survoje	on the way, en route
antaŭhieraŭ	day before yesterday
postmorgaŭ	day after tomorrow

b. An *adjective* may be used for the first element, if the second is an adverb or adjective *derived from a noun-root*:

samtempa	contemporaneous
unufoje	once, one time
trifoje	thrice, three times
unutaga	one day's, of one day
unuataga	the first day's
frutempe	at an early time

c. A *noun* may be used for the second element, if the resulting word has not merely unity of form, but also unity of meaning with a slightly different

sense from that expressed by the noun and adjective uncombined:[36]

bonveno	a welcome (not bona veno: a good coming)
libertempo	a vacation, leisure (not libera tempo: free time)
superjaro	leap-year (not super jaro: above a year)
bondeziroj	good wishes, felicitations (not bonaj deziroj: good desires)
plimulto	a majority (adverb and noun combined)

Vocabulary

ĥin-o	Chinaman	naci-o	nation
jam	already	paĝ-o	page
kler-a	enlightened, learned	pres-i	to print
komerc-o	trade, commerce	pulv-o	gunpowder
lanc-o	spear, lance	ŝanĝ-i	to change
liber-a	free	te-o	tea
metod-o	method, way	ted-a	tiresome, tedious

The adverb jam indicates a change from some preceding action or state to the different one expressed in the sentence, clause or phrase containing jam. It may often be translated yet, now, etc.
Mi jam vidis lin.: I already saw (have already seen) him.
Ĉu vi jam trovis ĝin? Ne, mi ankoraŭ ne trovis ĝin.: Have you yet (have you already) found it? No, I have not yet (still not) found it.
Li jam ne vivas.: He no longer lives (he already is-not-alive).
Jam ne neĝas.: It is not snowing now (already not snowing).

35.5 La ĥinoj

Antaŭ miloj da jaroj la ĥinoj estis la plej klera nacio en la mondo. Dum aliaj nacioj ankoraŭ ne konis metodojn por presi librojn, kaj ankoraŭ faris ilin skribe, la samtempaj ĥinoj jam estis forlasintaj tiun multekostan kaj tedan metodon. Ili jam estis presantaj la paĝojn de miloj da libroj.

[36] In national languages a change of accent often accompanies such change in meaning, as BLACKberry (not "black BERry"), BLUEbird (not "blue BIRD"), SWEETheart (not "sweet HEART"), German *JUNGfrau*, virgin (not *jung FRAU*, young woman), etc.

Aliaj nacioj tiam estis batalantaj kiel eble plej kruele, per sago kaj pafarko, kaj per lanco. Sed ili ankoraŭ ne havis pafilojn, ĉar pulvo estis tute nekonata al ili. Tamen la ĥinoj jam bone konis metodojn por fari kaj por uzi pulvon, kaj faris tiajn amuzajn flavruĝajn fajrojn, kiajn ni ankoraŭ hodiaŭ aĉetas de ili, por uzi je festaj tagoj.

Sed la ĥinoj ne multe ŝatis la komercon, kaj ne deziris aĉeti aŭ lerni de aliaj nacioj. Ili ankoraŭ nun havas la samajn metodojn por presi librojn kaj por fari pulvon, kiajn ili havis antaŭ mil jaroj. Ili malofte ŝanĝas siajn kutimojn. Tial la aliaj nacioj, kiuj antaŭe ne estis tiel kleraj, antaŭeniras pli rapide ol la ĥinoj.

La lando de la ĥinoj enhavas tiom da personoj, kiom tri aŭ kvar aliaj nacioj. Granda parto de tiu lando estas ankoraŭ nekonata al okcidentaj nacioj, kvankam plej multe da nia teo elvenas el la ĥina lando.

Oni diras ke la parolata lingvo kaj la skribata lingvo de la ĥinoj estas du tre malsamaj aferoj. La lingvo estas almenaŭ treege malfacila, kaj post kiam oni estas longe studinta ĝin, oni tamen estas nur duone lerninta ĝin. Mi ĝojas tial ke la lingvoj studataj en la lernejoj de nia lando ne estas tiel malfacilaj kiel la ĥina lingvo. La latina kaj germana lingvoj estas sufiĉe malfacilaj, kvankam ili estas tre interesaj kaj ankaŭ konataj de la kleruloj en multaj landoj. La latina lingvo jam ne estas parolata lingvo.

Sentences for translation

1. Why are the persons in that merry group laughing and chattering instead of listening to Mr. B—? 2. I think that the doctor is telling stories about a bachelor who was once a good friend of his. 3. The gentleman being talked about (160, 165) will visit us this evening, possibly. 4. My aunt and cousin will come down stairs and converse with him. 5. We shall drink as many cups of tea or of coffee as we wish. 6. He will say "How is your health, Madam?" My aunt will reply half-angrily that she is seldom ill. 7. We shall sit on the veranda, for the sun is still shining, although it is already setting.

8. That young lady who came with Mrs. C— relates the best possible stories. 9. She says that the Chinese were already an enlightened nation hundreds of years ago, while other nations were still cruelly fighting. 10. A

method for printing the pages of books, instead of writing them, was a discovery of the Chinese. 11. They printed books in their printing-shops, a thousand years ago. 12. They also were-acquainted-with gunpowder, which they made and used for such fires as we use on national days of-celebration, when we have leisure and wish to enjoy (to amuse) ourselves. 13. But the Chinese have not changed these methods. 14. Their ways of commerce, work and pleasure are the same as they were long ago. 15. Such a nation does not progress rapidly, even though its life is very long.

36 LESSON XXXVI

36.1 The present passive tense

168. The compound tense formed by combining the present passive participle with the present tense of the auxiliary verb esti expresses an act or condition as *being undergone* by the subject of the verb, and is called the *present passive tense*. The conjugation of vidi in this tense is as follows:

mi estas vidata	I am (being) seen
vi estas vidata	you are (being) seen
li (ŝi, ĝi) estas vidata	he (she, it) is (being) seen
ni estas vidataj	we are (being) seen
vi estas vidataj	you are (being) seen
ili estas vidataj	they are (being) seen

36.2 The use of de to express agency

169. The person by whom (or the thing by which) an act, indicated by a passive verb or participle, is performed is called the *agent* of the passive voice, and is expressed by a substantive preceded by de:

La lanco estas portata de mi.	The spear is carried by me.
La libroj estas jam presataj de li.	The books are already being printed by him.
La vojoj estas kovrataj de neĝo.	The roads are being covered by snow.
Ŝi estas laŭdata de la sinjoro.	She is being praised by the gentleman.

36.3 The general meaning of de

170. The preposition de conveys the general idea of separation from a source or starting point, in space (literal or figurative), or in time (89, 131). This meaning develops into that of the source from which connection or ownership

arises (49), and also into that of the agency from which an act is done or a condition caused (169). The prepositional phrase containing de must be so placed as to avoid ambiguity in its meaning, or must be reinforced by an adverb or other word:

La arbo estas malproksima de la domo.	The tree is far from the house.
Ĝi estas proksima de la ĝardeno.	It is near to (from) the garden.
Mi prenas la libron for de la knabo.	I take the book away from the boy.
Mi prenas la libron de la knabo.	I take the book of the boy.
La afero dependas de vi.	The matter depends upon (from) you.

36.4 Word derivation from primary adverbs

171. Adjectives, verbs, and nouns may be derived from primary adverbs (66), as well as from prepositions (120, 159):

la nunaj metodoj	the present methods (methods of-now)
Mi adiaŭis lin per adiaŭa saluto.	I bade farewell to him by a farewell salute. (273)
Ni faris tujan interŝanĝon.	We made an immediate exchange.
Ĉu li skribis jesan aŭ nean respondon?	Did he write an affirmative or a negative answer?
Anstataŭ nei, li respondis jese.	Instead of denying, he answered affirmatively.
La morgaŭa festo estos pli agrabla ol la hieraŭa.	Tomorrow's (the morrow's) celebration will be more pleasant than that of yesterday.
La tiamaj personoj estis liaj samtempuloj.	The persons of-that-time were his contemporaries.

36.5 The suffix -ist-

172. The suffix -ist- is added to roots to express the profession, trade or occupation connected with the idea in the root:

floristo	florist	okulisto	oculist
komercisto	trader, merchant	presisto	printer
servisto	servant	ŝtelisto	thief

Vocabulary

administr-i	to manage	mont-o	mountain
antikv-a	ancient	nom-o	name
Eŭrop-o	Europe	proksim-a	near
grav-a	important, serious	reprezent-i	to represent
ital-a	Italian	respublik-o	republic
kvadrat-a	square	tiran-o	tyrant

The words antikva, maljuna, malnova, all of which may at times be translated "old," must not be confused in use:
Mi havas malnovan ĉapelon: I have an old hat (a hat which is not new).
Li estas maljuna sinjoro: He is an old (aged) gentleman.
Li estas malnova amiko mia.: He is an old friend of mine (a friend of long standing.
La ĥinoj estis kleraj eĉ en la antikva tempo.: The Chinese were learned even in the olden time (in ancient time).
La antikvaj kleruloj jam sciis tre multe.: The ancient learned (enlightened) men already knew a great deal.
La maljuna sinjoro en la malnovaj vestoj estas antikvisto.: The old gentleman with the old clothes is an antiquary.

36.6 Antikva respubliko

La plej antikva respubliko en Eŭropo kuŝas en la norda parto de la bela itala lando, inter la maro kaj la rivero, proksime de la montoj. Ĝia nomo estas San Marino, kaj ĝi estas respubliko de antaŭ mil kvarcent jaroj. Kvankam

la ĉirkaŭaj landoj kaj nacioj apartenis en antikva tempo al la tiamaj reĝoj, San Marino jam estis libera.

Ĝiaj aferoj estas ankoraŭ administrataj tiel, kiel la anoj (145) volas, ne kiel unu aŭ alia reĝo aŭ tirano deziras. Dufoje en la jaro la anoj elektas personojn, kiuj administros la gravajn aferojn de la respubliko dum la sekvontaj ses monatoj. Kvardek ses el tiuj personoj reprezentas la anojn, kaj unu alia estas reĝo tiun duonon da jaro. Per tia metodo, la anoj estas bone reprezentataj, kaj la aferoj estas administrataj kiel eble plej saĝe.

La tuta respubliko enhavas nur dudek du kvadratajn mejlojn da tero. En la respubliko kaj la tiea (171) urbo kiu havas la saman nomon, ne estas tiom da personoj kiom en multaj italaj urboj. Tamen ĉi tiu respubliko estas pli granda ol multaj antikvaj grekaj respublikoj.

La grekaj respublikoj estis bonekonataj, kaj enhavis multe da kleruloj inter siaj anoj. Sed en la nuna tempo la grekoj havas reĝon. Oni ne trovas tre klerajn personojn en San Marino, tamen la laboristoj estas energiaj, kaj laboras kiel eble plej multe.

La rikoltistoj plej ofte havas bonajn rikoltojn, kaj la plimulto da personoj estas treege kontenta kaj feliĉa. Oni ne pensas pri komerco aŭ eksterlandaj (167a) aferoj kaj ne volas vojaĝi malproksimen de la bone amata hejmo. Oni preferas gaje amuzi sin ĉehejme, (167a) en la libertempo inter la rikoltoj, kaj la vivo tute ne ŝajnas malfacila aŭ teda.

Sentences for translation

1. The serious affairs of a republic are managed by persons representing the persons who live there. 2. The inhabitants are well represented, and as free as possible. 3. Enlightened persons often prefer to live in a republic. 4. Persons who have a good king are very happy, but those who have a bad king are as unhappy as possible. 5. Nowadays (nuntempe) there are very few tyrants. 6. The majority of the kings of Europe are praiseworthy.

7. That nation which was most enlightened a thousand years ago was the Chinese nation. 8. The Chinese of-that-time already had good printers among them. 9. It is said (54) that the Chinese drink as much tea as two or three contemporary nations.

10. The oldest republic in Europe is named San Marino. 11. It is near

the mountains, in the northern part of the much praised Italian land. 12. It contains only twenty-two square miles, and is therefore one of the smallest republics in the world. 13. Fourteen hundred years ago it was already a republic, and it is still that same republic.

14. The inhabitants are energetic and patient, and have as much to eat as they need. 15. There are bakers and shopkeepers (172) and many laborers among them. 16. They do not think about commerce, or greatly (multe) change their customs. 17. They seldom take (faras) tiresome journeys, but remain peacefully (pace) at home.

37 LESSON XXXVII

37.1 The distributive pronoun

173. The distributive pronoun (and pronominal adjective) is ĉiu: each (one), every (one). Sometimes it is equivalent to English any, as in "Any one who studies can learn," etc. The plural is ĉiuj: every, all.[37] The article is never interposed between ĉiuj and the noun modified (as in English "all the men"), and is used only if ĉiuj is pronominal and followed by el:

Ĉiu, kiu studos, lernos.	Every one who studies will learn.
Mi vidis ĉiun el ili, kaj parolis al ĉiu knabo.	I saw each of them, and talked to every boy.
Mi dankas vin ĉiujn.	I thank you all (I thank all of you).
Ni ĉiuj estas reprezentataj.	We are all (all of us are) represented.
Ĉiuj el la maristoj alvenis.	All (every one) of the sailors arrived.

174. The distributive pronoun has a possessive or genitive form ĉies: every-one's, every-body's:

Li konas ĉies nomon.	He knows every-one's name.
Ĉies opinio estis diversa.	Every-body's opinion was different.
Kies voĉojn mi aŭdas? Ĉies.	Whose voices do I hear? Everybody's.

37.2 The preposition po

175. The preposition po: at the rate of, at, is used chiefly before cardinals and has a distributive sense:

[37] The use of ĉiu and ĉiuj must be distinguished from that of the adjective tuta, which means "all" in the sense of "entire":
Ĉiuj viroj laboras la tutan tagon.: All men work all (the whole) day.
Mi vidis ĉiun vizaĝon, sed mi ne vidis la tutan vizaĝon de ĉiu viro.: I saw every face, but I did not see all the face of each man.

Li marŝas po kvar mejloj ĉiutage.	He walks at the rate of four miles daily (every-day).
Mi aĉetis kafon po malalta prezo.	I bought coffee at a low price.
Mi aĉetis viandon po kvarono da dolaro por funto.	I bought meat at a quarter of a dollar for (per) pound.
La ĉapelisto aĉetas ĉapelojn pogrande.	The hatter buys hats wholesale.

37.3 Dependent compounds

176. A compound word whose first element is a substantive, dependent upon the second element in some prepositional relation, is called a *dependent compound*. (If the two words were not united into one, the first element would be preceded by a preposition, or would be in the accusative case.) The ending -o may be omitted from the first element of a dependent compound:[38]

jarcento	century (cento da jaroj)
manĝoĉambro	dining-room (ĉambro por manĝoj)
noktomezo	midnight (mezo de la nokto)
paperfaristo	papermaker (faristo de papero)
sunbrilo	sunshine (brilo de la suno)
tagmezo	noon (mezo de la tago)
vespermanĝo	supper (manĝo je la vespero)
ventoflago	weathercock (flago por la vento)

[38] A personal pronoun serving as the first element of a dependent compound may keep the accusative ending, to indicate its construction:
sinlaŭdo: self-praise
sinekzameno: self-examination
sindefendo: self-defence
sinkontraŭdira: self-contradictory.

Vocabulary

ĉies	every body's (174)	lag-o	lake
ĉiu	every-body (173)	po	at the rate of (175)
decid-i	to decide	sever-a	severe
dev-o	duty	stang-o	pole
fleks-i	to bend	svis-o	Swiss
genu-o	knee	vend-i	to sell
intenc-i	to intend	Vilhelm-o	William
juĝ-i	to judge	vort-o	word

37.4 La ĉapelo sur la stango

Antaŭ ol Svislando estis tiel libera kiel la nuna svisa respubliko, ĝiaj aferoj estis administrataj de personoj kiuj reprezentis aliajn naciojn. Ofte tiuj personoj estis kiel eble plej severaj juĝistoj al la svisoj.

Unufoje plej kruela tirano estis administranta aferojn svisajn. Li elpensis rimarkindan metodon por montri sian povon (power), kaj por esti malagrabla al la svisoj. Li decidis meti sian ĉapelon sur altan stangon en la vendejo (market-place), en malgranda vilaĝo apud bela lago inter la altaj montoj. Li diris ke de nun tiu ĉapelo reprezentas lin, kaj portos lian nomon.

Saluti la ĉapelon estos la grava devo de ĉiu persono en la vilaĝo. Estos ĉies devo ne nur saluti la ĉapelon, sed ankaŭ genufleksi (kneel) antaŭ la stango. La tirano diris ke li forprenos la domon, la kampojn kaj tiom da mono, kiom li povos, de ĉiu vilaĝano aŭ kamparano kiu forgesos genufleksi. "Mi intencas sendi gardistojn," li diris, "kiuj rimarkos ĉu vi ĉiuj genufleksos kiam vi estas proksimaj de la stango."

Je tagmezo alvenis gardistoj, por rimarki ĉu la necesaj salutoj estos farataj de ĉiuj, kaj por kapti ĉiujn svisojn kiuj ne genufleksis. Baldaŭ la kamparanoj komencis eniri la vendejon, por vendi legomojn po kiel eble altaj prezoj, kaj por aĉeti vestojn kaj aliajn aferojn po treege plej malaltaj prezoj. Ĉiu, kiu iris proksimen de la stango, zorge genufleksis antaŭ la ĉapelo de la malamata tirano, pro timo pri la hejmoj kaj la familioj.

Fine, kamparano, kies nomo estis Vilhelmo Tell, eniris la vendejon, kaj staris du aŭ tri minutojn proksime de la stango, dum li diris kelkajn vortojn al

amiko. Sed anstataŭ fari tujan saluton, aŭ genufleksi, li tute ne rigardis la stangon.

Sentences for translation

1. The day before yesterday my youngest cousin was sitting on my knee, and I told him that a rainbow (ĉielarko) is made by the sunshine and the rain. 2. My cousin goes to school every day, after he has breakfast in the dining-room.

3. A new school is being built, not far from the home of the judge. 4. It is my cousin's duty to study those books at the rate of ten pages a day.

5. My cousin and I decided last night (93) to buy new hats for ourselves. 6. We intend to go to the hatter's early tomorrow morning. 7. I think that all clothes are being sold at a low price at-the-present-time.

8. During a visit at a friend's, I read an interesting book about ancient Europe. 9. It relates that several centuries ago a severe and cruel tyrant was managing affairs in Switzerland. 10. Once he put his hat on a pole in the market-place, and said that it was the duty of-every-one to kneel before it. 11. This serious affair happened in a village one or two miles square, on (ĉe) the lake not far from the mountains through which one goes on the way (167a) to the Italian land. 12. William Tell did not kneel or even look at the hat representing the tyrant.

38 LESSON XXXVIII

38.1 The distributive adjective

177. The distributive adjective related to the distributive pronoun ĉiu, giving a comprehensive idea of the quality of some person or thing, is ĉia: every kind of, every sort of:

Oni vendas ĉiajn fruktojn tie.	They sell every sort of fruit there.
Estas ĉiaj personoj en la mondo.	There are all sorts of persons in the world.

38.2 The imperfect passive tense

178. The compound tense formed by combining the present passive participle with the past tense of the auxiliary verb esti expresses an act or condition as being undergone by the subject of the verb *at some time in the past*. It is called the *imperfect passive tense*. The conjugation of vidi in this tense is as follows:

Mi estis vidata.	I was (being) seen.
Vi estis vidata.	You were (being) seen.
Li (Ŝi, Ĝi) estis vidata.	He (She, It) was (being) seen.
Ni estis vidataj.	We were (being) seen.
Vi estis vidataj.	You were (being) seen.
Ili estis vidataj.	They were (being) seen.

38.3 Compound tenses of impersonal verbs

179. When impersonal verbs, or other verbs used impersonally, are in compound tenses, the participial element is given the ending -e, like other modifiers of impersonally used verbs (141):

Estis pluvante antaŭ unu minuto.	It was raining a minute ago.
Estis multe neĝinte.	It had snowed a great deal.

Estis vidate ke ĉiu ploras.	It was seen that every one wept.

38.4 Reciprocal expressions

180. To give a reciprocal sense, when there are two or more subjects and the action goes from one to the other (expressed in English by "each other," "one another," "mutually," "reciprocally"), the phrases unu la alian, unu al la alia, etc., or the adverb reciproke, is used:

Estas nia devo helpi unu la alian.	It is our duty to help one another.
Ili parolas unu al la alia.	They are talking to each other.
La viroj reciproke uzis siajn pafilojn.	The men used each other's guns.
Ili falis unu sur la alian.	They fell upon each other.

38.5 The suffix -uj-

181. The suffix -uj- may be used to form words indicating *that which contains, bears,* or *is a receptacle for,* some number or quantity of that which is expressed by the root. It may be used instead of -lando to form the name of a region containing any one race or tribe, and instead of -arbo to form the names of fruit trees:

ujo	a receptacle	patrujo (patrolando)	fatherland
monujo	purse	sukerujo	sugar-bowl
supujo	soup-tureen	pomujo (pomarbo)	apple-tree
leterujo	letter-case	sagujo	quiver

Vocabulary

ag-i	to act	mort-i	to die
ceter-a	remaining	pet-i	to plead, to request
ĉia	of every kind (177)	prepar-i	to prepare
fier-a	proud	pun-i	to punish
imag-i	to imagine	reciprok-a	reciprocal, mutual
konduk-i	to lead	simil-a	like, similar
kor-o	heart	tuŝ-i	to touch

38.6 Vilhelmo Tell kaj la pomo

Tuj kiam la gardistoj rimarkis ke la ĉapelo sur la stango ne estis salutata de Vilhelmo Tell, ili kaptis lin, kaj kondukis lin al la tirano, por esti juĝata. La tirano demandis de Tell kial li ne genufleksis antaŭ la ĉapelo, simile al la aliaj vilaĝanoj. Tell respondis fiere ke li ne sciis pri la ĉiutagaj genufleksoj de la aliaj personoj. Li diris ke li tute ne intencis agi kontraŭ la deziroj de la juĝistoj.

Sed la tirano malamis la altan fortan svison, tial li decidis puni lin per severa puno, kaj demandis "Kiun el viaj infanoj vi plej amas?" Vilhelmo Tell ne povis imagi kial la demando estas farata al li, kaj respondis "Mi amas ĉiujn el ili, sinjoro." La tirano diris "Nu, estas rakontate inter la vilaĝanoj ke vi estas rimarkinda arkpafisto (archer). Ni eltrovos kia arkpafisto vi estas. Ni vidos ĉu vi povos forpafi pomon de sur la kapo de via plej juna filo. Aldone (in addition), estos via devo forpafi la pomon per la unua sago, alie (otherwise) mi punos vin kaj vian filon per tuja morto."

Tell diris ke li estas preta por ricevi ĉian alian punon, anstataŭ tia puno, sed malgraŭ ĉies petoj la tirano estis jam elektanta pomon de apuda pomarbo. Li kondukis la knabon malproksimen de la ceteraj personoj, kaj metis la pomon sur lian kapon. Tell kaj la filo reciproke rigardis sin, dum la patro diris ke li ne tuŝos haron de lia kapo. Tiam li elprenis sagon el la sagujo, faris la necesajn preparojn, kaj rapide pafis. Tuj la pomo forfalis de la kapo de la infano, kaj ĉiu havis feliĉan koron.

Dum Tell ĉirkaŭprenis la filon, la tirano demandis "Kial vi havas tiun ceteran sagon en la mano." Tell laŭte respondis "Por mortpafi vin, tuj post la infano, ĉar mi treege timis pro la vivo de mia kara filo."

Sentences for translation

1. William Tell had a strong flexible (161) bow. 2. He could shoot-with-a-bow (arkpafi) excellently, therefore he was a well-known archer. 3. He put six or eight arrows into his quiver, and went with his sons to the village.

4. Possibly he saw the hat upon the pole, but he did not kneel before it. 5. It was being noticed already in the village that Tell hated the tyrant very much. 6. When the guards seized him for that act, and led him before the tyrant, who was also the judge, Tell said "I did not know about this new

duty, and could not imagine why the hat was on the pole there." 7. The tyrant replied with (per) angry words, for he hated the proud Swiss whom every one else loved.

8. He said severely "It is said that you are a praiseworthy archer. 9. Therefore I was wondering whether you could shoot an apple from your son's head. 10. Now we shall see whether you can shoot off the apple, or whether you will touch the child's head." 11. Amid the pleadings of all, Tell successfully shot off the apple.

12. A similar second arrow was ready in his hand. 13. The tyrant saw the remaining arrow, and prepared to punish Tell by death. 14. But he escaped, and the Swiss congratulated each other heartily (kore). 15. After some time they followed him, at the rate of six miles an hour.

39 LESSON XXXIX

39.1 The distributive adverb of place

182. The distributive adverb of place, related to the distributive pronoun ĉiu, is ĉie: everywhere. The ending -n may be added to ĉie to show direction of motion (121):

Oni trovas tiajn virojn ĉie.	Such men are found everywhere.
Li iris ĉien, kie mi estis estinta.	He went everywhere where I had been.
Mi vidas lin ĉie, kien mi iras.	I see him everywhere I go.

39.2 The future passive tense

183. The compound tense formed by combining the present passive participle with the future tense of esti indicates that an act or condition *will be undergone* by the subject of the verb. It is called the *future passive tense*. The conjugation of vidi in this tense is as follows:

mi estos vidata	I shall be seen
vi estos vidata	you will be seen
li (ŝi, ĝi) estos vidata	he (she, it) will be seen
ni estos vidataj	we shall be seen
vi estos vidataj	you will be seen
ili estos vidataj	they will be seen

39.3 Possessive compounds

184. Compound adjectives may be formed with an adjectival root for the first element, and a noun-root for the second element. Such adjectives have the meaning "possessed of" that which is indicated in the compound. (Similar adjectives are formed in English, with -ed as the final syllable):

belbrova	beautiful-browed	longnaza	long-nosed
bonintenca	good-intentioned	kvarpieda	four-footed
dumana	two-handed	ruĝhara	red-haired

39.4 The time of day

185. The ordinals are used in expressing the hour of the day, with horo expressed or understood. The minutes are expressed by the cardinals. In questions the adjective kioma (from kiom: how much) is used:

Kioma horo estas?	What hour (what o'clock, what time) is it?
Je kioma horo vi venos?	At what time (what o'clock) will you come?
Estas la dua horo.	It is two o'clock. (It is the second hour.)
Estas la tria kaj kvin minutoj.	It is five minutes past three.
Ni iris je la sesa kaj duono.	We went at half past six.
Estas la oka kaj kvardek kvin. (Estas unu kvarono antaŭ la naŭa.)	It is eight forty-five (a quarter of nine).

39.5 The suffix -obl-

186. The suffix -obl- is used to form multiples indicating how many fold, as "two fold," "double," "triple," etc.:

duoblo	a double
duobla	double
duoble	doubly
kvarobla	quadruple
kvindekobla	fifty-fold
multobla	manifold
Trioble du estas ses.	Three times two is six.

Vocabulary

bilet-o	ticket	pag-i	to pay
cend-o	cent	preter	beyond, past
ĉie	everywhere (182)	staci-o	station
esprim-o	expression	telefon-i	to telephone
giĉet-o	wicket, ticket-window	vagon-o	car
horloĝ-o	clock	valiz-o	valise

The preposition preter indicates the movement of something alongside of and passing beyond something else. Since it does not express motion *toward* its complement, it cannot be followed by the accusative.

39.6 En la stacidomo

Du bonkoraj (184) amikoj miaj loĝas en la urbo B—. Ni reciproke konas nin de antaŭ ses jaroj. Mi estis duoble ĝoja hieraŭ kiam mi ricevis leteron de ili, ĉar en tiu ili petis de mi baldaŭan viziton.

Tial mi telefonis hieraŭ posttagmeze[39] al la stacidomo, por demandi je kioma horo foriros la vagonaro (train) al B—. Oni respondis per la telefono ke la vagonaro foriros je la tria kaj tridek kvin. Tuj poste mi enmetis kelkajn vestojn en mian jam preskaŭ eluzitan valizon, kaj faris ĉiujn preparojn por la mallonga vojaĝo.

Je la dua horo, tuj post la tagmanĝo (midday meal), mi marŝis stacidomon. Survoje mi eniris butikon kaj aĉetis paron da novaj gantoj.

Kiam mi eniris la stacidomon, mi kuris preter la aliaj personoj al la giĉeto kie biletoj estas vendataj. Mi diris al la sinjoro ĉe la giĉeto "Mi deziras bileton al B—. Kiom estos necese pagi?" La brunokula sinjoro respondis "Tia bileto kostos dolaron dudek cendojn." Mi puŝis tiom da mono tra la giĉeto, kaj tuj ricevis la bileton, kiun la sinjoro jam havis en la mano.

Tiam mi iris proksimen de la pordego tra kiu oni estos enlasata al la vagonaro. "Kiom da tempo antaŭ la foriro de la vagonaro al B—?" mi demandis al la gardisto. Li laŭtvoĉe respondis "Nur sep minutojn. Ĉu vi ne vidas tiun

[39] Posttagmezo: afternoon, is a descriptive compound (167a) whose second element tagmezo is a dependent compound (176).

horloĝon?" Mi ne estis rimarkinta la horloĝon, tial mi almetis la montrilojn de mia poŝhorloĝo (watch) por montri la saman horon.

Mi estis multe tuŝata de ĉiaj bonintencaj personoj kurantaj ĉien preter mi, kaj puŝantaj unu la alian. Fine oni malfermis la pordegon. Mi kaj la ceteraj personoj rapidis al la vagonaro kaj kiel eble plej baldaŭ eniris ĝin.

Sentences for translation

1. Because of the request of my friend whose brother died recently, I went last (la antaŭan) week to visit him. 2. The remaining persons of his family were not at home. 3. I telephoned to find out at what time the train would depart. 4. I was told (54) that it would leave at four twenty-seven. 5. I put enough money into my purse, and carried along (kunportis) a valise into which I had put some clothes. 6. When I entered the station, I hurried past the other people to the wicket, and asked for (petis) a ticket to B—. 7. The ticket seller said "Two dollars and forty cents." 8. I could not imagine why it was necessary to pay so much, but I at once pushed that much money through the window, and received the ticket. 9. Then I looked at my watch and went near the gate, but the yellowhaired guard who conducts persons to the trains said "Persons who go through that gate before the train arrives will be severely punished." 10. So all of us stood near the double gate. 11. The trains are much like each other, and it is better to act as the guards request, and not express impatience.

40 LESSON XL

40.1 The distributive temporal adverb

187. The distributive adverb of time, related to the distributive pronoun ĉiu, is ĉiam: always, at all times:

Vi ĉiam pagas tro multe.	You always pay too much.
Mi estas ĉiam preta por helpi vin.	I am always ready to help you.

40.2 The distributive adverb ĉial

188. The distributive adverb of motive or reason, related to the pronoun ĉiu, is ĉial: for every reason, for all reasons:

Ĉial li estas feliĉa hodiaŭ.	For every reason he is happy today.
La mia ĉial estas la plej bona.	Mine is for all reasons the best.

40.3 The past passive participle

189. The past passive participle expresses an act or condition as *having been undergone* by the person or thing indicated by the word modified. This participle ends in -ita, as vidita: having been seen:

La prezo pagita de vi estis tro granda.	The price paid by you was too great.
La punita infano ploras.	The (having-been) punished child is crying.
Mi aĉetos bonefaritajn gantojn.	I shall buy well-made gloves.
Li serĉis la forgesitan bileton.	He looked for the forgotten ticket.

40.4 The perfect passive tense

190. The compound tense formed by combining the past passive participle with the present tense of the verb esti expresses an act or condition which *has*

been undergone by the subject of the verb. It is called the *perfect passive tense*. The conjugation of the verb vidi in this tense is as follows:

mi estas vidita	I have been seen (I am having-been-seen)
vi estas vidita	you have been seen
li (ŝi, ĝi) estas vidita	he (she, it) has been seen
ni estas viditaj	we have been seen
vi estas viditaj	you have been seen
ili estas viditaj	they have been seen

40.5 The preposition laŭ

191. In expressing that *in accordance with which* something is done, takes place, moves, etc., the preposition laŭ is used:

Li agis laŭ sia opinio.	He acted in accordance with his own opinion.
Mi faros ĝin laŭ bona metodo.	I shall do it according to a good method.
Laŭ kia maniero li agis?	In what manner did he act?
Mi marŝis laŭ la strato.	I walked down (or up) the street.
Li iris laŭ la rivero per tiu vojo.	He went along the river by that road.
Nuboj nigraj kuris laŭ la ĉielo.	Black clouds raced along the sky.
Ĝi kuŝas laŭlonge de la domo.	It lies lengthwise of the house.

40.6 The suffix -em-

192. The suffix -em- indicates a *tendency* or *inclination* toward that which is expressed in the root:

agema	active	pacema	peaceful, pacific
mallaborema	lazy	pensema	pensive, thoughtful

Vocabulary

atend-i	to wait (for), to expect	laŭ	according to (191)
ĉial	for every reason (188)	manier-o	manner, way
ĉiam	always (187)	mov-i	to move (transitive)
gazet-o	magazine, gazette	okup-i	to occupy
ĵurnal-o	journal, paper	pal-a	pale
kompat-i	to pity	polic-o	police
larm-o	tear	trankvil-a	calm, tranquil

40.7 La perdita infano

Dum mi estis atendanta hieraŭ posttagmeze en la stacidomo, mi subite rimarkis palan sinjorinon kun larmoj en ŝiaj okuloj. Ŝi rigardis ĉien kun esprimo de nekaŝebla timo, kaj estis videble maltrankvila. Ŝi serĉis du aŭ tri minutojn inter la personoj ĉirkaŭ si, kaj fine ŝi vidis bluevestitan policanon, kiu estis parolanta al unu el la gardistoj. Ŝi rapide diris kelkajn vortojn al li, kaj tuj li ankaŭ komencis serĉi ĉie.

Mi tre kompatis la ploreman sinjorinon, kaj kiam la policano preteriris, mi demandis ĉu mi ne povas helpi. Mi diris ke mi ne estos okupata (busy) ĝis la alveno de la vagonaro. Li respondis ke la filo de tiu virino estas perdita, kaj li donis al mi la sekvantan priskribon de la infano, laŭ la vortoj de la patrino: la knabo estas agema brunhara sesjarulo, kun bluaj okuloj, kaj li estas ruĝe vestita (dressed in red).

Lia patrino estis ĵus aĉetinta sian bileton ĉe la giĉeto, kaj post kiam ŝi pagis la naŭdek cendojn por ĝi, subite ŝi rimarkis ke la infano ne estis kun ŝi. Kvankam ŝi jam serĉis ĉie, la filo ŝajnas ankoraŭ netrovebla. Ŝi multe timas pro li, kvankam li ĉiam estas bona knabo.

Mi tuj komencis marŝi ĉien inter la personoj ĉirkaŭ mi, kaj fine eniris malgrandan ĉambron apud la horloĝo ĉe la fino de la stacidomo, kie estas vendataj tagĵurnaloj (newspapers), gazetoj kaj libroj. Tie antaŭ nemovebla tablo kovrita de brile koloritaj ĵurnaloj staris malgranda ruĝevestita knabo.

Mi diris al li "Mia studema juna amiko, oni ne vojaĝas laŭ tiu metodo. Via patrino jam de longe atendas vin. Mi montros al vi kie ŝi estas." Li venis kun mi, kaj proksime de la pordo kie mi estis lasinta mian valizon staris la

sinjorino. Ŝi estis ĉial ĝoja kiam ŝi vidis nin, kaj dankeme ĉirkaŭprenis la infanon.

Sentences for translation

1. The poor (to-be-pitied) lady whose little boy (son) was lost in the station yesterday afternoon was very uneasy about him for every reason. 2. She was pale and tearful (plorema) when I saw her, and looked in every direction in a most impatient manner. 3. There was an expression of fear upon her face and she went as quickly as possible to a nearby policeman, and said a few (kelkajn) words to him.

4. I heard the last words, and at once said to myself "It is now only ten minutes past two. 5. My train will leave (foriros) at half-past two, so I have time to help." 6. I said to the blue-garbed policeman "During the next (sekvontaj) twenty minutes I shall not be busy. Do you desire my help?"

7. He answered "Yes, you are very kind (ĝentila). The son of that lady has been lost. 8. According to her description, he is a yellow-haired blue-eyed five-year-old, and apparently (ŝajne) too restless (movema). 9. I shall find him as soon as possible, nevertheless I shall gladly accept your help. 10. The child is dressed in white and wears a red hat."

11. As (ĉar) I am not at all lazy (mallaborema), I went along the stationary (nemoveblaj) tables as-far-as the end of the station, and there I saw that-sort-of child, looking at the magazines and newspapers. 12. I led him to the lady, who with tears in her eyes was just going to telephone to her husband.

41 LESSON XLI

41.1 The distributive adverb ĉiel

193. The distributive adverb of manner, related to the distributive pronoun ĉiu, is ĉiel: in every way, in every manner:

Li povas ĉiel prepari ĝin.	He can prepare it in every manner.
Li estos ĉiel helpata.	He will be helped in every way.

41.2 The distributive adverb ĉiom

194. The distributive adverb of quantity, related to the distributive pronoun ĉiu, is ĉiom: every quantity, the whole, all:

Li prenis multe da sukero, sed ne ĉiom da ĝi.	He took a great deal of sugar, but not all of it.
Li elprenis ĉiom de la teo el la teujo.	He took all of the tea out of the tea caddy.

41.3 The pluperfect passive tense

195. The compound tense made by combining the past passive participle with the past tense of the verb esti expresses an act or condition which *had been undergone* by the subject of the verb at some point in past time. It is called the *pluperfect passive tense*. The conjugation of vidi in this tense is as follows:

mi estis vidita	I had been seen (I was having-been-seen)
vi estis vidita	you had been seen
li (ŝi, ĝi) estis vidita	he (she, it) had been seen
ni estis viditaj	we had been seen
vi estis viditaj	you had been seen
ili estis viditaj	they had been seen

41.4 The future perfect passive tense

196. The compound tense made by combining the past passive participle with the future tense of the verb esti expresses an act or condition which *will have been undergone* by the subject of the verb at some point in future time. It is called the *future perfect passive tense*. The conjugation of vidi in this tense is as follows:

mi estos vidita	I shall have been seen (shall be having-been-seen)
vi estos vidita	you will have been seen
li (ŝi, ĝi) estos vidita	he (she, it) will have been seen
ni estos viditaj	we shall have been seen
vi estos viditaj	you will have been seen
ili estos viditaj	they will have been seen

41.5 The expression of material

197. The material *out of which* something is made or constructed is expressed by use of the preposition el. As in English, an adjective may be used instead of the prepositional phrase unless a verb or participle lays stress upon the fact of construction:

La tablo estas farita el ligno.	The table is made out of wood.
La tablo estas ligna (el ligno).	The table is wooden (of wood).
La infanoj konstruis domon el neĝo.	The children built a house of (out of) snow.
Oni faras supon el asparago.	They make soup out of asparagus.

41.6 The suffix -et-

198. The suffix -et- indicates diminution of degree in that which is expressed by the root. It is thus in contrast to the augmentative suffix -eg- (122). Sometimes an affectionate significance is given:

beleta	pretty	libreto	booklet
dormeti	to doze	monteto	hill
floreto	floweret, floret	rideti	to smile
lageto	pond, small lake	vojeto	path

Vocabulary

best-o	animal	leon-o	lion
ĉiel	in every way (193)	lud-i	to play
ĉiom	the whole, all (194)	material-o	material
donac-o	gift, present	posed-i	to own, to possess
drap-o	cloth	pup-o	doll
hund-o	dog	rost-i	to roast
konsist-i	to consist	verŝ-i	to pour

41.7 La donaco

Mi volas doni beletan donacon al mia plej juna fratino morgaŭ, sed ju pli mi pensas pri ĝi, des pli malfacile estas decidi pri la afero. Estas duoble malfacile, ĉar ŝi jam posedas ĉiun ludilon (toy) kiun oni povas imagi. Ĉiu el ŝiaj amikoj ĝoje donacas (make presents) al tiel afabla knabino.

Tamen mi iris hieraŭ matene al ludilobutiko, kaj rigardis la ludilojn tie. Multaj konsistis el diversaj pupoj, grandaj kaj malgrandaj, kaj belege vestitaj. Sed mi estas certa ke la fratineto jam posedas sufiĉe da pupoj–tial mi ne aĉetis tian ludilon, kvankam ili estas ĉiam interesaj al knabinetoj. Sur unu tablo kuŝis ĉiaj malgrandaj bestoj, faritaj el ligno, drapo, kaj diversaj materialoj. Estis ĉevaletoj, hundetoj, katetoj, kaj flavaj leonetoj.

Proksime de tiuj staris malgrandaj brile koloritaj vagonaroj, kiujn oni povis rapide movi, laŭ la maniero de grandaj vagonaroj. Etaj policanoj staris apude, kaj estis ĉial malfacile elekti la plej interesan el tiom da interesaj ludiloj.

Baldaŭ mi rimarkis knabineton apud mi. Ĉiel ŝi tre similis al mia fratino, kaj tial mi decidis elekti tian ludilon, kia estos elektita plej frue de la nekonata knabineto. Mi atendis trankvile, kaj eĉ legis unu aŭ du paĝojn de miaj ĵus

aĉetitaj gazetoj kaj tagĵurnaloj. Fine la beleta infano estis rigardinta preskaŭ ĉiom de la ludiloj kiuj okupis la tablojn, dum la kompatinda servistino lace ŝin sekvis.

Tiam la knabineto kriis "Ho, kiel beleta pupodomo! Estas litoj en la dormoĉambroj; legomoj kaj rostita viando, faritaj el papero, kuŝas sur la tablo en la manĝo-ĉambro; kaj mi vidas tie pupon, kiu certe ĵus faris la teon, kaj estas elverŝonta ĝin en tiujn tasetojn!" Tuj mi faris decidon laŭ la plezuro de la knabineto, kaj baldaŭ la pupodomo estis aĉetita por mia fratineto.

Sentences for translation

1. My pale delicate (malsanema) little sister is always happy when she has a new toy. 2. Her dolls were made out of cloth when she was a very little girl, because otherwise she could too easily break them. 3. But yesterday my grandmother made a present of a doll (presented a doll) to her, and since that moment she has been as happy as possible. 4. I have not seen tears in her eyes, or heard a cross (koleretan) word.

5. This new doll is made out of cloth, and its dress consists of very pretty material. 6. My sister decided that she likes it better than her other playthings, and I think that those poor (kompatindaj) other dolls will soon have been forgotten. 7. The doll seems in every way more interesting than the little animals made out of cloth or wood, which are on the table with her dolls.

8. She possesses a little dog and a little cat, and a little lion, and until yesterday she had a wooden pony. 9. The pony is already broken, and has been given away to a poor (malriĉa) child, the daughter of our laundress (lavistino). 10. My sister possesses a small train of cars which she can move everywhere, and she is very fond of (ametas) this toy. 11. There are small sacks of sand in the cars, and usually she is happy when she is pouring the sand out of one of these into another, or putting all of the sand into a box, by means of a small spoon.

12. For every reason I am doubly glad today that she is busied in this manner (tiamaniere). 13. I wish to take a walk along that pleasant path toward the hill, instead of waiting for my little sister. 14. I must buy the meat to roast for supper, before I come home from my walk.

42 LESSON XLII

42.1 The future passive participle

199. The future passive participle, expressing that which *will be or is about to be undergone* by the person or thing indicated by the word modified, ends in -ota, as vidota: about to be seen:

La punota infano mallaŭte ploretas.	The child about to be punished whimpers softly.
La formovota tablo estas peza.	The table about to be moved away is heavy.
La domo konstruota de li estos bela.	The house going to be built by him will be beautiful.

42.2 The passive periphrastic future tenses

200. The compound tenses formed by combining the future passive participle with each of the three aoristic tenses of esti represent an act or condition as *about to be undergone* in the present, past, or future, respectively. These are called *passive periphrastic future tenses*. Except when great accuracy is desired, these tenses, like those of the active voice (153) are not often used. A synopsis of vidi in the first person singular of these tenses is as follows:

Present Periphrastic Future
mi estas vidota: I am about to be (going to be) seen

Past Periphrastic Future
mi estis vidota: I was about to be (going to be) seen

Future Periphrastic Future
mi estos vidota: I shall be about to be (going to be) seen

42.3 The generic article

201. The article is placed before nouns used in a comprehensive or universal sense, indicating a whole class, kind, substance, or abstract quality. In such use it

is called the *generic article*:[40]

La pacienco estas laŭdinda.	Patience is praiseworthy.
La vivo surtera estas nur parto de la vivo ĉiama.	Life on earth is merely a part of the life eternal.
La viro estas pli forta ol la virino.	Man is stronger than woman.

42.4 The suffix -ec-

202. The suffix -ec- is used to form words indicating the *abstract quality* of that which is expressed in the root, or formation, to which it is attached:

amikeco	friendship	fleksebleco	flexibility
ofteco	frequency	patreco	fatherhood
indeco	worthiness	patrineco	motherhood
dankemeco	thankfulness	maltrankvileco	uneasiness

Vocabulary

bord-o	bank, shore	pont-o	bridge
brak-o	arm	sonor-i	to ring (intransitive)
fabrik-i	to manufacture	surtut-o	overcoat
krut-a	steep	sving-i	to swing, to brandish
lan-o	wool	ŝip-o	ship
mebl-o	piece of furniture	ŝton-o	stone
pas-i	to pass (intransitive)	vapor-o	steam
pitoresk-a	picturesque	vetur-i	to travel (in a vehicle)

[40]Cf. French *La patience est amere, mais son fruit est doux*, patience is bitter, but its fruit is sweet; German *Das Leben ist kurtz*, life is short; Italian *La speranza e il pan de miseri*, hope is the poor man's bread, Spanish *Las riquezas son bagajes de la fortuna*, riches are the baggage of fortune, etc. In English the generic article (as in "the life eternal" above) may often be replaced by omission of both "a" and "the."

42.5 Sur la vaporŝipo

Unu el la plezuroj de la kampara vivo konsistas el la multenombraj (numerous) okazoj por veturi ĉien, kien oni volas iri, per kvietaj pitoreskaj vojoj. Ni havas ankoraŭ unu (still one, yet another) okazon por plezuro en nia vilaĝo, ĉar ni povas veturi per vaporŝipo sur la bela lago ĉe kies bordo kuŝas la vilaĝo.

Hieraŭ du kuzinoj venis por viziti ĉe ni, kaj tuj post la tagmanĝo ni decidis promeni laŭ tiu pitoreska vojeto al la lago. Kiam ni alvenis al la lago, ni rimarkis ke beleta vaporŝipeto estis ĵus forironta. Tial mi aĉetis tri biletojn, kaj kiel eble plej rapide ni suriris la ŝipeton. La sonoriloj (bells) estis jam sonorintaj, kaj tuj post kiam ni transmarŝis la ponteton, de la tero al la planko de la ŝipeto, oni forprenis la ponteton.

Kelkaj personoj kiuj estis ankoraŭ sur la tero kuris kun granda rapideco al la ponteto. Ili svingis la brakojn kaj la ombrelojn tre energie, sed la ŝipeto ne atendis eĉ unu minuton. La personoj ŝajnis tre koleraj pro sia malfrueco, kaj ankoraŭ pli koleraj pro la trankvila foriro de la ŝipeto. Ĉiu sur la ŝipeto ridetis, ĉar la koleremo (irascibility) estas ĉiam amuza.

Tiam ĉiu komencis sin amuzi tiel, kiel li deziris. Mi estis kunportinta dikan lanan surtuton, sed pro la varmeco de la vetero mi ne bezonis ĝin, kaj lasis ĝin sur apuda seĝo. Ni atendis kun plezuro por vidi la krutajn montetojn kiuj estos videblaj tuj kiam la ŝipeto estos pasinta preter malgranda arbaro.

La pitoreskeco de la belaj montetoj estas difektota, ĉar grandaj fabrikejoj estas jam konstruataj ĉe la montpiedoj. La ŝtonoj por la muroj jam kuŝas pretaj apude, kune kun grandaj stangoj kaj aliaj pecoj da ligno. Tie oni fabrikos tablojn, seĝojn, kaj aliajn meblojn el zorge elektita ligno.

Sentences for translation

1. It is difficult in every way to select a present for a child who already possesses enough toys. 2. In a toy-shop yesterday I examined the dolls made out of woolen cloth and other material, and also looked at the various little animals. 3. There were ponies, little dogs and little lions and camels. 4. There were also little sets of furniture (126), which consisted of tables, sofas and chairs. 5. On the tables were small plates containing vegetables, fruits and roast (189) meat, entirely made out of colored paper. 6. There

were also little cups and tumblers of thin glass, into which one could pour water or milk.

7. As (ĉar) one dollar was all (194) of the money which I had in my purse, I left the shop. 8. I walked along a stony picturesque path toward the lake, swinging my overcoat on my arm, while I thought over (pripensis) the difficulty, and tried to decide what sort of present to choose. 9. The steamboat to B— was just leaving, so I went across the footbridge (ponteto) on to the pretty little ship, while its bells were ringing, and rode an hour in the open (libera) air. 10. The shore which we passed is very picturesque, but its beauty is about to be spoiled, for a large furniture factory is going to be built between that steep hill and the lake. 11. Its proximity to the water is necessary, for water-power (akvoforto) will be used.

43 LESSON XLIII

43.1 The indefinite pronoun

203. The indefinite pronoun (and pronominal adjective) iu: any one, a certain one, presents the idea of some person or thing, without definitely characterizing it:

Mi parolas pri iu, kiun vi konas.	I am talking about a certain one whom you know.
Mi vizitis iujn el viaj amikoj.	I visited some of your friends.
Mi havas kelkajn pomojn, sed iuj ne estas bonaj.	I have several apples, but certain ones are not good.
Iuj pontoj estas bone faritaj.	Some bridges are well made.

204. The indefinite pronoun iu has a possessive or genitive form ies: somebody's, someone's, a certain one's:

Mi tuŝis ies brakon.	I touched someone's arm.
Ĉu ies surtuto kuŝas sur la tablo?	Is anybody's overcoat lying on the table?
Ies ludiloj estas rompitaj.	Someone's playthings are broken.

43.2 Participial nouns

205. Nouns may be formed from participles, by substituting the noun ending -o for the adjectival ending -a. Such participial nouns indicate persons temporarily or non-professionally performing or undergoing that which is expressed by the root:[41]

[41] Participial nouns must not be confused with nouns formed by the suffix -ist- (172) expressing professional or permanent occupation:

rajdanto: a rider	rajdisto: jockey, horseman
juĝanto: a judge (of something)	juĝisto: judge (professional)
laboranto: a person working	laboristo: laborer.

helpanto	one who is helping, an assistant
elpensinto	one who has thought out something, an inventor
legonto	one who is about to read
vidato	one (being) seen
sendito	one (having been) sent, an envoy
la juĝoto	the one about to be judged, the accused

43.3 The prefix ek-

206. Sudden or momentary action, or the beginning of an action or state, is indicated by the prefix ek-:

ekdormi	to fall asleep
ekkanti	to burst into song
ekiri	to set out, to start
ekridi	to burst into a laugh
ekrigardi	to glance at

43.4 The suffix -id-

207. Words indicating the *young of, the child of, the descendant of,* are formed by use of the suffix -id-:

ĉevalo	horse	hundo	dog
ĉevalido	colt	hundido	puppy
kato	cat	leono	lion
katido	kitten	leonido	a lion's whelp
reĝo	king		
reĝidino	a king's daughter, a princess		

Vocabulary

amas-o	heap, throng	kugl-o	bullet
daŭr-i	to continue	milit-i	to fight, to make war
hirund-o	swallow (bird)	ost-o	bone
hom-o	human being	renvers-i	to upset, to overturn
humor-o	temper, humor	sign-o	sign, mark
ies	some one's (204)	tend-o	tent
iu	some one (203)	tru-o	hole

Cf. the difference between viro: man (in contrast to virino: woman), and homo: man in the generic sense, including both men and women.

43.5 La nesto sur la tendo

Unufoje iu reĝo estis farinta militon kontraŭ la homoj de lando ĉe la bordo de pitoreska rivero. La soldatoj ne venis tien per vaporŝipoj, sed estis konstruintaj ponton trans la rivero, por la veturiloj (vehicles). Estis necese resti kelkan tempon apud urbo kiun la reĝo volis ekataki, kaj li havis grandan tendaron (encampment) antaŭ tiu urbo.

Unu tagon en la daŭro (course) de la milito, iuj el la soldatoj pasis preter la tendo de la reĝo, laŭ la ŝtona vojeto laŭ kiu ili ĉiutage marŝis por gardi la tendaron. Unu el ĉi tiuj ekrimarkis ke hirundo estas konstruinta sian neston sur la reĝa tendo. Sur la nesto, kiu estis bone konstruita el koto, sidis trankvile la hirundo.

Dum la soldatoj svingis la brakojn kaj ekridis unu post la alia, pri la kuraĝa birdo, la reĝo aŭdis ies voĉon. Li elvenis el sia tendo por eltrovi kial la parolantoj faras tiom da bruo, kaj kial ili tiel ekkriis kaj ekridis. Kiam la viroj montris al li la birdon, li diris kun bonhumora rideto, "Tiu hirundo estos mia gasto. Ĉiuj el la militistoj certe zorgos de nun pri la hirundo kaj la hirundidoj."

Tial la nesto restis netuŝata en la daŭro de ĉiu batalo. Kelkaj kugloj pasis preter ĝi, sed la trankvileco de la birdo daŭris same kiel antaŭe. Fine la reĝo venkis, per kruelega batalo. Tuj la venkintoj forportis la tendojn, kune kun multaj militkaptitoj (prisoners of war).

Nur la tendon de la reĝo oni lasis tie, ĉar la reĝo diris ke ĝi nun apartenas

al la hirundo. Ĝi jam estis malnova kaj eluzita, tra kiu la pluvo eniris per multe da truoj. Sed ĝi ankoraŭ staris, ĝis iu tago somera kiam la hirundidoj povis jam bone flugi. Tiam la vento subite renversis ĝin, kaj ĝi ekfalis, kaj kuŝis, amaso da ĉifonoj, inter multe da kugloj, homaj ostoj, kaj la ceteraj malgajaj postsignoj (traces) de ies venko sur la batalejo.

Sentences for translation

1. There is a pretty story about a swallow which built its nest for its young (idoj) on the king's tent. 2. The soldiers who were walking along the steep path past the tent glanced at it, and caught sight of (206) the bird. 3. Some of them burst into a laugh, and gestured (svingis la brakon) toward the bird, to point it out to their comrades. 4. The good-humored king put on a thick woolen overcoat, and came out of his tent, to inquire why his soldiers were conversing so noisily there.

5. The tent was an expensive one, and contained handsome furniture, as well as (kaj ankau) a bell which always rang as soon as (tuj kiam) one touched it. 6. The king immediately noticed the swallow's nest, and said with an amiable smile "Surely such a courageous bird is a worthy (154) guest for a king." 7. The warriors (172) cared for the swallow as much as possible during the course of the war. 8. When the victors departed, they left that tent there. 9. Finally the wind upset it, and it fell to the ground. 10. The young swallows already could fly, by (je) that time.

11. The battleground is covered with bullets, piles of human bones, and similar melancholy signs of war. 12. War (201) is wicked and shameful (154). 13. Why do kings and princes wish to make war upon each other (180)? 14. When their sons have gone away to (make) war, the mothers of the soldiers are very uneasy. 15. Perhaps those sons will be prisoners of war.

44 LESSON XLIV

44.1 The indefinite adjective

208. The indefinite adjective, related to the indefinite pronoun iu, is ia: of any kind, some kind of, a certain kind of, expressing indefinitely the quality of a person or thing:

Estas ia birdo sur tiu arbo.	There is a bird of some sort on that tree.
Mi vidis iajn ostojn sur la tero.	I saw some kind of bones on the ground.
Estas ia homo en tiu tendo.	There is some sort of human being in that tent.

44.2 The indefinite adverb of place

209. The indefinite adverb of place, related to the indefinite pronoun iu, is ie: anywhere, somewhere, in (at) a certain place. If the verb in the sentence expresses motion toward the place indicated by ie, the ending -n is added (121):

Ie en tiu arbaro estas leono.	Somewhere in that forest is a lion.
Ie malantaŭ la soldatoj vi trovos amason da kugloj.	Somewhere behind the soldiers you will find a heap of bullets.
La hirundo flugis ien.	The swallow flew somewhere (in some direction).
Mi iros ien, sed mi ankoraŭ ne scias kien.	I am going somewhere, but I do not yet know where.

44.3 Predicate nominatives

210. An adjective may stand in predicate relation to the *direct object of a transitive verb*, as well as to the subject of an intransitive verb (19). Such a predicate adjective, agreeing in number (21) with the object of the verb, *but remaining in the nominative case*, indicates the result produced by the verb upon the

object, or the condition, quality or temporary state in which this object is found:[42]

Li faris la mondon feliĉa.	He made the world happy (made-happy the world).
Mi lasis la knabon trankvila.	I left the boy calm (undisturbed).
Mi trovis la truon jam farita.	I found the hole already made.
Mi lasis ilin bone punitaj.	I left them well punished.

211. A *noun* may be used similarly in predicate relation after a transitive verb, as well as after an intransitive verb (20):[43]

Ŝi nomis sian filinon Mario.	She named her daughter Mary.
Oni elektis tiun reprezentanto.	They elected that one representative.
Mi vidos lin venkinto.	I shall see him a conqueror.
Mi trovis lin ŝtelisto.	I found him a thief.

Vocabulary

anonc-i	to announce	paŝt-i	to feed (flocks, etc.)
ia	some kind of (208)	plend-i	to complain
ie	somewhere (209)	proces-o	legal process
just-a	upright, just	rajt-o	right, privilege
klar-a	distinct, clear	ripar-i	to mend, to repair
kresk-i	to grow	sufer-i	to suffer
oportun-a	convenient	ŝnur-o	string

[42]Cf. the difference between the examples given and sentences with the same words in an attributive (13) use:
Dio faris la mondon feliĉan.: God made the happy world.
Mi lasis la knabon trankvilan.: I left the calm boy.
Mi trovis la jam faritan truon.: I found the already made hole.
Mi lasis ilin bone punitajn.: I left those who had been well punished.

[43]Cf. the examples given and the following sentences using the same words in apposition (48) or attributive relation (13):
Ŝi nomis sian filinon Marion.: She named (mentioned) her daughter Mary.
Oni elektis tiun reprezentanton.: They elected that representative.

44.4 La ĉevalo kaj la sonorilo

Unufoje en malgranda urbeto (town) en Italujo, la reĝo, kiun oni estis nominta Johano, metis grandan sonorilon en la vendejon. Li anoncis ke ĉiu plendanto pri maljusteco havos la rajton alvoki (to summon) juĝiston per tiu sonorilo. Tiam la juĝisto faros proceson en la juĝejo pro tiaj plendantoj.

Oni multe uzis la sonorilon, laŭ la anonco de la reĝo, kaj multe da plendantoj ricevis justecon. Sammaniere, granda nombro da maljustuloj estis punata per ĝia helpo. Kiam okazis ke iu homo montris sin maljusta al alia, ĉi tiu anoncis la aferon per la oportuna sonorilo. Kiam iu faris la edzinon malfeliĉa, la sonorilo tuj sonoris por anonci ŝiajn suferojn, kaj por alvoki la juĝiston.

Fine, oni tiom uzis la sonorilon justecan, ke la ŝnurego (rope) estis tute eluzita, kaj ĝia lasta uzinto okaze forrompis ĝin. Sed iu preterpasinto vidis la duonon de la ŝnurego kuŝanta sur la tero, kaj riparis ĝin per kelkaj branĉetoj de apuda arbo. Li pensis en si "iu plendonto nun trovos ĝin preta por esti uzata." Rimarkinde, la branĉetoj ne velkis, sed restis verdaj, kaj kreskis kiel antaŭe.

En la sama urbo loĝis riĉulo kiu estis forvendinta preskaŭ ĉiom de siaj domoj, ĉevaloj, ĉevaletoj, ĉevalidoj, hundoj kaj multekostaj vestoj, ĉar en sia maljuneco li amis nur la monon, kaj tiun li amegis. Li ankoraŭ posedis nur unu maljunan ĉevalon, kaj fine li forsendis eĉ tiun, por sin paŝti laŭ la vojo.

En la daŭro de la tago, la ĉevalo ekrimarkis la branĉetojn kreskantajn sur la ŝnurego de la sonorilo. Tuj ĝi kaptis la branĉetojn, por manĝi ilin, kaj tuj la juĝisto aŭdis la sonorilon klare sonoranta. Li rapidis al la vendejo, kaj laŭte ekridis kiam li vidis ies ĉevalon tie. Li decidis puni la riĉulon ĉar tiu ĉi ne donis sufiĉe por manĝi al la maljuna militĉevalo.

Sentences for translation

1. The horse caught sight of the twigs with which a passer-by had mended the bellrope. 2. Because it wished to eat the green leaves, it seized the rope, and the bell immediately rang loudly and clearly. 3. The horse almost upset the poles which supported (160) the roof over the bell of-justice. 4. Any one (173) had the right to use this bell, to announce any kind of injustice. 5. The judge burst into a laugh as soon as he saw that sort of plaintiff standing there. 6. More often he saw human beings as plaintiffs,

instead of animals.

7. When a laborer showed himself unkind to his wife and children, they could announce their sufferings by means of the convenient bell. 8. People called it the bell of justice. 9. According to everyone's opinion, it is the duty of a just judge to punish evildoers and unjust persons. 10. He decided that he would institute proceedings (faros proceson) against the owner (205) of the horse. 11. The man had driven away the horse, and it was grazing (sin paŝtanta) along the road. 12. It was some one's duty to give some sort of home to his horse. 13. The judge said, "I will find out whose horse that poor beast is, and will put a mark opposite the name of that man. I will not leave him alone (trankvila), but will show myself very severe."

45 LESSON XLV

45.1 The indefinite temporal adverb

212. The indefinite temporal adverb, related to the indefinite pronoun iu, is iam: sometime, any time, ever, once upon a time:

Iam mi rakontos la aferon al vi.	Sometime I will tell you the affair.
Reĝo iam loĝis tie.	A king once (upon a time) dwelt there.
Ĉu vi iam faris proceson kontraŭ li?	Did you ever go to law against him?

45.2 The indefinite adverb ial

213. The indefinite adverb of motive or reason, related to the indefinite pronoun iu, is ial: for any reason, for some reason, for certain reasons:

Ial li ne riparis la tendon.	For some reason he did not repair the tent.
Ĉu vi opinias ke ial li maljuste suferas?	Do you think that for any reason he is suffering unjustly?

45.3 Causative verbs

214. The suffix -ig- is used to form verbs indicating the *causing, rendering or bringing about* of that which is expressed in the root or formation to which it is attached. Verbs containing the suffix -ig- are called *causative verbs* and are always transitive (22).

a. Causative verbs from *adjectival* roots indicate that the quality or condition expressed in the root is produced in the object of the verb:[44]

[44]The meaning often resembles that of the predicate nominative (210), as:
Li faris la mondon ĝoja.: He made the world glad.
Li ĝojigis la mondon.: He gladdened the world.

dolĉa	sweet	mola	soft
dolĉigi	to sweeten, to assuage	moligi	to soften
pli longa	longer	facila	easy
plilongigi	to lengthen, to make longer	faciligi	to facilitate
bela	beautiful		
beligi	to beautify		

b. Causative verbs from *verbal* roots indicate that the action expressed in the root is made to take place:

dormi	to sleep	konigi	to make acquainted with
dormigi	to put to sleep	koni	to know
mirigi	to astonish	mortigi	to kill
miri	to wonder	morti	to die

c. Causative verbs may be formed from noun-roots, prepositions, adverbs, prefixes and suffixes whose meaning permits:

amaso	pile	kun	with
amasigi	to amass, to heap up	kunigi	to unite, to bring together
for	away	-ebl-	(161)
forigi	to do away with	ebligi	to render possible

45.4 Emphasis by means of ja

215. The emphatic form of the verb, expressed in English by "do", "did", as in "I do study", "I did find it", "Do tell me", and by adverbs such as "certainly", "indeed", etc., is expressed in Esperanto by placing the adverb ja: indeed, before the verb:

Vi ja mirigas min!	You do astonish me!
Li ja estas justa juĝisto.	He is indeed an upright judge.
Li ja havis tiun rajton.	He did have that right.

Vocabulary

akompan-i	to accompany	indiferent-a	indifferent
danĝer-o	danger	ja	indeed (215)
gvid-i	to guide	kred-i	to believe
ial	for some reason (213)	salt-i	to leap, to jump
iam	sometimes (212)	tir-i	to draw, to pull

Cf. the difference in meaning and use between esti indiferenta, to be indifferent, and ne esti zorga , not to be careful, both of which may be translated "not to care for":
Li estas indiferenta al la libro.: He does not care about (is indifferent to) the book.
Li ne zorgas pri la libro.: He does not care for (take care of) the book.
Estas indiferente al mi ĉu li venos, aŭ ne.: I do not care whether he is coming or not.

45.5 Ĉe la malnova ponto

Iam loĝis en nia urbeto junulo kiu havis afablan pli junan fratinon. Unu tagon en la daŭro de la bela printempa vetero la junulo invitis la fratinon veturi ien en veturilo tirata de du ĉevaloj. La invito ĝojigis la knabinon, kaj ŝi respondis ke ŝi kun plezuro akompanos la fraton. Tuj ŝi pretigis sin por iri, kaj ili ekveturis.

Ili pasis preter pitoreskaj kampoj kaj arbaretoj, kaj fine alvenis al ponto trans la rivero. Ili kredis ĝin malnova kaj ne tre forta, kaj ial la junulino estis treege timigita (frightened). "Ho, kara frato," ŝi ekkriis, kun eksalteto pro timo, "tiu ponto ja estas danĝera! Mi deziras marŝi trans ĝin, ĉar iam la pezeco de unu persono estos tiom tro multe por veturilo sur malforta ponto!"

Sed la timemaj petoj de lia fratino ŝajne kolerigis la junulon, kaj li respondis malafable, "Nu, vi ja mirigas min! Vi montras vin tre malsaĝa, ĉar la konstruintoj de tiu ponto certe faris ĝin sufiĉe forta por tia veturilo kia la nia. Ne estos necese eksalti de ĝi, kaj piede transiri la ponton."

Tiamaniere li penis trankviligi la kompatindan knabinon, sed tiaj vortoj nur silentigis ŝin, kaj ŝi komencis mallaŭte ploreti. Tamen la frato montris sin indiferenta al ŝiaj timemaj sentoj, kaj tute malatentis ŝiajn larmojn. Li

gvidis la ĉevalojn rekte trans la ponton, dum la fratino atendis la bruegon de rompigita ligno, kaj imagis ke ŝi estas tuj mortigota. Tamen, la ponto estis tiel forta kiel la junulo estis klariginta, kaj tute ne estis danĝera. Sed pro la malafableco de la frato al la fratino, ili tute ne agrable pasigis la ceterajn horojn de la posttagmezo, malgraŭ la beleco de la vetero kaj de la kamparo.

Sentences for translation

1. Somewhere in that same town, there lived another youth, who also had an amiable sister. 2. One convenient day, she accompanied him for a ride in a vehicle drawn by a fast horse. 3. When they reached (alvenis al) the bridge, this girl also was frightened for some reason, the same as the girl in the other story.

4. She said "I do not intend to complain, but the carriage will certainly be too heavy while we are in it. 5. I am afraid that that bridge is dangerous, so I will jump out and walk. 6. I will also pick (kolektos) some sort of flowers, among the flowers growing there, near where someone's horses are grazing. 7. I will not delay (atendigi) you long."

8. He replied, "That bridge is entirely safe (nedanĝera) but instead of explaining (making-clear) to you about it, I will lead the horse across the bridge, while you walk across, for I am not indifferent to your fear." 9. Then he helped his sister get out (eliri) of the carriage, and guided the horse across. 10. Then he said with a pleasant smile, "It was not necessary to cross on foot."

11. She replied, "No, but you showed yourself a courteous brother, and were very patient." 12. Then they rode on (antaŭen), and talked to each other very amiably.

46 LESSON XLVI

46.1 The indefinite adverb iel

216. The indefinite adverb of manner, related to the indefinite pronoun iu, is iel: somehow, in any way, in some (any) manner:

Mi penis vin iel gvidi tien.	I tried somehow to guide you thither.
Iel ni anoncos la decidon.	We shall announce the decision in some way.

46.2 The indefinite adverb iom

217. The indefinite adverb of quantity, related to the indefinite pronoun iu, is iom: some, any quantity, a certain amount:

Ĉu vi havas iom da tempo?	Have you some time?
Ŝi varmigos iom da akvo.	She will heat some water.
Tiu metodo estas iomete danĝera.	That way is a little dangerous. (198)
La ŝnuro estas iom tro longa.	The string is somewhat too long.

46.3 The suffix -ad-

218. The suffix -ad- is used to form words indicating that the action expressed in the root is *continuous, habitual* or *repeated*.

a. Verbs formed with the suffix -ad- are called *frequentative verbs*, and may often be translated by the root meaning, preceded by "keep (on)," "used to," etc.:

frapadi	To keep knocking, to knock repeatedly.
rigardadi	To keep on looking, to gaze.
vizitadi	To keep visiting, visit repeatedly, frequent, haunt.

Antaŭ du jaroj ŝi tre dolĉe kantadis.	Two years ago she used to sing very sweetly.

b. Nouns formed with the suffix -ad- are often equivalent to English verbal nouns ending in -ing, and (with the generic article, 201) may replace the infinitive as subject (130) and sometimes as object (29):

krio	cry, shout	movo	a movement
kriado	crying, shouting	movado	motion, movement in general
pafo	a shot	parolo	a word spoken
pafado	shooting, fusillade	parolado	a speech, address
penso	a thought		
pensado	thought, contemplation		

La promenado donas plezuron.	The taking of walks gives pleasure.
Mi preferas la legadon de tiaj libroj.	I prefer the reading of (to read) such books.

46.4 The use of mem

219. The invariable pronoun mem: self, selves, is intensive, and lays stress upon the substantive which immediately precedes it, or which it obviously modifies. (The combination of mem with personal pronouns must not be confused with reflexive pronouns, 39, 40):

Mi mem akompanos vin	I myself shall accompany you.
La gvidisto mem perdis la vojon	The guide himself lost the way.
Mi kredos al la viro mem	I shall give credence to the man himself.
La viroj mem defendis sin	The men themselves defended themselves.
Ĝi pendas sur la muro mem.	It hangs on the very wall (the wall itself).
Ŝi venis mem por vidi vin	She came herself to see you.

Mi ekvidis la ŝteliston mem.	I caught a glimpse of the thief himself.

Vocabulary

Arĥimed-o	Archimedes	ĵet-i	to throw, to cast
ban-i	to bathe (transitive)	kompren-i	to understand
fals-i	to debase, to forge	kron-o	crown
Hieron-o	Hiero	lev-i	to lift, to raise
honest-a	honest	lok-o	place
ide-o	idea	mem	self, selves (219)
iel	somehow (216)	or-o	gold
iom	some (217)	Sikeli-o	Sicily

46.5 Arĥimedo kaj la kronoj

Iam bonekonata reĝo, nomita Hierono, vivadis en granda urbo en Sikelio, kiu estas sudokcidenta de Italujo. Li suspektis ke iam la kronfaristoj, kiuj fabrikadis kronojn por li, ne uzis ĉiom de la oro donita al ili de la reĝo, sed falsadis ĝin per la uzado de iu alia materialo. Tamen, Hierono ne povis per si mem eltrovi ĉu oni falsadas la oron.

Tial li venigis grekan klerulon, kies nomo estis Arĥimedo, kaj rakontis al li sian timon pri la falsita oro. Arĥimedo certigis lin ke iel li ja eltrovos pri la falsado, kaj helpos la reĝon kontraŭ la falsintoj, kiuj estis tiel indiferentaj al la honesteco. Ĉiutage li multe pensadis pri la afero, sed ju pli longe li pensadis, des malpli sukcesaj estis liaj penoj, ĝis iu tago, kiam li okaze faris interesan eltrovon. Li estis ĵus baninta sin, kaj subite ekrimarkis ke dum li mem restis en la akvo, ial ŝajnis esti iomete pli multe da akvo en la banujo ol antaŭe. Tuj li komprenis ke lia korpo estas forpuŝinta iom de la akvo el ĝia loko. Li komprenis ke tiom da akvo estas elpuŝita, kiom antaŭe estis en tiu loko kie li mem estas.

Tia levado de la akvo per lia korpo donis al li saĝan ideon, kaj li prenis en la mano du aŭ tri orajn kronojn. Li ĵetis ilin unu post la alia en la banujon, kaj zorge rimarkis al kiu alteco ĉiu el ili levis la akvon. Tiam li eltiris ilin, kaj enmetis la kronon pri kiu Hierono estis plej suspektema. Li rimarkis ke

ĉi tiu ne tiel alten levis la akvon, tial li estis certa ke la oro en ĝi estas multe falsita.

Oni diras ke kiam li eltrovis ĉi tiun metodon por montri la falsadon de la malhonestaj kronfaristoj, li eksaltetis pro ĝojo kaj ekkriis "eŭreka," kiu estas la greka vorto por "mi estas trovinta." Tiun saman vorton oni ankoraŭ nun uzadas en la angla lingvo.

Sentences for translation

1. Several centuries ago, a rich and powerful (multepova) king, named Hiero, lived in Sicily. 2. Sometimes he was suspicious about the crown-makers who wrought (faris) crowns for him, out of the gold which he himself gave them. 3. He wondered whether these men were honest. 4. He suspected that perhaps (eble) they did not use all of the gold which was given them, but kept some of it for themselves. 5. He could not of himself (per si mem) discover whether they were debasing the gold in his crowns, so he summoned a wise man from (el) Greece.

6. To this well-informed man, whose name was Archimedes, he made clear his fears. 7. Archimedes assured the king that he would find out somehow about the matter. 8. He meditated several hours every day, and tried to discover a satisfactory (kontentiga) method, but for some reason he did not succeed.

9. One day, however, when he was bathing (himself), he noticed that there seemed to be a little more water in the bathtub when he himself was in it, than before. 10. The rising of the water gave him an idea. 11. He threw the crowns one after another into the water, and noticed how much water each displaced. 12. In this manner (tiamaniere) he understood how much each had been alloyed by the local (lokaj) crown-makers, whom Hiero soon threw into prison. (la malliberejon)

47 LESSON XLVII

47.1 The negative pronoun

220. The negative pronoun (and pronominal adjective) is neniu: no one, nobody, no (formed of ne and iu, with a medial "n" inserted for the sake of euphony):

Neniu el vi komprenas min.	No one of you understands me.
Mi trovis neniun preta por iri.	I found nobody ready to go.
Li havis neniun honestan serviston.	He had no honest servant.

221. The negative pronoun neniu has a possessive or genitive form, nenies: nobody's, no one's:

Ĉies afero estas nenies afero.	Everybody's affair is nobody's affair.
Li laŭdos nenies ideojn.	He will praise no one's ideas.

47.2 The adverbial participle

222. A participle may be equivalent not only to a clause describing or determining the substantive modified, as in la parolanta viro: the man who-is-talking, la sendota knabo: the boy who-will-be-sent, but also to an *adverbial* clause.[45] Such a participle has for its subject the subject of the verb in the sentence (though not in attributive or predicate relation with it), and indicates some relation of time, cause, manner, situation, etc., between the action of the participle and that of the main verb in the sentence. An *adverbial participle* is given the ending -e:[46]

[45] An adverbial clause modifies a verb, as in
Dum vi atendis, li foriris.: While you waited, he went away.
Ĉar mi ĝojis, mi ridis.: Because I was happy, I laughed.

[46] The adverbial participle must not be used in rendering the English "nominative absolute" construction of a participial clause referring to something else than the subject. In such a sentence a clause must be used:
Ĉar la junulo estis juna, ĉiu rigardadis lin.: The youth being young, everyone watched him.
Kiam la laboro estis finita, li foriris.: The work being finished, he went away.

Ĝojante, mi ridis.	Rejoicing, I laughed.
Forironte, ni adiaŭis lin.	Being about to depart, we bade him farewell.
Baninte la infaneton, ŝi dormigis ĝin.	After bathing (having bathed) the baby, she put it to sleep.
Estante ruzaj, ili falsis la oron.	Being sly, they debased the gold.
Tiel helpate de vi, mi sukcesos.	Thus helped by you, I shall succeed.
Silentigite de li, ili ne plendis.	(having been) silenced by him, they did not complain.
Punote, li ekkriis.	Being about to be punished, he gave a cry.
Ne parolinte, li foriris.	Without speaking (not having spoken), he left.
Li venis, ne vokite.	He came without being (came not-having-been) called.

47.3 The prefix re-

223. The prefix re- indicates the *repetition* of an action or state, or the *return* of a person or thing to its original place or state. (Cf. English prefix re-, meaning either "again" or "back.")

rekapti	to recapture	rebrili	to shine back, to reflect
renovigi	to renew	reteni	to hold back, to retain
rekoni	to recognize	reveni	to come back, to return
ĝis la revido	au revoir	reiri	to go back, to return
ree	again, anew	reĵeti	to throw back, to reject

Vocabulary

brul-i	to be in flames, to burn	maŝin-o	machine
cilindr-o	cylinder	nenies	nobody's (221)
detru-i	to destroy	neniu	no one (220)
fam-a	famous	problem-o	problem
filozof-o	philosopher	Sirakuz-o	Syracuse
fizik-o	physics	spegul-o	mirror
insul-o	island	ŝraŭb-o	screw

47.4 La filozofo arĥimedo

Eble neniu greka klerulo estis pli fama ol la filozofo Arĥimedo. Longe studadinte la problemojn de la geometrio kaj de la fiziko, li faris multe da eltrovoj.

Li tiel multe komprenis pri la uzado de la levilo (lever) ke oni rakontas la sekvantan rakonteton pri li: Li diris al la reĝo Hierono "Kiam oni donos al mi lokon sur kiu mi povos stari, mi mem ekmovos la mondon per mia levilo!" Zorge ekzameninte la ecojn (202) de la ŝraŭbo kaj de la cilindro, li elpensis diversajn maŝinojn en kiuj ŝraŭboj kaj cilindroj estas iamaniere kunigitaj. Uzante unu el tiuj maŝinoj, oni povis facile puŝi al la akvo la ŝipojn (necese konstruitajn sur la tero); kiujn antaŭe la viroj mem enpuŝis en la akvon, kun multe da laboro, aŭ tiris tien per ĉevaloj. Uzante alian maŝinon elpensitan de tiu greko, oni povis levi akvon de unu loko al alia. Ankoraŭ nun oni nomas tian maŝinon la "ŝraŭbo de Arĥimedo."

En la daŭro de granda militado kontraŭ la urbo Sirakuzo, sur la insulo Sikelio, Arĥimedo elpensis diversajn maŝinojn por helpi la Sirakuzanojn. Vidinte ke la sunlumo rebrilas de spegulo, li faris el speguloj maŝinon per kiu li ekbruligis (set on fire) la ŝipojn de la malamikoj. Ĉi tiuj, ne komprenante kiamaniere[47] la ŝipoj ekbrulis, estis multe timigitaj.

Sed eĉ helpite de Arĥimedo la Sirakuzanoj ne venkis. Post iom da tempo, la malamikoj kaptis kaj tute detruis la urbon Sirakuzon. Nenies domo restis netuŝita, kaj centoj da personoj estis mortigataj. Oni ne scias per kia morto Arĥimedo mortis, sed eble la malamikoj, iel rekoninte la elpensinton de la spegulmaŝino, ĵetis lin en la maron aŭ alimaniere lin mortigis.

[47] The use of kiamaniere: in what manner, how is preferable to that of kiel in indirect questions, as the latter might be confused with the use of kiel, meaning "as" (156).

Sentences for translation

1. The Greek philosopher Archimedes was not only famous long ago, among his contemporaries (167, b, 132), but even today his name is well known everywhere. 2. No one's knowledge about the problems of geometry and physics was greater. 3. No one understood better the properties of the cylinder and the screw. 4. Having studied these properties a long time, and having meditated a great deal about them, he understood them a little (217) better than any one else (iu alia).

5. The story about the debasing of the gold crowns has already been told. 6. There is another anecdote, namely (nome), that he remarked to Hiero, king of Syracuse, that with a lever he would move the world, as soon as he had a place on which he himself could stand. 7. Having discovered how (kiamaniere) the sunlight is reflected by a mirror, and heats the wood upon which it shines, he invented a machine made out of mirrors. 8. Aided by this machine, the Syracusans were able to set on fire the wooden ships of the enemy. 9. The enemy, however, were not repulsed from the island, but at once rebuilt and repaired their ships, and sent them back to attack the city again. 10. Finally, having captured the city, they destroyed it, and killed a large number of the inhabitants (loĝantoj), also Archimedes himself.

48 LESSON XLVIII

48.1 The negative adjective

224. The negative adjective, related to the negative pronoun neniu, is nenia: no kind of, no sort of, expressing a negative idea concerning the quality of a person or thing:

Mi havas nenian spegulon.	I have no sort of mirror.
Nenia problemo estas tro malfacila por li.	No sort of problem is too difficult for him.

48.2 The negative adverb of place

225. The negative adverb of place is nenie: nowhere. The ending -n may be added, as to other adverbs (121), to indicate direction:

Nenie estas pli bona maŝino.	Nowhere is there a better machine.
Mi iros nenien morgaŭ.	I shall go nowhere tomorrow.

48.3 The negative temporal adverb

226. The negative adverb of time is neniam: never, at no time:

Neniam vivis pli fama filozofo.	There never lived a more famous philosopher.
Vi neniam trovos tiajn ŝraŭbojn aŭ cilindrojn.	You will never find that kind of screws or cylinders.

48.4 The suffix -aĵ-

227. The suffix -aĵ- is used to form *concrete* words. It is thus in contrast to the abstract-forming suffix -ec- (202).

a. A word formed from a *verbal* root by means of the suffix -aĵ- expresses a concrete example of *a thing which undergoes* (or, in the case of intransitives,

results from) the action indicated in the root:

konstruaĵo	a building	kreskaĵo	a plant, a growth
sendaĵo	consignment, thing sent	rebrilaĵo	a reflection
manĝaĵo	food	restaĵo	remainder

b. A word formed from an *adjectival* root or formation by means of the suffix -aĵ- indicates *a thing characterized by* or *possessing the quality* expressed in the root or formation to which it is attached:

belaĵo	a thing of beauty	mirindaĵo	a marvel
maljustaĵo	an injustice	okazintaĵo	an occurrence

c. A word formed from a *noun-root* by means of the suffix -aĵ- indicates *a thing made* or *derived from* that which is expressed in the root:

sukeraĵo	a sweet, confection	oraĵo	a gold object
ovaĵo	an omelet	araneaĵo	a spider-web

48.5 The adverb jen

228. The adverb jen: behold, here, there, is used to point out or call attention to something:

Jen estas la problemo!	There is the problem!
Jen la filozofo!	Behold the philosopher!
Jen ŝi ludas, jen ŝi studas.	Now she plays, now she studies.
Mi faris ĝin jene.	I did it as follows.
Mi agis laŭ la jena metodo.	I acted in the following way.
Li diris la jenajn vortojn.	He spoke the following words.

Vocabulary

aranĝ-i	to arrange	neniam	never (226)
art-o	art	nenie	nowhere (225)
ber-o	berry	pentr-i	to paint
jen	there, behold (228)	postul-i	to demand
ĵaluz-a	jealous	precip-a	principal, chief
konkurs-o	competition	regul-o	rule
lert-a	skilled, clever	tromp-i	to deceive
nenia	no kind of (224)	vin-o	wine

48.6 Du artkonkursoj

Vivadis en Grekujo antaŭ multaj jarcentoj du lertaj famaj pentristoj. Ili estis reciproke ĵaluzaj, kaj neniam povis interparoli paceme. Ne povinte decidi la problemon, kaj eltrovi kiu el ili estas la plej lerta, ili fine arangis konkurson pri la pentrado. Laŭ ĝiaj reguloj, ĉiu el ili pentris pentraĵon, por montri sian lertecon.

Unu pentris teleron da vinberoj (grapes). Ĝi estis tiel mirinde kolorigita ke eĉ la birdoj venis kaj penis ĝin manĝi, pensinte ĝin ne nur pentraĵo, sed la vinberoj mem. "Nenia pentraĵo povos superi la mian," ĝojege ekkriis la pentristo, "jen, la birdoj mem rekonas mian lertecon!"

Tiam li diris al la alia artisto, "Nu, kial vi ne fortiras tiun kurtenon? Mi volas rigardi vian pentraĵon." La dua pentristo respondis kun rideto, "Jen estas mia pentraĵo. Nenie apud vi estas kurteno, sed vi vidas nur pentraĵon de kurteno antaŭ tiu konstruaĵo."

Tre mirigite, la pentrinto de la vinberoj diris "Vi ja superas min en la pentrado. Mi trompis la birdojn per mia pentraĵo, sed vi trompas eĉ aliajn artistojn! Tia lerteco estas ja mirindaĵo!"

—

Oni rakontas similan okazintaĵon pri fama artisto kiu pentris multe da pentraĵoj por Aleksandro Granda. Malgajninte en konkurso kontraŭ iuj aliaj artistoj, li opiniis ke la juĝintoj estas maljustaj al li, precipe pro la ĵaluzeco. Li ekkriis "Ĉar niaj pentraĵoj estas bildoj de ĉevaloj, ili certe postulas ĉevalajn juĝantojn!" Tial oni enkondukis du aŭ tri ĉevalojn. La ĉevaloj, tute ne

rigardinte la pentraĵojn de la aliaj artistoj, kuris rekte al tiu de la plendinta artisto, kaj klare montris sian rekonadon de la tie pentritaj ĉevaloj. Surprizite, oni diris "Jen estas justaj juĝantoj!" Tuj oni laŭdis la pentriston kaj severe punis la malhonestajn homajn juĝintojn.

Sentences for translation

1. Syracuse was the largest city on the island of Sicily. 2. The famous philosopher and physicist Archimedes lost his life when that city was destroyed and entirely burned. 3. At least, no sort of trace of him seems to have been found after that occurrence. 4. Never, perhaps, was there a more learned man in Syracuse.

5. Greece was also famous for its skilled painters, and there are many anecdotes about them. 6. A painter who failed in a certain competition believed that none of the judges had been just to him. 7. He exclaimed "Behold this iniquity (injustice)! Nowhere can I find a human being who is not jealous. 8. Since the paintings are chiefly of horses, do they not require horses for judges?" 9. His proposal was accepted (54), and some horses were led in. 10. Without noticing (222) the other paintings, the horses walked at once to the picture of the unsuccessful artist, and showed immediate recognition of the horses painted there. 11. This act showed which competitor (konkursinto) was the most skilful. 12. The painter, having deceived the horses, as another artist had once deceived birds by a picture of grapes, said "Animals decide not by rules, but by feelings."

49 LESSON XLIX

49.1 The negative adverbs nenial, neniel, neniom

229. The negative adverb of motive or reason, related to the negative pronoun neniu, is nenial: for no reason:

Li estas nenial ĵaluza.	He is jealous for no reason.
Nenial li trompis vin.	For no reason he deceived you.

230. The negative adverb of manner is neniel, in no way.

Mi povos neniel aranĝi konkurson.	I can in no way arrange a competition.
Tiu ago estas neniel laŭregula.	That act is in no way regular.

231. The negative adverb of quantity is neniom: no amount of, not any, none, no:

Tiu pentraĵo postulas neniom da lerteco.	Such a painting requires no skill.
Estas neniom da vino en lia glaso.	There is no wine in his glass.

49.2 The suffix -iĝ-

232. The suffix -iĝ- is used to form intransitive verbs of an *inchoative* nature.

a. Inchoative verbs from the roots of *intransitive verbs* indicate the *beginning* or *coming into existence* of the act or condition expressed in the root:

sidiĝi	to become sitting, to sit down, to take a seat
stariĝi	to become standing, to stand up

b. Intransitive verbs may be similarly formed from the roots of *transitive* verbs, and indicate an action of the verb not immediately due to the subject's acting upon itself (as in the case of reflexive verbs, 41) and not caused by any direct agency (as in the case of the passive voice, 169):

La pordo fermiĝas.	The door closes (goes shut).

La veturilo moviĝas.	The vehicle moves.
La branĉo rompiĝas.	The branch breaks.
Grupo da personoj kolektiĝis.	A group of persons gathered.

Cf. the examples given and the following sentences in which the same verbal roots are used in the simple form and in the passive voice:

Ni fermas la pordon.	We close the door.
La pordo estas fermita.	The door is (has been) closed.
Oni movas la veturilon.	They move the vehicle
La veturilo estas movata.	The vehicle is being moved.
Mi rompas la branĉon.	I break the branch.
La branĉo estas rompita.	The branch is (has been) broken.
Li kolektis florojn.	He gathered flowers.
Floroj estas kolektitaj.	Flowers have been gathered.

c. Intransitive verbs may similarly be formed from *adjectival* roots, and indicate the acquiring of the characteristic or quality expressed in the root:

laciĝi	to become tired, to get tired
varmiĝi	to become warm, to get warm
maljuniĝi	to become old, to age

d. Verbs may similarly be formed from noun-roots, adverbs, prepositions, prefixes and suffixes whose meaning permits:

amikiĝi	to become a friend	kuniĝi	to become joined
foriĝi	to go away, to disappear	ebliĝi	to become possible

Vocabulary

apenaŭ	hardly, scarcely	nenial	for no reason (229)
atmosfer-o	atmosphere	neniel	in no way (230)
dub-i	to doubt	neniom	none, no (231)
efektiv-a	effective, real	ombr-o	shadow
hel-a	clear, bright	pejzaĝ-o	landscape
horizont-o	horizon	radi-o	ray
krepusk-o	twilight	tropik-a	tropical

49.3 La krepusko

Estas tre agrable sidiĝi sur la herbon, kaj rigardi la plilongiĝantajn ombrojn, en la daŭro de bela somera vespero. La suno grade malleviĝas post la montetoj, la nuboj fariĝas (become) bele kolorigitaj, kaj la tuta pejzaĝo pli kaj pli beliĝas. Malrapide la krepusko anstataŭas la helan sunlumon, kaj fine ĉie noktiĝas.

La krepusko estas la rebrilado de la sunlumo tra la atmosfero, post la malleviĝo de la suno mem, laŭ la jena maniero: la radioj suprenbriladas, en la aeron super niaj kapoj, en la okcidenta parto de la ĉielo. De tie ili rebriladas tiamaniere ke la ĉielo lumiĝas. Kiam estas iom da nuboj sur la ĉielo okcidenta, la sunradioj briladas rekte kontraŭ ilin, belege kolorigante tiujn nubojn.

En tropikaj landoj la krepuskiĝo okazas tre rapide. Ĝi ne nur komenciĝas subite, sed ankaŭ daŭras tre mallongan tempon. La noktiĝo preskaŭ tuj sekvas la taglumon, kun rimarkinda subiteco. Apenaŭ komenciĝas la krepusko, kiam la subiranta suno ŝajnas fali preter la horizonto.

Tute male (quite on the contrary), en landoj treege nordaj, krepuskiĝas tre frue en la tago, kaj la krepusko daŭras longan tempon antaŭ ol la nokto venas. Efektive (really), en tiuj landoj la krepusko tute anstataŭas la nokton, dum ses monatoj de la jaro. Tie oni havas krepuskon dum la unua duonjaro, kaj la taglumon dum la sekvinta duonjaro.

Krepusko daŭranta tiom da tempo estas tiel rimarkinda kiel tago de tia sama longeco. Mi dubas ĉu tia dividado de la tempo inter tago kaj malhela nokto estas agrabla, sed oni povas neniel malhelpi ĝin. Ĉiu tre norda lando havas la saman travivaĵon (experience), ĉiujare, kaj efektive oni apenaŭ rimarkas ĝin. Pri ĉiu plendanto oni nur diras "Li estas nenial malkontenta."

Sentences for translation

1. Nowhere have I read a more amusing story than that of (pri) the two painters who, being mutually (180) jealous, arranged a competition. 2. One painted a cluster (126) of grapes, so excellently that the birds flew to it. 3. The other deceived his rival (competitor) himself, by a painting of a curtain. 4. The most famous artists, however, often show their skill by painting (222) pictures of the sunset, chiefly, I think, because of the brilliant

colors.

5. In fact (efektive), I doubt whether there is a more beautiful sight (227b) than the sunset. 6. It is made by the bright rays of the sun, which shine back through the atmosphere, long after the sun itself has passed below the horizon. 7. The more moisture (malsekaĵo) there is in the air, the more brilliant the colors are, and the more beautiful the entire landscape becomes.

8. In tropical lands, night falls very suddenly, and there is almost no sort of twilight. 9. In fact, a twilight scarcely occurs there.

10. In the lands far north, on the contrary, the twilight lasts six months, and the remainder of the year is the day. 11. To dwell in such a land is surely a remarkable experience. 12. It can in no way be understood by persons who have never lived there. 13. Such things increase (make greater) my desire to visit those northern lands. 14. For no reason, however, do I wish to reside in the tropical countries.

50 LESSON L

50.1 The pronouns ending in -o

233. In contrast to the pronouns ending in -u (tiu, kiu, ĉiu, iu, neniu), a similar series ending in -o refers to an object, fact or action not definitely specified (but never to a person), like English what, anything, something, nothing, etc. Because of their somewhat vague meaning, these pronouns do not occur in the plural, nor are they ever used as pronominal adjectives:

Demonstrative:	tio: that (thing, fact or action) ĉi tio: this (thing, fact or action)
Interrogative and Relative:	kio: what
Distributive:	ĉio: everything ĉio ĉi: all this
Indefinite:	io: anything, something
Negative:	nenio: nothing

234. A pronoun (not personal) in predicate or relative relation to a pronoun ending in -o must itself be of the same series:

Kio estas ĉi tio, kion vi diras?	What is this, which you say?
Ŝi vidis tion, kio ĵus okazis.	She saw that which just occurred.
Ĉio ĉi, kion vi vidas, estas farita de ili.	Everything here (all this), which you see, was done by them.
Li havas ion por vi, sed nenion por mi.	He has something for you, but nothing for me.

50.2 Correlative words

235. Pronouns, adjectives and adverbs, which are related to each other as corresponding demonstratives, interrogatives, relatives, etc., are called *correlatives*. In Esperanto the correlative system is more complete than in any other lan-

guage, and may be summarized as follows:

Demonstrative	Interrogative and Relative	Distributive	Indefinite	Negative
tio (233) that (thing)	kio (233) what, which	ĉio (233) everything	io (233) anything	nenio (233) nothing
tiu (56) that (one)	kiu (146) who, which	ĉiu (173) every, each	iu (203) any (one)	neniu (220) no (one)
ties (62) that one's	kies (147) whose	ĉies (174) every one's	ies (204) any one's	nenies (221) no one's
tia (65) that kind of	kia (150) what kind of	ĉia (177) every kind	ia (208) any kind	nenia (224) no kind of
tie (68) there	kie (151) where	ĉie (182) everywhere	ie (209) anywhere	nenie (225) nowhere
tiam (73) then	kiam (155) when	ĉiam (187) always	iam (212) any time	neniam (226) never
tial (78) therefore, so	kial (129) wherefore, why	ĉial (188) for every reason	ial (213) for any reason	nenial (229) for no reason
tiel (88, 156) thus, so	kiel (156) how, as	ĉiel (193) every way	iel (216) any way	neniel (230) in no way
tiom (104) that much, so much	kiom (164) how much, as	ĉiom (194) all, the whole of	iom (217) some, any amount	neniom (231) none, no quantity

50.3 The use of ajn

236. The word ajn may be placed after any interrogative-relative or indefinite correlative word, to give a generalizing sense. In order to avoid confusion with the accusative plural ending, ajn is *never attached* to the correlative

which it follows:

kio ajn	whatever	kiam ajn	whenever
kies ajn	whosesoever	kiom ajn	however much
kie ajn	wherever	ia ajn	any kind whatever

50.4 The suffix -ing-

237. The suffix -ing- is used to form words indicating that which holds *one* specimen of what is expressed in the root:

glavingo	scabbard	plumingo	pen-holder
lumingo	torch-holder	ingo	sheath, case, socket

Vocabulary

ĉio	everything (233)	nenio	nothing (233)
Gordio	Gordius	ofer-o	offering
io	anything (233)	reg-i	to rule, to govern
jug-o	yoke	sankt-a	sacred, holy
klin-i	to bend, incline (transitive)	templ-o	temple
kio	what (233)	tio	that (thing) (233)
lig-i	to tie, to bind	util-a	useful

50.5 La gordia ligaĵo

Unufoje en antikva tempo la regatoj de iu reĝolando en Azio ne havis reĝon. Ne sciante kion fari, ili demandis de la dioj. La dioj respondis, "Kiu ajn venos unue en nian sanktan templon hodiaŭ, por fari oferojn, estos via reĝo." Okaze kamparano nomita Gordio venis al la templo, ĵus post la tagiĝo. La regatoj tuj rekonis la estontan reĝon, kvankam li veturis sur peza malbela veturilo. Salutinte la surprizitan kamparanon, oni nomis lin reĝo. Decidinte fari dankoferon al la dioj, Gordio metis en la templon la veturilon mem sur kiu li tien veturis, antaŭ ol li komencis regi kiel la nova reĝo. La jugo estis alligita (tied fast) per granda ligaĵo el ŝnurego. Post la morto de Gordio oni

grade komencis kredi ion tre interesan pri tio. Oni diris ke tiu, kiu povos iel ajn malligi tiun ligaĵon, fariĝos reganto super ĉiuj reĝoj de Azio.

Post kelkaj jaroj Aleksandro Granda decidis fari grandan militadon kontraŭ Azio, kaj alproksimiĝis al la lando kie estis reginta Gordio. Kiam li demandis, "Kio estas ĉi tie la plej interesa vidindaĵo?" oni rakontis al li tion, kion oni diras pri la ŝnurega ligaĵo sur la veturilo de Gordio. Kompreneble (of course) Aleksandro deziris fari ion ajn utilan por venki Azion, tial li tuj venigis gvidiston por konduki lin al la templo. Alveninte tien, li zorge rigardadis la ligaĵon, kaj ekzamenis la ŝnuregon el kiu ĝi estis farita. Tiam, elpreninte sian glavon el la glavingo, subite kliniĝante li rekte tratranĉis la tutan ligaĵon. "Nenio estas pli facila ol tio," li diris, "kaj nun mi ne dubas ĉu mi certe regos super ĉiuj reĝoj de Azio." Pro tio, kion faris Aleksandro Granda, oni ankoraŭ nuntempe diras, kiam iu ajn superas malfacilaĵon per kia ajn subita metodo, "Li tranĉis la gordian ligaĵon."

Sentences for translation

1. One often hears the remark "I will cut the Gordian knot." 2. There is an interesting story about this.

3. A wagon whose yoke was tied to the pole by a large knot had been put in the middle of the temple. 4. It was a thank-offering to the sacred gods, by whose help Gordius had in olden time become king. 5. It was said that whoever would be able to untie that rope would no doubt become ruler over the whole of Asia.

6. Alexander the Great, having begun a campaign against Asia, approached the city where this temple was. 7. Having heard the story, he at once had a guide come, and went thither, guided by him. 8. He desired to do everything which was useful to the conquering of Asia. 9. Having examined the knot carefully, he bent over and tried for a few minutes to untie it.

10. Then he chose another method. 11. He seized his sword, and suddenly cut through the whole knot. 12. Having done this, he put the sword back into the scabbard. 13. This he did, instead of continuing (daŭrigi) his efforts to untie the knot. 14. In fact, having no patience, he had become tired.

15. Perhaps the conquering of Asia did not in any way become possible on account of this, but at least the story is interesting, whatever actually (efektive) happened. 16. Nothing is impossible, whenever one tries enough.

17. In a tropical country, such as part of Asia is, the landscapes are beautiful. 18. A tropical twilight is very short, however, and the shadows have scarcely become long when the sun seems to sink suddenly below the horizon, although the last bright rays continue to shine back through the atmosphere for a few minutes.

51 LESSON LI

51.1 The pronoun ambaŭ

238. The pronoun (and pronominal adjective) ambaŭ: both, indicates two persons or things considered together. It is invariable in form:[48]

Ili ambaŭ venis al la templo.	They both came to the temple.
Ambaŭ faris oferojn al la dioj.	Both made offerings to the gods.
Vidante kaj la plumon kaj la plumingon, mi prenis la ambaŭ.	Seeing both the pen and the penholder, I took both.

51.2 Formations with -ig- and -iĝ-

239. Some verbs may be used in the simple form, and also with both the suffix -ig- and the suffix -iĝ-. Thus from one verb-root three verbs of distinct meaning may be made, and the formation with -ig-, being transitive, may also be used in the passive:

[48] This pronoun must not be confused with the use of kaj, translated *both* in the combination kaj . . . kaj . . . , both . . . and . . . (26).

sidi	to sit, to be sitting
sidiĝi	to become sitting, to take a seat
sidigi	to cause to sit, to seat
esti sidigata	to be caused to sit
silenti	to be silent
silentiĝi	to become silent
silentigi	to cause to be silent, to silence
esti silentigita	to be silenced
kuŝi	to lie, to be lying
kuŝiĝi	to lie down, to go to bed
kuŝigi	to cause to lie, to lay
esti kuŝigita	to be laid
stari	to stand, to be standing
stariĝi	to rise, to stand up, to become erect
starigi	to raise, to cause to stand up, to erect
esti starigita	to be raised, to be erected

51.3 Factual conditions

240. A conditional sentence consists of two parts, an *assumption* and a *conclusion*. The assumption is a clause (introduced usually by the conjunction se: if) which assumes something as true or realized. The conclusion is a statement whose truth or realization depends upon the truth or realization of the assumption. *Factual conditions* (conditions of fact) may deal with the present, past or future time:

Se li vidas tion, li ploras.	If he sees that, he weeps (is weeping).
Se li vidis tion, li ploris.	If he saw that, he wept.
Li ploros, se li vidos tion.	He will weep, if he sees that.
Se li venis hieraŭ, li foriros morgaŭ.	If he came yesterday, he will go away tomorrow.
Se li estas vidinta tion, li nun ploras.	If he has seen that, he now is weeping.

Se tio estas vidota, li estas punota.	If that is going to be seen, he is going to be punished.
Se li estas kaptita, li estos jam punita.	If he has been captured, he will already have been punished.

Vocabulary

ambaŭ	both (238)	mut-a	dumb, mute
azen-o	ass, donkey	orel-o	ear
ben-i	to bless	petol-a	mischievous
dors-o	back	propr-a	own, one's own
form-o	form	se	if
halt-i	to stop (intransitive)	spir-i	to breathe
monaĥ-o	monk	turment-i	to torment

51.4 La monaĥoj kaj la azeno

Iam du monaĥoj reiris tra la arbaro al la monaĥejo, dum grade krepuskiĝis. Ambaŭ portis pezajn sakojn da terpomoj, kaj baldaŭ laciĝis, sed ne sciis kion fari. Okaze ili ekvidis azenon ligitan al arbo, kaj unu monaĥo, haltinte, diris petole al la alia "Se vi anstataŭos la beston, mi havos portanton por miaj propraj sakoj, kaj ankaŭ por la viaj." Lia kunulo respondis "Nu, se la azeno portos miajn sakojn, mi mem ĝoje restos en ĝia loko."

Ĵus dirite, tuj farite (no sooner said than done). Malliginte la ligaĵojn kiuj tenis la azenon, ili ĵetis la sakojn trans la dorson de la utila besto. Unu monaĥo tuj forkondukis la azenon, dum ambaŭ viroj laŭte ridis. Post tio, la dua monaĥo sin ligis per la sama ŝnurego kiu antaŭe tenis la azenon.

Kiam revenis la kamparano, kies azeno estis ĵus ŝtelita, li ekhaltis, multe mirigite, vidante homon tie ligita. La monaĥo anoncis al li, "Ĉar mi estis tro manĝema, Dio faris azenon el mi, antaŭ du jaroj. Mi ĵus rericevis mian propran formon."

Tuj la kredema kamparano invitis la petolan monaĥon al sia hejmo. La monaĥo restis tiun nokton ĉe la kamparano, kaj la sekvintan tagon li foriris, beninte la kamparanon, sed kaŝe ridante pri la afero.

Tiam la kamparano iris vendejon, por aĉeti alian azenon. Li ekvidis sian propran azenon, kiun la unua monaĥo estis sendinta tien, post sia reveno al la monaĥejo. La malsaĝa kamparano, kliniĝinte al la besto, diris "Ho, bona monaĥo, mi vidas ke duan fojon vi jam estis tro manĝema!" La muta besto forte svingis la orelojn kaj skuis la kapon, pro la varma elspiraĵo apud sia orelo. Tio ŝajne estis respondo al la ĵus diritaj vortoj, tial la malsaĝa kamparano ree aĉetis sian propran azenon. Ĉiam poste li nek turmentis nek eĉ laborigis ĝin, kredante la azenon la sankta monaĥo mem.

Sentences for translation

1. If the subjects of any kingdom whatever did not have a king, in ancient times, they usually asked the sacred gods about it. 2. If the gods informed (sciigis) them that whatever man would come to the temple first would become their king, they immediately chose the first comer (la unuan veninton) king. 3. Whoever was chosen king made the blessed gods a thank-offering, which consisted of something out of his own possessions (227a).

4. Gordius did not offer to the gods merely the yoke of his wagon, but the whole wagon. 5. A knot of rope was tied between the yoke and the pole. 6. People soon began to say, "If any one soever can untie that knot, he will become ruler of Asia." 7. If any other men tried to untie that rope, they failed. 8. Alexander, though (tamen), had scarcely arrived when he drew (out) his sword from the scabbard, and cut the knot.

9. If you will take-a-seat, I will tell you about the two mischievous monks, returning to the monastery. 10. Both were breathing with difficulty, and stopped to rest. 11. Having noticed a donkey near by, they untied it. 12. One led the long-eared dumb animal away, while the other tied himself in its own place. 13. The credulous (192) peasant believed everything which was told (54) him, even that the monk had formerly had the form of an ass.

52 LESSON LII

52.1 The conditional mood

241. That indication of the speaker's frame of mind which is given by the form of the verb is called the *mood* of the verb. All verbs given so far have been in the *indicative mood*, which represents an act or state as a reality or fact, or in the *infinitive mood*, which expresses the verbal idea in a general way, resembling that of a substantive. The *conditional mood* does not indicate whether or not the act or state mentioned is a fact, but merely expresses the speaker's idea of its likelihood or certainty, or is used in an assumption or conclusion dealing with suppositions, not with actual facts. The ending of the conditional mood is -us. The conjugation of vidi in the aoristic tense of the conditional mood is as follows:

mi vidus	I should see
vi vidus	you would see
li (ŝi, ĝi) vidus	he (she, it) would see
ni vidus	we should see
vi vidus	you would see
ili vidus	they would see

52.2 Compound tenses of the conditional mood

242. In addition to the aoristic tense, the conditional mood has three active and three passive compound tenses, formed by combining the participles with the aoristic tense of esti in the conditional mood. A synopsis of vidi in these compound tenses is as follows:

Active Voice

Present:	mi estus vidanta	I should be seeing
Past:	mi estus vidinta	I should have seen
Future:	mi estus vidonta	I should be about to see

Passive Voice

Present:	mi estus vidata	I should be seen
Past:	mi estus vidita	I should have been seen
Future:	mi estus vidota	I should be about to be seen

52.3 Less vivid conditions

243. A conditional sentence dealing with *suppositions* concerning events in *present* or *future* time is called a *less vivid condition*,[49] and the conditional mood is used in both the assumption and the conclusion:

Se li vidus tion, li plorus.	If he should see that, he would weep.
Mi ĝoje helpus vin, se mi povus.	I would gladly help you, if I could.
Se vi metus ilin sur la dorson de la azeno, ĝi portus ilin.	If you should put them on the donkey's back, it would carry them.
La petola junulo turmentus la monaĥon, se li revenus.	The mischievous youth would torment the monk, if he should return.
Se li estus kaptata, li estus punata.	If he should be caught, he would be punished.

52.4 Independent use of the conditional mood

244. The conditional mood may be used in a conclusion whose assumption is merely *implied*, serving thus to soften or make vague the statement or question in which it is used:

Mi ĝoje helpus vin.	I would gladly help you.
Ĉu vi bonvole dirus al mi?	Would you kindly tell me?

[49] *Less vivid*, in contrast to factual conditions (240), which are *vivid*, because they deal with facts.

Kiu volus enspiri tian aeron?	Who would wish to inhale such air?
Estus bone reteni vian propran.	It would be well to keep your own.
La ĉielo vin benus pro tio.	Heaven would bless you for that.

52.5 The prefix dis-

245. The prefix dis- indicates separation or movement in several different directions at once:[50]

disdoni	to distribute	disiĝi	to separate (intransitive)
dispeli	to dispel	disiĝo	separation, schism
disigi	to separate (transitive)	dissendi	to send around

Vocabulary

ĉes-i	to cease, to leave off	kaŭz-i	to cause
dens-a	dense	leĝ-o	law
difin-i	to define	natur-o	nature
ekzist-i	to exist	objekt-o	object
flu-i	to flow	plu	further, more
gravit-i	to gravitate	turn-i	to turn (transitive)

The adverb plu gives an idea of continuance to the word which it modifies. When used with ne, the two together give an idea of cessation concerning a previous continuous act or state:
Ambaŭ parolos plu morgaŭ.: Both will talk further tomorrow.
Mi ne plu haltos.: I shall not stop (any) more.
Li ne plu ŝajnis muta.: He no longer seemed mute.

52.6 Pri la gravitado

Ofte oni parolas pri la pezeco de diversaj objektoj. Tia pezeco estas kaŭzata de la forto kiun oni nomas la gravitado. Pro tiu forto ne nur objektoj sur

[50] Cf. the English prefix dis- in disperse, disseminate, distribute, etc.

la tero, sed ankaŭ la tero mem, havas konatan pezecon, kiun la kleruloj jam antaŭ longe kalkulis. La suno kaj la luno simile havas pezecon, ĉar ili ambaŭ, same kiel la tero, moviĝas laŭ tiu sama gravitado kiu efektive regas ĉiujn el la ĉielaj korpoj.

Se la gravitado ĉesus ekzisti, la riveroj ne plu fluus antaŭen en siaj fluejoj (beds). Ne fluante de altaj ĝis malaltaj lokoj, la akvo disfluus, aŭ restus tie, kie ajn ĝi okaze estus. Neniom da pluvo falus; kontraŭe, la malsekaĵo en la aero ankoraŭ restus tie, en la formo de densaj mallumaj ĉiamaj nuboj. Ĉiuj vivaj estaĵoj (beings), ĉiuj konstruaĵoj, efektive ĉio, baldaŭ disflugus de la rapide turniĝanta mondo. Ĉiuj ĉi (all these) nun devas resti sur la tero, tial ke la gravitado restigas ilin ĉi tie. Se la gravitado ne plu ekzistus, nenio restus plu sur la tero. La aero mem ne plu ĉirkaŭus nin, sed ĝi ankaŭ forlasus la mondon, tuj maldensiĝinte (having become rarefied).

La fama angla filozofo Newton estis la unua, kiu studadis la kialon (reason) de la falado de objektoj. Li komencis, laŭ la rakonto, per okaza ekrigardo al falantaj pomoj en sia propra pomarbejo. Antaŭ tri jarcentoj, li eltrovis ke estas tia forto kia la gravitado, kaj difinis la naturajn leĝojn laŭ kiuj la gravitado sin montras.

Ĉi tiu forto, kiu restigas ĉion sur la tero, estas tamen la kaŭzo de nia laciĝado, kiam ni marŝas aŭ kuras, ĉar ĝi faras nin pezaj, kaj tial ni ofte deziras halti kaj ripozi. Estas ankaŭ la malfacileco en la superado de tiu sama forto, kiu faras tiel malfacila la konstruadon de utilaj aerŝipoj.

Sentences for translation

1. Newton was an Englishman who lived three centuries ago. 2. One day he was walking in his orchard, and, noticing the falling apples, he stood still (ekhaltis) and began to wonder why they fall. 3. He studied the cause of their falling, wishing to discover whatever laws of nature he could. 4. He watched various falling objects, and tried to calculate their velocity (rapideco). 5. Finally he recognized that force which is called gravitation.

6. Of course (kompreneble) gravitation had always existed, but its laws were not noticed or clearly defined until Newton studied the matter. 7. If gravitation should not exist any more, no rain would fall, but instead of condensing, the moisture would remain above our heads in eternal clouds.

8. But gradually the moisture and the air itself, becoming rarefied, would fly away from the earth, being held no longer by the force of gravitation. 9. The water in the rivers would leave off flowing (cease to flow) on toward the sea, because now the water flows from high to low places only on account of gravitation. 10. Instead of gravitating toward the sea, in fact, the water would flow in every direction (245) out of the riverbeds, or would remain there, without moving at all (tute ne movante). 11. Nothing on earth would remain here very long, but everything would fly off the quickly moving world, and leave it entirely bare. Soon, also, the earth itself would break-into-pieces (245).

53 LESSON LIII

53.1 Conditions contrary to fact

246. A *condition contrary to fact* indicates that the opposite of what is mentioned has really taken place or is taking place. It expresses the speaker's certainty that an act or state would have been realized, if some other act or state were also realized. Such conditions cannot refer to the future, but only to present or past time. The conditional mood is used:

Se vi estus turninta vin, vi estus vidinta tion.	If you had turned, you would have seen that.
Se la malsekaĵo ne estus densiĝinta, ne estus pluvinte.	If the moisture had not condensed, it would not have rained.
Se li estus kaptita, li estus punita.	If he had been caught, he would have been punished.
Se li estus sidanta tie, mi vidus lin.	If he were (if he should be) sitting there, I should see him.
Se la gravitado ne ekzistus, tiu pluvo ne estus falanta.	If gravitation did not (should not) exist, that rain would not be falling.

53.2 The verb devi

247. The verb devi (cf. devo: duty) is equivalent to the verb must (which in English has no future, past, infinitive, etc.), and to to have to, to be obliged to, etc., carrying the idea of must into all tenses and moods. In the conditional mood its meaning is softened into a vaguer sense (of *moral* obligation), and carries the idea of ought:

Objektoj en la aero devas fali.	Objects in the air have to fall.
Ni devis agi laŭ la leĝoj.	We had to act according to the laws.
Vi devos iri.	You must (will have to) go.
Ŝi ne volas devi fari tion.	She does not wish to have to do that.
Ili devigis min iri.	They compelled me to go.
Vi devus iri.	You should go (you ought to go).

Oni devus pensi antaŭ ol paroli.	One ought to think before speaking.
Li estus devinta veni.	He ought to have come.
Tio devus esti farita.	That ought to have been done.

53.3 The preposition sen

248. The preposition sen: without, indicates the omission, absence or exclusion of that which is expressed by its complement.[51] It may be used as a prefix (160), giving a sense of deprivation or exclusion (like that given by the English suffix -less):

Li difinis la vorton sen eraro.	He defined the word without an error.
La rivero senĉese fluas.	The river flows without ceasing.
Tio estas ne nur senutila sed eĉ malutila.	That is not only useless but even harmful.
Li ne plu estas senmona.	He is no longer penniless.
Li sentime alproksimiĝis al ĝi.	He fearlessly approached it.

Vocabulary

akuz-i	to accuse	nobl-a	noble
instru-i	to teach	pardon-i	to pardon
kondamn-i	to condemn	pek-i	to sin
konfes-i	to confess, to admit	prav-a	right, correct
konscienc-o	conscience	sen	without (248)
kulp-o	guilt	So-krato	Socrates
merit-i	to deserve	venen-o	poison

[51] English phrases containing "without" as in "without reading," must be changed to phrases clearly containing verbal nouns, as "without the reading of," before translating into an Esperanto phrase with sen. Otherwise a participle with ne should replace the phrase (222):
Sen la legado de tio, mi ne komprenus.: Without (the) reading (of) that, I should not understand.
Ne leginte tion, mi ne komprenus.: Without reading (not having read) that, I should not understand.

53.4 La filozofo sokrato

Unu el la plej famaj grekaj filozofoj estis nomita Sokrato. Li estis malbela malalta persono, kun senhara kapo kaj dika korpo, sed malgraŭ tio li estis treege bona, nobla kaj saĝa. Li instruadis per interparolado kun la lernantoj. Kutime li komencis per demando pri io ajn, pri kio la aŭskultanto respondos. Fine, la lernanto grade komprenis ĉu liaj propraj opinioj pri la afero estas pravaj. Ankoraŭ nun oni nomas tiun metodon de instruado per la interparolado "la Sokrata metodo."

Sokrato diradis tute sen timo ĉion, kion li pensis, eĉ pri la dioj kaj pri la nekredeblaj rakontoj pri la dioj. Se li ne estus tiel multe klariginta, eble li estus vivinta pli longan tempon. Sed multaj personoj malamis lin, precipe ĉar li donis novajn ideojn al la junuloj, kiuj sekve komencis pensi por si mem, anstataŭ fari tion kion faras ĉiu alia.

Tial oni akuzis Sokraton en la juĝejo, nomante lin pekanto kaj malbonfaranto, unue, ĉar li ne disdonas oferojn al la dioj, due, ĉar li enkondukas novajn diojn (ĉar li diris ke supernatura voĉo, kiu sendube estis lia nomo por la konscienco, parolis mallaŭte ĉe lia orelo), trie, ĉar li malbonigas la junularon de la urbo. Se li estus konfesinte la kulpon kaj petinte pardonon, tiam la juĝistoj eble estus punintaj lin per nura (mere) monpago (fine). Sed li fiere respondis ke efektive li multe plibonigas la junularon, kaj anstataŭ esti malutila, aŭ eĉ neutila, li treege utilas al la urbo. Li diris ke oni havas nenian rajton puni lin, sed ke, kaŭze de sia bonfarado al la urbo, li efektive meritas ĉiutagan manĝon senpagan. Tamen, tute ne kompreninte kiel prava Sokrato estas, la juĝistoj mortkondamnis lin. Oni devigis lin trinki la venenon. Iom poste, en la malliberejo, li trankvile adiaŭis siajn plorantajn amikojn, kaj akceptinte la venenan trinkaĵon, sentime ĝin trinkis.

Sentences for translation

1. Socrates believed that if one knows about good and evil (201) he will do good, but will not do evil. 2. Therefore he wished to help mankind (la homaron), teaching them what the good is. 3. He also wished to discover for himself what is right and what is wrong. 4. So he asked every one whom he met (about) his opinions, and the one-talking-with [him] would also notice whether his own ideas were right or not.

5. But the fellow-citizens of Socrates were jealous, and hated him, because they did not understand him. 6. Therefore they accused him, called him a sinner, and sent around (245) false reports (falsajn sciigojn) about him. 7. Because he said that conscience guided him (in the form of a soft voice at his ear), they accused him of (pri) introducing (218b) new gods. 8. They also said that he was corrupting the youth of the city. 9. If Socrates had pleaded guilty, and begged for a fine instead of the death-punishment, without doubt he would have been pardoned and fined (monpunita). 10. But he said "I have never in my life sinned in any way, and I do not deserve any sort of punishment." So the judges condemned him to death by the drinking of poison.

54 LESSON LIV

54.1 Summary of conditions

249. The three kinds of conditional sentences, together with the moods and tenses used in them, may be tabulated as follows:

Name	Factual	Less Vivid	Contrary to Fact
Subject Matter:	facts	suppositions	opposite of facts
Time:	any	(usually) future	present or past
Mood:	indicative	conditional	conditional
Tense:	any	(usually) aoristic	(usually) compound

54.2 Clauses of imaginative comparison

250. Clauses of imaginative comparison are introduced by the conjunction kvazaŭ: as though, as if. Sometimes the verb in the comparison may be left unexpressed or merely implied:

Li trinkas la venenon kvazaŭ ĝi estus vino.	He drinks the poison as though it were wine.
La kondamnito marŝis kvazaŭ kun malfacileco.	The condemned man walked as if with difficulty.
Li konfesis kvazaŭ kulpulo.	He confessed like a culprit.

54.3 The use of al to express reference

251. Personal pronouns, and less frequently nouns, may be used with the preposition al to express *concern* or *interest* on the part of the person indicated by the complement of this preposition:[52]

Li bruligis al si la manon.	He burned his hand.

[52] The use of al in this sense, approaching that of por but less purposeful and definite, resembles the "dative of reference" and "ethical dative" of other languages, as in French *je me suis brule la langue*, I have burned my tongue; German *ich wasche mir die Hände*, I wash my hands; Latin *sese Caesari ad pedes proicerunt*, they threw themselves at the feet of Caesar, Greek *τί σοι μαθήσομαι*, what am I to learn for you? etc.

Hi tranĉis al li la barbon.	They cut his beard (the beard for him).
Ŝi preparas al ni bonan manĝon.	She is preparing us a good meal.
Ĉu vi faros servon al mi?	Will you do me a service?

252. By an extension of its use in expressing reference, al may often be used in the place of de expressing separation (170), when the use of de might seem to indicate agency (169) or possession (49):[53]

La luno estas kaŝata al ni de la nuboj.	The moon is hidden from us (to us) by the clouds.
Ĝi estas stelita al mi de li.	It has been stolen from me by him.

54.4 The suffix -estr-

253. The suffix -estr- is used to indicate the *chief, head,* or *one in control* of that which is expressed in the root:

lernejestro	(school) principal	urbestro	mayor
monaĥestro	abbot	estraro	governing body
policestro	chief of police	ŝipestro	ship-captain

Vocabulary

Aristejd-o	Aristeides	popol-o	a people
ekzil-i	to exile	pot-o	pot
enu-i	to be wearied, bored	senc-o	meaning, sense
ĝust-a	exact	signif-i	to signify
kvazaŭ	as though, as if (250)	son-i	to sound
ostr-o	oyster	strang-a	strange
ostracism-o	ostracism	ŝel-o	shell, bark, peel

[53]This use resembles the "dative of separation" of other languages, as in German *es stahl mir das Leben*, it stole the life from me; French *il me prend la vie*, it takes my life; Latin *hunc mihi timorem eripe*, remove this fear from me, Greek *δέξατό οί σκῆπτρον*, he took his sceptre from him, etc.

Care must be taken to distinguish ĝusta: exact, ĝuste: exactly, just, from justa: upright, just, juste: justly and also from the adverb ĵus: just.

54.5 La ostracismo de aristejdo

La vorto ostracismo havas interesan devenon (origin). En ĝia komenco oni rekonas la grekan vorton kiu signifas "ŝelon de la ostro." En ĝia fino oni vidas la saman "-ismon" kiu, deveninte de la greka, ankoraŭ estas uzata kiel vortfino en multaj diversaj lingvoj. La nuna senco de la vorto, facile trovebla en anglaj vortaroj (dictionaries), devenas de la jena greka kutimo:

Sepdek jarojn antaŭ ol vivadis Sokrato, oni faris strangan leĝon en lia urbo. Laŭ tiu, oni povis ekzili iun ajn estron kies ideoj pri la administrado de la urbo ne ŝajnis pravaj. Ĉi tion oni povis fari, tute sen juĝado aŭ eĉ akuzado, ĉar oni havis la jenan metodon: se ĉe popola kunveno ses mil urbanoj voĉdonis (vote) kontraŭ iun ajn, tiu estis devigata foriri de la urbo, kaj forresti dek jarojn. Li povis neniel havigi (get) al si pardonon, sed devis tuj foriri kvazaŭ konfesinta kulpulo. Por voĉdonoj, oni skribis la nomon de la kondamnoto sur peco da potaĵo (pottery), aŭ pli ofte sur ostroŝelo. Ĝuste tial oni nomas la kutimon ostracismo. Unufoje, kelkaj malamikoj proponis voĉdonadon pri la ostracismo de tre bona kaj nobla viro, nomita Aristejdo, kiu tute ne meritis tian punadon.

Antaŭ ol la kunveno disiĝis, kamparano alproksimiĝis al Aristejdo (kiu mem ĉeestis), petante lian helpon, ĉar la neinstruita kamparano ne povis skribi. La saĝulo diris "Kion vi volas skribi sur la ŝelo?" La kamparano, ne sciante ke li parolas al la viro mem, respondis "Aristejdon." Skribinte ĝin, Aristejdo demandis kun trankvila konscienco "Pro ĝuste kiaj pekoj vi malamas Aristejdon?" La kamparano respondis, "Ho, mi ne kaŝos al vi ke mi eĉ ne konas lin! Sed mi deziras ekzili lin nur ĉar min enuigas la sono de lia nomo. Mi tre enuas ĉiam aŭdante lin nomata Aristejdo la justa!"

Sentences for translation

1. Aristeides had just arrived at the popular assembly when a peasant approached him. 2. If Aristeides had not had a pleasant countenance and musical (belsonan) voice, doubtless the peasant would not have asked his help. 3. Ought Aristeides to have written his own name on the oyster-

shell or piece of pottery which was going to be used as a vote against him? 4. Without just (exactly) this help, the peasant could not have voted.

5. Doing him the service requested, Aristeides said, as if (250) he himself were not the man under-discussion (205), "Why do you hate Aristeides? 6. Could you tell me how he has sinned against the city?" 7. The silly-creature (132) replied, "Oh, I know nothing about him, but I am weary [of] always hearing him called the just."

8. Ought such persons as that ignorant peasant have-the-right to vote about important affairs? 9. The ancient law about ostracism was a strange [one]. 10. The name of the person to-be-exiled (199) was usually written upon an oyster-shell, and the meaning of the word signifying the custom comes from that. 11. Through (per) ostracism, any leader could be banished, justly or unjustly, without trial of any kind, or explanation of the reasons.

55 LESSON LV

55.1 The imperative mood

254. For expressions of command, exhortation, entreaty, etc., there is an *imperative mood*, as in English. The ending of the imperative mood is -u. Beside the aoristic tense, six compound tenses are formed by combining the participles with the imperative mood estu of the auxiliary verb, but these tenses are seldom used. The conjugation of vidi in the aoristic tense of this mood, together with a synopsis in the compound tenses, is as follows:

Aoristic Tense

Mi vidu!	Let me see!	Ni vidu!	Let us see!
(vi) Vidu!	(you) See!	(vi) Vidu!	(you) See!
Li (Ŝi, Ĝi) vidu!	Let him (her, it) see!	Ili vidu!	Let them see!

Compound Tenses

Active		Passive	
Present:	mi estu vidanta	Present:	mi estu vidata
Past:	mi estu vidinta	Past:	mi estu vidita
Future:	mi estu vidonta	Future:	mi estu vidota

55.2 Resolve and exhortation

255. The *first person singular* of the imperative mood is used to express the speaker's resolve concerning his own action, or an exhortation to himself concerning such action. The *first person plural* is used to express resolve or exhortation concerning the joint action of the speaker and the person or persons addressed:[54]

Mi pensu pri tio!	Let me think about that!
Mi ne forgesu tion!	I must not (do not let me) forget that!
Ni ekzilu lin!	Let us exile him!

[54]This force is usually expressed in English by "let" with an accusative and infinitive construction.

Ni ne sidiĝu tie!	Let us not sit down there!
Ni estu grize vestitaj!	Let us be dressed in gray!

55.3 Commands and prohibitions

256. The *second* and *third* persons of the imperative are used to express peremptory commands and prohibitions.

a. In the *second* person the pronoun is usually omitted, as in English, unless special emphasis is placed upon it:

Estu trankvila!	Be calm! (One person is addressed.)
Estu pretaj por akompani min!	Be ready to accompany me! (Two or more persons are addressed.)
Parolu kvazaŭ vi komprenus!	Talk as though you understood!
Ne fermu tiun pordon!	Do not shut that door!
Ne estu vidata tie!	Do not be seen there!

b. In the *third* person a circumlocution in English is necessary in translation (as let, must, are to, is to, etc.):

Li estu zorga!	Let him be careful! (He must be careful!)
Ŝi ne faru tion!	Do not let her do that! (She is not to do that!)
Ĉio estu pardonata!	Let everything be forgiven!
Oni lasu min trankvila!	People are to let me alone!
Ili neniam revenu!	Let them never (do not let them ever) return!
La kulpuloj estu punataj!	Let the culprits be punished!

55.4 Less peremptory uses of the imperative

257. By an extension of its use in resolve, exhortation, command and prohibition, the imperative mood may be employed for less peremptory expressions, such

as *request, wish, advice,* etc., and in *questions of deliberation or perplexity.* or *requests for instruction:*

Request:
Ĉesu tiun bruon, mi petas!: Stop that noise, I beg!
Bonvolu fari tion!: Please do that!
Pardonu al ni niajn pekojn!: Forgive us our sins!

Wish:
Ili estu feliĉaj!: May they be happy!
Dio vin benu!: God bless you!
Vivu la reĝo!: (Long) live the king!

Advice:
Pensu antaŭ ol agi!: Think before acting!
Foriru, se vi ne estas kontenta!: Go away, if you are not satisfied!

Consent:
Nu, parolu, sed mi ne aŭskultos!: Well, talk, but I shall not listen!
Iru tuj, se vi volas.: Go at once, if you like.

Question:
Ĉu mi faru tion aŭ ne?: Am I to do that or not?
Ĉu ni disdonu la librojn?: Shall we distribute the books?
Ĉu li estu kondamnita?: Shall he be condemned?
Ĉu ili venu ĉi tien?: Are they to (shall they) come here?

55.5 The use of moŝto

258. The word moŝto may be used alone, or after a title, to denote respect. When used after a title, the title becomes an adjective:

lia reĝa moŝto	his majesty
lia juĝista moŝto	his honor the judge
ŝia reĝina moŝto	her majesty
lia urbestra moŝto	his honor the mayor
Ĉu via moŝto lin aŭdis?	Did your honor (excellency, etc.) hear him?

Vocabulary

Afrik-o	Africa	moŝt-o	a title (258)
barbar-o	barbarian	ordon-i	to order, to bid
Damokl-o	Damocles	permes-i	to permit
flank-o	side	plaĉ-i	to please
imperi-o	empire	sklav-o	slave
konsent-i	to consent	sol-a	sole, only
konsil-i	to advise	volont-e	willingly

55.6 La glavo de damoklo

Antaŭ pli multe ol dumil jaroj vivis en Sirakuzo, sur la insulo Sikelio, tre kruela tirano. Li diris al si "Mi estu ĉiopova (all-powerful)!" Tial li faris multe da militadoj, kaj venkis ne nur barbarajn popolojn, sed ankaŭ multajn urbojn en Italujo kaj norda Afriko. Detruinte ĉion sen kompato, li ordonis "La loĝantoj estu vendataj por sklavoj!"

Li deziris fari por si, el la venkitaj kaj sklavigitaj popoloj, unu grandan imperion. Sed la urboj ĉie, eĉ en Grekujo, ne kaŝis al li sian grandan malamon al tia tirano. Tial li ĉiam timis pri sia vivo, timante ke iu subite mortigos lin.

Unufoje Damoklo, amiko de la tirano, diris al li, "Se mi estus tiel riĉa kaj pova kiel via reĝa moŝto, mi estus treege feliĉa!" La tirano respondis, "Venu al festo ĉe mi, se tio plaĉas al vi, kaj eltrovu ĉu mi devus esti feliĉa aŭ ne." "Mi venos tre volonte," ekkriis Damoklo, "kaj mi dankas vian moŝton pro tia afableco!" La tirano ĝentile respondis "Ho, estas nenio! (You are welcome!) Nur ne forgesu la deciditan horon!"

Je la ĝusta horo Damoklo iris al la festo, kie oni donis al li seĝon flanke de la tirano mem. "Manĝu kaj trinku kiom ajn vi volas," konsilis la tirano, "kaj poste ni parolos pri la feliĉeco." Damoklo tuj konsentis al tia propono, kaj agis laŭ la permeso tiel afable donita al li. Manĝante bonegan manĝaĵon, kaj trinkante dolĉan vinon, li tute ne enuis ĉe la festo.

Baldaŭ la tirano diris "Rigardu supren, kaj vidu ĝuste kian feliĉecon mi havas!" Supren rigardinte, Damoklo ekvidis akran glavon, antaŭe kaŝitan al li de kurteno. Subtenate de unu sola haro, la glavo ŝajnis kvazaŭ tuj falonta

sur la kapon de Damoklo. "La dioj min helpu!" li ekkriis, forsaltinte de la tablo.

Pro la ĵus dirita stranga rakonto, oni ankoraŭ nun nomas la atendadon por io timeginda, kio ŝajnas ĉiam okazonta sed efektive ne okazas, "la glavo de Damoklo."

Sentences for translation

1. The word ostracism comes from the Greek word signifying "oyster-shell." 2. It has its present meaning because oyster-shells or pieces of pottery were used for the voting.

3. The story about Aristeides is interesting, but that about the sword of Damocles is also interesting. 4. His friend, the Syracusan tyrant, had permitted all sorts of injustices, against not only barbarians but even Greeks. 5. His only bidding usually was "Let every inhabitant be sold as a slave!" 6. He thought "Let me make one sole empire out of Africa, Italy and Sicily!"

7. Damocles said to him "Your royal highness ought to be very happy!" 8. The tyrant answered, "Come to a feast tomorrow, and find out. I will give you a seat (214b) beside me." 9. Damocles willingly consented, and went thither.

10. The tyrant advised "Let us eat and drink until midnight, if that would be-pleasing to you. Then let us discuss the problem about happiness." 11. After a few hours Damocles heard a slight sound over his head, and the tyrant said to him, "Look up and you will see what kind of happiness mine is." 12. "Heaven defend me!" exclaimed Damocles, catching sight of a sharp sword hanging by a single (sole) hair.

56 LESSON LVI

56.1 The imperative in subordinate clauses

259. The imperative mood is used in a subordinate clause, with a meaning similar to that in its independent use, after a main verb expressing *command, exhortation, resolve, consent, wish*, etc., or after any word or general expression of *command, intention, necessity, expedience*, etc.[55] Such clauses are introduced by the conjunction ke:

Command and Prohibition

Li diras ke vi iru.	He says that you are to go.
Ŝi skribis al li ke li venu.	She wrote him to come.
Mi malpermesas ke vi restu.	I forbid you to remain.
Ni ordonos ke li estu punata.	We shall order that he be punished.

Request and Wish

Mi petas ke vi ne lasu min.	I beg that you do not leave me.
Mi petegas ke vi estu trankvilaj.	I implore you to be calm.
Li deziras ke ili estu sklavigitaj.	He desires that they be enslaved.
Ni volis ke li ne forgesu tion.	We wished him not to forget that.

Advice, Consent, Permission

Mi konsilis al li ke li iru.	I advised him to go.
Mi konsentis ke li restu.	I consented that he remain.
Ili permesos ke la barbaroj forkuru.	They will permit the barbarians to escape (that the barbarians escape).

Questions

[55] In English and some other languages an imperative idea may often be expressed by the infinitive, as "I wish you to go," but in Esperanto this must be expressed by the equivalent of "I wish *that* you go." The infinitive may not be used except when it can itself be the subject of the verb in such general statements as "it is necessary to go."

Li demandas ĉu ili foriru.	He inquires whether they are to go away.
Oni demandis ĉu lia moŝto eniru.	They asked whether his honor was to enter.
Mi miras ĉu mi faru tion.	I wonder whether I am to do that.

Intention, Expedience, Necessity, etc.

Ni intencas ke vi estu helpata.	We intend that you shall be helped.
Lia propono estas ke ni ricevu la duonon.	His proposal is, that we receive the half.
Lia lasta ordono estis, ke vi venu.	His last order was that you come.
Estos bone ke vi ne plu nomu lin.	It will be well for you not to (that you do not) mention him any more.
Estas dezirinde ke ni havu bonan imperiestron.	It is desirable that we have a good emperor.
Estis necese ke ĉiu stariĝu.	It was necessary for everyone to rise.
Plaĉos al li ke vi iru.	He will be pleased to have you go.

56.2 The preposition je

260. Since prepositional uses are not exactly alike in any two languages, it is not always possible to translate a preposition of one language by what is its equivalent in some senses in another.[56] In order to insure some means of translating correctly into Esperanto any prepositional phrase of the national languages, the preposition je is regarded as of rather indefinite meaning. In addition to its use in dates and allusions to time (89, 185), it may be employed when no other preposition gives the exact sense required, especially in protestations and exclamations, expressions of measure (see also 139), and of indefinite connection:

Je la nomo de ĉielo!	In the name of Heaven!
Je mia honoro mi ja elfaros tion!	On my honor I will accomplish that!

[56] The translation given for a preposition in any dictionary is the general one which serves in the majority of cases. The finer shades of meaning and real or apparent exceptions can merely be touched upon if mentioned at all.

Ĝi estas longa je du mejloj.	It is two miles long (long by two miles).
Ili venis je grandaj nombroj.	They came in great numbers.
Li estas tenata de la policano, je la brako, per forta ŝnurego.	He is held by the policemen, by the arm, with (by) a strong rope.

The preposition je is used to express indefinite connection after the following words (other prepositions sometimes used are given in parentheses):

ekkrii je (pro)	to cry out at	(sin) okupi je	busy (oneself) at
enui je	to be bored with	plena je (de)	full of
fiera je (pri)	proud of	preni je	to take by
fidi je (al)	to rely upon	provizi je (per)	to provide with
ĝoji je (pri)	to rejoice at	riĉigi je (per)	to enrich with
gratuli je (pri)	congratulate on	ridi je	to laugh at
honti je (pri)	to be ashamed of	satiĝi je	to be sated with
inda je	worthy of	senigi je	to deprive of
interesiĝi je	take interest in	simila je (al)	similar to
kapti je	to seize by	sopiri je (al)	to yearn for
kontenta je (kun)	content with	ŝarĝi je	to load with
kredi je	to believe in	teni je	to hold by

56.3 The suffix -op-

261. The suffix -op- is used to form *collective* numerals:

duope	by twos, in pairs	milope	by thousands
kvarope	by fours	sesopigi	to form into groups of six

Vocabulary

cel-i	to aim	prokrast-i	to delay (transitive)
Cirus-o	Cyrus	proviz-i	to provide
fidi	to rely	rezult-i	to result
ĝu-i	to enjoy	sopir-i	to yearn, to sigh
honor-o	honor	spac-o	space
krom	beside, save, but	terur-a	terrible
plen-a	full	ver-o	truth

56.4 La marŝado de la dekmil grekoj

Iam Ciruso, nepo de Ciruso Granda, sopiris je la imperio de sia pli maljunafrato, kiu sekvis la patron de ambaŭ fratoj kiel reĝo, aŭ pli ĝuste imperiestro. Decidinte forigi de la reĝeco (to dethrone) sian fraton, Ciruso petis la grekojn ke ili partoprenu (take part) en kelkaj negravaj militadoj. Multaj tiamaj grekoj tre volonte sin okupis je la batalado, pro la granda pago ricevata. La venditaj sklavoj kaj la detruitaj konstruaĵoj ĉiam provizis ilin je multe da riĉaĵo, kaj krom tio la militistoj ŝajnis ĝui eĉ la militadon mem. Estis tute indiferente al ili ĉu la kaŭzo de la militado estas prava kaj justa aŭ ne.

Unue Ciruso nur petis ke ili helpu liajn proprajn soldatojn kontraŭ iuj najbaroj. Li kaŝis al ili sian veran celon, ĉar se la grekoj estus suspektintaj tion, kion li intencis fari, ili neniam estus akompanintaj lin tiel malproksimen de sia patrolando. Grade li kondukis ilin trans tutan Azion, kaj fine la dekmil grekoj komprenis ĉion, kaj treege koleriĝis.

Paroladante al ili, Ciruso tuj diris "Mi ne permesas ke vi reiru, kaj mi petegas ke vi antaŭen marŝadu kun mi, sen plua (further) prokrasto! Se mi sukcesos kontraŭ mia frato, mi certigas vin je mia honoro ke ĉiu el vi revenos havante sakojn plenajn je riĉaĵo! Estas nur necese ke vi fidu je mi, kaj ĉio estos bona!" Tiam la soldatoj hontis je sia antaŭa timo, kaj kuraĝe antaŭen marŝadis.

Fine, apud granda urbo, la frato de Ciruso elvenis havante okcentmil soldatojn, por batali kontraŭ la centmil de Ciruso. Per la helpo de siaj grekoj, Ciruso estis preskaŭ venkinta en terura batalo, kiam subite li ekvidis sian fraton, je malgranda interspaco. Ekkriante "Mi vidas la viron!" li rajdis rekte al la reĝo, ĵetante sian pezan lancon al li. La sola rezulto estis la morto de

Ciruso mem, ĉar la amikoj de la reĝo, kvinope kaj sesope atakinte Ciruson, lin tuj mortigis.

Sentences for translation

1. Cyrus did not desire that his brother should remain king. 2. He decided, "Let me myself become (fariĝi) king! I should much enjoy that!" 3. So he asked the Greeks to help him in some battles against nearby enemies. 4. Gradually an army (126) of a hundred thousand men, ten thousand of whom were Greeks, gathered (232b) around him.

5. He led them farther and farther, into the middle of Asia, until finally the Greeks suspected his true aim. 6. They said to each other in terror, "He did not at first propose that we fight against the Great King. Let us return home without delay!" 7. Cyrus addressed (218) them as follows: "Must I permit you to go back? I implore you to be courageous, and I do advise you not to forget your longing for (260) honor! 8. Only be worthy of your leader, and rely upon me! Do you not wish to return home provided with wealth, beside the money which I shall pay to you?"

9. Immediately the soldiers were ashamed of their fear, and advanced by hundreds, full of courage. 10. Soon the brother of Cyrus approached, with (havante) eight hundred thousand men. 11. By the aid of the Greeks, Cyrus won the battle, but he himself lost his life. 12. So neither he nor the Greeks could enjoy the result of their efforts.

57 LESSON LVII

57.1 Clauses expressing purpose

262. *Purpose* may be expressed by a subordinate imperative clause, introduced by por ke :[57]

Mi faras ĝin por ke li helpu vin.	I do it in order that he may help you.
Mi ekkriis por ke vi aŭdu.	I cried out in order that you should hear.
Li venos por ke ni estu feliĉaj.	He will come that we may be happy.
Mi studas por ke mi lernu.	I study that I may learn.
Ili restu por ke ni punu ilin.	Let them stay for us to punish them.

57.2 Further uses of the accusative

(Cf. the accusative of direct object (23), direction of motion (46, 121), time (91), and measure (139).)

263. The accusative of direction of motion is used after *nouns* from roots expressing motion:

Lia eniro en la urbon estis subita.	His entrance into the city was sudden.
La irado tien estos plezuro.	(the) Going thither will be a pleasure.
Ĝia falado teren timigis min.	Its falling earthward terrified me.

264. a. An intransitive verb may be followed by a noun in the accusative case, if the meaning of the noun is related to that of the verb:

Li vivas agrablan vivon.	He lives an agreeable life.
Ŝi dancis belan dancon.	She danced a beautiful dance.

[57] Cf. the expression of purpose by the *infinitive* with por (98), which however cannot be used except when the subject of the main verb is the subject of the subordinate verb, or when the object of the main verb is the subject of the subordinate verb.

Ili ploris maldolĉajn larmojn.	They wept bitter tears.

b. Verbs of motion (iri, veni, pasi, marŝi, veturi, etc.) compounded with prepositions or adverbs (121) indicating direction, also compounds of such verbs as esti and stari with prepositions expressing situation, may be followed by the accusative, instead of by a prepositional phrase in which the preposition is repeated:

La viro preterpasis la domon.	The man passed (by) the house.
Lin antaŭvenis du sklavoj.	There preceded (came before) him two slaves.
Ni supreniru la ŝtuparon.	Let us go up the stairs.
Mi ĉeestis la feston.	I attended (was present at) the entertainment.
Mi kontraŭstaras vian opinion.	I oppose (withstand) your opinion.

c. The slight change in meaning given by pri used as a prefix may render intransitive verbs transitive.[58] The same is true of el prefixed to intransitive verbs not expressing motion:

Ŝi priploris la mortintan birdon.	She mourned the dead bird.
Mi pripensos la aferon.	I shall consider (think over) the matter.
Ni ĝin priparolos.	We shall talk it over.
Li klare elparolas la vortojn.	He pronounces the words clearly.

265. The accusative may be used after verbs of such meaning that either a prepositional phrase or an accusative would seem correct:

Mi pardonas lin (al li).	I pardon (grant pardon to) him.

When ambiguity would be caused, as by the presence of another accusative, this construction may not be employed. One may say pardonu nin, but must say pardonu al ni niajn pekojn.

Mi helpis lin (al li).	I helped (gave aid to) him.

[58] In this use pri resembles the English and German inseparable prefix *be-*, as in English bemoan, bewail, bethink, bespeak, German *beklagen, besprechen, sich*, etc.

Ĝi plaĉas min (al mi).	It pleases (is pleasing to) me.
Li obeis nin (al ni).	He obeyed (was obedient to) us.
Ŝi ridis mian timon (je mia timo).	She ridiculed (laughed at) my fear.

266. The accusative may be used after certain adverbs which are normally followed by a prepositional phrase:

rilate tion (rilate al tio)	in regard to that
escepte tion (escepte de tio)	with the exception of that
koncerne la aferon (koncerne je la afero)	concerning the affair
kompare la alian (kompare kun la alia)	in comparison with the other
konforme la leĝon (konforme al la leĝo)	in conformity to the law

57.3 Synopsis of the conjugation of the verb

267. vidi: to see

	ACTIVE	PASSIVE
	INDICATIVE	
Present:	mi vidas (Aoristic)	mi estas vidata
	mi estas vidanta (Progressive)	
Past:	mi vidis (Aoristic)	mi estis vidata
	mi estis vidanta (Imperfect)	
Future:	mi vidos (Aoristic)	mi estos vidata
	mi estos vidanta (Progressive)	
Perfect:	mi estas vidinta	mi estas vidita
Pluperfect:	mi estis vidinta	mi estis vidita
Future perfect:	mi estos vidinta	mi estos vidita
	Periphrastic Futures	
(Present)	mi estas vidonta	mi estas vidota
(Past)	mi estis vidonta	mi estis vidota
(Future)	mi estos vidonta	mi estos vidota
	CONDITIONAL	
Present:	mi vidus (Aoristic)	mi estus vidata
	mi estus vidanta (Progressive)	
Past:	mi estus vidinta	mi estus vidita
Future:	mi estus vidonta	mi estus vidota
	IMPERATIVE	
Present:	mi vidu (Aoristic)	mi estu vidata
	mi estu vidanta (Progressive)	
Past:	mi estu vidinta	mi estu vidita
Future:	mi estu vidonta	mi estu vidota
	INFINITIVE	
Present:	vidi (Aoristic)	esti vidata
	esti vidanta (Progressive)	
Perfect:	esti vidinta	esti vidita
Future:	esti vidonta	esti vidota

57.4 The suffix -um-

268. The indefinite suffix -um- serves the same general purpose in word formation which je serves as an indefinite preposition (260):

aerumi	to air	kolumo	collar
buŝumo	muzzle	plenumi	to fulfil
gustumi	to taste	proksimume	approximately

Vocabulary

eben-a	level, even	nepr-e	inevitably, certainly
escept-o	exception	obe-i	to obey
esper-i	to hope	obstin-a	obstinate
fremd-a	foreign	promes-i	to promise
histori-o	history	rilat-o	relation
kompar-i	to compare	sat-a	satiated
koncern-i	to concern	sav-i	to save
konform-i	to conform	verk-i	to compose (books or music)

57.5 La reirado de la dekmilo

La grekaj militistoj sentis grandan teruron kiam Ciruso ne plu vivis. La celo de la longa marŝado ne povis esti plenumata, pro la morto de la obstina trokuraĝa militestro mem. Kvankam la grekoj estis venkintoj, ili estis tute solaj en fremda lando, ĉirkaŭitaj de barbaroj kiuj, per trompemaj proponoj kaj falsaj promesoj pri amikaj interrilatoj, tuj okazigis la morton de la grekaj estroj.

Senigite je siaj estroj, la kompatindaj viroj tute malesperis. Sed kelkaj subestroj, rapide kunveniginte la soldatojn, diris, "Ni mem kondukos vin per kiel eble plej rekta vojo hejmen! Ni faros nian eblon (utmost) por ke ni ĉiuj estu savitaj!" Ĉar restis nenio alia por fari, la malfacila malgaja reirado de la grekoj komenciĝis sen prokrasto.

Ili transiris varmegajn ebenaĵojn (plains), supreniris kaj malsupreniris krutajn neĝkovritajn montojn, meze de la vintro, kaj sen pontoj transiris larĝajn

riverojn. Ĉie la malfidindaj barbaroj atakis ilin, kvazaŭ por ke neniu greko restu viva. Krom tio, la grekoj mortis dekope kaj dudekope ĉiutage, pro varmegeco, malvarmegeco, laceco kaj malsateco (hunger).

Fine, post nekredeblaj suferoj, la restaĵo de la dekmil soldatoj alvenis sur monton, kaj ekvidis la maron. Laŭta ekkriego "La maro! La maro!" eksonis inter la lacaj viroj, el kiuj multaj ploris larmojn de ĝojo. De infaneco ili alkutimis al la vojaĝado per akvo, kaj post iom da ripozo ili sin provizis je ŝipoj, por transiri la maron al la patrujo je kiu ili estis tiel longe sopirintaj.

Treege interesa historio koncerne la tutan aferon estas verkita de fama greka verkisto (writer), kiu estis akompaninta Ciruson por ke li povu ĝui kaj studi ĉion interesan sur la vojo. Tiu azia militado de Ciruso nepre estas unu el la plej rimarkindaj okazintaĵoj iam priskribitaj, eĉ sen escepto de la posta irado tien de Aleksandro Granda.

Sentences for translation

1. After the death of Cyrus, the leaders of the Greek warriors did not know what to do. 2. In the course of the following day, one of the leaders of the enemy sent a messenger (205) with deceitful promises about help. 2. He said "Assemble in our leader's tent, in order that you may all discuss the matter." 3. The Greek leaders went, although they suspected danger, because they did not know how else to save their men.

4. But they never returned, and soon the Greeks understood that the barbarians had killed them. 5. They wept tears of despair, and said "The barbarians will inevitably destroy us, for we are in a foreign land, where we know neither the languages nor the roads, and the peoples are without exception hostile to us." 6. But the leaders-of-lesser-rank said "Obey us and follow us, and we shall do our best to save you!"

7. Their return, across hot plains and snow-covered mountains, made-more-difficult by hunger and by the unceasing attacks of the barbarians, is related in the history written by a famous Greek historian. 8. One can still read this interesting narrative, in Greek or in a translation.

58 LESSON LVIII

58.1 Permission and possibility

269. Permission is usually expressed by the use of permesi, lasi , or the imperative mood:

Ĉu vi permesas ke mi restu?	May I (do you permit me to) stay?
Jes, mi permesas. (Jes, restu.)	Yes, you may. (Yes, stay.)
Ne estas permesate eniri tien.	It is not allowed to enter there.
Lasu lin veni.	Let him come.

270. The idea of possibility or probability is given by the use of some such adverb as eble, kredeble, verŝajne, etc.:

Eble li obeos al vi.	He may (perhaps he will) obey you.
Kredeble li sukcesos.	Probably he will succeed.
Verŝajne vi estas prava.	You are probably right.
Eble oni lin savus.	They might (possibly they would) save him.
Ili nepre ne batis lin.	They could not have (surely did not) beat him.
Tio estas neebla!	That can not be! (That is impossible!)

58.2 The prefix ge-

271. Words formed with the prefix ge- indicate the two sexes together:

gepatroj	parents	gefiloj	son(s) and daughter(s)
geavoj	grandparents	gefratoj	brother(s) and sister(s)
genepoj	grandchildren	geedzoj	husband(s) and wife (wives)
gesinjoroj	Mr. and Mrs., lady (ladies) and gentleman (gentlemen)		

58.3 The suffix -aĉ-

272. The suffix -aĉ- has a disparaging significance:

domaĉo	a hovel	pentraĉi	to daub
hundaĉo	a cur	popolaĉo	rabble, mob
obstinaĉa	obstinate	ridaĉi	to guffaw

58.4 Interjections

273. Interjections are words used to express feeling or call attention.[59] Among the more common interjections are:

Adiaŭ!	Farewell! (171)	Hura!	Hurrah!
Fi!	Fie!	Nu!	Well!
Ho!	Oh! Ho!	Ve! (Ho ve!)	Woe! (Alas!)

The interjection fi is sometimes used as a disparaging prefix, like -aĉ- (272), as fibirdo: ugly bird, fiĉevalo: a sorry nag.

Vocabulary

Aleksandri-o	Alexandria	fond-i	to found, establish
Amerik-o	America	hispan-o	Spaniard
Aristotel-o	Aristotle	kapabl-a	capable
Aŭstrali-o	Australia	komun-a	common, mutual
bibliotek-o	library	kontinent-o	continent
eduk-i	to bring up, educate	Krist-o	Christ
Egipt-o	Egypt	milion-o	million
estim-i	to esteem	spite	in spite of
firm-a	firm	vast-a	vast, extensive

[59] Verbs in the imperative, and adverbs, are frequently used as interjections, as Atentu!: Look out!, Aŭskultu!: Hark!, Bonvenu!: Welcome!, Antaŭen!: Forward!, Bone!: Good!, For!: Away!, Ja!: Indeed!, Jen!: There!, Behold!

58.5 Aleksandro granda

Permesu ke mi diru kelkajn vortojn pri la vivo de Aleksandro Granda, kiu ne estis matura viro sed havis nur dudek jarojn kiam li fariĝis reĝo. Liaj gepatroj estis tre zorge edukintaj lin, kaj la filozofo Aristotelo, kiun li tre alte estimis, estis unu el liaj instruistoj. Aleksandro firme tenadis sian propran reĝolandon, kaj ankaŭ Grekujon, kiun lia patro estis venkinta; krom tio, li faris militadojn kontraŭ diversaj fremdaj landoj, unue en Azio, tiam en Afriko, kie li fondis urbon, kaj ĝin nomis Aleksandrio.

Aleksandrio nepre estis belega riĉa urbo. Tie troviĝis[60] poste la fama Aleksandria biblioteko. Se ĝi ne estus detruita de fajro, en la daŭro de iuj militadoj, ni sendube konus multe pli bone la sciadon de la antikvaj grekoj, kiuj verŝajne estis la plej klera popolo iam vivinta en Eŭropo.

Venkinte Egipton, Aleksandro reiris en Azion, ĝis tre orienta kaj suda partoj, venkante ĉiujn ĉie, kvazaŭ ili estus la plej malkuraĝaj popolaĉoj en la mondo.

Sed spite ĉies petoj li estis obstinaĉe nezorgema pri sia sano, kaj subite, ho ve, li mortis pro febro, tricent dektri jarojn antaŭ Kristo. Se li ne estus tiel frue mortinta, kiel multe li estus eble elfarinta! Li esperis venki Hispanujon, Italujon, kaj, mallongavorte, tiom de la okcidenta mondo kiom li jam posedis de la orienta. Tiam li celis kunigi ĉion en unu vastan imperion, kvazaŭ por fari el la mondo unu grandan familion. Li intencis ke la milionoj da enloĝantoj akceptu komunajn leĝojn kaj kutimojn, eĉ komunan lingvon, – kredeble la grekan. Eble li ja havis la kapablecon por fari ĉion ĉi. Estas pro tio ke oni ofte aŭdas la diron "Aleksandro sopiris je aliaj mondoj por venki."

Tamen, kiel malgranda estis tiu mondo kiun li konis! La tiamuloj konis nur malgrandan parton de Afriko, de Azio, eĉ de Eŭropo. Ili sciis nenion pri

[60] The use of troviĝi , and also of sin trovi, kuŝi, stari and sidi, in a sense not greatly differing from that of esti, avoids the monotonous repetition of forms of esti, just as English uses lie, sit, perch, etc., in narration for similar reasons:

Multaj vilaĝoj troviĝas tie.	Many villages are (situated) there.
Egipto troviĝas en la nordorienta parto de Afriko.	Egypt is (found) in the northeastern part of Africa.
Li sin trovis sola en la dezerto.	He found himself (he was) alone in the desert.
La urbo kuŝis inter du lagoj.	The city lay between two lakes.
Sur la montflanko sidis vilaĝeto.	On the mountainside perched a tiny village.

Anglujo, aŭ pri la vastaj kontinentoj Aŭstralio, norda kaj suda Amerikoj.

Sentences for translation

1. Alexander the Great wished to unite the whole world into one vast empire. 2. He intended that all the different peoples should conform to common laws and that their sons-and-daughters should speak one common language, and in spite of their love for their national languages, should leave-off speaking them. 3. Possibly he might have accomplished his object to some extent (217), if he had not died suddenly when he was only thirty-two years old. 4. His soldiers marched weeping past his tent, to bid farewell to their dying leader. 5. They must have esteemed him very highly!

6. It was Alexander who founded the city of Alexandria, in Egypt, where approximately three hundred years before Christ the famous Alexandrian library was located. 7. It contained an enormous collection-of-books – almost seven hundred thousand. 8. Alas, this extensive library was destroyed by fire!

9. Alexander, who "sighed for other worlds to conquer," did not even know of the existence of North and South America, Australia, or even of England and Northern Europe. 10. Beside his Asiatic empire, he knew very little of Asia, even of China, with its millions of inhabitants. 11. How small the world was in those days!

59 LESSON LIX

59.1 The position of unemphatic pronouns

274. An unemphatic personal, indefinite or demonstrative pronoun very frequently precedes the verb of which it is the object. This is especially true if the verb in question is an infinitive:[61]

Mi volas lin vidi.	I wish to see him.
Li povos tion fari.	He will be able to do that.
Vi devus ion manĝi.	You ought to eat something.
Ĉu vi ĝin kredis?	Did you believe it?
Se li min vidus, li min savus.	If he should see me, he would save me.

59.2 Some intransitive verbs

275. Some intransitive verbs have English meanings which do not differ in form from the transitive English verbs to which they are related. In Esperanto the suffix -ig- (214) must be used when the transitive meaning is desired.[62] Some examples are given in the following table:

[61] Cf. in other languages, as in German *ich möchte ihn sehen*, French *je veux le voir*, Latin *se alunt, me defendi*, etc. That such pronouns *are* unemphatic can be seen from English let her come (= let'er come), make him stop (= make'im stop), etc., in which the unemphatic forms er, im, replace him, her, in pronunciation. (Cf. the Greek enclitic pronouns *μοῦ, μοί, μέ, σοῦ, σοί, σέ, οὗ, οἷ, ἕ*; the Sanskrit enclitic forms *mā, me, tvā, te, nas, vas, enam, enat, enām*, also *sīm*; and the Avestan *ī, īm.*) The same phenomenon is indicated in prithee (= pray thee), and in the spellings gimme (= give me), lemme (= let me), in dialect stories.

[62] A transitive use of such intransitive verbs would be like using the English intransitive verb "learn" for the transitive verb "teach," as in the "I'll learn you" (for "I'll teach you") of illiterate speech.

Verb	Intransitive Use	Transitive Use
boli	La akvo bolas.	Li boligas la akvon.
	The water boils.	He boils the water.
bruli	La fajro brulas.	Li bruligis la paperon.
	The fire burns.	He burned the paper.
ĉesi	La bruo ĉesas.	Li ĉesigas la bruon.
	The noise stops.	He stops the noise.
daŭri	La bruo daŭras.	Li daŭrigas la bruon.
	The noise continues.	He continues the noise.
degeli	La glacio degelas.	Li ĝin degeligas per fajro.
	The ice thaws.	He thaws it with fire.
droni	La knabino dronis.	La viro ŝin dronigis.
	The girl drowned.	The man drowned her.
eksplodi	Pulvo eksplodas.	Li ĝin eksplodigos.
	Gunpowder explodes.	He will explode it.
halti	Li haltis timigite.	Li haltigis la soldatojn.
	He halted in alarm.	He halted the soldiers.
lumi	La suno lumas.	Li lumigis la lampon.
	The sun shines.	He lighted the lamp.
pasi	La tempo pasas.	Tiel li pasigis la tagon.
	Time passes.	Thus he passed the day.
pendi	Ĝi pendas de branĉo.	Li ĝin pendigis de branĉo.
	It hangs on a branch.	He hung it on a branch.
soni	La saluta pafo sonis.	Oni sonigis la salutan pafon.
	The salute sounded.	They sounded the salute.
sonori	La sonorilo sonoris.	Oni sonorigis la sonorilon.
	The bell rang.	They rang the bell.

59.3 The suffix -er-

276. The suffix -er- is used to form words expressing units or component parts of that which is indicated in the root:

fajrero	spark (of fire)	neĝero	snowflake
monero	coin	sablero	grain of sand

59.4 The prefixes bo- and duon-

277. The prefix bo- indicates relationship by marriage. To indicate half-blood relationship, or step-relationship, duon- (166) is used:

bopatro	father-in-law	duonpatro	stepfather
bofratino	sister-in-law	duonfrato	half-brother

59.5 Correspondence

278. a. Letters should be dated as indicated in the following:

Bostono, je la 24a de decembro, 1912a.
Nov-Jorko, la 24an decembro, 1912a.
Sirakuzo, 24/XII/1912.

b. The usual methods of address are (to strangers and in business letters): Sinjoro, Sinjorino, Estimata Sinjoro, Karaj Sinjoroj, Tre estimata Fraŭlino, etc.; (to friends and relatives) Kara Fraŭlino, Karaj Gefratoj, Kara Amiko, Kara Mario, Patrino mia,[63] etc.; (to persons whose opinions on some subject are known to agree with those of the writer) Estimata (Kara) Samideano: follower of the same idea.

c. Among the more usual forms of conclusion are (to strangers and in business letters): Tre fidele la via, Tre vere, Kun granda estimo, Kun plej alta estimo, etc., (to friends): Kun amika saluto, Kun ĉiuj bondeziroj, Kun samideanaj salutoj, Frate la via, etc.

[63] Placing the possessive adjective after the noun in this way gives an affectionate sense, as in English "Mother mine," etc.)

Vocabulary

adres-o	address	krajon-o	pencil
apart-a	separate	mend-i	to order (of stores, etc)
bedaur-i	to regret	Nov-Jorko	New York
ĉef-a	chief	numer-o	number (numeral)
do	so, then	ofic-o	office, employment
fontan-o	fountain	poŝt-o	post (letters, etc.)
hotel-o	hotel	respekt-o	respect
ink-o	ink	special-a	special
konven-a	suitable	stat-o	state (political body)
kovert-o	envelope (for letters)	tram-o	tram

Ĉef- is often used in descriptive compounds (167b), as ĉefkuiristo: chief (head) cook, chef, ĉefurbo: chief city, capital, ĉefanĝelo: archangel.

59.6 Kelkaj leteroj

Sirakuzo, la 2an de marto, 1911.

Kara Amiko,

Sendube vin surprizos ricevi leteron skribitan de mi ĉe hotelo en ĉi tiu urbo, ne tre malproksime de via propra oficejo! Via bofrato, kiun mi okaze renkontis hieraŭ en la poŝtoficejo, donis al mi vian adreson. Ĝis nun, mi estas tiel okupata ke mi ne havis la tempon eĉ por telefoni al vi. Sed nun mi havas du aŭ tri minutojn da libera tempo, kaj mi tuj ekkaptas la okazon por skribi letereton, petante ke vi vespermanĝu kun mi hodiaŭ vespere, ĉe la hotelo kie, kiel vi vidas, mi loĝas de antaŭ unu tago. (Pardonu, mi petas, ke[64] mi finas ĉi tiun leteron per krajono, sed mi ĵus eltrovis ke restas neniom plu da inko en mia fontanplumo.) Venu je la sesa, se tiu horo estas konvena. Bedaŭrinde (unfortunately), mi devos forresti de la hotelo la tutan posttagmezon, pri komercaj aferoj, alie mi vin renkontus ĉe la tramvojo, kie haltas la tramveturiloj (streetcars). Estos plej bone, mi opinias, ke vi iru rekte al mia ĉambro, numero 26, kie mi senprokraste vin renkontos, se mi ne estos efektive jam vin atendanta. Ni esperu ke la ĉefkuiristo preparos al ni bonan manĝon! Mi

[64]The word tial may be omitted from the combination tial ke (83), if the meaning is obvious.

esperas ke vi malatentos la falantajn neĝerojn, kaj nepre venos, responde al mia iomete subita invito, ĉar ni ja havos multe da komunaj travivaĵoj por priparoli. Do ĝis la baldaŭa revido je la vespermanĝo!

Kun plej amikaj salutoj,

Roberto.

. . . . . .

Boston, 13/VII/1911.

Wilson kaj Jones,
Nov-Jorko.

Estimataj Sinjoroj:–

Bonvolu sendi al mi per revenanta poŝto vian plej novan prezaron (price-list). Ni baldaŭ bezonos iujn novajn meblojn por niaj oficejoj, precipe skribtablojn, tablojn konvenajn por skribmaŝinoj (typewriters), kaj specialajn librujojn, farotajn laŭ niaj bezonoj. Se viaj prezoj estas konvenaj, ni sendube volos mendi de vi tian meblaron.

Kun respekto,
J. F. Smith,
ĉe Brown kaj Brown.

. . . . . .

Nov-Jorko, 17/VII/1911.

Sinjoro J. F. Smith,
ĉe Brown kaj Brown,
Nov-Jorko.

Estimata Sinjoro:–

Ni havas la honoron sendi al vi en aparta koverto nian plej novan prezaron, al kiu ni petas ke vi donu vian atenton, precipe al paĝoj 15-29. Tie vi trovos priskribitaj niajn plej bonajn oficejajn meblarojn. Ni senpage metos ĉiujn aĉetitajn meblojn sur la vagonaron, sed kompreneble ni ne pagos la koston de la sendado.

Ni plezure fabrikos specialajn librujojn laŭ viaj bezonoj, kaj volonte ricevos viajn ordonojn pri tio. Niaj prezoj estos kiel eble plej malaltaj.

Esperante ke la meblaroj priskribitaj en nia prezaro, kune kun la tie-presitaj

prezoj, estos plene kontentigaj, kaj certigante al vi ke ni zorge plenumos ĉiun mendon, ni restas,

Tre respekte la viaj,
Wilson kaj Jones.

. . . . . .

Bostono, la 27an Majo.

Sinjoro B. F. Brown,
Sirakuzo, Nov-Jorka Ŝtato.

Kara Sinjoro:–

Vian adreson ni dankas al niaj komunaj amikoj Sinjoroj Miller kaj White, kaj per ĉi tio ni permesas al ni proponi al vi niajn servojn por la vendado de tiaj infanludiloj, kiajn vi fabrikas. Ni havas bonegajn montrajn fenestrojn (show-windows), en nia butiko, preskaŭ meze de la ĉefstrato en la urbo, kaj en nia butiko troviĝas sufiĉe da grandaj vitramebloj (show-cases). Tial ni povus tre oportune administri tian aferon. Ni multe ĝojos se vi respondos kiel eble plej baldaŭ, sciigante al ni kiom da procento vi donos, kaj kiajn aranĝojn vi volus fari. Ni certigas al vi ke en ĉiu okazo ni penos fari nian eblon por via plej bona intereso.

Kun alta estimo,
D. Rose.

60 LESSON LX

60.1 Some transitive verbs

279. Some transitive verbs have English meanings which do not differ in form from the *intransitive* English verbs to which they are related (conversely to the use explained in 275). In Esperanto the suffix -iĝ- (232), or a different root, must be used when an intransitive meaning is desired. Following are the more common verbs of this character, together with examples of the intransitive use of several of them:

balanci	to balance	renversi	to upset, to overturn
etendi	to extend, to expand	rompi	to break
fermi	to close, to shut	ruli	to roll (wheel, ball, etc.)
fini	to end, to finish	skui	to shake
fleksi	to bend, to flex	streĉi	to stretch
hejti	to heat	svingi	to swing
klini	to incline, to bend	ŝanceli	to cause to vacillate
kolekti	to gather, to collect	ŝanĝi	to change
komenci	to begin, to commence	ŝiri	to tear
mezuri	to measure	turni	to turn
montri	to show	veki	to wake
movi	to move	verŝi	to pour
paŝti	to pasture, to feed	volvi	to roll (around something)

La laboro nun finiĝas.	The work is now coming to an end.
La glavo fleksiĝis.	The sword bent.
La folioj disvolviĝas.	The leaves unroll (develop).
Ĉiu kutimo ŝanĝiĝos.	Every custom will change.
La vintro jam komenciĝas.	The winter is already beginning.
Mi vekiĝos je la sesa.	I shall awake at six (o'clock).
La montrilo ŝanceliĝis.	The indicator trembled (vacillated).
Vasta ebenaĵo etendiĝis antaŭ li.	A vast plain extended before him.

60.2 Elision

280. Elision is not common, and its use in writing as well as in speaking is best avoided. It occurs most frequently in poetry.

a. The -a of the article la may be elided before a word beginning with a vowel, or after a preposition ending in a vowel:

L' espero, l' obstino kaj la pacienco.
De l' montoj riveretoj fluas.
Kaj kantas tra l' pura aero.

b. The final -o of a noun may be elided in poetry. The original accent of the noun remains unchanged:

Ho, mia kor', ne batu maltrankvile.
Sur la kampo la rozet'.

c. The final -e of an adverb is very rarely elided (except in the expression dank' al , which occurs in prose as well as in poetry):

Ke povu mi foj' je eterno ekdormi!
Dank' al vi, mi sukcesis. (Thanks to you, I succeeded.)

60.3 The prefix eks-

281. The prefix eks- is used to form words expressing a previous incumbent of a position, or removal from such position:

eksprezidanto	ex-president
eksreĝo	ex-king
eksigi	to put out of office, to discharge
eksiĝi	to withdraw from one's office, to resign

60.4 The prefix pra-

282. The prefix pra- is used to form words expressing precedence in the line of descent, or general remoteness in past time:

praavo	great grandfather	prapatroj	forefathers, ancestors
pranepo	great grandson	pratempa	primeval

60.5 The suffixes -ĉj- and -nj-

283. The suffix -ĉj- is used to form affectionate diminutives, from the first syllable or syllables of masculine names or terms of address. The suffix -nj- forms similar feminine diminutives:

Joĉjo	Johnnie, Joe	Manjo	May, Mamie
Paĉjo	Papa	Panjo	Mamma

60.6 Weights and measures

284. National systems of weights and measures translated into international form (as mejlo: mile, funto: pound) cannot convey a very definite meaning to one not familiar with the particular system used. Consequently the metric system (already used by scientists everywhere and by the general public in many countries) is adopted for the international system of weights and measures:

Length and Surface

milimetro	millimeter (.0394 inch)
centimetro	centimeter (.3937 inch)
decimetro	decimeter (3.937 inches)
metro	meter (39.37 inches)
dekametro	dekameter (393.7 inches)
hektometro	hektometer (328 feet 1 inch)
kilometro	kilometer (3280 feet 10 inches; .62137 mile)
kvadrata metro	square meter (1550 square inches)
hektaro	hektare (2.471 acres)

Weight

gramo	gram (15.432 grains avoirdupois)
dekagramo	dekagram (.3527 ounce avoirdupois)
hektogramo	hektogram (3.5274 ounce avoirdupois)
kilogramo	kilogram (2.2046 pounds avoirdupois)

Capacity

decilitro	deciliter (6.1022 cubic inches; .845 gill)
litro	liter (.908 quart, dry measure; 1.0567 quart, liquid)
dekalitro	dekaliter (9.08 quart, dry measure; 2.6417 gallons)
hektolitro	hektoliter (2 bushels 3.35 pecks; 26.417 gallons)
kilolitro	kiloliter (1.308 cubic yards; 264.17 gallons)

60.7 The international money system

285. Names of national coins translated into international form (as dolaro: dollar, cendo: cent) cannot convey a very definite meaning to persons not familiar with these coins. Consequently the system devised for international use (not for actual coins, but for calculation and price quotations) is based upon a unit called the speso. The multiples of this unit are the spesdeko (10 spesoj), spescento (100 spesoj), and spesmilo (1000 spesoj). Ten spesmiloj have approximately the value of a five-dollar gold piece, twenty marks, twenty-five francs, one pound sterling, etc. The spesmilo, equivalent to about $0.4875 in the money of the United States and Canada, is the unit commonly used. (To reduce dollars to spesmiloj, multiply by 2.051.)

60.8 Abbreviations

286. The following abbreviations are often used (for those of the metric system see any English dictionary):

Dro.	Doktoro (Dr.)	Sm.	spesmilo(j)
Fino.	Fraŭlino (Miss)	Sd.	spesdeko(j)
Pro.	Profesoro (Prof.)	k.t.p.	kaj tiel plu (and so forth)
Sro.	Sinjoro (Mr.)	k.c.	kaj ceteraj (etc.)
Sino.	Sinjorino (Mrs.)	k.sim.	kaj simila(j) (et. sim.)
Ko., K-io.	Kompanio (Co.)	t.e.	tio estas (i.e.)
No., N-ro.	Numero (No.)	e.	ekzemple (e.g.)
&	kaj	p.s.	postskribaĵo (P.S.)

Vocabulary

abon-i	to subscribe to, take	led-o	leather
aparat-o	apparatus	metal-o	metal
aŭtomat-a	automatic	moment-o	moment
bov-o	ox	negativ-o	negative
dimensi-o	dimension	objektiv-o	lens, objective
ekzempl-o	example	original-o	original
fokus-o	focus	plat-o	plate (photographic, etc.)
fotograf-i	to photograph	prov-i	to try
funkci-i	to function, work	reklam-i	to advertise
kamer-o	camera	streĉ-i	to stretch (transitive)

Cf. the difference between provi: to try, in the sense of testing, making an essay or endeavor, peni: to try, in the sense of taking pains or making an effort, and juĝi: to try, in a judicial sense.

60.9 Pri la kamero

Bostono, 12/XI/1910.

Brown kaj Ko.,
Nov-Jorko.

Sinjoroj:–

Vidinte vian reklamon en gazeto al kiu mi abonas, mi skribas por peti ke vi sendu al mi priskribaĵon de via kamero nomita "La Infaneto," kiun eble mi deziros provi.

Bonvolu ankaŭ sendi dekduonon da platoj, 6 x 9 centimetrojn, por kiu mi ĉi[65] kune sendas spesmilon kaj duonon.

Kun respekto,
J. C. Smith.

. . . . . .

Nov-Jorko, 18an novembro, 1910.

[65] The particle ĉi (used with tiu, tio, ties, ĉiu, ĉio) may also be used with certain adverbs, as ĉi sube: here below, ĉi supre: here above, ĉi kune: herewith, etc.

Kara Sinjoro:–

Respondante al via estimata letero de la 12a, ni donas ĉi sube mallongan priskribaĵon de nia bonega fotografilo nomita "La Infaneto."

"La Infaneto" kamero havis neesperitan sukceson, kaj estas vendita po miloj da ekzempleroj. Ĉie oni unuvoĉe laŭdas ĝian malgrandan kaj tamen bonegan konstruon, kaj ankaŭ ĝian firman samtempe facilan funkciadon. Ĝi ne estas pli granda ol monujo, tial ĝi ne bezonas pli multe da spaco ol tiu, kaj povas esti portata kaj uzata treege konvene.

La dimensioj de la fermita kamero estas 8 x 5 x 6.5 centimetroj. La pezo, kun objektivo, tri platingoj, kaj malbrila (ground) vitro, estas 365 gramoj. "La Infaneto" estas konstruita tute el metalo, kaj kovrita de bonega bovledo. Kiam oni malfermas la aparaton, la objektivo samtempe enfokusiĝas, tiamaniere ke la kamero estas preta por uzado post unu sekundo, ĉar la objektivfermilo (shutter) estas ĉiam streĉita. Sekve: neniaj preparadoj, nenia prokrasto je la ekfotografado.

La negativoj estas klaraj ĝis la bordo, kaj tial konvenaj por pligrandigo. Cetere, oni scias ke bona pligrandigo ofte pli kontentigas ol malgranda originalo. Precipe ĉe promenoj kaj vojaĝoj oni tial volonte preferas la malgrandan "Infaneton," por poste pligrandigi la negativojn.

Por la pligrandigo ni fabrikas specialajn taglum-pligrandigajn aparatojn, kies prezoj estas malaltaj (vidu en nia prezaro).

Ni ne ŝanĝis la konstruon de "La Infaneto" de post 1909, ĉar ĝis nun ĝi estas ĉiurilate kontentiga. Sole la rapideca reguligo de la momenta (instantaneous) fermilo estas plibonigita, ĉar ni ĝin fabrikas kun speciala aŭtomata fermilo, kiu estas aranĝita por malfermoj daŭraj (time exposures), kaj momentaj, je unu sekundo ĝis unu centono da sekundo.

Esperante ke ni baldaŭ ricevos mendon de vi, kaj certigante al vi ke ni tre zorge plenumos iun ajn mendon, ni restas.

Tre respekte la viaj,
Brown & Ko.
Per C.

61 Esperanto-English dictionary

The following vocabulary includes all roots used in the preceding Lessons, all primary words of the language, and a large number of additional roots (to facilitate original composition). No attempt has been made, however, to include all of the roots in the language, for which an Esperanto-English dictionary should be consulted.
References are to sections, unless the page (p.) is given. For other parts of speech than those indicated under each root or primary word, see Word Formation, 116, 120, 159, 171. See also the references given under each prefix and suffix. For formation of compound words, see 160, 167, 176, 184.
The following abbreviations are used: adj = adjective; adv = adverb; conj = conjunction; intj= interjection; prep = preposition; ntr = intransitive; tr = transitive; pref = prefix; suf = suffix; – = repetition of the word.

— A —

abel-o bee
abi-o fir
abiturient-o bachelor of arts (A.B.)
abomen-a abominable
abon-i to subscribe to, take (magazine, etc.)
abrikot-o apricot
acer-o maple (tree)
acid-a acid, sour
-aĉ- (suf) derogative (272)
aĉet-i to buy
-ad- (suf) duration (218)
adiaŭ (adv,intj) farewell, goodbye (171, 273)
adjektiv-o adjective
administr-i to administer, to manage
admir-i to admire
admon-i to exhort, admonish
ador-i to worship, adore
adres-o address (on letters, etc.)
adverb-o adverb
advokat-o lawyer, barrister
aer-o air
afabl-a affable, amiable
afer-o affair, matter, thing, cause
afiŝ-o handbill, placard, poster
afrank-i to frank (letters), prepay;
–ite post-paid
Afrik-o Africa
ag-i to act, perform action
agac-i to set on edge (of teeth)
agent-o agent
agit-i to agitate
agl-o eagle
agoni-o agony

agrabl-a agreeable, pleasant
aĝ-o age
ajn (adv) ever (236)
-aĵ- (suf) concrete words (227)
akademi-o academy
akcel-i (tr) to accelerate, hasten
akcent-o accent, stress
akcept-i to accept, receive, welcome
akcident-o accident
akir-i to acquire
akompan-i to accompany
akr-a sharp, acute, shrill
akrid-o grasshopper
aks-o axis, axle
akt-o act (of a play)
aktiv-a active (grammatical)
aktor-o actor (player)
akurat-a accurate, exact
akuz-i to accuse
akuzativ-o accusative
akv-o water
akvarel-o water-color painting
akvari-o aquarium
al (prep) to, toward (46, 160, 251, 252)
alaŭd-o lark (bird)
ale-o avenue, walk, path (of garden, park, etc.)
Aleksandri-o Alexandria
Aleksandr-o Alexander
alfabet-o alphabet
Alfred-o Alfred
algebr-o algebra
ali-a other
alk-o elk
alkohol-o alcohol
alkov-o alcove, recess
almanak-o almanac
almenaŭ (adv) at least (66)
almoz-o alms;
–ulo beggar
alt-a high, tall
altar-o altar
alud-i to allude to
alumet-o match (for fire)
am-i to love
amas-o crowd, throng, mass
ambaŭ (pron) both (of two objects naturally in pairs, or of persons or things assumed or already known to be thus grouped, 238)
ambos-o anvil
amel-o starch
Amerik-o America
amfibi-a amphibious
amfiteatr-o amphitheatre
amik-o friend
amindum-i to woo, make love
ampleks-o extent, dimension
amuz-i to amuse
-an- (suf) membership, etc. (145)
analiz-i to analyse
ananas-o pineapple
anas-o duck
anekdot-o anecdote
Angl-o Englishman
angul-o angle, corner
anĝel-o angel
anim-o soul
ankaŭ (adv) also
ankoraŭ (adv) still, yet
ankr-o anchor

anonc-i to announce
ans-o latch, door-handle
anser-o goose
anstataŭ (prep) instead of (98, 159)
antaŭ (prep) before (89, 90, 120, 159, 160);
– ol (conj) (97, 98)
antikv-a ancient, antique
antilop-o antelope
antipati-o antipathy
aparat-o apparatus
apart-a separate
apartament-o apartment, suite (of rooms)
aparten-i to belong
apati-o apathy
apenaŭ (adv) scarcely, hardly
aper-i to appear
apetit-o appetite
aplaŭd-i to applaud
aplomb-o assurance, self-command
apog-i to lean, to rest (upon)
apologi-o apology, vindication
apotek-o pharmacy, drugstore, chemist's shop
april-o April
aprob-i to approve
apud (prep) near to, close by (120, 159)
-ar- (suf) collectives (126)
Arab-o Arab
arane-o spider
aranĝ-i to arrange
arb-o tree
arbitraci-i to arbitrate
ardez-o slate (stone)
aren-o arena
arest-i to arrest
argil-o clay
argument-i to argue
arĝent-o silver (metal)
arĥitektur-o architecture
Arĥimed-o Archimedes
ari-o tune, air (music)
Aristejd-o Aristeides
aristokrat-o aristocrat
Aristotel-o Aristotle
aritmetik-o arithmetic
ark-o arc
arkad-o arcade
arm-i to arm
arme-o army
armoraci-o horse-radish
arogant-a arrogant
arom-o aroma, fragrance
art-o art
artik-o joint
artikol-o article (grammatical or literary)
Artur-o Arthur
asekur-i to insure (with a company)
asoci-o association (organization)
asparag-o asparagus
aspekt-o aspect, appearance
astr-o heavenly body, star
atak-i to attack
atend-i to wait, wait for, expect
atent-a attentive
atest-i to attest, give witness, certify
ating-i to attain, reach
atlas-o satin
atlet-o athlete

atmosfer-o atmosphere
atribut-o attribute
aŭ (conj) or, either
aŭd-i to hear
aŭgust-o August
aŭskult-i to listen
Aŭstrali-o Australia
aŭtomat-a automatic
aŭtor-o author
aŭtun-o autumn
av-o grandfather
avar-a avaricious, miserly
avel-o hazel-nut
aven-o oats
avert-i to warn, caution
avid-a eager
aviz-i to give notice
azen-o ass, donkey
Azi-o Asia
azot-o nitrogen

— **B** —

babil-i to chatter, babble
bagatel-o trifle, bagatelle
bal-o ball (dance)
bak-i to bake
bala-i to sweep (a floor, etc.)
balanc-i (tr) to balance, poise;
–i la kapon to nod the head
baldaŭ (adv) soon
balen-o whale
ban-i (tr) to bathe
banan-o banana
bandaĝ-i to bandage
bank-o bank (financial)
bankrot-i to become bankrupt, fail
bant-o bow (of ribbon)
bar-i (tr) to bar, to obstruct
barakt-i to wrestle, struggle
barb-o beard
barbar-o barbarian
barel-o barrel
bariton-o barytone
bas-o bass (voice)
baston-o stick
bat-i to beat
batal-i to fight, battle
batat-o sweet potato
bedaŭr-i to regret
bek-o beak, bill
bel-a beautiful, handsome
belg-o Belgian
ben-i to bless
benk-o bench
ber-o berry
best-o animal, beast
bet-o beet
bezon-i to need, want
bibliotek-o library
bicikl-o bicycle
bien-o land, property, estate
bier-o beer
bifstek-o beefsteak
bild-o picture, image
bilet-o ticket, note;
bank– bank-note, bill
bird-o bird
bis (adv) once more, a second time, encore
biskvit-o biscuit
blank-a white
blek-i to neigh, bleat, give its

cry (of any animal)
blind-a blind
blov-i to blow
blu-a blue (color)
bluz-o blouse
bo- (pref) relationship by marriage (277)
boat-o boat
boj-i to bark (of dogs)
bol-i (ntr) to boil
bombon-o bonbon, sweet
bon-a good;
–veni to welcome
bor-i to bore (holes)
bord-o shore, bank, edge (of rivers, etc.)
Boston-o Boston
bot-o boot
botel-o bottle
bov-o ox;
–aĵo beef;
–idaĵo veal;
–viro bull
brak-o arm (of the body)
branĉ-o branch, bough
brand-o brandy
brasik-o cabbage;
flor–o cauliflower
brav-a brave
bret-o shelf, bracket
brid-o bridle (of harness)
brik-o brick, tile
bril-i to shine (116)
Brit-o Briton
brod-i to embroider
bronz-o bronze
bros-i to brush
broŝur-o pamphlet, brochure
brov-o eyebrow
bru-o noise
brul-i (ntr) to burn (275)
brun-a brown
brut-o cattle, dumb animal
bub-o street arab, gamin
buĉ-i to slaughter, butcher
buf-o toad
buk-o buckle (metal)
buked-o bouquet
bukl-o curl, ringlet (of hair)
bulb-o onion, bulb
bulgar-o Bulgarian
bulk-o roll (bread)
bulvard-o boulevard
burĝon-o bud, young shoot
buŝ-o mouth
buter-o butter
butik-o shop, store
buton-o button

— **C** —

cel-i to aim, have as purpose or goal
celeri-o celery
cend-o cent (coin)
cent hundred (142)
centigram-o centigram (284)
centilitr-o centiliter (284)
centimetr-o centimeter (284)
centr-o center
cerb-o brain
cert-a certain, sure
cerv-o stag, deer
ceter-a remaining
ci (pron) thou (40)
cidoni-o quince

cifer-o cipher
cigar-o cigar
cigared-o cigarette
cign-o swan
cilindr-o cylinder
cinam-o cinnamon
cindr-o ashes
cir-o blacking (for shoes)
cirkonstanc-o circumstance
cirkuler-o circular (letter)
Cirus-o Cyrus
cit-i to quote
citron-o lemon
civiliz-i to civilize
col-o inch (measure)

— **Ĉ** —

ĉagren-i (tr) to grieve, vex, annoy
ĉambr-o room
ĉap-o cap
ĉapel-o hat
ĉapitr-o chapter (of book)
ĉar because, since (conjuction, 83)
ĉarm-a charming, delightful
ĉarnir-o hinge
ĉas-i to hunt (game or wild animals)
ĉe (prep) at, in the house or presence of (125, 160)
ĉef-a chief, principal, head
ĉek-o cheque
ĉemiz-o shirt, chemise
ĉen-o chain (for watch, etc.)
ĉeriz-o cherry
ĉes-i (ntr) to cease, leave off (275)
ĉeval-o horse;
–viro stallion
ĉi (adv) expresses proximity (60, 66)
ĉia of every kind (177)
ĉial (adv) for every reason (188)
ĉiam (adv) always (187)
ĉie (adv) everywhere (182)
ĉiel (adv) in every way (193)
ĉiel-o heaven, sky
ĉies (poss.pron) everybody's (174)
ĉifon-o rag
ĉio (pron) everything, all (233)
ĉiom (adv) all (194)
ĉirkaŭ (prep) around, roundabout (89, 120, 159, 160)
ĉiu (pron,adj) every one, each (173)
-ĉj- (suf) affectionate masculine diminutives (283)
ĉokolad-o chocolate
ĉu (adv) whether (when translated) (30, 66)

— **D** —

da (prep) of (after quantitative noun or adverb, 99, 101, 103)
daktil-o date (fruit)
Damokl-o Damocles
dan-o Dane
danc-i to dance
danĝer-o danger
dank-i to thank

dat-o date (chronological)
daŭr-i (ntr) to continue, last
de (prep) of, from, by (49, 89, l00, 160, 169, 170)
dec-i to be proper, decent; ne decas ke vi iru it is not proper for you to go
decembr-o December
decid-i to decide
decigram-o decigram (284)
decilitr-o deciliter (284)
decimetr-o decimeter (284)
defend-i to defend
degel-i (ntr) to thaw (275)
deĵor-i to be on duty (of officer, attendant, etc.)
dek (adj) ten (136)
dekagram-o dekagram (284)
dekalitr-o dekaliter (284)
dekametr-o dekameter (284)
deklam-i to declaim, recite
dekstr-a right (not left)
deleg-i to delegate
delikat-a delicate, dainty, nice
demand-i to ask, inquire
dens-a dense, thick, close
dent-o tooth
depeŝ-o a dispatch
des (adv) the more (used with pli, 84)
desert-o dessert
detal-o detail
detru-i to destroy
dev-i to have to, must (247)
dezert-o desert, waste
dezir-i to desire
Di-o God
diamant-o diamond
difekt-i to damage, spoil
diferenc-a different
difin-i to define, to destine
dik-a thick, corpulent
dikt-i to dictate (letters, etc.)
diligent-a diligent
dimanĉ-o Sunday
dimensi-o dimension
Diogen-o Diogenes
diplom-o diploma
diplomat-o diplomat
dir-i to say (77)
direkt-i to direct, guide, manage
dis- (pref) separation (245)
diskut-i to discuss
distanc-o distance
disting-i to distinguish
distr-i to distract, take away the attention
diven-i to guess
divers-a varied, diverse, different
divid-i (tr) to divide
do consequently, then, so
doktor-o doctor
dolar-o dollar
dolĉ-a sweet, pleasant
dolor-o pain, ache
dom-o house
domaĝ-o pity, regrettable affair
don-i to give
donac-i to make a gift, present
dorlot-i to caress, fondle, pet
dorm-i to sleep
dorn-o thorn

dors-o back (of the body)
dot-i to endow
drap-o cloth
drog-o drug
dron-i (ntr) to drown (275)
du (adj) two (136)
dub-i to doubt
dum (prep,conj) during, while (96, 120, 159)
dung-i (tr) to hire (persons)

— **E** —

eben-a even, flat, level
-ebl- (suf) possibility (161, 162)
ebri-a inebriate, intoxicated
-ec- (suf) abstractions (202)
eĉ (adv) even
eduk-i to bring up, educate
edz-o husband, married man
efekt-o effect
efektiv-a real, actual
efik-i to be efficacious, act (on), produce a result
-eg- (suf) augmentatives (122)
egal-a equal
Egipt-o Egypt
eĥ-o echo
-ej- (suf) place words (111)
ek- (pref) suddenness or beginning (206)
eks- (pref) former incumbency (281)
ekscit-i to excite
eksperiment-i to experiment
eksplod-i (ntr) to explode
ekster (prep) outside of (120, 121)
ekzamen-i to examine, test
ekzempl-o example
ekzempler-o copy (of book or magazine)
ekzerc-i (tr) to exercise
ekzil-i to exile, banish
ekzist-i to exist
el (prep) out of, of, out (75, 106, 138, 197, 264c)
elekt-i to choose
elektr-a electric
elokvent-a eloquent
-em- (suf) propensity or inclination (192)
eminent-a eminent
en (prep) in, into (46, 89, 160)
energi-o energy
entrepren-i to undertake
entuziasm-o enthusiasm
enu-i to be wearied, be bored
envi-i to envy
epok-o epoch, period, time
-er- (suf) component part (276)
erar-i to err, make a mistake
escept-i to except (266)
esper-i to hope
esplor-i to investigate, explore
esprim-i to express
est-i to be (109)
establ-i to establish
estim-i to esteem
esting-i to extinguish
-estr- (suf) leadership or authority (253)
-et- (suf) diminutives (198)
etaĝ-o story (of a house);

ter–o ground floor;
unua –o second story
etend-i (tr) to extend, lengthen, widen
etern-a eternal
Eŭrop-o Europe
evangeli-o gospel, evangel
evit-i to avoid, shun
evoluci-o evolution

— **F** —

fab-o bean (leguminous fruit)
fabel-o story, tale
fabl-o fable
fabrik-i to manufacture
facil-a easy
faden-o thread
fajf-i to whistle
fajr-o fire
fak-o department, specialty
fakt-o fact
fal-i to fall
fald-i to fold
fals-i to falsify, forge, debase
fam-o fame, renown, rumor
famili-o family
familiar-a familiar, accustomed
fand-i (tr) to smelt, fuse (metals, etc.)
fanfaron-i to boast, vaunt oneself, brag
fantom-o phantom, ghost
far-i to make, do, render
faraon-o pharaoh (Egyptian ruler)
farm-i to farm (as a tenant)
farmaci-o pharmacy (knowledge of the use of drugs)
fart-i to be in (good or bad) health
farun-o flour
fask-o bundle, bunch
fason-o cut, mode, fashion
fatal-a fatal, predestined
faŭk-o jaw (literal and figurative)
favor-a favorable
fazeol-o bean (garden bean)
fe-o fairy, fay;
–ino fairy
febr-o fever
februar-o February
fel-o skin, hide (of animals)
feliĉ-a happy
femur-o thigh
fend-i (tr) to split
fenestr-o window
fer-o iron;
–vojo railway
ferdek-o deck (of ship)
ferm-i (tr) to close, shut
fervor-o zeal, fervor
fest-i to celebrate
festen-o banquet
fi (intj) fie! (273)
fiakr-o cab
fianĉ-o betrothed man, fiance
fid-i to rely upon, trust
fidel-a faithful, loyal
fier-a proud, haughty
fil-o son
filozof-o philosopher
fin-i (tr) to finish, end
fingr-o finger;

dika –o thumb;
montra –o index finger;
longa –o middle finger;
ringa –o ring-finger;
malgranda –o little finger
firm-a firm, steady
fiŝ-o fish
fizik-o physics, physical science
flag-o flag, banner, small standard
flank-o side
flar-i (tr) to smell, scent
flav-a yellow
fleks-i (tr) to bend, flex
flik-i to patch
flor-o flower (116)
flu-i to flow
flug-i to fly
fluid-a fluid, liquid
foj-o time, occasion (127)
fojn-o hay
fokus-o focus
foli-o leaf
fond-i to found, establish
font-o spring (of water), fount
fontan-o fountain (artificial)
for (adv) away (71)
forges-i to forget
fork-o fork
form-o shape, form
formik-o ant
forn-o stove
fort-a strong
fos-i to dig
fotograf-i to photograph
frag-o strawberry
frak-o evening dress (for men)
frakas-i to shatter, break to pieces
framb-o raspberry
franc-o Frenchman
frand-i to be fond of sweets, be an epicure
franĝ-o fringe
frap-i to knock, strike
frat-o brother
fraŭl-o bachelor, unmarried man
fraz-o sentence, phrase
Frederik-o Frederick
fremd-a foreign
frenez-a crazy, mad
freŝ-a fresh, new
fripon-o rogue, rascal, knave
frit-i (tr) to fry
fromaĝ-o cheese
frost-o frost
frot-i to rub
fru-a early
frukt-o fruit
frunt-o forehead
fulm-o lightning
fum-i to smoke
fund-o bottom
fundament-o foundation, base
funebr-o mourning
fung-o mushroom
funkci-i to function, work
funt-o pound
furioz-a furious, raging
fuŝ-i to bungle
fut-o foot (measure)

— **G** —

gaj-a gay, merry
gajn-i to gain
galeri-o gallery
galop-i to gallop
gant-o glove
gard-i to guard, watch over
gas-o gas
gast-o guest
gazet-o gazette, magazine
ge- (pref) both sexes together (271)
general-o general (military)
genu-o knee;
–fleksi to kneel
geometri-o geometry
german-o German
Gertrud-o Gertrude
giĉet-o wicket, ticket-window, turnstile
girland-o garland, wreath
glaci-o ice;
–aĵo an ice (food)
glad-i to iron (linen, etc.)
glas-o tumbler, glass
glat-a smooth, polished, flat
glav-o sword
glit-i to glide, slide
glob-o globe
glor-o glory
glu-o glue
glut-i to swallow
gorĝ-o throat
graci-a graceful
grad-o grade, degree
graf-o count;
–lando county
gram-o gram (284)
gramatik-o grammar
grand-a great, large, big
gras-o fat
gratul-i to congratulate
grav-a important, serious, grave
gravit-i to gravitate
grek-o Greek
gren-o grain (wheat, corn, etc.)
grimp-i to climb up, creep up
grinc-i to grind, gnash
griz-a gray
grup-o group
gurd-o hurdy-gurdy, barrel organ
gust-o taste
gut-i to drip
gvid-i to guide

— Ĝ —

ĝarden-o garden
ĝem-i to groan
ĝen-i to disturb, incommode
ĝeneral-a general, common
ĝentil-a courteous, polite
ĝi (pron) it (32, 37, 42, 274)
ĝis (prep) as far as, until (46, 89)
ĝoj-i to rejoice, be glad (116)
ĝu-i to enjoy, find pleasure in
ĝust-a exact, just

— H —

hajl-o hail (frozen rain)
hak-i to chop, hack;
–ilo axe
halt-i (ntr) to halt, stop

har-o a hair
haŭt-o skin (human)
hav-i to have
haven-o harbor, port
hazard-o chance, hazard
hebre-o Hebrew
hejm-o home
hejt-i (tr) to heat (a place)
hektar-o hectare (284)
hektogram-o hectogram (284)
hektolitr-o hectoliter (284)
hektometr-o hectometer (284)
hel-a bright, clear
help-i to help, aid, assist
herb-o grass, herb
hero-o hero
hezit-i to hesitate
hieraŭ (adv) yesterday (93, 171)
Hieron-o Hiero
hipokrit-i to play the hypocrite
hirund-o swallow (bird)
hispan-o Spaniard
histori-o history
ho (intj) ho, oh (273)
hodiaŭ (adv) today (93, 171)
Holand-o Holland
hom-o human being
honest-a honest
honor-i to honor
hont-i to be ashamed
hor-o hour (185)
horizont-o horizon
horizontal-a horizontal
horloĝ-o clock; poŝ–o watch
hotel-o hotel
humil-a humble
humor-o humor, temper
hund-o dog
hura! (intj) hurrah!

— **Ĥ** —

ĥemi-o chemistry
ĥin-o Chinaman
ĥor-o choir

— **I** —

ia any kind of (208)
ial (adv) for any reason (213)
iam (adv) ever, at any time, once (212)
-id- (suf) descendant or young of (207)
ide-o idea
ideal-o ideal
ident-a identical
idiom-o idiom
idiot-o idiot
ie (adv) somewhere (209)
iel (adv) somehow (216)
ies (poss.pron) somebody's (204)
-ig- (suf) causative verbs (214, 239, 275)
ignor-i to ignore
-iĝ- (suf) inchoative and intransitive verbs (232, 239, 279)
-il- (suf) names of instruments (63)
ili (pron) they (32, 37, 42)
ilustr-i to illustrate
iluzi-o illusion, delusion
imag-i to imagine, fancy

imit-i to imitate
imperi-o empire
implik-i to implicate
impost-o tax, impost
impres-i to impress
impuls-o impulse
-in- (suf) feminines (59)
incit-i to incite, arouse, provoke
-ind- (suf) worth or merit (154)
indian-o Indian (American)
indiferent-a indifferent, unconcerned, unimportant
industri-o industry (trade, business)
infan-o child
infekt-i to infect, contaminate
influ-i to influence
inform-i to give information
-ing- (suf) holder or container (237)
inĝenier-o engineer
ink-o ink
insekt-o insect
insist-i to insist
inspir-i to inspire
instru-i to instruct, teach
insul-o island
insult-i to insult
inteligent-a intelligent
intend-i to intend
inter (prep) between, among (85, 89, 160)
interes-i (tr) to interest
intermit-i to be intermittent
intern-a internal;
–e inside
interpret-i to interpret
intim-a intimate
invit-i to invite
io (pron) something (233)
iom (adv) some, a certain amount;
iom post iom little by little (217)
ir-i to go
-ist- (suf) profession, etc. (172)
ital-o Italian
iu (pron) some one, a certain (one) (203)

— **J** —

ja (adv) indeed, in fact (215)
jak-o jacket, short coat
jam (adv) already
januar-o January
jar-o year
je (prep) preposition of indefinite meaning (89, 185, 260)
jen (adv) there, behold (228)
jes (adv) yes (171)
Jesu-o Jesus
Johano John
ju (adv) the more (used with pli, 84)
jug-o yoke
juĝ-i to judge
juli-o July
jun-a young
jung-i to harness
juni-o June
jup-o skirt
jurist-o jurist

just-a just, upright
juvel-o jewel

— **Ĵ** —

ĵaluz-a jealous
ĵaŭd-o Thursday
ĵet-i to throw, cast, hurl
ĵongl-i to juggle
ĵur-i to take oath, swear
ĵurnal-o newspaper, journal
ĵus (adv) a moment before, just

— **K** —

kadavr-o corpse
kadr-o frame (of pictures)
kaduk-a decaying, in ruin
kaf-o coffee
kaĝ-o cage
kahel-o tile (for paving)
kaj (conj) and;
  kaj . . . kaj . . . both . . . and . . . (26)
kajer-o notebook
kaldron-o caldron
kalendar-o calendar
kaleŝ-o carriage
kalkan-o heel (of the foot);
  –umo heel of a shoe
kalkul-i to calculate, reckon
kamel-o camel
kamen-o chimney
kamer-o camera
kamp-o field
kanajl-o scoundrel, rascal
kanap-o sofa
kand-o candy
kandel-o candle
kanot-o canoe
kant-i to sing
kap-o head
kapabl-a capable
kapel-o chapel (for prayer)
kapital-o capital (money)
kapitol-o capitol
kapt-i to catch, seize
kar-a dear, prized
karakter-o character
karb-o coal
karcer-o jail
kares-i to caress
karn-o flesh
karot-o carrot
kart-o card;
  poŝt–o postcard;
  vizit–o visiting card
karton-o pasteboard
karusel-o merry-go-round
kas-o money-box, treasury;
  –isto cashier, treasurer
kaskad-o waterfall, cascade
kastel-o castle
kaŝ-i to hide, conceal (252)
kaŝtan-o chestnut
kat-o cat
katen-o fetter, chain
kaŭz-o cause
kav-o cavity, hole
kaz-o case (grammatical)
ke (conj) that (53, 83, 105, 259, 262)
kel-o cellar
kelk-a some;
  –aj several, more than one

or two
kelner-o waiter (in hotel or restaurant)
kest-o chest;
tir–o drawer
kia what kind of (112, 150);
—maniere how
kial (adv) why (129)
kiam (adv) when (123, 155)
kie (adv) where (118, 151)
kiel (adv) how, in which way, as (134, 156)
kies (poss.pron) whose (107, 147)
kilogram-o kilogram (284)
kilolitr-o kiloliter (284)
kilometr-o kilometer (284)
kio (pron) what (233)
kiom (adv) how much (140, 164, 185)
kis-i to kiss
kiu (pron) who (106, 146)
klak-i (tr) to clap, clatter
klar-a clear, distinct
klav-o key (of piano, etc.)
klas-o class
kler-a enlightened, well-in-formed
klimat-o climate
klin-i (tr) to incline, bend
kling-o blade (of knife, etc.)
klopod-i to undertake initiative work, take steps toward, labor for the success or completion of something
klub-o club (organization)
knab-o boy
kobold-o sprite, kobold, brownie
kofr-o trunk, chest with a lid
kok-o cock (domestic fowl)
koket-a coquettish
koks-o hip
kol-o neck
kolbas-o sausage
kolegi-o college
kolekt-i (tr) to collect, gather
koler-i to be angry, lose the temper
kolomb-o pigeon, dove
kolon-o column, pillar
kolonel-o colonel
kolor-o color
kolport-i to peddle
komand-i to command (military and naval)
komb-i to comb
komedi-o comedy
komenc-i (tr) to begin, commence
komerc-i to trade, engage in commerce
komfort-o comfort (freedom from pain, want, etc.)
komisi-i to entrust with, put in charge of, give the agency for
komitat-o committee
komiz-o clerk, employee, assistant
kompani-o company (commercial organization)
kompar-i (tr) to compare (266)
kompat-i to pity, have compassion for
komplet-o suit (of clothes)

komplez-o kindness, courtesy, disposition to oblige
komplik-i to complicate
kompost-i to compose, set (type); –isto compositor
kompot-o jam, preserve,
kompren-i to understand
komun-a common, mutual
komunik-i to communicate
kon-i to be acquainted with, know; –atiĝi kun to become acquainted with (117)
koncern-i to concern (266)
koncert-o concert (musical)
kondamn-i to condemn
kondiĉ-o terms specified, stipulation, condition
konduk-i to conduct, lead
konduktor-o conductor (of car, train, etc.)
kondut-i to behave, conduct oneself
konfes-i to confess, admit
konfid-i to trust, have confidence in
konfit-i to preserve, pickle (fruits, etc.)
konform-i to be in conformity with (266)
konfuz-i to confuse, confound
kongres-o congress (assembly)
konk-o shell (of mollusk, etc.)
konkur-i to vie, compete
konkurenc-o competition (in business, etc.)
konkurs-o prearranged trial of skill, formal competition (for prizes, etc.)
konsci-i to be conscious
konscienc-o conscience
konsent-i to consent, agree
konserv-i to keep, preserve, save
konservativ-a conservative
konsil-i to advise, counsel
konsist-i to consist
konsol-i to console, comfort
konsonant-o consonant
konspir-i to conspire, plot
konstant-a constant
konstat-i to verify, ascertain the truth of, certify
konstituci-o constitution
konstru-i to build
konsul-o consul
konsult-i to seek advice of, consult
kont-o account (book-keeping, commercial)
kontent-a content, satisfied
kontinent-o continent (geographical)
kontrakt-i to contract, agree
kontralt-o contralto
kontraŭ (prep) against, opposite, opposed to (159, 160)
kontrol-i to control, inspect, examine and check
kontur-o outline, contour
kontuz-i to bruise
konven-i to be suitable, be fitting or convenient
konvink-i to convince, persuade
kopi-i to copy
kor-o heart (of the body)

korb-o basket
korekt-i to correct
korespond-i to exchange letters, correspond
koridor-o corridor, passage
kork-o cork (bark)
korn-o horn
korp-o body;
–a corporeal
korpus-o corps (military)
kort-o courtyard, court
kortego court (royal, etc.)
korv-o raven
kost-i to cost
kostum-o costume
kot-o mud
kotiz-i to pay dues, pay one's share of an assessment
kotlet-o cutlet, chop
koton-o cotton
kov-i to brood (of birds)
kovert-o envelope
kovr-i to cover
krab-o crab
krad-o grating, grate, lattice
krajon-o pencil
krak-i to clack, crackle
kran-o faucet, tap
kravat-o cravat
kre-i to create
kred-i to believe (265)
krem-o cream
krepusk-o twilight, half-light of dawn or evening
kresk-i to grow
krestomati-o chrestomathy, collection of selected passages
kret-o chalk
krev-i (ntr) to burst, crack open (suddenly and with noise)
kri-i to cry out
kribr-i to sift (with a sieve)
krim-o crime
kring-o ring-shaped biscuit
kripl-a crippled
Krist-o Christ
kritik-i to criticise
kroĉ-i to hook
krom (prep) beside, aside from, except, save, but
kron-o crown
kruc-o cross;
–umi to crucify
kruĉ-o pitcher, jug;
te–o tea-pot
kruel-a cruel
krur-o leg
krust-o crust
krut-a steep
kubut-o elbow
kudr-i to sew
kugl-o bullet
kuir-i to cook
kuk-o cake;
–aĵo pastry
kukum-o cucumber
kukurb-o pumpkin
kuler-o spoon
kulp-a guilty
kultur-i to cultivate;
ter–i to till the soil, farm
kun (prep) with (70, 76, 120, 160, 159)
kunikl-o rabbit
kupon-o coupon
kupr-o copper (metal)

kur-i to run
kurac-i to treat for illness, cure;
–ato a patient;
–isto a physician, medical man
kuraĝ-o courage
kurb-o curve
kurioz-a uncommon, curious
kurs-o course (of lessons)
kurten-o curtain
kusen-o cushion
kuŝ-i to lie, recline (239)
kutim-o custom, habit
kuv-o tub, large basin
kuz-o cousin
kvadrat-o square (equilateral rectangle)
kvalit-o quality, texture
kvankam (conj) though, although, while (concessive)
kvant-o quantity, amount
kvar (adj) four (136)
kvartal-o quarter (of a city)
kvazaŭ (conj) as though, as if (250)
kverk-o oak
kviet-a calm, quiet
kvin (adj) five (136)
kvitanc-o receipt (for payment)

— **L** —

la (art) the (11, 47, 201, 280a)
labor-i to work, labor
lac-a tired, weary
laĉ-o string, lace (of shoe, etc.)
lad-o tin plate (sheet iron covered with tin)
lag-o lake
lakt-o milk
laktuk-o lettuce
lam-a lame
lamp-o lamp
lan-o wool
lanc-o lance, spear
land-o land, country
lang-o tongue (of the body)
lantern-o lantern
lanug-o down (hairs, feathers)
lard-o bacon
larĝ-a wide, broad
larm-o tear (of the eye)
las-i (tr) to leave, let, permit
last-a last (in a series)
latin-a Latin
laŭ (prep) in accordance with, along, by (191)
laŭb-o arbor, summer-house
laŭd-i to praise
laŭt-a loud
lav-i to wash
lecion-o lesson
led-o leather
leg-i to read
legom-o vegetable
leĝ-o law
lek-i to lick
leon-o lion
lepor-o hare
lern-i to learn
lert-a clever, skilful
leter-o letter (epistle)
lev-i to raise, lift
li (pron) he, him (32, 37, 42)
liber-a free
libr-o book
lig-i to tie, bind, fasten;

–ilo bond, that which ties or fastens;
–aĵo knot;
–o league, alliance
lign-o wood
lim-o limit, boundary
limonad-o lemonade
lingv-o language
lini-o line;
–ilo ruler
lip-o lip;
–haroj moustache
lit-o bed (for sleeping)
liter-o letter of the alphabet;
laŭ–a literal
literatur-o literature
litr-o liter (284)
liver-i to deliver, supply, furnish
log-i to allure
loĝ-i to dwell, reside (133)
lok-o place;
–a local
lokomotiv-o locomotive
long-a long
lonicer-o honeysuckle
lorn-o telescope, spyglass;
–eto opera-glasses
lu-i to hire, rent (engage and pay rent for)
lud-i to play
luks-o luxury
lul-i to lull to sleep;
–ilo cradle
lum-i to shine (275)
lun-o moon
lunatik-o lunatic
lund-o Monday
lup-o wolf

— **M** —

maĉ-i to chew, masticate
magazen-o warehouse
magi-o magic
magistr-o master of arts (A.M.)
maiz-o maize, Indian corn
maj-o May
majest-a majestic
majones-a mayonnaise
majstr-o master (of his art or profession)
makaroni-o macaroni
maksimum-o maximum
makul-o spot, stain
makzel-o jaw;
–osto jawbone
mal- (pref) opposites (67)
maleol-o ankle
malgraŭ (prep) notwithstanding
malic-a malicious
man-o hand
mandat-o money-order
manĝ-i to eat
manier-o manner, way
manik-o sleeve
mank-i (ntr) to be lacking, wanting
mantel-o cloak, mantle
manuskript-o manuscript
mar-o sea
marĉ-o swamp, marsh
mard-o Tuesday
Mari-o Mary
mark-o mark

marmelad-o marmalade
marmor-o marble (stone),
marŝ-i to walk
mart-o March
martel-o hammer
mastr-o master (of a house, etc.)
maŝin-o machine
maten-o morning (93)
material-o material
matur-a ripe, mature
mebl-o piece of furniture
medicin-o medicine (the science)
meĥanik-o mechanics
mejl-o mile
meleagr-o turkey
melk-i to milk
melodi-o melody
melon-o melon
mem (pron) self, selves (219)
membr-o limb, member
memor-i to remember, keep in mind;
rememori to recall to memory
mend-i to order (of a store, etc.)
mensog-i to lie, tell lies
menton-o chin
menu-o menu
merit-i to deserve, merit
merkred-o Wednesday
merl-o blackbird
met-i to put, place
metal-o metal
meti-o trade, handicraft
metod-o method, way
metr-o meter (284)
mez-o middle
mezur-i to measure
mi (pron) I, me (32, 37)
miel-o honey
mien-o appearance, mien
miks-i (tr) to mix
mil (adj) thousand (142)
mild-a mild
milimetr-o millimeter (284)
milion-o million
milit-i to fight, wage war
min-o mine (of coal, silver, etc.)
minac-i to threaten
mineral-o mineral
minimum-o minimum
ministr-o minister (political)
minut-o minute
miop-a shortsighted
mir-i to wonder
mister-o mystery
mizer-o misery
mod-o mode, fashion
model-o model
moder-a moderate
modest-a modest
mok-i to mock
mol-a soft
moment-o moment;
–a momentary, instantaneous
mon-o money
monaĥ-o monk
monarĥi-o monarch
monat-o month
mond-o world
mont-o mountain
montr-i (tr) to show
mor-o conduct (in regard to

right or wrong);
–oj morals
moral-a moral;
–eco morality
mord-i to bite
morgaŭ (adv) tomorrow (171)
mort-i to die;
–igi to kill
moŝt-o title of respect (258)
mov-i (tr) to move, put in motion
muel-o mill (for grinding)
muĝ-i to roar, bellow
mult-a much (81)
mur-o wall
murmur-i to murmur
mus-o mouse
mustard-o mustard
muŝ-o fly
mut-a dumb, mute
muze-o museum
muzik-o music

— **N** —

naci-o nation
naĝ-i to swim
naiv-a artless, naive, ingenuous
najbar-o neighbor
najl-o nail (of metal)
nap-o turnip
nask-i to produce, bring forth, give birth to
natur-o nature
naŭ (adj) nine (136)
naz-o nose
ne (adv) no, not (27, 66a, 171)
nebul-o fog, mist
neces-a necessary
negativ-o negative (photographic)
neĝ-o snow
nek (conj) neither, nor (31)
nenia no kind of (224)
nenial (adv) for no reason (229)
neniam (adv) never (226)
nenie (adv) nowhere (225)
neniel (adv) in no way (230)
nenies (poss.pron) nobody's (221)
nenio (pron) nothing (233)
neniom (adv) none, not any (231)
neniu (pron) no one, nobody, no (220)
nep-o grandson
nepr-e inevitably, certainly, unfailingly
nerv-o nerve
nest-o nest
neŭtral-a neutral, non-partisan
nev-o nephew
ni (pron) we, us (32, 37)
nigr-a black
nivel-o level
-nj- (suf) affectionate feminine diminutives (283)
nobel-o nobleman
nobl-a noble (in character)
nokt-o night
nom-o name;
–i to name, mention
nombr-o number (quantity)
nord-o north
norveg-o Norwegian

nostalgi-o homesickness
not-o note
nov-a new, recent, novel;
de–e anew, again
novembr-o November
nu (intj) well! (273)
nuanc-o shade, tint, hue
nub-o cloud
nud-a bare, naked, nude
nuks-o nut
nul-o zero, naught
numer-o number, numeral (No.)
nun (adv) now (171)
nur (adv) merely, only
nutr-i to nourish, to feed

— **O** —

obe-i to obey (265)
objekt-o object, thing
objektiv-o lens, objective
-obl- (suf) multiples (186)
oblikv-a oblique, slanting
observ-i to observe, take note of
obstin-a obstinate
ocean-o ocean
odor-i to smell (good or bad)
ofend-i to offend
ofer-i to sacrifice, offer
ofic-o office, employment;
–isto officer (of firm or organization);
–ejo office (the place)
oficial-a official
oficir-o officer (military or naval)
oft-a frequent
ok (adj) eight (136)
okaz-i to happen, occur, take place
okcident-o west
oktobr-o October
okul-o eye
okup-i to occupy
ol (conj) than (82, 97, 98)
ole-o oil
oliv-o olive
ombr-o shadow, shade
ombrel-o umbrella
-on- (suf) fractions (166)
ond-o wave
oni (pron) one, they (54)
onkl-o uncle
-op- (suf) collective numerals (261)
oper-o opera
opini-i to have the opinion, think
oportun-a handy, convenient, opportune
or-o gold
oranĝ-o orange (fruit)
ord-o order (methodical or proper arrangement)
ordinar-a ordinary;
ekster-a extraordinary
ordon-i to order, bid, command
orel-o ear (of the body)
orf-o orphan
organ-o organ (physical)
organiz-i to organize
orgen-o organ (musical instrument)
orient-o east

original-o original
orkestr-o orchestra
ornam-i to ornament, adorn
ort-a right-angled
osced-i to gape, yawn
ost-o bone
ostr-o oyster
ostracism-o ostracism
ov-o egg

— **P** —

pac-o peace
pacienc-o patience
padel-i to paddle
paf-i to shoot (with gun, etc.)
pag-i to pay
paĝ-o page (of a book, etc.)
pajl-o straw
pak-i to pack
pal-a pale
palac-o palace
palis-o stake;
–aro palisade
palp-i to feel (with the fingers, etc.);
–ado touch (the sense)
palpebr-o eyelid
pan-o bread
pantalon-o trousers
pantofl-o slipper
paper-o paper (material)
papili-o butterfly
par-o pair
paradiz-o paradise
paragraf-o paragraph
paralel-a parallel
pardon-i to forgive, pardon (265)
parenc-o relative (person)
parfum-o perfume
park-o park
parker-e by rote, by heart, from memory
parol-i to speak (77)
part-o part, share
particip-o participle
pas-i (ntr) to pass
pasaĝer-o passenger
paser-o sparrow
pasi-o passion
pasiv-a passive
Pask-o Easter
pasteĉ-o patty, small pie
pastinak-o parsnip
pastr-o pastor, clergyman, priest
paŝ-i to step
paŝt-i (tr) to pasture, feed;
–isto shepherd
pat-o pan, frying-pan
patr-o father
paŭz-o pause
pavim-o pavement
pec-o piece, morsel
pejzaĝ-o landscape
pek-i to sin
pekl-i to pickle (meat, etc.)
pel-i to chase away, drive off
pelt-o coat or wrap of fur
pen-i to strive, try
pend-i (ntr) to hang
penetr-i to penetrate
penik-o paintbrush, hair pencil
pens-i to think
pent-i to repent

pentr-i to paint
pep-i to chirp, twitter
per (prep) by means of, with, by (64)
perd-i to lose
pere-i to perish
perfekt-a perfect
perfid-i to betray;
–a perfidious, treacherous
period-a periodic
perl-o pearl
permes-i to permit, allow, let
peron-o platform (railway), stoop (entrance porch)
persekut-i to persecute, prosecute
persik-o peach
persist-i to persist, persevere
person-o person
peruk-o wig
pes-i (tr) to ascertain the weight of;
–ilo scales, balance
pet-i to request, beg, ask
petol-i to be mischievous, saucy, roguish
petrol-o petroleum, kerosene
petrosel-o parsley
pez-i (ntr) to be heavy, weigh
pi-a pious
pice-o spruce (tree)
pied-o foot;
–iranto pedestrian
piedestal-o pedestal
pik-i to prick, sting
pilgrim-i to go on a pilgrimage
pilk-o ball (to play with)
pin-o pine (tree)
pinakotek-o picture gallery
pinĉ-i to pinch
pingl-o pin
pint-o point, pinnacle, summit
pionir-o pioneer
pip-o pipe (for smoking)
pipr-o pepper
pir-o pear
pist-i to crush, mash;
–aĵo purée
pitoresk-a picturesque
piz-o pea
plac-o public square, place (broad, short street or open space)
plaĉ-i to please, to be pleasing (265)
plad-o flat dish
plafon-o ceiling
plan-o plan, scheme
pland-o sole (of the foot)
planed-o planet
plank-o floor
plant-i to plant
plat-a flat, plane
plaŭd-i (tr) to splash, dabble (a liquid)
plej (adv) most (74, 79, 81, 162);
mal– least (80)
plekt-i to weave, plait, braid
plen-a full;
–umi to fulfil
plend-i to complain
plet-o tray
plezur-o pleasure
pli (adv) more (74, 79, 81);

mal– less (80)
plor-i to weep, cry
plu (adv) further, more, any more
plug-i to plow
plum-o pen, feather
plumb-o lead (metal);
–isto plumber
pluv-o rain
pneŭmatik-o pneumatic tire
po (prep) at the rate of (175)
poem-o poem
poet-o poet
poezi-o poetry, poesy
pokal-o goblet, cup
pol-o Pole
polic-o police (force)
politik-o politics
polm-o palm (of the hand)
polur-i to polish, make smooth and glossy
polus-o pole (geographical)
polv-o dust
pom-o apple
pomp-o pomp, splendor
pont-o bridge
popol-o a people, folk
popular-a popular
por (prep) for (95, 98, 262)
porcelan-o porcelain, china
porci-o portion, share
pord-o door
pork-o swine, pig, hog
port-i to carry, bear
portret-o portrait
posed-i to possess, own
post (prep) after, behind (89, 120)
postul-i to require, demand
poŝ-o pocket
poŝt-o post (mail);
–kesto mailbox;
–marko postage stamp;
–mandato postal money order
pot-o pot
potenc-a powerful, mighty
pov-i to be able, can (72)
pra- (pref) remoteness in line of descent (282)
praktik-o practice
prav-a right, in the right
precip-a principal, chief
preciz-a precise
predik-i to preach
prefer-i to prefer
prefiks-o prefix
preĝ-i to pray;
–ejo church
prem-i to press
premi-o premium, prize
pren-i to take
prepar-i to prepare
pres-i to print
preskaŭ (adv) almost
pret-a ready
pretekst-i to make pretext of, pretend, sham
pretend-i to make pretension to, lay claim to
preter (prep) beyond, past, by
prez-o price
prezent-i to present, offer
prezid-i to preside;
–anto presiding officer, president, chairman

pri (prep) concerning, about, of (160, 264c)
princ-o prince
princip-o principle
printemp-o spring (season)
pro (prep) on account of, because of, for (86)
problem-o problem
procent-o interest, percentage
proces-o lawsuit, legal process
produkt-i to produce
profesi-o profession, occupation, calling
profesor-o professor
profil-o profile
profit-o profit;
–i to profit (by)
profund-a deep, profound
progres-i to progress
projekt-o project
proklam-i to proclaim
prokrast-i to delay, procrastinate
proksim-a near
promen-i to go walking, promenade
promes-i to promise
propon-i to propose, offer
proporci-o proportion
propr-a (one's) own;
mal-a other people's;
–igi al si to appropriate, make one's own
prosper-i to have success, prosper
protekt-i to protect
protest-i to protest
protokol-o minutes (of a meeting)
prov-i to try, attempt, test
proviz-i to provide
proz-o prose;
–aĵo prose composition, piece of prose
prudent-a reasonable, sensible, rational
prujn-o hoar frost
prun-o plum
prunt-o loan;
–i, –e doni to lend;
–e preni to borrow
pruv-i to prove, give proof of
psalm-o psalm
publik-o (the) public;
–igi to publish
puding-o pudding
pudr-i to powder
pugn-o fist
pulm-o lung
pulv-o gunpowder
pump-i to pump
pun-i to punish
punt-o lace (point, etc.)
pup-o doll
pupitr-o desk
pur-a clean, pure
purpur-a purple
puŝ-i to push;
re–i to repulse
put-o well (for water)

— **R** —

rabarb-o rhubarb
rab-i to pillage, plunder;
–isto robber

rabat-i to rebate, give a reduction, discount or rebate
rad-o wheel
radi-o ray (of light), spoke (of wheel), radius
radik-o root
rafan-o radish
rafin-i to refine;
–ejo refinery
rajd-i to ride (horse, etc.)
rajt-o right (to something)
rakont-i to relate, narrate (77)
ramp-i to creep, crawl, clamber
ran-o frog
rand-o edge, border
rang-o rank, grade, dignity
rapid-a rapid, quick;
–o speed;
–emo haste
raport-i to report, give a report
ras-o race (tribe, people, nation)
rasp-i to rasp, grate;
–ilo grater
rat-o rat
raŭk-a hoarse, raucous
rav-i to enchant
raz-i to shave
re- (pref) repetition or return (223)
real-a real
reciprok-a reciprocal, mutual (180)
redakci-o editorial department
redakt-i to edit
redaktor-o editor
redingot-o frock coat
refut-i to refute
reg-i to rule, govern, reign
regal-i (tr) to regale, treat (to food or drink)
region-o region
registr-i (tr) to register, enroll
regn-o state, governed body;
–ano citizen, subject
regul-o rule, regulation
reĝ-o king
reklam-i to advertise
rekomend-i to recommend, register (a letter)
rekompenc-i to recompense, reward
rekt-a straight, undeviating, direct
rel-o rail
religi-o religion
rem-i to row
rembur-i to upholster, stuff, pad
renkont-i (tr) to meet
renvers-i (tr) to upset
reprezent-i to represent
respekt-i to respect
respond-i to answer
respublik-o republic
rest-i to remain, stay
restoraci-o restaurant
resum-i to summarize, give in resumé
ret-o net, netting
rev-i to indulge in revery, dream, fancy
revu-o journal, review, ma-

gazine
rezon-i to reason (exert the power of reasoning)
rezult-i to result
ricev-i to receive
riĉ-a rich
rid-i to laugh (265)
rifuz-i to refuse
rigard-i to look
rigl-i to bolt (fasten)
rikolt-i to harvest, reap
rilat-i to have relation (to) (266)
rimark-i to notice, note
rimed-o means, way;
viv–oj /eng means of livelihood
rimen-o thong, strap
ring-o ring
rip-o rib
ripar-i to mend, repair
ripet-i to repeat
ripoz-i to repose, rest
riproĉ-i to reproach
river-o river
riz-o rice
rob-o dress, robe
Robert-o Robert
romp-i (tr) to break
rond-o circle, ring, round
ros-o dew
rost-i to roast
roz-o rose (flower)
ruband-o ribbon
rubus-o blackberry
ruĝ-a red
ruin-o ruin
rul-i (tr) to roll (ball, etc.)
rus-o Russian
rust-i to rust
rutin-o routine
ruz-a crafty, cunning, sly

— **S** —

sabat-o Saturday
sabl-o sand
sag-o arrow
saĝ-a wise
sak-o sack, bag
sal-o salt
salajr-o salary, wages
salat-o salad
salon-o parlor, drawing-room
salt-i to jump, leap
salut-i to salute, greet
sam-a same
san-a healthy, well
sang-o blood
sankt-a sacred, holy
sap-o soap
sarden-o sardine
sat-a sated;
mal–a hungry
saŭc-o sauce, gravy, dressing
sav-i to save, rescue
sci-i to know (117)
scienc-o science
se (conj) if (240)
sed (conj) but
seg-i to saw
seĝ-o chair
sek-a dry
sekret-o secret
sekretari-o secretary
sekund-o second (of time)
sekv-i to follow

sel-o saddle
sem-o seed;
–i to sow
semajn-o week
sen (prep) without (248)
senat-o senate;
–ano senator
senc-o sense, meaning
send-i to send
sent-i to feel, perceive
sep (adj) seven (136)
septembr-o September
serĉ-i to seek, hunt, look for
serur-o lock
serv-i to serve
servic-o course (of a meal)
ses (adj) six (136)
sever-a severe, stern
sezon-o season
si (pron) himself, herself, etc.
reflexive pronoun (40, 44, 274)
sibl-i to hiss, whistle (wind, etc.)
sid-i to sit (239)
sigel-i to seal
sign-o sign, trace, mark
signif-i to signify, mean
silab-o syllable
silent-i to be silent (239)
silk-o silk
simi-o monkey
simil-a like, similar
simpl-a simple
sinjor-o gentleman, Mr. (163)
Sirakuz-o Syracuse
sitel-o pail, bucket
skatol-o small box or case
skiz-i to sketch
sklav-o slave
skot-o Scot, Scotchman
skrap-i to scrape
skrib-i to write
sku-i (tr) to shake
skulpt-i to carve, sculpture
societ-o society
soif-i to be thirsty
sojl-o threshold
Sokrat-o Socrates
sol-a alone, sole, only
soldat-o soldier
solen-a formal, solemn
somer-o summer
son-i (ntr) to sound
sonĝ-i to dream (in sleep)
sonor-i (ntr) to ring, sound;
–ilo bell
sopir-i to yearn, long, sigh
sorb-i to absorb;
–papero blotting-paper
sorĉ-o witchcraft;
en–i to bewitch;
–isto sorcerer
sort-o destiny, fate, lot
sovaĝ-a wild, savage
spac-o space
spec-o kind, sort, species
special-a special
specimen-o specimen, sample
spegul-o mirror
spert-a experienced, expert
spes-o international unit of money (284)
spez-o clearing (financial);
elspezi to disburse, expend, spend;
enspezi to take in, receive

(funds)
spinac-o spinach
spir-i to breathe;
elspiri to exhale
spite (prep) in spite of
sprit-a witty
staci-o station (railway, boat, etc.)
stamp-i to mark officially, stamp
standard-o standard, flag
stan-o tin (metal)
stang-o pole
star-i to stand (239)
stat-o state (of being), condition
stel-o star
stenografi-o shorthand, stenography
stil-o style
stimul-i to stimulate
stomak-o stomach
strang-a strange, peculiar
strat-o street
streĉ-i (tr) to stretch
strek-i to make a streak, or line;
sub–i to underline;
sur–i, tra–i to cross off, strike out
stri-o streak, stripe, band
strik-o strike (of labor)
stud-i to study
student-o student (college, etc.)
stuf-i (tr) to stew
stump-o stump (of tree, etc.)
sub (prep) under, beneath (121, 160)
subit-a sudden, abrupt
substanc-o substance
sud-o south
sufer-i to suffer, endure
sufiĉ-i to suffice;
–ega abundant
sufiks-o suffix
sufok-i (tr) to suffocate
sugesti-i to suggest
suk-o sap, juice (of plants, etc.);
–a succulent
sukces-i to succeed
suker-o sugar
sulfur-o sulphur
sulk-o furrow, wrinkle
sum-o sum, amount
sun-o sun
sup-o soup
super (prep) above, over (159);
–a superior
superstiĉ-o superstition
supoz-i to suppose
supr-e (adv) above;
–a upper, above;
–aĵo surface
sur (prep) on, upon (160)
surd-a deaf
surpriz-i to surprise
surtut-o overcoat
suspekt-i to suspect
sved-o Swede
sven-i to faint, swoon
sving-i (tr) swing, brandish
svis-o Swiss

— Ŝ —

ŝaf-o sheep;
–aĵo mutton;

–ido lamb;
–idaĵo lamb (meat);
–viro ram
ŝajn-i to seem, appear
ŝal-o shawl
ŝanc-o luck, chance;
bon–e luckily
ŝancel-i (tr) to oscillate, vacillate, make tremble
ŝanĝ-i (tr) to change, alter
ŝarĝ-i to burden, load
ŝat-i to like, prize
ŝaŭm-o foam, froth
ŝel-o shell, peeling, bark
ŝelk-o suspender, supporter
ŝerc-i to joke, jest
ŝi (pron) she, her (32, 37, 42)
ŝild-o shield
ŝink-o ham
ŝip-o ship
ŝir-i to tear
ŝirm-i to shelter, shield;
–ilo screen
ŝlim-o slime
ŝlos-i to lock;
–ilo key
ŝmir-i to anoint, smear
ŝnur-o string
ŝose-o broad roadway, drive
ŝov-i to shove, push
ŝovel-i to shovel
ŝpar-i to spare, be economical of
ŝpin-i to spin
ŝpruc-i to gush, spout, spurt (of liquids)
ŝrank-o cupboard, wardrobe
ŝraŭb-o screw
ŝtal-o steel
ŝtat-o state (political)
ŝtel-i to steal (252)
ŝtip-o log, block of wood
ŝtof-o cloth, stuff
ŝton-o stone
ŝtop-i to stop up, cork;
–ilo stopper
ŝtrump-o stocking
ŝtup-o step, round;
–aro stair-case
ŝu-o shoe;
super–o overshoe
ŝuld-i to owe, be indebted
ŝultr-o shoulder
ŝut-o chute;
–i to pour (as in a chute)
ŝvel-i to swell, become swollen
ŝvit-i to perspire

— T —

tabak-o tobacco
tabel-o table, index, tabulation
tabl-o table (furniture)
tabul-o board, plank
tag-o day;
–iĝo dawn;
–mezo noon
tajlor-o tailor
taks-i to estimate, value, rate
talent-o talent
tali-o waist;
bel-a shapely, having a good figure
tambur-o drum

tamen (conj) nevertheless, however, yet, still
tantiem-o percentage of profit, royalty
tapiŝ-o carpet
tarif-o tariff, schedule of rates
tas-o cup;
sub–o saucer
task-o task
taŭg-i to be fit for, good for
tavol-o layer
te-o tea
teatr-o theatre;
–aĵo play
ted-i to be tedious
teg-i to cover, put a covering upon
tegment-o roof
teks-i to weave
telefon-i to telephone
telegraf-i to telegraph
teler-o plate;
–meblo sideboard
tem-o theme, subject
temp-o time
tempi-o temple (of the head)
templ-o temple (building)
ten-i to hold, keep
tend-o tent
tenor-o tenor (voice)
tent-i to tempt
teori-o theory
ter-o earth, soil;
en–igi to inter
teras-o terrace
teritori-o territory
termin-o term, definition (word)
tern-i to sneeze
terpom-o potato
terur-o terror
tia that kind of, such (65)
tial (adv) therefore (78, 83)
tiam (adv) then, at that time (73)
tibi-o shin bone, tibia;
–karno calf (of the leg)
tie (adv) there (68)
tiel (adv) thus, so (88, 156)
tigr-o tiger
tikl-i to tickle
tili-o linden
tim-i to fear, be afraid of
timon-o pole, tongue, shaft
tint-i to jingle, tinkle
tio (pron) that (233, 234)
tiom (adv) that much, so much (104, 164)
tir-i to pull, draw
tiran-o tyrant
titol-o title
tiu (pron) that one, that (56);
tiu ĉi this one, this (60)
tost-o toast (sentiment)
tol-o linen
toler-i to tolerate
tomat-o tomato
tomb-o tomb, grave
ton-o tone
tond-i to shear;
–ilo shears, scissors
tondr-i to thunder
tord-i to twist;
–a crooked, winding
tra (prep) through (46, 160)
trab-o beam (wooden)

traduk-i to translate
traf-i to reach, attain (that which was aimed at or sought);
mal–i to miss
trajt-o feature
trakt-i to treat of (in essay, speech, etc.);
–ato treatise
tram-o tram;
–vojo tramway, street-car line;
–veturilo street-car
tranĉ-i to cut, sever
trankvil-a serene, tranquil, calm
trans (prep) across, the other side of (160)
tre (adv) very, very much
trem-i to tremble
tremp-i to drench, dip
tren-i to drag, haul, draw;
–aĵo train (of a dress)
trezor-o treasure
tri (adj) three (136)
trik-i to knit
trink-i to drink
tritik-o wheat
triumf-o triumph
tro (adv) too, too much
tromp-i to deceive
tron-o throne
tropik-o tropic
trot-i to trot
trotuar-o sidewalk, pavement
trov-i to find
tru-o hole
trud-i to force upon, impose;
al–ema importunate
trunk-o trunk (of tree or body)
tualet-o toilet
tub-o tube, pipe
tuber-o bulb, knot, tuber
tuj (adv) at once, immediately
tuk-o piece of cloth
tur-o tower
turk-o Turk
turment-i to torment
turn-i (tr) to turn
tus-i to cough
tuŝ-i to touch;
kor–i to touch (the heart of)
tut-a entire, whole, all

— **U** —

-uj- (suf) receptacle, that which bears or contains (181)
-ul- (suf) person characterized by that in the root (132)
ulm-o elm
-um- (suf) indefinite meaning (268)
ung-o nail (of finger);
–ego claw, talon
univers-o universe
universitat-o university
unu (adj) one (136, 137, 180);
–iĝo union
uragan-o hurricane
urb-o city;
ĉef–o capital
urĝ-i to be urgent or pressing
urs-o bear
Uson-o United States of America
util-a useful

uz-i to use;
tro–i to abuse

— **V** —

vad-i to wade
vafl-o waffle
vag-i to wander, to roam;
–isto vagabond
vagon-o car, railway carriage
vak-i to be vacant
vaks-o wax
val-o valley
valiz-o valise, satchel, bag
valor-i to be worth
vals-i to waltz
van-a vain, fruitless
vang-o cheek
vant-a vain, conceited
vapor-o steam, vapor
varb-i (tr) to enlist, recruit
varm-a warm
vast-a vast, spacious, extensive
vaz-o vase, basin
ve! (intj) woe! ho ve! alas! (273)
veget-i to vegetate, grow (as plants)
vegetar-a vegetarian
vejn-o vein
vek-i (tr) to wake, awake
vel-o sail
velk-i to fade, wither, wilt
velur-o velvet
ven-i to come
vend-i to sell
vendred-o Friday
venen-o poison
venĝ-i to avenge
venk-i to conquer, vanquish
vent-o wind
ver-o truth
verand-o veranda, porch
verd-a green
verk-i to compose (music or literature)
verm-o worm
vermiĉel-o vermicelli
vers-o verse
verŝ-i to pour (a liquid)
vertikal-a vertical
vesper-o evening (93)
vest-i to clothe, dress
veŝt-o vest, waistcoat
vet-i to wager, bet
veter-o weather
vetur-i to ride, go (in vehicle, boat, etc.)
vi (pron) you (32, 37, 274)
viand-o meat
vibr-i to vibrate
vic-o turn, place in a series;
laŭ–e in turn;
sia–e in his (her, its, their) turn;
–prezidanto vice-president
vid-i to see
vidv-o widower;
–ino widow
vigl-a alert, brisk
vilaĝ-o village
vin-o wine
vinagr-o vinegar
vinber-o grape;
sek–o raisin

vintr-o winter
viol-o violet
violon-o violin
vip-i to whip
vir-o man
virt-o virtue
viŝ-i to wipe
vitr-o glass (material)
viv-i to live (133)
vizaĝ-o face, visage
vizit-i to visit
voĉ-o voice;
–doni to vote
voj-o road, way
vojaĝ-i to journey, travel, voyage
vok-i to call
vokal-o vowel
vol-i to be willing, will, wish
volont-e willingly
volum-o volume (book)
volumen-o volume (of a body)
volv-i to roll (something around something)
vort-o word;
–aro dictionary
vost-o tail
vual-o veil
vulgar-a common, vulgar
vulp-o fox
vund-i to wound

— **Z** —

zenit-o zenith
zigzag-o zigzag
zingibr-o ginger
zink-o zinc
zon-o girdle, belt, zone
zoologi-o zoology
zorg-i to care (for), be anxious (about)
zum-i to hum, buzz

62 English-Esperanto dictionary

The following vocabulary includes all Esperanto roots used in the preceding lessons, all primary words of the language, and a large number of additional roots (to facilitate original composition). No attempt has been made, however, to include all of the roots of the language, or their various English meanings, for which an English-Esperanto dictionary should be consulted.
References are to sections, unless the page (p.) is given. For other parts of speech than those indicated, see Word Formation, 116, 120, 159, 171, also the references under Prefixes and Suffixes in the Index. For formation of compound words other than those given, see 160, 167, 176, 184.
The following abbreviations are used: adj = adjective; adv = adverb; conj = conjunction; intj = interjection; prep = preposition; ntr = intransitive; tr = transitive; – = repetition of the English word.

— **A** —

abandon forlasi
abash hontigi
(be) able povi (72)
abominable abomena
about (prep) ĉirkaŭ;
(concerning) pri;
(approximately) (adv) proksimume
above (prep) super (159);
(adv) supre, ĉi supre
abrupt subita
absorb sorbi
abundant sufiĉega
academy akademio
accelerate (tr) akceli
accent akcento
accept akcepti
accident akcidento;
(chance) okazo
accompany akompani
(in) accordance with (prep) laŭ (191)
account konto;
(bill) kalkulo;
(story) rakonto
(on) account of (prep) pro (86)
accurate akurata
accusative akuzativo
accuse akuzi, kulpigi
accustomed familiara, kutimita
ache doloro
acid acido
(be) acquainted with koni (117)
become – konatiĝi
acquire akiri
across (prep) trans
act agi;
– on efiki;
(behave) konduti;
(of play) akto

active agema;
(grammatical) aktiva
actor aktoro
actual efektiva, vera
acute akra
add aldoni (160)
address (on letters, etc.) adreso;
(lecture) parolado
adequate sufiĉa
adjacent apuda (159)
adjective adjektivo
administer (manage) administri
admire admiri
admit konfesi;
(let in) allasi
admonish admoni
adore adori
adorn ornami
adverb adverbo
advantage utilo, profito
advertise reklami
advise konsili
affable afabla
affair afero;
regrettable – domaĝo
affirmative jesa (171)
(be) afraid timi
Africa Afriko
after (prep) post (89)
afternoon posttagmezo
again denove, ree (223)
against (prep) kontraŭ
age aĝo;
of – plenaĝa;
old – maljuneco
(give an) agency komisii
agent agento
agitate agiti
agony agonio
agree konsenti;
(contract) kontrakti
agreeable agrabla
aid helpi
aim at celi
air aero;
to – aerumi
air (music) ario
alas! ho ve (273)
alcohol alkoholo
alcove alkovo
alert vigla
Alexander Aleksandro
Alexandria Aleksandrio
Alfred Alfredo
algebra algebro
alive viva
all (pron,adj) ĉiuj (173);
(indefinite pron) ĉio (233);
(adv of quantity) ĉiom (194);
(whole, entire) tuta
alliance ligo
allow permesi
allude aludi
allure logi
almanac almanako
almost (adv) preskaŭ
alms almozo
alone sola
along (prep) laŭ (191);
– with kune kun
aloud laŭte
alphabet alfabeto
already (adv) jam
also (adv) ankaŭ
altar altaro
alter (tr) ŝanĝi, aliigi

although (conj) kvankam
always (adv) ĉiam (187)
America Ameriko
amiable afabla, aminda
amid meze de, inter (85)
among (prep) inter (85)
amount sumo, kvanto;
a certain – iom (217)
amphibious amfibia
amphitheatre amfiteatro
amuse amuzi
analyse analizi
ancestor prapatro (282)
anchor ankro
ancient antikva
and (conj) kaj (26)
anecdote anekdoto
anew denove
angel anĝelo
angle angulo
angry kolera
animal besto
ankle maleolo
announce anonci
annoy ĉagreni
anoint ŝmiri
answer respondi
ant formiko
antelope antilopo
antipathy antipatio
antique antikva
anvil amboso
anxious maltrankvila
any (pron,adj) iu (203);
(adv of quantity) iom (217);
–kind, –time, –thing, etc. see table (235);
– more (adv) plu
apartment apartamento
apathy apatio
apologise pardonon peti
apology (defence) apologio
apparatus aparato
appear (come in sight) aperi;
(seem) ŝajni
appearance (aspect) aspekto, mieno, vidiĝo
appetite apetito
applaud aplaŭdi
apple pomo
apply (put on) almeti;
apply to (for information, etc.) sin turni al
approach alproksimiĝi al
appropriate proprigi al si
appropriate (suitable) konvena, deca
approve aprobi
approximate proksimuma
apricot abrikoto
April aprilo
apron antaŭtuko
aquarium akvario
Arab arabo; street – bubo
arbitrate arbitracii
arbor laŭbo
arc arko
arcade arkado
archer pafarkisto
Archimedes Arĥimedo
architecture arĥitekturo
arena areno
argue argumenti
Aristeides Aristejdo
aristocrat aristokrato
Aristotle Aristotelo

arithmetic aritmetiko
arm (of the body) brako;
(weapon) armilo
army armeo
aroma aromo
around (prep) ĉirkaŭ (89, 160)
arouse inciti, veki
arrange aranĝi
arrest aresti
arrive alveni
arrogant aroganta
arrow sago
art arto
Arthur Arturo
article (grammatical, literary)
artikolo
artificial artefarita
artless naiva
as (adv) kiel;
as . . . as . . . tiel . . . kiel . . . (156);
– if, – though kvazaŭ (250);
– far as (prep) ĝis (46);
– much . . . as . . . tiom . . .
kiom (164)
ascertain certiĝi;
– the truth of konstati
(be) ashamed honti
ashes cindro
Asia Azio
aside from (prep) krom
ask (inquire) demandi; (request) peti
asparagus asparago
aspect aspekto, mieno
ass azeno
assemble kunveni, kunvoki
assist helpi
association (organization) asocio
assurance aplombo, certigo
at (prep) ĉe, je (125, 160, 260);
– the rate of po (175)
athlete atleto
atmosphere atmosfero
attack ataki
attain atingi, trafi
attempt provi
attentive atenta
attest atesti
attribute atributo
August aŭgusto
Australia Aŭstralio
author aŭtoro, verkisto
automatic aŭtomata
autumn aŭtuno
avaricious avara
avenge venĝi
avenue aleo, bulvardo
avoid eviti
awake (tr) veki
away (adv) for (71);
(distant) malproksime (170)
axe hakilo
axis (axle) akso

— **B** —

babble babili
baby infaneto
bachelor fraŭlo;
– of arts (A.B.) abituriento
back (of the body) dorso
back (to the rear) (adv) malantaŭen (121)
bacon lardo
bag sako, valizo
bagatelle bagatelo

bake (tr) baki
balance (tr) balanci;
(scales) pesilo
ball (to play with) pilko;
(dance) balo;
(globe) globo
banana banano
band (stripe) strio;
(music) orkestro;
(group) aro (126)
bandage bandaĝi
banish ekzili
bank (financial) banko;
(shore) bordo
(become) bankrupt bankroti
banner flago, standardo
banquet festeno
bar bari
barbarian barbaro
bare nuda
bark (of trees) ŝelo;
(of dogs) boji
barrel barelo;
– organ gurdo
barren senfrukta
barrister advokato
barytone baritono
base (foundation) fundamento,
bazo;
(ignoble) malnobla
basin vazo, kuvo
basket korbo
bass (voice) baso
bathe (tr) bani
battle batali
be esti (109)
beak beko
beam (wooden) trabo;
(light) radio
bean (leguminous fruit) fabo;
(garden bean) fazeolo
bear (animal) urso;
(carry) porti (endure) elporti,
suferi (produce, give birth
to) naski
beard barbo
beast besto
beat bati;
(surpass) superi, venki
beautiful bela
because (conj) ĉar, tial ke (83);
– of (prep) pro (86)
become iĝi, fariĝi (232);
(be suitable) konveni, deci
bed lito
bee abelo
beef bovaĵo (227c)
beefsteak bifsteko
beet beto
before (prep) antaŭ (89, 90,
120, 159, 160);
(conj) antaŭ ol (97, 98);
(adv) antaŭe, ĵus antaŭe
beg (request) peti;
(ask alms) almozon peti
beggar almozulo
begin (tr) komenci (see also
prefix ek, 206)
behave konduti
behind (prep) post
behold rigardi, vidi
behold (adv) jen (228)
Belgian belgo
believe kredi (265)
bell sonorilo
belong aparteni

below (prep) sub;
(adv) sube, malsupre
belt zono
bench benko
bend (tr) klini, fleksi
benevolence bonfaro
berry bero
beside (prep) krom;
(near) apud;
(at the side of) flanke de
bet veti
betray perfidi
betrothed (man) fianĉo
between (prep) inter (85, 89)
bewitch ensorĉi
beyond (prep) preter
bicycle biciklo
bid (order) ordoni;
– farewell adiaŭi
big granda
bill (of bird) beko;
bank – bankbileto;
hand– afiŝo;
(reckoning) kalkulo
bind (fasten) ligi;
– (wounds) bandaĝi
bird birdo
biscuit biskvito;
(ringshaped) kringo
bit (piece) peco;
(adv) iom (217)
bite mordi
black nigra;
to – (shoes, etc.) ciri
blackberry rubuso
blackbird merlo
blacking ciro
blade (of knife, etc.) klingo
bleat bleki
bless beni
blind blinda
block (of wood) stipo
blood sango
bloom flori (116)
blot (spot) makulo
blotter sorbilo, sorbpapero
blouse bluzo, kitelo
blow blovi;
(stroke) bato
blue blua;
–ish dubeblua
blush ruĝiĝi
board (plank) tabulo;
(food) nutrado
boast fanfaroni
boat boato, ŝipeto
body korpo
boil (ntr) boli (275)
bolt (faster) rigli
bonbon bombono
bond (fastening) ligilo
bone osto
book libro;
note–, copy– kajero
boot boto
border (edge) rando
bore (holes) bori;
(weary) enuigi
(be) born naskiĝi
borrow pruntepreni
Boston Bostono
both (pron,adj) ambaŭ (238);
(adv) kaj (26)
bottle botelo
bottom fundo, malsupro
bough branĉo

boulevard bulvardo
boundary limo
bouquet bukedo
bow (of ribbon) banto;
(for shooting) pafarko
bow (bend) kliniĝi, saluti
box kesto;
small – skatolo
boy knabo
bracket (shelf) breto
brag fanfaroni
braid plekti
brain cerbo
branch (of tree) branĉo;
(of work or study) fako
brandish svingi
brandy brando
brave bravo
bread pano
break (tr) rompi;
– to pieces frakasi
breakfast matenmanĝo
breathe spiri
brick briko
bridge ponto
bridle brido
bright (clear) hela
bring alporti;
– forth (produce) naski;
– up (educate) eduki
brisk vigla
Briton Brito
broad larĝa
brochure broŝuro
bronze bronzo
brood (birds) kovi
brother frato
brown bruna
brownie koboldo
bruise kontuzi
brush brosi
brute bruto
bucket sitelo
buckle buko
bud burĝono
build konstrui
bulb tubero, bulbo
Bulgarian Bulgaro
bull bovviro
bullet kuglo
bunch fasko
bundle fasko, pakaĵo
bungle fuŝi
burden ŝarĝi
burn (ntr) bruli (275)
burst (ntr) krevi
bury enterigi
but (conj) sed
but (prep) krom
butcher buĉi
butter butero
butterfly papilio
button butono;
to – butonumi
buy aĉeti
buzz zumi
by (prep) per (64); de (169, 170);
(past) preter;
(according to) laŭ (191)

— **C** —

cab fiakro
cabbage brasiko
cage kaĝo

cake kuko
calculate kalkuli
caldron kaldrono
calendar kalendaro
calf bovido;
(of the leg) tibikarno
call voki; (visit) viziti
calling (profession) profesio
calm kvieta, trankvila
camel kamelo
camera kamero
can (be able) povi (72);
(preserve fruit, etc.) konfiti
candle kandelo
candy kando
canoe kanoto
cap ĉapo
capable kapabla
capital (money) kapitalo;
(excellent) bonega;
(city) ĉefurbo
capitol kapitolo
car vagono
card karto;
visiting – vizitkarto
care (for) zorgi (pri)
caress dorloti, karesi
carpet tapiŝo
carriage kaleŝo, veturilo
carrot karoto
carry porti
carve skulpti
case (small box) skatolo;
(chest) kesto;
(legal) proceso;
(holder) ujo, ingo (181, 237);
(occasion) okazo;
(grammatical) kazo
cashier kasisto
cascade kaskado
cast ĵeti
castle kastelo
cat kato
catch kapti
cattle bruto, brutaro
cauliflower florbrasiko
cause igi (214);
(produce a result) kaŭzi;
(motive) kialo, tialo;
(espoused or advocated) afero;
(legal) proceso
caution averti
cavity kavo
cease (ntr) ĉesi
ceiling plafono
celebrate festi, solenigi;
–ed fama
celery celerio
cellar kelo
cent cendo
center centro
centigram centigramo (284)
centiliter centilitro (284)
centimeter centimetro (284)
certain certa;
a – (one) iu (pron,adj) (203);
– amount, etc. (235)
certainly nepre, certe, ja (215)
certify atesti, certigi, konstati
chain ĉeno;
(fetter) kateno;
(of mountains) montaro
chair seĝo
(be) chairman prezidi
chalk kreto
chance ŝanco;

(hazard) hazardo;
(opportunity) okazo
change (tr) ŝanĝi;
(coins) moneroj
chapel kapelo
chapter ĉapitro
character karaktero
charge (commission) komisio;
(burden) ŝarĝo;
(price, cost) prezo, kosto
charm ĉarmi
chase (game, etc.) ĉasi;
(drive off) forpeli
chatter babili
check (cheque) ĉeko
cheek vango
cheese fromaĝo
chemise ĉemizo
chemistry ĥemio
chemist's shop apoteko
cheque ĉeko
cherry ĉerizo
chest (box) kesto;
(with a lid) kofro
chestnut kaŝtano
chew maĉi
chief ĉefa, precipa;
(leader) estro (253)
child infano, ido (207)
chimney kameno
chin mentono
china (porcelain) porcelano;
(country) Ĥinujo
Chinaman ĥino
chirp pepi
chocolate ĉokolado
choir ĥoro
choose elekti
chop haki;
(cutlet) kotleto
chrestomathy krestomatio
Christ Kristo
church (building) preĝejo
chute ŝuto
cigar cigaro
cigarette cigaredo
cinnamon cinamo
cipher cifero
circle cirklo, rondo
circular (letter, etc.) cirkulero
circumstance okazo, detalo, cirkonstanco
citizen regnano, urbano
city urbo
civilise civilizi
clack kraki
claim pretendi
clamber rampi
clap (tr) klaki
class klaso
clatter (tr) klaki
claw ungego
clay argilo
clean pura
clear (bright) hela;
(distinct) klara
clearing (financial) spezo
clergyman pastro
clerk komizo
clever lerta
climate klimato
climb up grimpi, supren rampi
cloak mantelo
clock horloĝo
close (tr) fermi;
(dense) densa;

– to (prep) apud, proksime de (170)
cloth (in general) ŝtofo; (woollen, etc.) drapo; (piece of) tuko; table– tablotuko
clothe vesti
cloud nubo
club (organization) klubo; (weapon) bastonego
coal karbo
coat vesto; (short) jako; (frock) redingoto; over– surtuto
cock (fowl) koko
coffee kafo
collect (tr) kolekti
college kolegio
colonel kolonelo
color koloro
column kolono
comb kombi
come veni
comedy komedio
comfort (console) konsoli; (freedom from pain, etc.) komforto
command ordoni; (military and naval) komandi
commerce komerco
commission (entrusted) komisio; (percentage of profit) tantiemo, komisipago
committee komitato
common (general) ĝenerala; (mutual) komuna; (vulgar) vulgara
communicate komuniki
company (commercial) kompanio; (guests) gastaro; (presence) ĉeesto
compare (tr) kompari (266)
compassion kompato
compete konkuri
competition konkurado; (for prizes) konkurso; (in business) konkurenco
complain plendi
complicate kompliki
compose (music or literature) verki
compositor (of type) kompostisto
conceal kaŝi (252)
concern koncerni (266); (anxiety) maltrankvileco
concerning (prep) pri (264c)
concert (musical) koncerto
condemn kondamni
condition cirkonstanco; (stipulation) kondiĉo; (state) stato
conduct (lead) konduki; – oneself (behave) konduti
conduct (behavior) konduto; (in regard to right or wrong) moro
conductor (of car, etc.) konduktoro
confess konfesi
confide konfidi
conform konformi (266)
confound (confuse) konfuzi
congratulate gratuli
congress kongreso
conquer venki
conscience konscienco

(be) conscious konscii
consent konsenti
consequently sekve, do, tial (78)
(be) conservative konservativa
consist konsisti
console konsoli
consonant (letter) konsonanto
conspire konspiri
constant konstanta
constitution konstitucio
consul konsulo
consult konsulti, peti konsilon de
contaminate infekti
content kontenta
continent (land) kontinento
continue daŭri, daŭrigi
contour konturo
contract (commercial and legal) kontrakti
contralto kontralto
contrary malo, kontraŭstarema (67)
control kontroli;
(govern) regi
convenient konvena, oportuna
convince konvinki
cook kuiri
copper kupro
copy kopii;
(of a book, etc.) ekzemplero
coquettish koketa
cork ŝtopi;
(bark of cork tree) korko
corner angulo
corporal corporeal, korpa
corps (military) korpuso
corpse kadavro
correct korekti;
(right) prava
correspond korespondi
corridor koridoro
cost kosti
costume kostumo
cotton kotono
cough tusi
counsel konsili
count kalkuli, sumi, nombri;
(person) grafo
county graflando
country lando;
(as opposed to city) kamparo
coupon kupono
(be) courageous kuraĝi
course (of lessons) kurso;
(of a meal) servico;
of – kompreneble;
in the – of en la daŭro de
court korto, kortego, juĝejo
courteous ĝentila
courtesy ĝentileco;
(kindness) komplezo
cousin kuzo
cover kovri;
(put covering upon) tegi
crab krabo
crack (split) (tr) fendi;
(crackle) kraki;
(burst open) (ntr) krevi
cradle lulilo
crafty ruza
cravat kravato
crawl rampi
crazy freneza

cream kremo
create krei
creep rampi;
– up grimpi
crime krimo
crippled kripla
criticise kritiki
crooked torda, malrekta, kurba
cross kruco;
(angry) kolera;
– off trastreki
crowd amaso, anaro (145, 126)
crown krono
crucify krucumi
cruel kruela
crush pisti, premegi
crust krusto
cry (weep) plori;
(shout) krii;
(of animals) bleki
cucumber kukumo
cultivate kulturi;
– the soil terkulturi
cunning ruza
cup taso;
(goblet) pokalo
cupboard ŝranko
curious (odd) kurioza;
(inquisitive) scivola
curl (of hair) buklo
curtain kurteno
curve kurbo
cushion kuseno
custom kutimo;
(tax) imposto
cut tranĉi;
(of a garment) fasono
cutlet kotleto
cylinder cilindro
Cyrus Ciruso

— **D** —

dabble (a liquid) plaŭdi
dainty delikata
damage difekti
Damocles Damoklo
Dane dano
danger danĝero
dance danci
date (fruit) daktilo;
(time) dato
dawn tagiĝo
day tago
deaf surda
dear (prized) kara;
(expensive) multekosta
debase (adulterate) falsi;
(make bad) malbonigi
decay (mould) ŝimo;
(in health) kaduki
deceive trompi
December decembro
decide decidi
decigram decigramo (284)
deciliter decilitro (284)
decimeter decimetro (284)
deck (of ship) ferdeko;
(adorn) ornami
declaim deklami
deep profunda
deer cervo
defend defendi
define defini, priskribi
degree grado
dekagram dekagramo (284)

dekaliter dekalitro (284)
dekameter dekametro (284)
delay prokrasti
delegate delegi
delicate delikata
delightful ĉarma, plaĉega
deliver (supply) liveri;
(set free) liberigi
delusion iluzio
demand postuli
dense densa
deny nei (171)
department (of work, etc.) fako
desert dezerto;
(just reward) merito
deserve meriti
desire deziri
desk pupitro, skribtablo
dessert deserto
destine destini, difini
destiny destino;
(lot) sorto
destroy detrui, neniigi
detail detalo
dew roso
diamond diamanto
dictionary vortaro
dictate (letters) dikti
die morti
different diversa, malsama, diferenca
differentiate diferencigi
dig fosi
dignity (rank) rango
diligent diligenta
dimension dimensio;
(size) amplekso
Diogenes Diogeno
dip (in liquid) trempi
diploma diplomo;
holder of – diplomito
diplomat diplomato
direct (guide) direkti;
(undeviating) rekta
disburse elspezi, elpagi
discount rabati
discuss diskuti, priparoli
disdain malŝati, malestimi
dish (flat) plado
dispatch (letter) depeŝo
distance distanco
distinct klara
distinguish distingi
distract (the attention) distri;
(confuse) konfuzi
disturb ĝeni, maltrankviligi
diverse diversa
divide (tr) dividi
do fari;
(suffice) sufiĉi
doctor doktoro;
(medical) kuracisto
dog hundo
doll pupo
dollar dolaro
donkey azeno
door pordo;
–handle anso
doubt dubi
down (hair or feathers) lanugo;
(downward) malsupren
dove kolombo
drag (tr) treni
draw (pull) tiri;
(sketch) skizi
drawer tirkesto

drawingroom salono
dream (in sleep) sonĝi;
(fancy) revi
drench trempi
dress vesti (sin);
(frock) robo;
–suit frako
dressing (sauce) saŭco
drink trinki
drip guti
drive (off) peli;
(vehicle) veturigi;
(roadway) ŝoseo
drown (ntr) droni
drug drogo;
–store apoteko
drum tamburo
dry seka
duck anaso
dues kotizaĵo;
pay – kotizi
dumb muta;
– animal bruto
during (prep) dum, en la daŭro
de (96)
dusk krepusko
dust polvo;
remove the – senpolvigi
duty devo;
be on – deĵori
dwell loĝi

— **E** —

each (adj,pron) ĉiu (173)
eager avida
eagle aglo
ear (of the body) orelo
early frua
earth tero;
(the planet) terglobo
east oriento
Easter Pasko
easy facila
eat manĝi
echo eĥo
economical ŝparema
edge rando;
(of rivers, etc.) bordo
edit redakti
editor redaktoro
editorial body redakcio
educate (rear) eduki;
(teach) instrui
effect efekto
effective efektiva
(be) efficacious efiki
egg ovo
Egypt Egipto
eight (adj) ok (136)
either (adj,pron) iu (203), ĉiu,
(173), unu aŭ la alia (adv),
aŭ;
on – side (adv) ambaŭflanke
(238)
elbow kubuto
electric elektra
elk alko
elm ulmo
eloquent elokventa
embroider brodi
eminent eminenta
empire imperio
employ (hire) dungi;
– oneself sin okupi;
(use) uzi

employee komizo, dungito, oficisto
employment ofico, okupado
enchant ensorĉi, ravi
encore (adv) bis
end (tr) fini
endow doti
endure suferi, elporti
engineer inĝeniero
Englishman anglo
enjoy ĝui;
– oneself sin amuzi
enlightened klera
enlist (tr) varbi
enroll (tr) registri, varbi
enthusiasm entuziasmo
entire tuta
entrust komisii, alkonfidi
envelope (of letter) koverto
envy envii
(be an) epicure frandi
epoch epoko
equal egala
err erari
establish establi, fondi;
(prove, etc.) konstati
estate bieno
esteem estimi
estimate taksi
eternal eterna, ĉiama
Europe Eŭropo
evangel evangelio
even (level) ebena;
– number parnombro;
(actually) eĉ
evening vespero (93);
– dress (of man) frako
ever (adv) iam (212);
(indefinite adv) ajn (236) (always) ĉiam (187)
every (one) (adv,pron) ĉiu (173)
–thing, – way, etc. (235)
evolution evolucio
exact akurata, ĝusta;
(demand) postuli
examine ekzameni;
– and check kontroli
example ekzemplo;
(model) modelo
Excellency (title) moŝto (258)
except escepti (266);
(prep) krom
excite eksciti
exercise (tr) ekzerci
exhale elspiri
exhort admoni
exile ekzili
exist ekzisti
expect atendi
expend (money) elspezi;
(energy, etc.) uzi, eluzi
experienced sperta
experiment eksperimenti
expert sperta, lerta
explode (ntr) eksplodi (275)
explore esplori
express esprimi;
(train) rapida vagonaro
extend (tr) etendi, pligrandigi, plilongigi
extensive vasta, vastampleksa
extent (size) amplekso
extinguish estingi
extraordinary eksterordinara
eye okulo;
–brow brovo;

–lid palpebro

— **F** —

fable fabelo
face vizaĝo
fact fakto;
in – fakte, efektive, ja (215)
fade velki
fair (just) justa;
(beautiful) bela
fairy feo, feino
faint sveni
faithful fidela
fall fali;
(autumn) aŭtuno
false falsa;
(treacherous) perfida
fame famo
familiar familiara, kutima
family familio
fancy imagi, revi
far malproksime;
as – as (prep) ĝis (46)
farm (as a tenant) farmi;
(till the soil) terkulturi
farewell (adv,intj) adiaŭ (171, 273)
fashion fasono, modo
fasten ligi
fat graso;
(corpulent) dika
fatal fatala
fate sorto, fatalo, destino
father patro
faucet krano
favor favori;
a – komplezo
favorable favora
fay feo, feino
fear timi
feather plumo
feature trajto
feed nutri;
– flocks paŝti
feel senti;
(with fingers, etc.) palpi
female ino (59)
fervor fervoro
fetter (chain, etc.) kateno
fever febro
fiance fianĉo
fie (intj) fi (273)
field kampo
fight batali, militi
fill plenigi
find trovi
fine bela, delikata;
(of money) monpuno
finger fingro;
index – montra fingro;
little – malgranda fingro;
middle – longa fingro;
ring – ringa fingro
finish (tr) fini
fir abio
fire fajro;
set – to ekbruligi
firm firma
fish fiŝo;
(catch fish) fiŝkapti
fist pugno
fit almezuri;
(be) – taŭgi
(be) fitting konveni;
(decent) deci

five (adj) kvin (136)
flag flago, standardo
flat glata, ebena, plata
flesh karno
flex (tr) fleksi
floor planko
flour faruno
flow flui
flower floro (116)
fluid fluida
fly flugi;
(insect) muŝo
foam ŝaŭmo
focus fokuso
fog nebulo
fold faldi
folk popolo
follow sekvi, postveni, post-
iri
(be) fond of sweets frandi
fondle dorloti
foot (of the body) piedo;
(measure) futo
for (prep) por (95, 98, 262),
pro (86);
(conj) ĉar (83)
force forto;
(compel) devigi;
– (upon) altrudi (al)
fore pra (282)
forehead frunto
foreign fremda
forge (falsify) falsi
forget forgesi
forgive pardoni
fork forko
form formi, alformi, modeli
formal solena
found fondi
foundation fundamento
four (adj) kvar (136)
fount fonto
fountain fontano
fox vulpo
fragrance aromo, bonodoro
frame (of picture) kadro
frank afranki
Frederick Frederiko
free libera
Frenchman franco
frequent ofta;
(visit often) vizitadi
fresh freŝa, nova
Friday vendredo
friend amiko
fringe franĝo
frivolous malserioza
frock coat redingoto
frog rano
from (prep) de (89, 170), el;
(cause) pro (86)
frost frosto;
(hoar) prujno
froth ŝaŭmo
fruit frukto
fruitless (vain) vana
fry (tr) friti
function (of machinery, etc.)
funkcii
funereal funebra
fulfil plenumi
full plena
fur felo;
(coat or wrap) pelto
furious furioza
furnish (supply), liveri;

(provide) provizi;
(a house) mebli
furniture (piece of) meblo
furrow sulko
further (adv) plu
fuse (tr) fandi
futile vana
future estonteco;
(grammatical) estonto;
(adj) estonta

— **G** —

gain gajni, obteni
gallery galerio;
(for pictures) pinakoteko
gallop galopi
gamin bubo
gape (yawn) oscedi
garden ĝardeno
garland girlando
gas gaso
gather (tr) kolekti
gay gaja
gaze fikse rigardi
gazette gazeto
general ĝenerala, komuna;
(military) generalo
gentleman sinjoro
geometry geometrio
German germano
Gertrude Gertrudo
ghost fantomo
gift donaco
ginger zingibro
girdle zono
give doni;
(as a gift) donaci;
– information informi;
– notice avizi;
– witness atesti;
– birth to naski
(be) glad ĝoji (116)
glass (material) vitro;
(tumbler) glaso
glide gliti
globe globo
glory gloro
glossy (polished) polurita
glove ganto
glue glui
gnash grinci
go iri;
(in vehicle, boat, etc.) veturi;
– on a pilgrimage pilgrimi
goal celo
goblet pokalo
God Dio
good bona;
be – for taŭgi por
goodbye (adv,intj) adiaŭ (171, 273)
goose ansero
gospel evangelio
govern regi
graceful gracia
grade grado;
(rank) rango
grain (wheat, etc.) greno;
(unit) ero (276)
gram gramo (284)
grammar gramatiko
grandfather avo
grandson nepo
grape vinbero

grass herbo
grasshopper akrido
grate raspi;
grater raspilo
grating (bar or lattice) krado
grave tombo;
(serious) grava
gravitate graviti
gravy saŭco
gray griza
grieve (tr) ĉagreni, malĝojigi;
(ntr) malĝoji
grind grinci
great granda;
(remote in ancestry) pra (282)
Greek greko
green verda;
–ish dubeverda
greet saluti
groan ĝemi
group grupo, aro (126)
ground tero;
– floor teretaĝo
grow kreski, vegeti
guard gardi
guess diveni
guest gasto
guide gvidi, direkti
guilty kulpa
gunpowder pulvo
gush (of liquids) ŝpruci

— **H** —

habit kutimo
hack haki;
(carriage) fiakro
hail (frozen rain) hajlo
(a) hair haro;
– pencil peniko
half duono (166, 277)
halt (ntr) halti
ham ŝinko
hammer martelo
hand mano;
(of clock) montrilo
handbill afiŝo
handicraft metio
handsome bela
hang (ntr) pendi
handy oportuna
happen okazi
happy feliĉa
harbor haveno
hardly (adv) apenaŭ
hare leporo
haricot (bean) fazeolo
harness jungi
harvest rikolti
hasten (tr) akceli;
(ntr) rapidi
hat ĉapelo
haughty fiera
haul treni
have havi;
– to devi
hay fojno
hazard hazardo
hazelnut avelo
he (pron) li (32, 37, 42)
head kapo;
(adj) ĉefa
health sano;
state of (good or bad) – farto
hear aŭdi
heart koro;

by – (by rote) parkere
heat (tr) hejti, varmigi
heaven ĉielo;
heavenly body astro
heavy peza
Hebrew hebreo
heel (of foot) kalkano;
(of shoe) kalkanumo
hektare hektaro (284)
hektogram hektogramo (284)
hektoliter hektolitro (284)
hektometer hektometro (284)
help helpi (265)
hen kokino
herb herbo
hero heroo
hesitate heziti
hide kaŝi (252);
(skin of animals) felo
Hiero Hierono
high alta
hinge ĉarniro
hip kokso
hire (persons) dungi;
(houses, etc.) lui
hiss sibli
history historio
ho (intj) ho (273)
hoar (frost) prujno
hoarse raŭka
hog porko
hold teni
holder (handle) tenilo, anso;
(receptacle) ujo (181), ingo (237)
hole truo;
(cavity) kavo
Holland Holando
holy sankta
home hejmo;
at – ĉehejme
homesickness nostalgio
honest honesta
honey mielo
honeysuckle lonicero
honor honori;
(as term of address) moŝto (258)
hook kroĉi
hope esperi
horizon horizonto
horizontal horizontala
horn korno
horse ĉevalo
horseradish armoracio
hose ŝtrumpoj;
– supporter ŝelko
hotel hotelo
hour horo (185)
house domo;
at the – of (prep) ĉe (125, 160)
how (adv) kiel (134), kiamaniere;
– much kiom (140, 185)
however (conj) tamen;
(adv) ajn (236)
hue nuanco
hum zumi
human being homo
humble humila
humor humoro
hundred (adj) cent (142)
hungry malsata
hunt serĉi;
(game or wild animals) ĉasi

hurdygurdy gurdo
hurl ĵeti
hurrah (intj) hura (273)
hurricane uragano
hurry rapidi
husband edzo
hypocrite hipokrito

— **I** —

I (pron) mi (32, 37, 274)
ice glacio;
(food) glaciaĵo
idea ideo
ideal idealo
identical identa
idiom idiomo
idiot idioto
if (conj) se (240);
as – kvazaŭ (250);
(whether) ĉu
ignore ignori
illusion iluzio
illustrate ilustri
image bildo
imagine imagi
imitate imiti
immediate tuja (171)
implicate impliki
important grava, serioza
importunate altrudema
impose trudi
impost imposto
impress impresi
impulse impulso
in (prep) en (46, 89, 160);
– the presence of ĉe (125, 160)
inch colo
incite inciti
incline (tr) klini
incommode ĝeni
(be) indebted ŝuldi
indeed (adv) ja (215), do, efektive
index tabelo
Indian (American), indiano, ruĝhaŭtulo;
– corn maizo
indifferent indiferenta
industry (trade) industrio
inebriate ebria
inevitable nepra, neevitebla
infect infekti
influence influi
inform informi, sciigi
ingenuous naiva
inhabitant loĝanto, ano (145)
inhale enspiri
ink inko
inquire demandi
insect insekto
inside (adv) interne;
(prep) en
insist insisti
inspect inspekti, ekzameni, rigardi, kontroli
inspire inspiri
instantaneous momenta
instead of (prep) anstataŭ (98, 159)
instruct instrui;
(order) ordoni
insult insulti
insure (with a company) asekuri;
(make certain) certigi

intelligent inteligenta
intend intenci
interest interesi;
(of money) procento
(be) intermittent intermiti
internal interna
interpret interpreti
intimate intima
intoxicated ebria
investigate esplori, ekzameni,
elserĉi
invite inviti
iron (metal) fero;
(linen) gladi
island insulo
it (pron) ĝi (32, 37, 42, 274);
see also 50, 51
Italian italo

— **J** —

jacket jako
jail karcero
jam kompoto, fruktaĵo
January januaro
jaw (orifice, opening) faŭko;
(of the skull) makzelo;
–bone makzelosto
jealous ĵaluza
jest ŝerci
Jesus Jesuo
Jew hebreo
jewel juvelo
jingle (ntr) tinti
John Johano
joint artiko
joke ŝerci
journal ĵurnalo, revuo
journey vojaĝi
judge juĝi
jug kruĉo
juggle ĵongli
July julio
jump salti
June junio
jurist juristo
just (upright) justa;
(exact) ĝusta;
(adv) ĝuste, ĵus

— **K** —

keep teni, gardi;
(preserve) konservi;
– in mind memori
kerosene petrolo
key ŝlosilo;
(of piano, etc.) klavo
kill mortigi
kilogram kilogramo (284)
kiloliter kilolitro (284)
kilometer kilometro (284)
kind (species) speco;
(good) bona, bonkora;
that –, what –, etc. (235)
kindness komplezo, bonkoreco
king reĝo;
–dom reĝolando
kiss kisi
knave fripono
knee genuo
kneel genufleksi
knit triki
knock frapi
knot tubero;
(tied) ligaĵo;

(of ribbon) banto
know scii;
(be acquainted with) koni (117)
kobold koboldo

— **L** —

labor labori;
– for the success or completion of something klopodi
lace punto;
(of a shoe) laĉo
(be) lacking (ntr) manki
lake lago
lamb ŝafido;
(meat) ŝafidaĵo
lame lama
lamp lampo
lance lanco
land lando;
(estate) bieno;
(soil) tero
landscape pejzaĝo
language lingvo
lantern lanterno
large granda
lark (bird) alaŭdo
last (ntr) daŭri;
(in a series) lasta;
(previous) pasinta, antaŭa
latch anso
late malfrua
Latin latina
latter ĉitiu (61, 62)
lattice krado
laugh ridi (265)
law leĝo;
–suit proceso;
(rule) regulo
lawyer advokato, leĝisto
lay meti, kuŝigi;
– aside demeti;
– claim pretendi
layer tavolo
lead konduki
lead (metal) plumbo
leaf folio
league (alliance) ligo
lean (tr) apogi, klini;
(not fat) malgrasa
leap salti;
–year superjaro
learn lerni;
(news, etc.) sciiĝi
learned klera
least (adv) malplej, malpli multe (80, 81);
at – almenaŭ
leather ledo
leave (tr) lasi;
– off (ntr) ĉesi
leg kruro
legal leĝa;
– process proceso
lemon citrono
lemonade citronaĵo, limonado
lend prunti, pruntedoni
lens objektivo
lengthen (tr) etendi, plilongigi
less (adv) malpli, malpli multe (80, 81)
lesson leciono
let (tr) lasi;
(rent) luigi;
(permit) permesi

letter (epistle), letero;
(of the alphabet) litero
lettuce laktuko
level nivelo;
(flat) ebena
library biblioteko;
(collection of books) libraro
lick leki
lie (recline) kuŝi (239);
(tell falsehoods), mensogi
lift levi
light luma, hela;
(not heavy) malpeza
lightning fulmo
like ŝati;
(similar) simila see also 250.
limb membro;
(of a tree) branĉo
limit limi
linden tilio
line linio, vico, streko
linen tolo
lion leono
lip lipo
liquid fluida
listen aŭskulti
liter litro (284)
literal laŭlitera
literature literaturo
little malgranda;
(with slightly affectionate sense)
eta (198);
(adv) malmulte, iom (217);
– by – iom post iom
live vivi;
(dwell) loĝi (133)
load ŝarĝi
loan prunti, pruntedoni
local loka
lock ŝlosi;
(fastening) seruro
locomotive lokomotivo
lodge loĝi
log ŝtipo
long longa;
– for sopiri je
look rigardi;
– for serĉi
lose perdi;
(fail to profit) malgajni;
– time malfrui
lot (fate) sorto
loud laŭta
love ami;
make – amindumi
loyal fidela, lojala
luck ŝanco;
lucky bonŝanca
lull kvietigi;
(to sleep) luli
lunatic lunatiko
lung pulmo
luxury lukso

— **M** —

macaroni makaronio
machine maŝino
mad freneza
magazine gazeto, ĵurnalo, revuo
magic magio
mail poŝto, enpoŝtigi;
– box poŝtkesto
maize maizo
majestic majesta

majesty (term of address) moŝto (258)
make fari (see also 214);
– mistakes erari;
– love amindumi
malicious malica
man viro
manage administri, direkti;
(a household) mastrumi
manner maniero;
(right or wrong) moro;
in that –, in every –, etc. (235)
mantle mantelo
manufacture fabriki
manuscript manuskripto
maple acero
marble (stone) marmoro
march marŝadi
March marto
mark marko, signo;
(official) stampo
marmalade marmelado
marry (become married) edziĝi
master mastro;
(of his profession or art) majstro;
– of Arts (A.M.) magistro
match (for fire) alumeto
material materialo;
(cloth) ŝtofo
matter afero
mature matura
maximum maksimumo
May majo;
(auxiliary verb) (269, 270)
mayonnaise majonesa
mean signifi, intenci, malnobla
meaning senco
means rimedo;
by – of (prep) per (64)
measure (tr) mezuri
meat viando
mechanics meĥaniko
medical medicina, kuracista
medicine (drug, etc.) kuracilo;
(science) medicino, kuracarto
meet (tr) renkonti, trafi;
(assemble) kunveni
melody melodio
melon melono
melt fluidigi, fluidiĝi, degeli
member membro, ano (145)
memory memoro;
by – parkere, memore
mend ripari;
(patch) fliki
mention nomi, citi
menu menuo
merely (adv) nur
merit meriti
merry gaja;
make – festeni
merrygoround karuselo
metal metalo
meter metro (284)
method metodo
middle mezo, centro
mien mieno
mild milda
mile mejlo
milk lakto;
(draw the milk of) melki
mill muelo
millimeter milimetro (284)

million miliono
mine (coal, etc) mino;
(possessive adj) mia (43)
mineral mineralo
minimum minimumo
minister (political) ministro;
(clergyman) pastro
minute (time) minuto;
(adj) detala, malgranda
minutes (of a meeting) protokolo
mirror spegulo
miserly avara
misery mizero
miss (fail to reach) maltrafi;
(be missing) manki;
(notice the absence of) senti la foreston de;
(young lady) fraŭlino (163)
mist nebulo
mistake eraro
Mister Sinjoro (163, 286)
mix (tr) miksi
mock moki
mode fasono, modo
model modelo
moderate modera
modest modesta
moment momento;
a – ago (adv) ĵus
monarch monarĥo
Monday lundo
money mono;
– box kaso;
– order mandato
monk monaĥo
monkey simio
month monato
moon luno
moral morala, bonmora;
morals moroj
more (adv) pli (74, 79);
(quantity) pli multe (81);
(further) plu;
the – ju pli, des pli (84)
morning mateno (93)
morsel peco
most (adv) plej (74, 79);
(quantity) plej multe (81)
mould ŝimo
mountain monto
mourning funebro
mouse muso
moustache lipharoj
mouth buŝo;
(of river) enfluo, elfluo
move (tr) movi;
(change residence) transloĝi
much multa (81);
(very) tre
mud koto
murmur murmuri
museum muzeo
mushroom fungo
music muziko
must devi (247)
mute muta
mutton ŝafaĵo
mutual reciproka, komuna (180)
myopic miopa
mystery mistero

— **N** —

nail (metal) najlo;
(of the finger or toe) ungo
naive naiva

naked nuda
name nomo
narrate rakonti
nation nacio
nature naturo
naught nulo;
(none) neniom (231)
near proksima (170);
(prep) apud (120, 159)
necessary necesa
neck kolo
need bezoni
needle kudrilo
negative nea (171);
(photographic) negativo
neighbor najbaro
neither (conj) nek (31);
(pron,adj) neniu (220)
nephew nevo
nerve nervo
nest nesto
net reto
neutral neŭtrala
never (adv) neniam (226)
nevertheless (conj) tamen
new nova, freŝa;
news novaĵo
newspaper ĵurnalo, tagĵurnalo
nice delikata
night nokto
nine (adj) naŭ (136)
nitrogen azoto
no (adv) ne (27, 66a);
(adj) neniu (220);
– one, –where, etc. (235)
noble nobla
nobleman nobelo
nobody (pron) neniu (220)
nod (the head) balanci (la kapon)
noise bruo
none (adj,pron) neniu (220);
(adv) neniom (231)
nonpartisan neŭtrala
noon tagmezo
nor (conj) nek (31)
north nordo
Norwegian norvego
not (adv) ne (27, 66a)
note noto, bileto;
–book kajero;
(notice) rimarki, noti
nothing nenio (233)
notice rimarki, noti;
give – avizi
notwithstanding (prep) malgraŭ;
(conj) tamen
nourish nutri
novel nova;
(book) romano
November novembro
now (adv) nun
nude nuda
nullify nuligi, neniigi
number (quantity), nombro;
(numeral) numero
nut nukso

— **O** —

oak kverko
(make) oath ĵuri
oats aveno
obey obei (265)

object objekto;
(aim) celo;
(oppose) kontraŭparoli, kontraŭstari, protesti
objective objektivo
obligation (financial), ŝuldo;
(moral) devo
oblige (compel) devigi;
(render service) fari komplezon, servi
oblique oblikva
observe observi, rimarki, noti
obstinate obstina
obstruct bari
occasion fojo, okazo (127)
occupation profesio, okupo, metio
occupy okupi
occur okazi
ocean oceano
October oktobro
odor odoro
of (prep) de (49, 100, 160, 170), da (99, 101, 103), el;
(concerning) pri (160, 264c)
offend ofendi
offer proponi, prezenti, oferi
office ofico;
(place) oficejo
officer (of organization or firm) oficisto
officer (military or naval) oficiro
official oficiala
often (adv) ofte, multfoje
oh (intj) ho (273)
oil oleo
olive olivo
on (prep) sur;
– account of pro (86)
once (adv) unufoje;
– on a time iam (212);
at – tuj;
– more bis
one (adj) unu (136, 137, 180);
(pron) oni (54). See 235.
onion bulbo
only sola;
(mere) nura
opera opero;
– glasses, lorneto
opinion opinio
opportune oportuna
opposed to (prep) kontraŭ
opposite (converse) malo (67);
(prep) kontraŭ
or (conj) aŭ
orange (fruit) oranĝo
orchestra orkestro
order ordoni;
(of store, etc.) mendi;
(methodical or proper arrangement) ordo;
money – mandato
ordinary ordinara
organ (physical) organo ;
(musical) orgeno
organize organizi
original originalo
ornament ornami
orphan orfo
oscillate (ntr) balanciĝi
ostracism ostracismo
other alia;
(remaining) cetera;
– people's malpropra;
–wise alie

out of el
outline konturo;
(profile) profilo;
(sketch) skizo
outside (prep) ekster (120, 121)
over (prep) super;
(across) trans;
(concerning) pri;
–coat surtuto;
–shoe superŝuo;
(too) (adv) tro
owe ŝuldi
own posedi, propra
ox bovo
oyster ostro

— **P** —

pack paki
pad remburi
paddle padeli
page (of book, etc.) paĝo
pail sitelo
pain doloro;
(effort) peno;
take pains peni
paint pentri;
(material) kolorigilo;
–brush peniko
pair paro
palace palaco
pale pala
palisade palisaro
palm (of the hand) polmo
pamphlet broŝuro
pan pato
paper (material) papero;
news– ĵurnalo
paradise paradizo
paragraph paragrafo
pardon pardoni (265)
parallel paralela
park parko
parlor salono
parsley petroselo
parsnip pastinako
part parto;
(of a work or book) kajero;
separate (tr) disiri, apartigi, disdividi
participle participo
pass (ntr) pasi
passage koridoro
passenger pasaĝero
passion pasio
passive pasiva
past (prep) preter;
(time) estinteco;
(grammatical) estinto;
(bygone) estinta
paste (glue) glui
pasteboard kartono
pastor pastro
pastry kukaĵo
pasture (tr) paŝti
patch fliki
path vojeto
patience pacienco
patient (ill person) kuracato
patty pasteĉo
pause paŭzi
pavement pavimo;
(sidewalk) trotuaro
pay pagi;
– dues kotizi
pea pizo

peace paco
peach persiko
pear piro
pearl perlo
peculiar stranga, kurioza
peddle kolporti
pedestal piedestalo
pedestrian piediranto
peeling ŝelo
pen plumo;
(enclosure) ejo (111)
pencil krajono;
hair– peniko
penetrate penetri
people popolo;
(indefinite pronoun) oni (54)
pepper pipro
perceive senti;
(see) vidi
percentage procento;
(of profit) tantiemo
perfect perfekta
perfidious perfida
perform (act) agi;
(fulfil) plenumi;
(do) fari
perfume parfumo;
(odor) bonodoro
period periodo;
(of time) epoko;
(punctuation) punkto
perish perei
permit permesi
persecute persekuti;
(worry) turmenti, ĝeni
persevere persisti
person persono
perspire ŝviti
persuade konvinki
pet dorloti
petroleum petrolo
phantom fantomo
Pharaoh faraono
pharmacy farmacio;
(shop) apoteko
philosopher filozofo
photograph fotografi
phrase frazo
physician kuracisto
physics fiziko
pick (choose) elekti;
(gather) kolekti
pickle pekli
picture bildo;
(portrait) portreto;
– gallery pinakoteko
picturesque pitoreska, pentrinda
pie kukaĵo;
(patty) pasteĉo
piece peco
pig porko
pigeon kolombo
(be a) pilgrim pilgrimi
pillage rabi
pillar kolono
pin pinglo
pinch pinĉi
pine (tree), pino;
– for sopiri je
pineapple ananaso
pinnacle pinto
pioneer pioniro
pious pia
pipe tubo;
(for smoking) pipo

pitcher krucĉo
pity kompati;
(regrettable affair) domaĝo
placard afiŝo
place loko;
(for something) ejo (111);
(broad, short street or open space) placo;
(put) meti
plait plekti
plan plano, projekto, skizo
plane plata
planet planedo
plank tabulo
plant planti;
(vegetable growth) kreskaĵo, vegetaĵo
plate plato;
(dish) telero
platform (railway) perono
play ludi;
(music) muziki;
(theatrical) teatraĵo
player (theatrical) aktoro
pleasant agrabla, dolĉa, afabla
please plaĉi (265), kontentigi, fari plezuron al;
(in requests) bonvolu, mi petas
pleasure plezuro;
take – in ĝui
plot konspiri
plow plugi
plum pruno
plumber plumbisto
plunder rabi
plural multenombro
pneumatic pneumatika
pocket poŝo
poem poemo
poet poeto
poetry poezio
point punkto;
(sharp) pinto;
– out montri
poise (tr) balanci;
(of manner) aplombo
poison veneno
pole stango;
(shaft of vehicle) timono;
(geographical) poluso
Pole polo
police polico
polite ĝentila
politics politiko
polish poluri;
polished polurita, glata
pomp pompo
popular popularo, popola
porcelain porcelano
porch verando;
(stoop) perono;
(balcony) balkono
pork porkaĵo
port haveno
portion porcio, parto
portrait portreto
possess posedi
possible ebla (161, 162), kredebla (270)
post (pole) stango;
(mail) poŝto;
–card poŝtkarto;
–paid afrankite
postage (cost) poŝtelspezo;

– stamp poŝtmarko
poster afiŝo
pot poto
potato terpomo;
sweet – batato
pound pisti;
(measure) funto
pour (liquids) verŝi;
(as in a chute) ŝuti
powder pudro
power povo, potenco
practice praktiki
praise laŭdi
pray preĝi
preach prediki
precise preciza, ĝusta
predestined fatala
prefer preferi
prefix prefikso
premium premio
prepare prepari
prepay afranki
presence ĉeesto, apudesto;
in the – of (prep) ĉe (125), antaŭ
present (gift) donaco;
(time) estanteco, estanta, nuna (171);
(in attendance) ĉeestanta
present prezenti, donaci, doni
preserve (keep) teni;
(keep safe) konservi;
(food) kompoto, konfitaĵo
preside prezidi
president prezidanto
press premi;
(print) presi;
(wardrobe) ŝranko;
(be urgent) urĝi
pretend (make pretext of) preteksti;
(feign) ŝajnigi;
(lay claim) pretendi
price prezo, kosto
prick piki
priest pastro
prince princo, reĝido
principal precipa, ĉefa
print presi
prize ŝati;
(premium) premio
prized kara, altetaksata, ŝatata
problem problemo
process metodo;
(legal) proceso
proclaim proklami
procrastinate prokrasti
produce produkti;
– a result efiki;
(give birth to) naski
profession profesio
professor profesoro
profile profilo
profit profiti;
(percentage) tantiemo
profound profunda
progress progresi
project projekto
promenade promeni
promise promesi
propensity inklino, emo (192)
(be) proper deci
property propraĵo, posedaĵo;
(land) bieno;
(characteristic) eco (202)
proportional proporcia

propose proponi, sugestii
prose prozo;
piece of – prozaĵo
prosecute persekuti
prosper prosperi
protect protekti, gardi
protest protesti
proud fier
prove pruvi;
(test) provi
provoke inciti, eksciti, kaŭzi, naski, kolerigi
psalm psalmo
public publiko
publish publikigi, eldoni
pudding pudingo
pull tiri
pump pumpi
pumpkin kukurbo
punish puni
pure pura
puree pistaĵo
purple purpura
purpose celi, intenci
push puŝi;
(shove) ŝovi
put meti;
– off prokrasti

— **Q** —

quality eco (202);
(texture, etc.) kvalito
quantity kvanto;
any –, a certain – iom (217, 235)
quarter (of a city) kvartalo;
(fourth) kvarono;
–ly trimonata
question demando;
(problem) problemo;
(doubt) dubo
quick rapida;
(lively) viva
quiet kvieta, trankvila, silenta
quince cidonio
quite (adv) tute
quote citi

— **R** —

rabbit kuniklo
race (people) raso
radish rafano;
horse– armoracio
radius radio
rag ĉifono
raging furioza
rail relo;
–way fervojo;
–way carriage vagono;
–way station stacidomo
rain pluvo;
–bow ĉielarko
raise levi
raisin sekvinbero
rank rango;
(grade) grado
rap frapeti
rapid rapida
rascal fripono, kanajlo
rasp raspi
raspberry frambo
rat rato
rate taksi;
(schedule of prices) tarifo, pre-

zaro;
(percentage) procento;
at the – of (prep) po (175)
rational prudenta, racionala
raucous raŭka
raven korvo
ravishing rava
raw nekuirita
ray (of light) radio
reach atingi;
(a goal) trafi
read legi
ready preta
real efektiva, reala, vera
reap rikolti
reason (exert the power of reasoning) rezoni;
(cause) kaŭzo;
(motive) kialo;
for what –, for any –, etc. (235)
reasonable prudenta
rebate rabati
recall revoki;
(to memory) rememori;
(to another's memory) rememorigi
receive ricevi;
(accept) akcepti;
(money) enspezi
receipt (for payment) kvitanco
reckon kalkuli
recent nova, antaŭnelonga (90)
receptacle ujo (237);
(for one object) ingo (181)
recess (alcove) alkovo;
(vacation) libertempo
reciprocal reciproka (180)
recite deklami
recline kuŝi (239)
recommend rekomendi
recompense rekompenŝi
recover (find) retrovi;
(get well) resaniĝi
red ruĝa;
reddish duberuĝa
reduction (of price) rabato
refine rafini
refuse rifuzi, malpermesi
refute refuti
regale regali
region regiono
register (tr) registri;
(letters) rekomendi
regret bedaŭri;
(be penitent for) penti
regrettable bedaŭrinda;
– affair (pity) domaĝo
regulation regulo, leĝo
reign regi
rejoice ĝoji (116)
relate rilati (266);
(tell) rakonti
relative (person) parenco
religion religio
rely konfidi, fidi
remain resti;
remaining (other) cetera
remember memori;
(recall to memory) rememori
render fari, igi (214);
(an account) doni, prezenti, liveri
renown famo, gloro
rent lui;
(let) luigi;

(farm out) farmi;
(price) luprezo
repair ripari;
(patch) fliki
repeat ripeti
repent penti
report raporti
repose ripozi
represent reprezenti
reproach riproĉi
republic respubliko
repulse repuŝi, repeli
request peti
require postuli;
(need) bezoni
rescue savi
reside loĝi
respect respekti
rest (repose) ripozi;
(remain) resti;
– upon apogi sur
restaurant restoracio
result rezulti
resume resumo
return (go back) reiri;
(come back) reveni;
(give back) redoni
revery revo
review (magazine) revuo
reward rekompenci
rhubarb rabarbo
rib ripo
ribbon rubando
rice rizo
rich riĉa
ride rajdi;
(in vehicle, boat, etc.) veturi
ridicule moki;
worthy of – (ridiculous) ridinda
right prava;
(to something) rajto;
(not left) dekstra
rightangled orta
ring (nt) sonori;
(circlet) ringo
ringlet (of hair) buklo
ripe matura
river rivero
road vojo;
(broad roadway) ŝoseo
roam vagi
roar muĝi
roast rosti
rob rabi, ŝteli
robber rabisto
robe robo
Robert Roberto
roguish petola;
(rascally) fripona
roll (tr) ruli;
(something around something else) volvi;
(bread) bulko;
(list) listo, registro
roof tegmento
room ĉambro;
(space) spaco
root radiko
rose rozo
(by) rote parkere
round rondo;
(of ladder) ŝtupeto;
(roundabout) (prep) ĉirkaŭ (89, 120, 159, 160)

routine rutino
row (boats) remi
royalty reĝeco;
(share of profit) tantiemo
rub froti
ruin ruino
rule regi;
(draw lines) linii;
(regulation) regulo
rumor famo;
rumored laŭdira
run kuri;
(of fluids) flui
Russian ruso
rust rusti

— **S** —

sack sako;
(plunder) rabi
sacred sankta
sacrifice oferi, oferdoni
saddle selo
safe sendanĝera, senriska;
(chest) monkesto
sail velo
salad salato
salary salajro
salt salo
salute saluti
same sama
sample specimeno
sand sablo
sap suko
sardine sardeno
satchel valizo
sated sata
satin atlaso
satisfied kontenta;
(of hunger) sata
Saturday sabato
sausage kolbaso
sauce saŭco
saucer subtaso, telereto
saucy petola, malĝentila, insultema
savage sovaĝa
save savi;
(keep) konservi;
(economize) ŝpari;
(prep) krom, escepte de
saw segi
say diri (77)
scales (for weighing) pesilo
scarcely (adv) apenaŭ
scent (tr) flari
schedule (of rates) tarifo
science scienco
scissors tondilo
Scot (Scotchman) skoto
scoundrel kanajlo, fripono
scrape skrapi
screen ŝirmi
screw ŝraŭbo;
–driver ŝraŭbturnilo
sculpture skulpti
sea maro
seal sigeli
season (of the year) sezono
second (of time) sekundo;
(in order) dua;
a – time (adv) duafoje, bis
secret sekreto
secretary sekretario
section sekcio, parto, ero (276)
see vidi;

– to zorgi pri
seed semo
seek serĉi;
– advice of konsulti
seem ŝajni;
–ing ŝajna, kvazaŭa
seize kapti
select elekti
self (reflexive) (39, 40, 44);
(intensive) mem (219)
selfcommand aplombo
sell vendi
senate senato
send sendi
sense prudento, saĝo;
(meaning) senco;
(feeling) sento
sentence frazo;
(legal) juĝo, kondamno
separate (ntr) disiĝi, disiri;
(distinct) aparta
September septembro
serene trankvila
series serio, vico
serious serioza, grava
serve servi;
(be good for) taŭgi por
set meti;
(of the sun) subiri;
(type) komposti;
– free liberigi;
– out (start) foriri, ekiri
seven (adj) sep (136)
several kelkaj, kelke
severe severa
sew kudri
shade (shadow) ombro;
(tint) nuanco;
(screen) ŝirmilo
shaft (of vehicle) timono
shake (tr) skui;
(oscillate) ŝanceli;
– hands manpremi
sham preteksti
shape formo;
–ly beltalia
share partopreni, dividi, parto, porcio
sharp akra;
(pointed) pinta
shatter frakasi
shave razi
shawl ŝalo
she (pron) ŝi (32, 37, 42)
shear tondi
sheep ŝafo
shelf breto
shell ŝelo;
(of mollusk) konko;
to remove the – senŝeligi
shelter ŝirmi
shepherd paŝtisto
shield ŝildo;
(protect) ŝirmi
shinbone tibio
shine brili, lumi
ship ŝipo
shirt ĉemizo
shoe ŝuo
shoot (with gun, etc.) pafi
shop butiko
shore bordo, marbordo
short mallonga;
–sighted miopa;
–hand stenografio
shoulder ŝultro

shove ŝovi
shovel ŝoveli
show (tr) montri
shrill akra, akrasona
shun eviti
shut (tr) fermi
side flanko;
–board telermeblo;
–walk trotuaro;
–wise oblikva
sift kribri
sigh sopiri
sign signo;
– the name subskribi
signify signifi
silent silenta (239)
silk silko
silver arĝento
similar simila
simple simpla
sin peki
since (conj) ĉar, tial ke (83);
(prep) de, depost (89);
(adv) de tiam
sing kanti
single sola, unuopa;
– man (unmarried man) fraŭlo
sit sidi (239)
six (adj) ses (136)
sketch skizi
skill lerteco;
trial of – konkurso
skin (human) haŭto;
(of animals) felo
skirt jupo
sky ĉielo
slanting oblikva, klina
slate (stone) ardezo
slaughter buĉi
slave sklavo
sleep dormi;
lull to – luli
sleeve maniko
slide gliti
slime ŝlimo
slipper pantoflo
sly ruza
smear ŝmiri
smell (tr) flari;
(ntr) odori
smile rideti
smoke fumi
smooth glata;
(polished) polurita
sneeze terni
snow neĝi
so (conj) do;
(thus) (adv) tiel (88, 156);
(therefore) tial (78);
– much tiom (104, 164)
society societo
Socrates Sokrato
sofa kanapo
soft mola
soil tero;
soiled malpura
soldier soldato;
(professional) militisto
sole sola;
(of foot) plando;
(of shoe) ledplando
solemn solena
some kelka, kelke, iom (217);
–one, how, etc. (235)
son filo
soon (adv) baldaŭ

sorcerer sorĉisto
sort speco, klaso;
(put in order) ordigi, enfakigi
soul animo
sound (ntr) soni;
(of bells) sonori;
(in good condition) bonstata
soup supo
sour acida, maldolĉa
south sudo
sow semi
space spaco
spacious vasta, grandspaca, grandampleksa
Spaniard hispano
spare (save) ŝpari;
(pardon) pardoni
sparrow pasero
speak paroli (77)
spear lanco
special speciala, aparta
specialty fako
species speco
specimen specimeno, modelo
spectre fantomo
speed rapido, rapideco
spell silabi;
(witchcraft) sorĉaĵo
spend (money) elspezi;
(time) pasigi
speso speso (285)
spider araneo
spin ŝpini
spinach spinaco
spite malico;
in – of (prep) malgraŭ, spite
splash (tr) plaŭdi
splendor pompo, brilo, belegeco
split (tr) fendi
spoil (tr) difekti
spoke (of wheel) radio
spoon kulero
spot makuli
spout (liquids) ŝpruci
spring (season) printempo;
(of water) fonto
sprite koboldo, feo
spruce (tree) piceo
spurt (of liquids) ŝpruci
spy spiono;
(catch sight of) ekvidi;
–glass lorno
square kvadrato;
(public) placo
stain makuli
stair (staircase) ŝtuparo
stag cervo
stake (of palisade) paliso
stamp (officially) stampi;
(with foot) piedfrapi;
postage – poŝtmarko
stand stari (239);
(endure) suferi, elporti
standard (model) modelo;
(flag) standardo
star stelo;
(any heavenly body) astro
starch amelo
state (condition) stato ;
(political) ŝtato;
(governed body) regno
station (state) stato;
(railway, etc.) stacio, staci-

domo
stay resti
steady firma, konstanta, nemovebla
steal ŝteli, rabi (252)
steam vaporo
steel ŝtalo
steep kruta
step paŝi;
(of stairs) ŝtupo
stern severa
stew (tr) stufi
stick bastono;
(adhere) algluiĝi
still (silent) silenta;
(adv) ankoraŭ, jam;
(conj) tamen
stimulate stimuli, inciti
sting piki
stipulate kondiĉo
stocking ŝtrumpo
stomach stomako
stone ŝtono
stoop kliniĝi;
(entrance porch) perono
stop (ntr) halti;
(leave off) ĉesi;
– up ŝtopi
stopper ŝtopilo
store (shop) butiko;
(warehouse) magazeno, konservejo, tenejo
story (tale) fabelo, rakonto;
(of house) etaĝo
stove forno
straight rekta
strange stranga, kurioza;
(foreign) fremda
strap rimeno
straw pajlo
strawberry frago
streak strio;
make a – streki
street strato;
– arab bubo
streetcar tramveturilo;
– line tramvojo
stress akcento;
(force) forto
stretch (tr) etendi;
(forcibly) streĉi
string ŝnuro;
(shoelace) laĉo;
– bean fazeolo
strike frapi, bati;
(of laborers) striko;
– out trastreki
strip (of paper, cloth, etc.) banderolo;
– off senigi
stripe strio
strive peni
strong forta
struggle barakti
student studento;
(person studying) studanto
study studi
stuff ŝtofo;
(furniture, etc.) remburi
stump stumpo
style stilo, modo, fasono
subject (theme) temo;
(grammatical) subjekto;
(ruled) regato
subscribe subskribi;
(to magazine, etc.) aboni
substance substanco

succeed sukcesi;
(fare well) prosperi;
(follow) sekvi, postveni
succulent suka, sukplena
such tia (65);
(adv) tiel (88)
sudden subita, neatendita
suffer suferi, toleri;
(permit) permesi
suffice sufiĉi
suffix sufikso
suffocate (tr) sufoki
sugar sukero
suggest sugestii, proponi
suit (of clothes), vestoj, kompleto;
(at law) proceso
suitable konvena, konforma, taŭga, deca
suite (of rooms) apartamento
sulphur sulfuro
sum sumo;
(total) tuto
summarize resumi
summer somero;
–house laŭbo
summit pinto, supro
sun suno
Sunday dimanĉo
superior supera;
(person) superulo
superstition superstiĉo
supply liveri, provizi
suppose supozi, opinii
sure certa
surface supraĵo
surprise surprizi
suspect suspekti
suspend pendigi
suspenders ŝelko
swallow gluti;
(bird) hirundo
swamp marĉo
swan cigno
swear ĵuri
Swede svedo
sweep (floors, etc.) balai
sweet dolĉa;
–potato batato
sweetmeat bombono, sukeraĵo, konfitaĵo;
be fond of – frandi
swim naĝi
swine porko
swing (tr) svingi;
(balance) balanci (279)
Swiss sviso
swoon sveni
sword glavo
syllable silabo
Syracuse Sirakuzo

— **T** —

table (furniture) tablo;
(tabulation) tabelo
tail vosto
tailor tajloro
take preni;
(magazines, etc.) aboni;
– in (money) enspezi;
– place okazi;
– note of observi, rimarki;
– oath ĵuri;
– steps toward accomplishing klopodi;

– pleasure in ĝui;
– the attention of distri
tale fabelo
talent talento
tall alta, altkreska, granda
talon ungego
tap (rap) frapeti;
(faucet) krano
tariff tarifo
task tasko
taste gusto, gustumi
tax imposto
tea teo;
– caddy teujo (181);
–pot tekruĉo
teach instrui
tear ŝiri;
(of the eye) larmo
tease turmenteti, ĉagreni
tedious teda, enuiga, laciga
telegraph telegrafi
telephone telefoni
telescope teleskopo
tell diri, rakonti (77);
– lies mensogi
temper humoro;
lose the – koleri
temple (of the head), tempio;
(building) templo
tempt tenti
ten (adj) dek (136)
tender delikata, mola, karesa
tenor (voice) tenoro;
(course) daŭro
tent tendo
term (word) termino;
(condition) kondiĉo;
(time) templimo
terrace teraso
territory teritorio
terror teruro
test provi, ekzameni
texture kvalito;
(thing woven) teksaĵo
than (conj) ol (82, 97, 98)
thank danki (265)
that (conj) ke (53, 83, 105, 259, 262);
(pron) tiu (56), tio (233, 234);
– kind tia (65);
(adv) tiel (88, 156);
– way tiamaniere, tiel (88);
– much tiel multe, tiom (104, 164);
(when) (adv) kiam (155)
thaw (ntr) degeli
the (article) la (11, 47, 201, 280a);
(adv) ju, des (84)
theatre teatro
theme temo
then (conj) do;
(adv) tiam (73);
(afterwards) poste
theory teorio
there (adv) tie (68);
(adv, calling attention) jen (228); see also 51.
therefore (adv) tial (78), pro tio, sekve
they (pron) ili (32, 37, 42);
(indefinite) oni (54)
thick dika, densa
thigh femuro
thing afero, objekto, aĵo (227);
any–, what , etc. (235)

think pensi;
(have the opinion) opinii
(be) thirsty soifi
this (pron) tio ĉi (233, 234);
(pron,adj) tiu ĉi (60);
all – ĉio ĉi (235)
thong rimeno
thorn dorno
thou (pron) ci (40)
though (conj) kvankam;
as – kvazaŭ (250)
thousand (adj) mil (142)
thread fadeno;
– a needle enkudriligi fadenon
threaten minaci
three (adj) tri (136)
threshold sojlo
thrifty ŝparema
throat gorĝo
throne trono
throng amaso, aro (126)
through (prep) tra (46, 160);
(by means of) per (64);
(because of) pro (86), de (170)
throw ĵeti
thumb dika fingro
thunder tondri
Thursday ĵaŭdo
thus (adv) tiel (88, 156), tiamaniere
ticket bileto;
– window giĉeto
tickle tikli
tie ligi;
(shoes, etc.) laĉi
tiger tigro
tile kahelo;
(brick) briko
till (money box) kaso;
(prep) ĝis (46, 89);
– the soil terkulturi
time (in general) tempo;
(occasion) fojo (127);
(epoch) epoko;
(of day) horo
tin (metal) stano;
– plate (sheet iron covered with tin) lado
tinkle tinti
tint nuanco, koloro
tire (tr) lacigi, enuigi;
(pneumatic) pneŭmatiko
to (prep) al (46, 160, 251, 252), ĝis (46, 89)
toad bufo
toast (bread) panrostaĵo ;
(sentiment) tosto
tobacco tabako
today (adv) hodiaŭ (93, 171)
toe piedfingro
toilet tualeto
tolerate toleri, suferi
tomato tomato
tomb tombo
tomorrow (adv) morgaŭ (93, 171)
tone tono
tongue (of the body) lango;
(of vehicle) timono;
(language) lingvo
too (adv) tro;
(too much) tro multe, tro
tool ilo (63)
tooth dento
top supro

torment turmenti
total tuto
touch tuŝi;
(feel with the fingers, etc.) palpi;
sense of – palpado;
– the heart of kortuŝi
toward (prep) al (46, 160, 251, 252)
tower turo;
– above superstari
trace signo, postsigno
trade (occupation) metio;
(commerce) komerco;
(exchange) interŝanĝi
train (of cars) vagonaro;
(of dress) trenaĵo
tram tramo;
–way tramvojo;
– car tramveturilo
tranquil trankvila, kvieta
translate traduki
travel vojaĝi;
(by vehicle) veturi
tray pleto
treacherous perfida
treasure trezoro
treasurer kasisto
treasury kaso
treat (in speech or writing) trakti;
(for illness) kuraci;
(act towards) konduti kontraŭ;
(regale) regali
treatise traktato
tree arbo
tremble tremi;
(vacillate) ŝanceliĝi
trial juĝa aŭskultado, esplorado;
(of skill) konkurso;
(affliction) malĝojo, sufero;
(test) provo, ekzameno;
(attempt) provo
trifle bagatelo
triumph triumfo
tropic tropiko
trot troti
trousers pantalono
trunk (chest with lid) kofro;
(of tree) trunko
trust fidi, konfidi;
(financial) trusto
truth vero
try (legally) juĝi;
(strive) peni;
(attempt, test) provi
tub kuvo
tube tubo
tuber tubero
Tuesday mardo
tumbler (for drinking) glaso;
(juggler) ĵonglisto
tune ario, melodio
Turk turko
turkey meleagro
turn (tr) turni;
(in a series) vico
turnip napo
turnstile giĉeto
twilight krepusko
twist (tr) tordi
twitter pepi
two (adj) du (136)
tyrant tirano

— **U** —

umbrella ombrelo
uncle onklo
unanimous unuvoĉa, unuanima
uncommon kurioza, nekomuna
unconcerned indiferenta, nezorgema
under (prep) sub (121, 160)
underline substreki
understand kompreni
undertake entrepreni;
– initiative work klopodi
undeviating rekta
unfailing (adv) nepre, certe
unimportant indiferenta, negrava
union unuigo, unuiĝo, kunigo, kuniĝo
universe universo
university universitato
until (prep) ĝis (89)
up (adv) supre, supren (121);
– to ĝis (46)
upholster remburi
upper supra
upon (prep) sur (160)
upright justa;
(vertical) vertikala
urge urĝi, insiste peti
upset (tr) renversi
utmost ekstrema, eblo (161, 162)

— **V** —

(be) vacant vaki, esti neokupata
vacillate ŝanceliĝi
vagabond vagisto
vain (futile) vana, senutila, senfrukta;
(proud) vanta, fiera;
in – vane
valise valizo
valley valo
value (appraise) taksi;
(like) ŝati;
have the – of valori
vanquish venki
vapor vaporo
varied diversa, malsimila
vase vazo
vast vasta, granda
vaunt fanfaroni, vantparoli
veal bovidaĵo (207c)
vegetable (edible) legomo;
(plant growth) vegetaĵo, kreskaĵo (227a)
vegetarian vegetara
vegetate vegeti
veil vualo
vein vejno
velvet veluro
veranda verando
verify konstati, kontroli
vermicelli vermiĉelo
verse verso;
(poesy) poezio
vertical vertikala
very (very much) (adv) tre, tre multe;
(adj) sama, identa;
(intensive) mem (219)

vex ĉagreni
vibrate (ntr) vibri
vice (wickedness) malvirto;
(prefix) vic
vie konkuri
village vilaĝo
vindication apologio
vinegar vinagro
violet violo
violin violono
virtue virto
visage vizaĝo
visit viziti
vivid hela
voice voĉo
volume (book) volumo;
(of a body) volumeno
vote voĉdoni, baloti
vowel vokalo
voyage vojaĝi

— **W** —

wade vadi
waffle vaflo
wager veti
wages salajro
wait (for) atendi;
– on servi
waiter (in restaurant, etc.) kelnero
waist talio;
–coat veŝto
wake (tr) veki
walk marŝi;
(for pleasure) promeni;
(of park, etc.) aleo;
side– trotuaro
wall muro
waltz valsi
wander vagi
want (need) bezoni;
(desire) deziri, voli;
(be lacking) manki;
(extremity) mizerego
war militi
wardrobe (garments) vestaro;
(furniture) ŝranko, vestoŝranko
warehouse magazeno
warm varma;
make – varmigi, hejti
warn averti;
(give notice) avizi, antaŭscigi
wash lavi
waste (prodigality) malŝparo;
(refuse) forĵetaĵo;
(desert) dezerto
watch (look at) rigardadi;
(timepiece) poŝhorloĝo;
– over gardi
water akvo;
– color akvarelo;
–fall kaskado
wave ondo;
(flutter, brandish) flirti, svingi
wax vakso
way (manner) maniero;
(custom) kutimo;
(method) metodo;
(means) rimedo;
(road) vojo;
– in enirejo;
this –, any–, etc. (235)
we (pron) ni (32, 37)
wear porti;
– out eluzi

(be) wearied enui
weather vetero;
–cock ventoflago
weave teksi;
(plait) plekti
Wednesday merkredo
week semajno
weep plori
weigh (tr) pesi;
(be heavy) (ntr) pezi;
(meditate upon) pripensi (264c)
welcome bonveni, bone akcepti;
you are – (no thanks needed) estas nenio, volonte farite
well (healthy) sana;
(for water) puto;
(adv) bone;
(interjection) nu (273), bone;
– informed klera;
– nigh (adv) preskaŭ
west okcidento
wet malsekigi, trempi
whale baleno
what (pron) kio (233, 234);
(pronominal adj) kiu (106, 146);
– kind, – way, – time, etc. (235)
wheat tritiko
wheel rado
when (adv) kiam (125, 155);
(while) dum (96)
where (adv) kie (118, 151);
–fore kial (129), tial (78)
whether (conj) ĉu (30, 66a)
which (pron) kio (233, 234);
(pron,adj) kiu (106, 146);
– way, – kind, etc. (235)
while (prep) dum (120, 159);
(conj) dum text (96);
(concessive) kvankam;
a – iom da tempo
whip vipi
whistle fajfi;
(hiss) sibli
white blanka;
whitish dubeblanka
who (pron) kiu (106, 143);
whose kies (107, 147)
whole (entire) tuta
why (adv) kial (129), pro kio
wicket giĉeto
wide larĝa;
make – plilarĝigi, etendi
widow vidvino;
widower vidvo
wig peruko
wild sovaĝa
(be) willing voli
willingly volonte
wilt velki
wind vento, survolvi;
(twist) tordi;
(a watch) streĉi
winding torda
window fenestro;
ticket – giĉeto
wine vino
winter vintro
wipe viŝi
wise saĝa
wish voli, deziri
witch sorĉistino;
–craft sorĉo

with (prep) kun (70, 76, 120, 159, 160);
(by means of) per (64);
(agent of the passive) de (169), je (260);
– regard to rilate (266);
–draw eliri, foriri;
(having) havante (222)
wither velki
without (prep) sen (248)
(give) witness atesti
witty sprita
woe malĝojo;
(interjection) ve (273)
wolf lupo
wonder miri
woo amindumi
wood ligno
wool lano
word vorto;
(spoken) parolo
work labori;
(of machinery) funkcii;
(literary composition) verko
world mondo
worm vermo
worship adori;
(divine service) Diservo
(be) worth valori
worthy inda (154)
wound vundi
wreath girlando
wrestle barakti
wretch fripono, kanajlo;
–ed mizera, aĉa (272)
wrinkle sulketo, faldeto
write skribi;
(books, articles, music) verki
wrong malprava, erara, maljusta

— **Y** —

yawn oscedi;
(open) fendiĝi
year jaro
yearn sopiri, deziregi
yellow flava;
–ish dubeflava
yes (adv) jes (171)
yesterday (adv) hieraŭ (93, 171);
day before – antaŭhieraŭ
yet (adv) ankoraŭ, jam;
(conj) tamen
yoke jugo
you (pron) vi (32, 37, 39); see also oni (54)
young juna;
(offspring) ido (207)

— **Z** —

zeal fervoro
zenith zenito
zero nulo
zigzag zigzago
zinc zinko
zone zono
zoology zoologio